

KOMUNÁLNE VOĽBY V KRAJSKÝCH MESTÁCH 2002 - 2018

Zborník príspevkov z vedeckej konferencie

Barbora Blašková - Matúš Novák - Martin Švikruha (eds.)

Trnava, 2021

UNIVERZITA SV. CYRILA A METODA V TRNAVE
Fakulta sociálnych vied

Barbora Blašková, Matúš Novák, Martin Švikruha (eds.)

KOMUNÁLNE VOLBY V KRAJSKÝCH MESTÁCH
2002 – 2018

**Vedecký zborník z vedeckej konferencie Verejná správa v podmienkach
krajských miest na Slovensku**

Trnava, 2021

Editori: Mgr. Barbora Blašková
                              Mgr. Matúš Novák
                              PhDr. Martin Švikruha, PhD.

Recenzenti: doc. PhDr. Andrea Čajková, PhD.
                              Mgr. Adrian Gabura, PhD.

Grafický editor: Mgr. Barbora Blašková

© UNIVERZITA SV. CYRILA A METODA V TRNAVE
Fakulta sociálnych vied

© Mgr. Barbora Blašková, Mgr. Matúš Novák, PhDr. Martin Švikruha, PhD.

Vedecký zborník vznikol v rámci riešenia grantu KEGA 001 UCM-4/2019
Dynamika premien verejnej správy v Slovenskej republike

Vedecký zborník bol schválený Edičnou radou UCM a vedením Fakulty
sociálnych vied UCM v Trnave.

Vydavateľ: Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave, 2021

Vydanie: Prvé

ISBN 978-80-572-0166-3

OBSAH

BLAŠKOVÁ BARBORA

KOMUNÁLNE VOĽBY V MESTE TRENČÍN (2002 – 2018) 4

DZUREKOVÁ KRISTÍNA

KOMUNÁLNE VOĽBY V MESTE ŽILINA (2002 – 2018) 23

GOGOVÁ ADRIÁNA

KOMUNÁLNE VOĽBY V MESTE BRATISLAVA (2002 – 2018) 43

HELEŠIOVÁ SABINA

KOMUNÁLNE VOĽBY V MESTE NITRA (2002 – 2018) 66

KOŠTIAL LUKÁŠ

KOMUNÁLNE VOĽBY V MESTE KOŠICE (2002 – 2018) 82

MOLČAN MARTIN

KOMUNÁLNE VOĽBY V MESTE TRNAVA (2002 – 2018) 101

NOVÁK MATÚŠ

KOMUNÁLNE VOĽBY V MESTE PREŠOV (2002 – 2018) 120

URC ERIK

KOMUNÁLNE VOĽBY V MESTE BANSKÁ BYSTRICA (2002 – 2018) 142

Komunálne voľby v meste Trenčín 2002 – 2018

Barbora BLAŠKOVÁ

ABSTRACT

The paper deals with municipal elections in a selected regional city of Trenčín from 2002 to 2018. It introduces the issue of municipal policy and municipal elections. It further defines the functioning of the city of Trenčín as a self-government and explains the position of the mayor in the city. It provides an insight into the specific features of the elections themselves and the characteristics of municipal policy. It provides a general picture not only of the specific results of the municipal elections in the city of Trenčín, but also an insight into the electoral system, municipal interests, or the position of the citizen in municipal policy for the complexity of the contribution.

KEY WORDS: *Politics. Communal level. Mayor. Municipal elections.*

ÚVOD

Voľby do orgánov samosprávy obcí umožňujú občanom mesta alebo obce podieľať sa na správe vecí verejných prostredníctvom všeobecného, rovného a priameho volebného práva tajným hlasovaním. Všetko garantuje Ústava Slovenskej republiky v čl. 30 ods. 3. Tento zákon obsahuje štyri zásadné body. Podstatu jednotlivých bodov si v stručnosti predstavíme. Prvý bod determinuje, že občania majú právo zúčastňovať sa na správe vecí verejných, čo i vyššie spomíname, a to prostredníctvom svojich zástupcov alebo priamo. Toto právo sa týka i cudzincov, ktorí majú trvalý pobyt na území Slovenska a majú právo voliť a byť volení. Druhý bod vymedzuje skutočnosť, že voľby sa uskutočňujú v konkrétnych lehotách, ktoré ustanovuje zákon. Tretí bod poukazuje na volebné právo, ktoré je všeobecné, rovné a vykonáva sa hlasovaním, ktoré je tajné. A v neposlednom rade, štvrtý bod poukazuje na to, že každý občan má rovnaký prístup k volebným a verejným funkciám (Zákon 460/1992 Zb.). Na základe volebných programov si občania vyberajú svojich zástupcov, čo predstavuje nepriame podieľanie sa na rozvoji mesta. Komunálne voľby sa konajú každé štyri roky a ak sú občania so svojimi volenými zástupcami spokojní, môžu sa rozhodnúť pre opakované odovzdanie svojho hlasu svojmu kandidátovi.

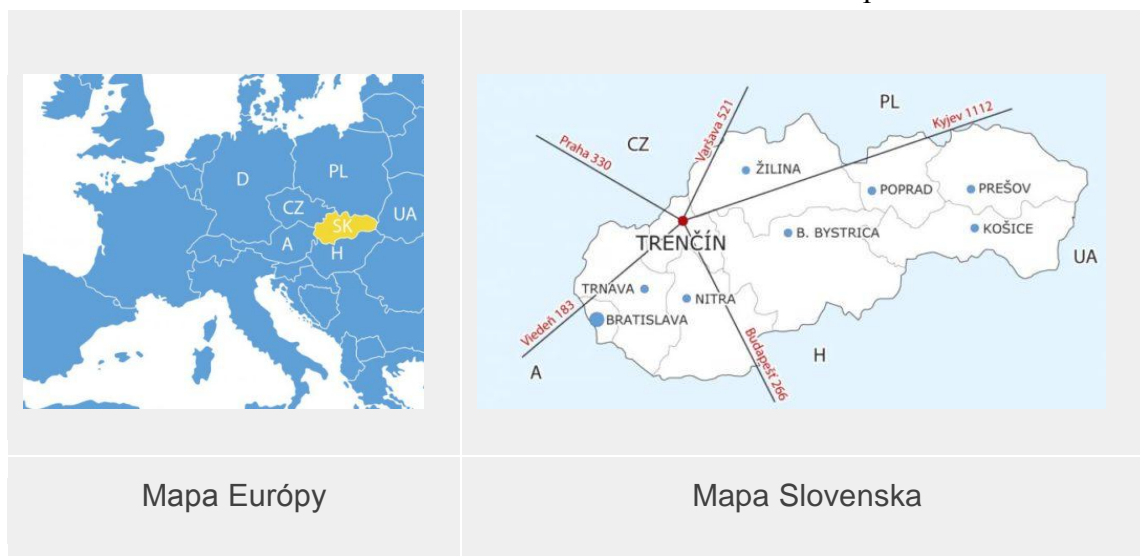
Pred tým, ako sa dostaneme ku konkrétnej analýze výsledkov komunálnych volieb v rokoch 2002 – 2018 v krajskom meste Trenčín a taktiež i voľbám primátorov v týchto rokoch, si najskôr priblížime mesto Trenčín a rovnako prinesieme náhľad doterajších primátorov a predstavíme si aj súčasného primátora konkrétneho mesta. Následne upriamime pozornosť na najdôležitejšie znaky samotných volieb a charakteristiky komunálnej politiky. Ďalej považujeme za dôležité vysvetliť pojmy, s ktorými budeme pracovať v celom príspevku. Naším zámerom je priniesť obraz nielen o konkrétnych výsledkoch komunálnych volieb v príslušných rokoch a mestských zastupiteľstiev vo vybranom krajskom meste, ale i náhľad na volebný systém, komunálne záujmy, či postavenie občana v komunálnej politike, pre komplexnosť prínosu predkladaného príspevku.

1 MESTO TRENČÍN

Mesto Trenčín spolu s Bratislavou a Nitrou patria k trom najstarším mestám na Slovensku. Prvé zmienky sú zaznamenané už v 11. storočí. Jeho kľúčová poloha v blízkosti troch karpatských priesmykov z neho vždy robila významný oporný bod a centrum celého stredného Považia. Vďaka svojej strategicky výhodnej polohe je Trenčín významným centrom obchodu, hospodárstva,

kultúry a športu. Svoje sídla a pobočky tu majú mnohé inštitúcie a spoločnosti. Dlhoročnú tradíciu v meste majú výstavy a veľtrhy. Mesto je známe i ako mesto pohody, i preto je každoročne v meste organizovaný multikultúrny festival Pohoda. V súčasnosti v ňom žije takmer 60 000 obyvateľov. Rozlohu má mesto Trenčín 81, 99 km².

Obrázok 1: Pohľad na mesto Trenčín na mape

Zdroj: Oficiálna stránka mesta Trenčín, 2020

Trenčín sa nachádza v západnej časti Slovenska. Rovinnú Trenčiansku kotlinu, ktorá sa skláňa pozdĺž rieky Váh, uzatvárajú na východe masívy pohorí Považského Inovca a Strážovských vrchov, na západe výbežky Bielych Karpát. Hlavným tokom v meste je rieka Váh, ktorá tvorí os aglomerácie v smere sever – juh. (Trencin.sk, 2020)

Koniec 19. storočia predstavuje pre mesto Trenčín príchod priemyslu a modernizácia dopravného spojenia s inými oblasťami. Začiatkom 20. storočia prichádzajú do mesta rôzne moderné vymoženosti predstavujúce zvýšenie kvality života obyvateľov, napr.: telefón, kanalizačné siete, verejný vodovod, elektrické osvetlenie. V súčasnosti má mesto Trenčín postavenie administratívno–správneho sídla Trenčianskeho samosprávneho kraja. Predstavuje samostatne hospodáriacu právnickú osobu s vlastným majetkom a vlastnými príjmami, ktoré sú v súlade so zákonom, všeobecne záväznými nariadeniami mesta a v neposlednom rade, organizačnými predpismi mesta. Za majetok mesta možno považovať aj majetok vo vlastníctve štátu, ktorý bol mestu ponechaný do užívania, tiež môže nakladať i s majetkom ostatných subjektov. (Trencin.sk, 2020)

Následne uvádzame ocenenia, ktoré úzko súvisia s fungovaním samosprávy mesta Trenčín, resp. zastupiteľstiev a s činnosťou konkrétnych primátorov. Odzrkadľujú skutočnosť, že to, čo robia, robia dobre, pretože ich práca prináša viditeľné a perspektívne úspechy, v komparácii s konkurenciou iných miest na Slovensku. Mesto Trenčín získalo skutočne množstvo ocenení, rozhodli sme sa uviesť tie najvýznamnejšie, medzi ktoré patria:

- Nominácia Trenčína na ocenenie „Samospráva a Slovensko bez bariér 2005-2006“
- Mesto získalo ocenenie za kvalitu – 9. novembra 2009
- Medzinárodná súťaž Eurocrest 2010
- Stavba roka 2018
- Trenčín má najlepšiu kroniku 2018

- „Patrón architektúry“ (Trencin.sk, 2020).

Na základe vyššie spomenutých dosiahnutých ocenení mesta Trenčín môžeme s určitosťou skonštatovať, že nadobudnuté úspechy mesta evokujú jeho dobré fungovanie odzrkadľujúce sa na úspechoch, ktoré sú reálnym dôkazom.

Samosprávu mesta vykonávajú obyvatelia mesta prostredníctvom orgánov mesta, zhromažďovaním obyvateľov mesta, či miestnym referendom. Mesto vydáva nariadenia vo veciach územnej samosprávy, ktoré nemôžu byť v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky, s ústavnými zákonmi, ani so zákonmi a medzinárodnými zmluvami. Vo veciach, kde je úloha mesta plniť len úlohu štátnej správy, môže mesto vydávať nariadenia na základe splnomocnenia zákonom a výlučne v jeho medziach.

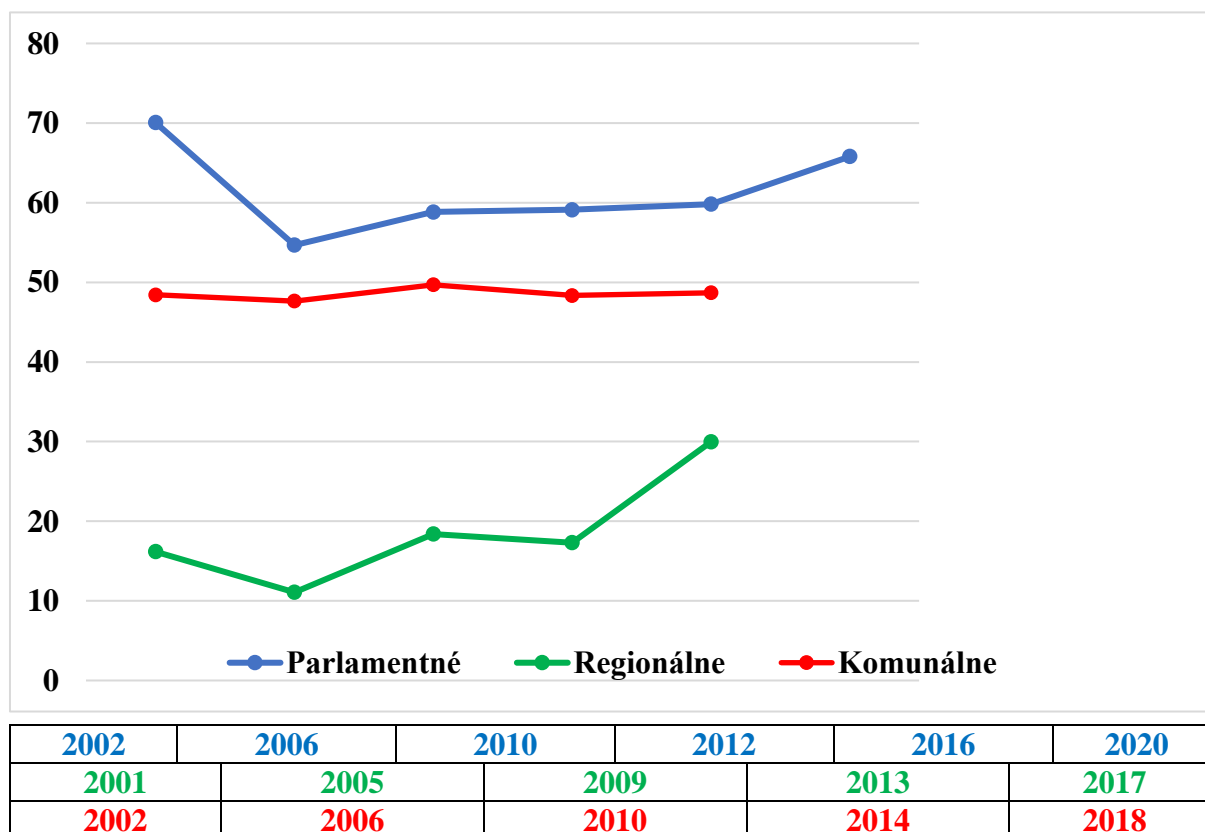
Trenčín je rozdelený na štyri volebné obvody. V roku 2018 sa v prvom volebnom obvode (STRED, DOLNÉ MESTO, DLHÉ HONY, NOVINY, BISKUPICE) volilo 6 poslancov. V druhom volebnom obvode (JUH) sa volilo 7 poslancov. V treťom volebnom obvode (SIHOŤ I.-IV., OPATOVÁ, POD SOKOLICE, KUBRA, KUBRICA) sa volilo taktiež 7 poslancov a v neposlednom rade vo štvrtom volebnom obvode (ZÁMOSTIE, ZLATOVCE, ISTEBNÍK, ORECHOVÉ, ZÁBLATIE) sa volilo 5 poslancov, čo dokopy predstavuje 25 poslancov (Rybníček, 2018).

Tabuľka 1: Primátori mesta Trenčín a ich stranícka príslušnosť (1990 – 2018)

Rok konania volieb	Zvolený primátor	Stranícka príslušnosť
1990	Štefan Rehák	-
1994	Jozef Žiška	NEKA
1998	Jozef Žiška	SOP
2002	Juraj Liška	ANO, DS, KDH, SDKÚ
2006	Branislav Celler	SDKÚ-DS, KDH
2010	Richard Rybníček	NEKA
2014	Richard Rybníček	NEKA
2018	Richard Rybníček	NEKA

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Vyššie uvedená tabuľka znázorňuje zaujímavé fakty o voľbách na post primátora mesta Trenčín. Novodobým fenoménom, ktorý sa v Trenčíne preukázateľne z uvedených dát dá analyzovať, je, že od roku 2010 Richard Rybníček obhajuje svoju pozíciu. Zaujímavým faktom taktiež je politická orientácia kandidátov. Kdežto od roku 1994 vidíme silnejšiu podporu etablovaných politických strán (Jozef Žiška s podporou SOP v roku 1994, Juraj Liška s podporou koalície ANO + DS + KDH + SDKÚ v roku 2002 a Branislav Celler s podporou strán SDKÚ-DS + KDH v roku 2006), od roku 2010 je situácia úplne odlišná. Od roku 2010 je Richard Rybníček bez priamej podpory politických strán a s istotou sa dá tvrdiť, že to funguje. Trenčín tak preukázateľne umožňuje analyzovať silu kandidáta na post primátora krajského mesta s tým, že aj v budúcnosti sa možno dá očakávať silnejšie zastúpenie nezávislých kandidátov. Výsledky z Trenčína na post primátora preukázateľne potvrdzujú, že podpora politických strán vo voľbách na post primátora nemusí zohrávať kľúčovú úlohu. Mesto Trenčín je tak špecifickým prípadom, kde aj v budúcich voľbách sa dá očakávať podobný scenár.

Graf 1: Vývoj účasti vo voľbách

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Ďalším zaujímavým faktom je vývoj účasti vo voľbách v meste Trenčín. Opäť aj výsledky z vybraného krajského mesta potvrdzujú, že parlamentné voľby sú akoby „voľby prvej línie“, ktoré občania vnímajú ako najpodstatnejšie z hľadiska významu na ich dennodenný život. Obyvatelia mesta Trenčín sa automaticky viac angažujú v komunálnych voľbách ako v regionálnych, čo umožňuje kandidátom aj silnejší mandát a legitimitu ich postavenia. Znárodňuje to aj tabuľka č. 1, kde čím vyššia miera volebnej účasti obyvateľov mesta Trenčín, tým silnejší mandát. Samozrejme sa musí počítať s prepadom hlasov nezvolených kandidátov na post primátora a kandidátov do zastupiteľstiev, ale to je výsledok volebného systému. Graf 1 taktiež preukázateľne zvyrazňuje alarmujúce hodnoty z hľadiska účasti voličov na voľbách do orgánov VÚC. Najvyššia miera voličskej účasti je na hodnote cca 30%, čo je veľmi nízky záujem minimálne pri zohľadnení analýzy aktívneho volebného práva (právo priamo voliť v slobodných priamych, tajných voľbách). Úroveň účasti na komunálnych voľbách je v priemere nižšie ako 50%, čo je cca len polovica obyvateľov. V budúcnosti sa dá očakávať taktiež podobná voličská účasť.

1.1 Výsledky komunálnych volieb mesta Trenčín v roku 2002

Výsledky komunálnych volieb v roku 2002, ktoré sa konali 6. a 7. decembra sa vyznačujú veľmi nízkou účasťou. Celkový počet zapísaných voličov predstavoval 46 631, avšak volieb sa zúčastnilo len 14 016 voličov, čo predstavuje 30,06% v porovnaní s celoslovenskou účasťou (49,51%) bola volebná účasť v meste Trenčín pomerne nízka.

Tabuľka 2: Volebná účasť na komunálnych voľbách v meste Trenčín v porovnaní s celoslovenskou účasťou

Percentuálna účasť v meste Trenčín	Percentuálna účasť v rámci celej SR
30,06 %	49,51 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

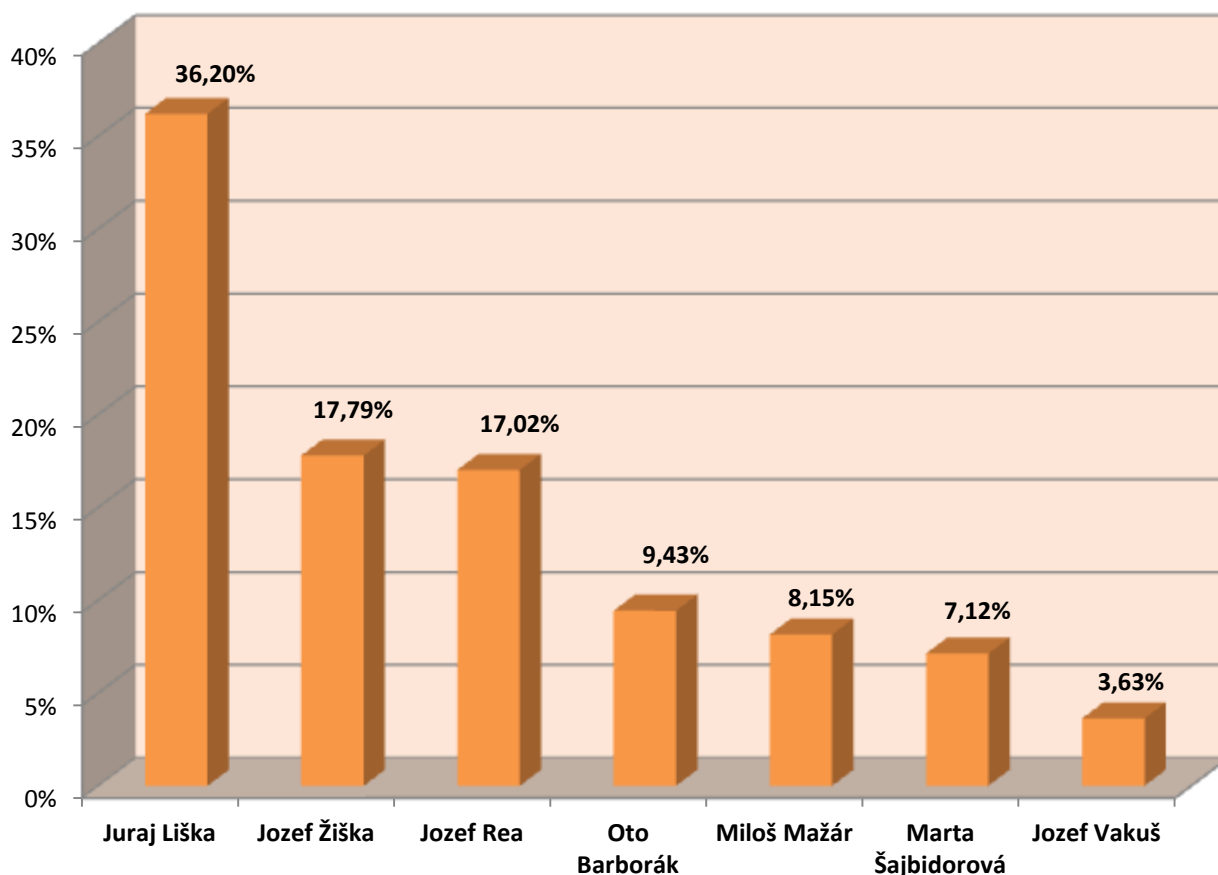
O post primátora sa v meste Trenčín v roku 2002 uchádzalo 8 kandidátov. S najvyšším počtom hlasov skončil Juraj Liška, ktorého nominovali DS, KDH, SDKÚ a ANO. Vo voľbách získal 4993 hlasov, čo pri takej nízkej volebnej účasti predstavuje pomerne vysoké číslo. Na druhom mieste skončil Jozef Žiška, ktorý mal o 18,41% hlasov menej. Na treťom mieste skončil Jozef Rea, ktorému chýbalo len 106 hlasov a vybojoval by si druhenstvo. Oto Barborák a Miloš Mažár získali počet 1301 a 1125 hlasov, ktoré predstavovali len 1,25% rozdiel. O 1,03% za nimi sa umiestnila Marta Šajbidorová, ktorá získala 982 hlasov. A v neposlednom rade, Jozef Vakuš a Václav Vacula získali najmenší počet hlasov, ktorých súčet nepredstavoval ani 5%. V konečnom dôsledku môžeme poznamenať, že zvolený Juraj Liška získal pomerne slabý mandát od občanov, prihliadajúc na celkový počet voličov.

Tabuľka 3: Výsledky volieb primátora v meste Trenčín

Meno a priezvisko	Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet platných hlasov	Podiel v % z počtu platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov
Juraj Liška	DS, KDH, SDKÚ, ANO	4993	36,20 %
Jozef Žiška	SOP	2452	17,79 %
Jozef Rea	HZDS	2347	17,02 %
Oto Barborák	SMER, SDE	1301	9,43 %
Miloš Mažár	NEKA	1125	8,15 %
Marta Šajbidorová	NEKA	982	7,12 %
Jozef Vakuš	NEKA	501	3,63 %
Václav Vacula	NEKA	91	0,66 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Je viditeľné, že aj napriek tomu, že sa primátorovi Jurajovi Liškovi nepodarilo získať práve najlepší počet oprávnených voličov, to isté sa nedá povedať aj o koalícii politických strán, ktoré ho vo voľbách plne podporovali. Z 25 poslaneckých kresiel obsadila až 22 kresiel koalícia strán ANO, DS, KDH a SDKÚ. Dve kreslá obsadili aj nominanti z HZDS, a to konkrétne Pavol Sedláček a Vladimír Poruban. A jedno miesto sa ušlo i nominantovi strany Demokratickej únie Slovenska, konkrétne Ľubomírovi Sámelovi.

Graf 2: Výsledky volieb primátora v meste Trenčín

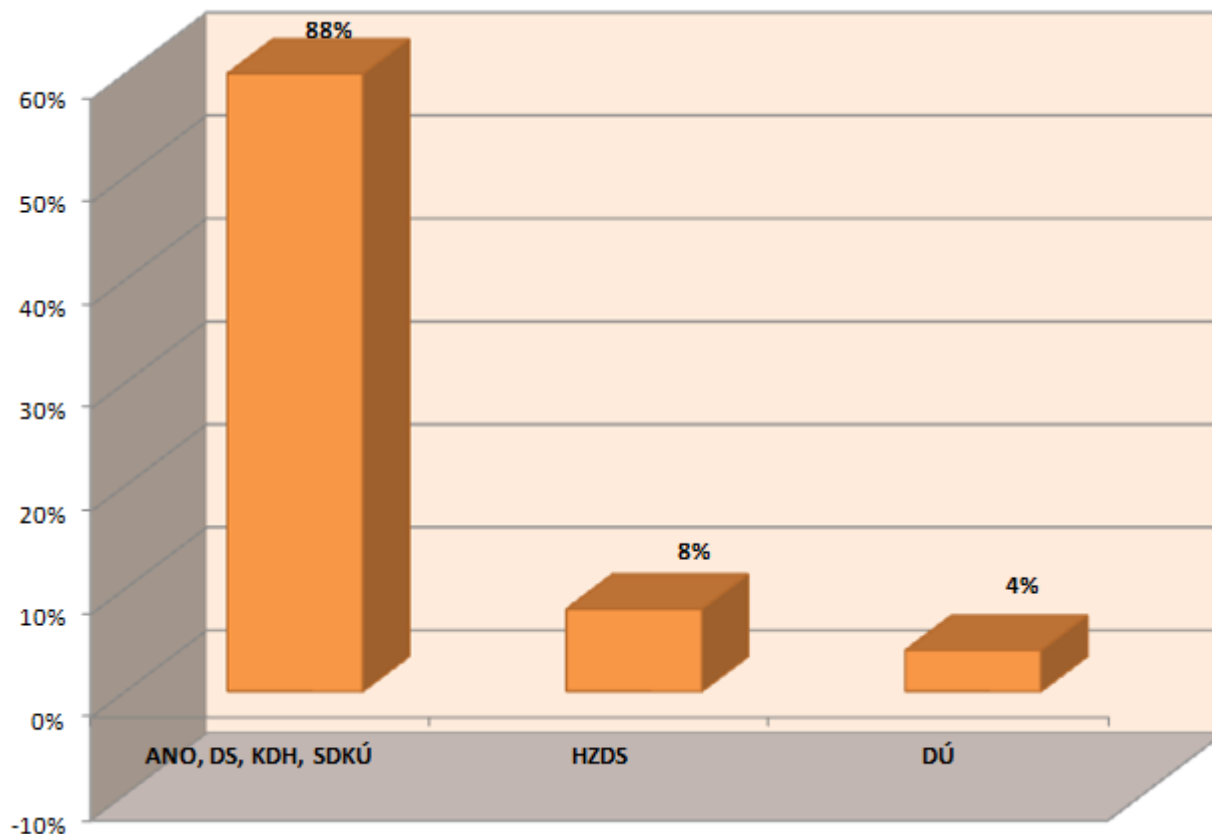
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

V priemere sa dá povedať, že pri voličskej účasti cca 30% v roku 2002 stačilo kandidátovi na primátora získať 2453 hlasov (o jeden viac ako druhý v poradí kandidát Jozef Žiška). Preukázateľne to potvrdzuje fakt, že čím vyššia miera voličskej účasti, tým pádom aj výsledky môžu byť iné. Dá sa tvrdiť, že nízka voličská účasť je výhodnejšia pre kandidátov, pretože stačí na zvolenie menej hlasov. Juraj Liška ako víťazný kandidát naopak získal skoro dvakrát vyšší počet hlasov ako kandidát č. 2, čo proporcionálne umožňuje oveľa silnejší mandát, akoby bol rozdiel len o pár percent. Zaujímavými dátami sú minimálne odchýlky medzi kandidátom č. 2 a 3, kde rozhodovalo len pár hlasov. Pri zohľadnení volebného systému a prepadu hlasov nezvolených kandidátov je však tento údaj viac menej len štatistický.

Tabuľka 4: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v Trenčíne

Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet zvolených kandidátov	Percentuálne rozdelenie koalícií
ANO, DS, KDH, SDKÚ	22	88 %
HZDS	2	8 %
DÚ	1	4 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Graf 3: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v meste Trenčín

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Tabuľka 4 a Graf 3 preukázateľne vyjadruje jasné víťazstvo politických strán ANO + DS + KDH a SDKÚ. HZDS a strana DÚ získala potrebný počet hlasov, ale z hľadiska využitia koaličného potenciálu minimum. Výsledky zastupiteľstva ukazujú aj silnejšie postavenie zvoleného primátora, pretože bol zvolený s rovnakou podporou politických strán ako je väčšina v zastupiteľstve.

1.2 Výsledky komunálnych volieb mesta Trenčín v roku 2006

Komunálne voľby v meste Trenčín v roku 2006 sa konali v porovnaní s ostatnými iba jeden deň na rozdiel od dvoch, a to konkrétne 2. decembra. Celkový počet zapísaných voličov predstavoval 47 501 a volieb sa zúčastnilo 15 395 voličov, čo predstavuje 32,41%, čo je o 2,35% viac ako bola v roku 2002. Celoslovenská účasť dosiahla 47,65%, čo značí o fakte, že volebná účasť v meste Trenčín bola pomerne nízka.

Tabuľka 5: Volebná účasť na komunálnych voľbách v meste Trenčín v porovnaní s celoslovenskou účasťou

Percentuálna účasť v meste Trenčín	Percentuálna účasť v rámci celej SR
32,41 %	47,65 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

V roku 2006 sa uchádzalo o miesto primátora mesta Trenčín 5 kandidátov. Keďže v roku 2004 odstúpil primátor Juraj Liška z funkcie, bolo volebné obdobie medzi rokmi 2002-2006, poznačené postupným oslabením voličskej základne SDKÚ-DS. Vzhľadom ku skutočnosti, že i nový primátor Branislav Celler bol členom spomínanej strany, bolo otázne, akým smerom sa bude uberať v nasledujúcom období. Vo voľbách o primátora mesta Trenčín v roku 2006 opäť prejavil Branislav

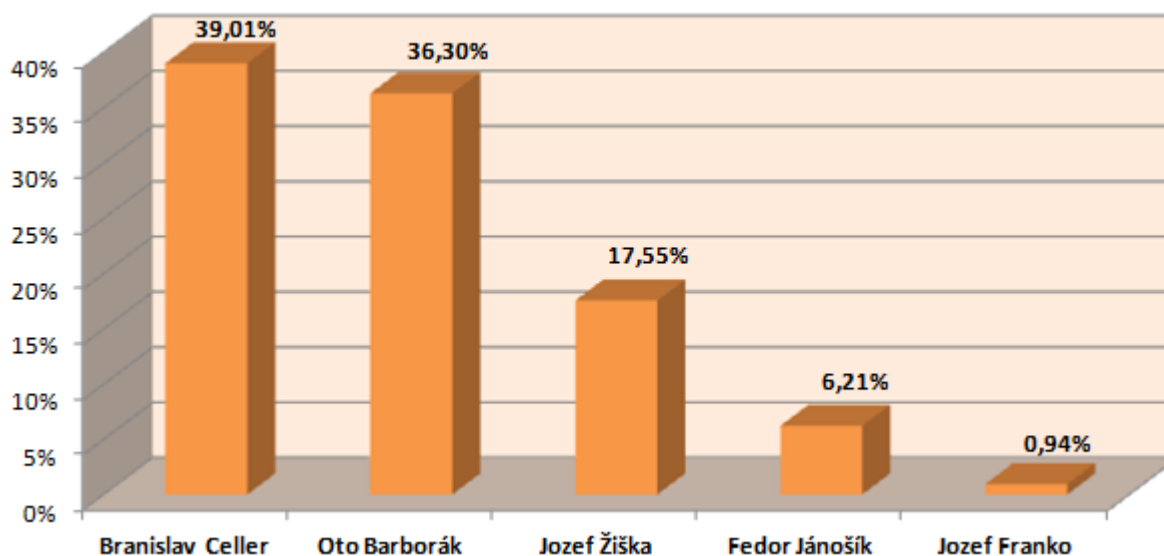
Celler záujem o znovuzvolenie, opäť pod podporou koalície strán SDKÚ-SD a KDH. Prejavilo mu priazeň 5890 voličov z celkového počtu 15 100 platných hlasov. Avšak, občania mu neprejavili vysokú dôveru, prihliadajúc na počet hlasov, ktorý získal druhý kandidát Oto Barborák, a to len o 409 menej platných hlasov. Primátor Branislav Celler sa po sčítaní hlasov vyjadril nasledovne: „Som rád, že mi voliči umožnili naďalej pokračovať v začatej práci. Budeme pokračovať v hlavných strategických zámeroch, ktoré sme začali riešiť v práve skončenom volebnom období. Týkajú sa najmä výstavby druhého cestného mosta a riešenia preťaženej dopravy v meste. K mojim ďalším prioritám patrí modernizácia škôl, starostlivosť o seniorov a budovanie priemyselnej zóny. Verím v dobrú spoluprácu s novým mestským zastupiteľstvom, aby sme spoločne posunuli Trenčín ešte viac dopredu. Určite nájdeme spoločnú reč najmä pri riešení problémov v doprave, veď jej riešenie mali vo volebnom programe všetky politické strany a koalície.“ (INFO Trenčín, 2006) Ďalej sa o tretie miesto zaslúžil Jozef Žiška, ktorý získal 2650 hlasov. A na štvrtom a piatom mieste skončili Fedor Jánošík s výrazne menším počtom hlasov ako predchádzajúci kandidát, a to 937 hlasov a Jozef Franko, ktorého počet hlasov predstavoval veľmi nízke percento, konkrétne 124 hlasov (0,94%).

Tabuľka 6: Výsledky volieb primátora v meste Trenčín

Meno a priezvisko	Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet platných hlasov	Podiel v % z počtu platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov
Branislav Celler	KDH, SDKÚ-DS	5890	39,01 %
Oto Barborák	SNS, ĽS-HZDS, SMER	5481	36,30 %
Jozef Žiška	HZD, ANO	2650	17,55 %
Fedor Jánošík	S.O.S.	937	6,21 %
Jozef Franko	ZRS	142	0,94 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Graf 4: Výsledky volieb primátora v meste Trenčín

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

V roku 2006 primátor z roku 2002 Juraj Liška ani nekandidoval. Umožnilo to priechodnejšiu volebnú kampaň zameranú na vlastné programy kandidátov, pretože nemuseli vynakladať veľké

zdroje do antikampane na predošlého primátora mesta Trenčín. Zaujímavým zistením je fakt, že víťazný kandidát Branislav Celler získal v roku 2006 len cca o 3% vyšší podiel hlasov ako druhý kandidát Oto Barborák. Je to zaujímavý fakt. Voličská účasť bola opäť nižšia (cca 32%) a dá sa tak predpokladať, že aspoň pri vyššej voličskej účasti by bola miera legitimity kandidáta silnejšia.

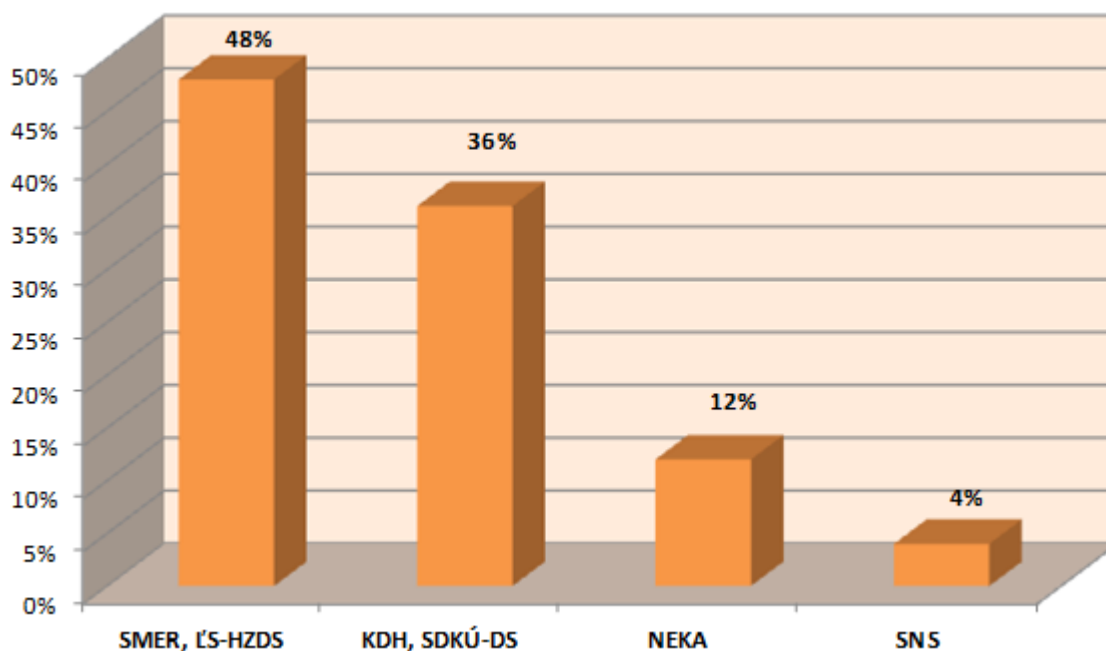
Tabuľka 7: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v Trenčíne

Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet zvolených kandidátov	Percentuálne rozdelenie koalícií
SMER, ĽS-HZDS	12	48 %
KDH, SDKÚ-DS	9	36 %
NEKA	3	12 %
SNS	1	4 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Najväčší počet hlasov v zastupiteľstve získali paradoxne strany podporujúce protikandidáta Ota Barboráka. Strany podporujúce víťazného kandidáta na post primátora mesta Trenčín v roku 2006 získali 9 poslancov z celkového počtu 25. Tabuľka znázorňuje minimum nezávislých kandidátov a zástupcov strany SNS.

Graf 5: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v meste Trenčín

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Taktiež percentuálny podiel kandidátov jasne preukazuje silnú skoro polovičnú väčšinu zastupiteľstva pre strany SMER a ĽS-HZDS. Zastupiteľstvo dá sa povedať bolo skôr v roku 2006 protipólom primátorovi s podporou iných strán. Vykazuje to úplne iné hodnoty ako v roku 2002.

1.3 Výsledky komunálnych volieb mesta Trenčín v roku 2010

Výsledky komunálnych volieb v roku 2010, ktoré sa konali 27. novembra sa vyznačujú v porovnaní s rokmi 2002 a 2006 slušnou účasťou, predstavujúcu až 44,89%. Celkový počet zapísaných voličov bol 47 400 a volieb sa zúčastnilo celkovo 21 277 voličov. V konečnom dôsledku môžeme zhodnotiť, že ak berieme do úvahy komparáciu volebnej účasti komunálnych volieb v Trenčíne s celoslovenskou účasťou, ktorá predstavovala 49,69%, volebná účasť v meste Trenčín bola pomerne vysoká.

Tabuľka 8: Volebná účasť na komunálnych voľbách v meste Trenčín v porovnaní s celoslovenskou účasťou

Percentuálna účasť v meste Trenčín	Percentuálna účasť v rámci celej SR
44,89 %	49,69 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

O miesto primátora sa v roku 2010 uchádzalo 6 kandidátov. Prvýkrát kandidoval Richard Rybníček, ktorý si hneď získal u Trenčanov veľkú obľubu, čo viditeľne dokazujú aj vyššie hodnoty v Tabuľke 9, v porovnaní s hodnotami ostatných protikandidátov. Z počtu platných hlasov, ktorých bolo 20 624, získal až 14 607 hlasov práve Richard Rybníček. Jednoznačné prvenstvo, keďže kandidát Ján Krátky, ktorý skončil na druhom mieste získal až o 58,75% menej hlasov. Následne si tretie miesto zaslúžil Branislav Celler s počtom hlasov 2328, čo nie je ani o 1% menej ako dosiahol Ján Krátky. Na štvrtom mieste skončil Jaroslav Olah, kde vidieť už výrazný pokles v dôvere u voličov, pretože získal len 692 hlasov a na posledné dve miesta patrili Ľubomírovi Žabárovi s počtom hlasov 280 a Pavelovi Poljovkovi, ktorý mal len o 54 hlasov menej ako predchádzajúci kandidát.

Tabuľka 9: Voľby primátora v roku 2010

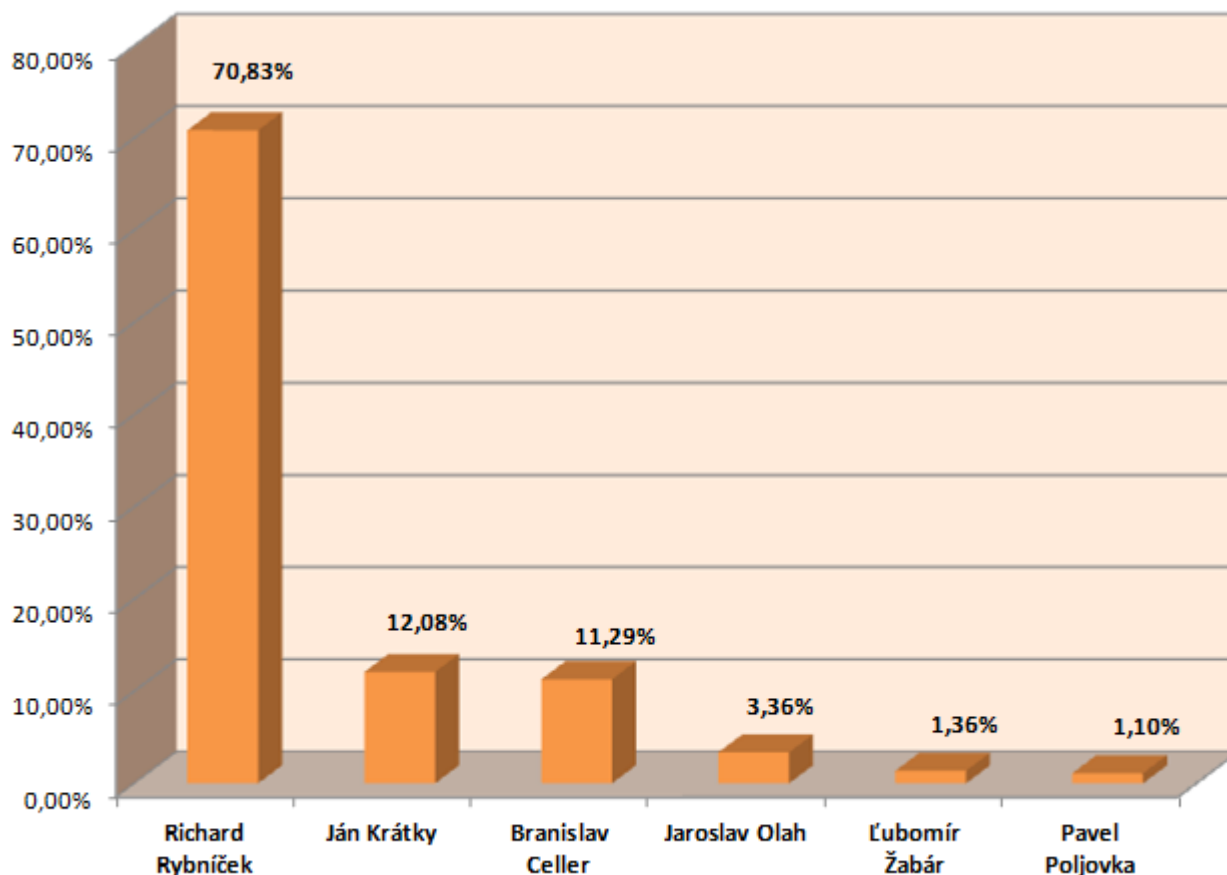
Meno a priezvisko	Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet platných hlasov	Podiel v % z počtu platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov
Richard Rybníček	NEKA	14 607	70,83 %
Ján Krátky	ĽS-HZDS, KDH	2491	12,08 %
Branislav Celler	MOST-HÍD, SDKÚ-DS	2328	11,29 %
Jaroslav Olah	NEKA	692	3,36 %
Ľubomír Žabár	SMER	280	1,36 %
Pavel Poljovka	NEKA	226	1,10%

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Tieto voľby so sebou prinášajú zaujímavosť, že najsilnejšia politická strana SMER-SD síce dosiahla v zastupiteľstve nadpolovičnú väčšinu poslancov (13 mandátov), nepresadili svojho stranického kandidáta, a tak svoju kandidatúru boli nútení stiahnuť a následne podporili Richarda Rybníčka, ktorý bol nezávislým kandidátom. „V zastupiteľstve bola najpočetnejším poslaneckým klubom strana SMER-SD s trinástimi poslancami. Táto strana získala tesnú nadpolovičnú väčšinu (podobne ako Hnutie za demokratické Slovensko v rokoch 1998-2002). Pravica bola vo voľbách takmer vymazaná z politickej mapy, keď Slovenská demokratická únia – Demokratická strana nadobudla dvoch poslancov, Kresťansko-demokratické hnutie s liberálmi zo strany Sloboda

a Solidarita (medzi rokmi 2002-2006 to bola strana ANO) získali po jednom poslancovi – celkom štyroch poslancov. Novinkou bolo 5 nezávislých poslancov, čo vyjadruje najvyšší počet nezávisle zvolených poslancov za celé obdobie fungovania miestnej samosprávy.“ (Trencin.sk, 2020)

Graf 6: Výsledky volieb primátora v meste Trenčín

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

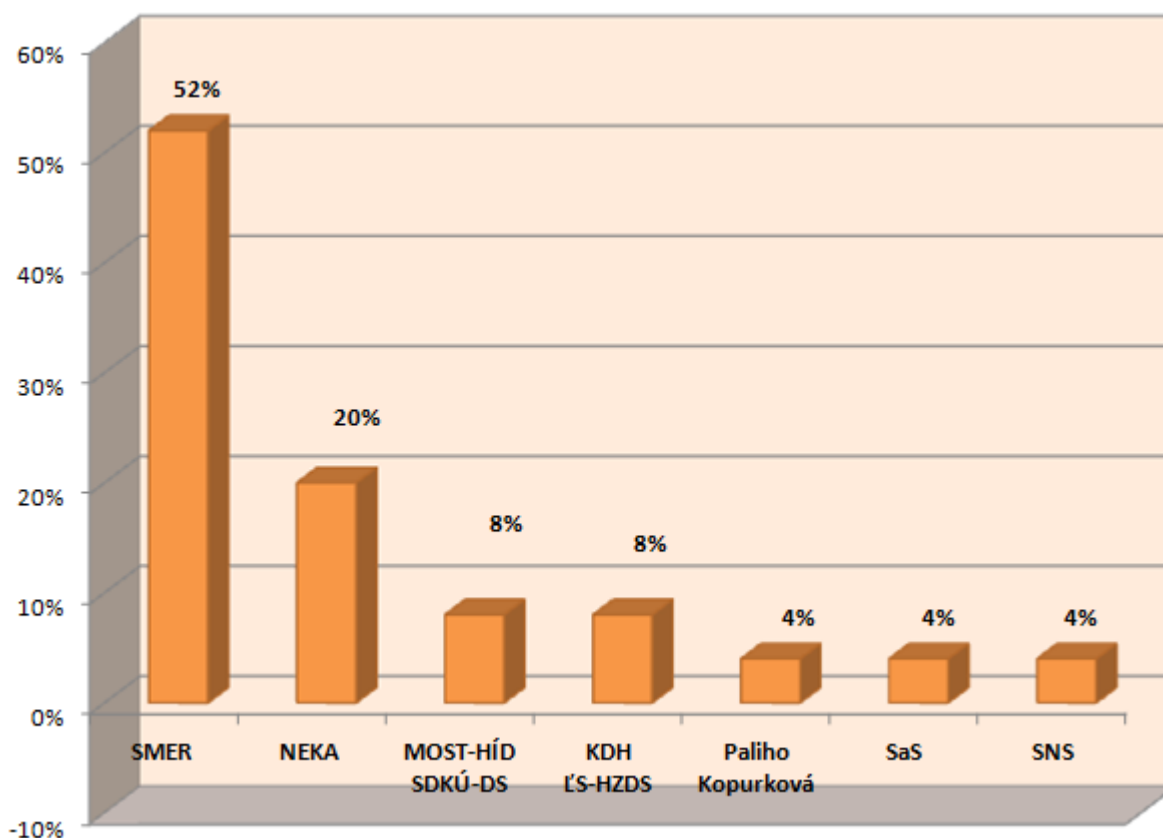
Z hľadiska percentuálnych hodnôt vidno jasné „prevalcovanie“ zo strany nového kandidáta Richarda Rybníčka. Ako je uvedené už v úvode, od roku 2010 vidno silné zastúpenie nezávislého kandidáta na poste primátora mesta Trenčín bez podpory politických strán. Je to spôsobené aj tým, že Richard Rybníček bol verejne známou osobou, pôsobil ako riaditeľ TV JOJ či STV. Potvrďuje to silu charizmatického kandidáta, ktorý nepotreboval špeciálnu podporu politických strán, bol dostatočne „viditeľný“, mal skúsenosti s médiami a protikampaňami. Aj toto môžu byť faktory, ktoré Trenčania v roku 2010 zohľadnili. Pri pomerne vysokej účasti cez 44% voličov na voľbách (kdežto v roku 2002 a 2006 len cca 30%) je jeho viac ako 70% hlasov jasným signálom silnej pozície na poste primátora Trenčína.

Tabuľka 10: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v Trenčíne

Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet zvolených kandidátov	Percentuálne rozdelenie koalícií
SMER	13	52 %
NEKA	5	20 %
MOST-HÍD, SDKÚ-DS	2	8 %
KDH, ĽS-HZDS	2	8 %
Paliho Kopurková	1	4 %
SaS	1	4 %
SNS	1	4 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Naopak Tabuľka 10 znázorňuje nižší počet nezávislých kandidátov ako je silná pozícia zvoleného primátora. Je to spôsobené aj tým, že post primátora je oveľa viac medializovanejší, oveľa viac konkrétnejšie zameraný a volič si primátora spája s líderskou pozíciou. Preto mohlo byť pri voľbe primátora v roku 2010 väčšie zastúpenie konkrétnych politických strán ako nezávislých kandidátov.

Graf 7: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v meste Trenčín

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

1.4 Výsledky komunálnych volieb mesta Trenčín v roku 2014

Výsledky komunálnych volieb v roku 2014, ktoré sa konali 15. novembra, sa vyznačujú pomerne slušnou volebnou účasťou. Celkový počet zapísaných voličov predstavoval 47 496 a volieb sa zúčastnilo 17 625 voličov, čo predstavuje 37,11%. V porovnaní s voľbami konajúcimi sa v roku 2010, bola o 7,78% menšia volebná účasť. V komparácii s celoslovenskou účasťou (48,34%) bola volebná účasť v meste Trenčín o 11,23% nižšia.

Tabuľka 11: Volebná účasť na komunálnych voľbách v meste Trenčín v porovnaní s celoslovenskou účasťou

Percentuálna účasť v meste Trenčín	Percentuálna účasť v rámci celej SR
37,11 %	48,34 %

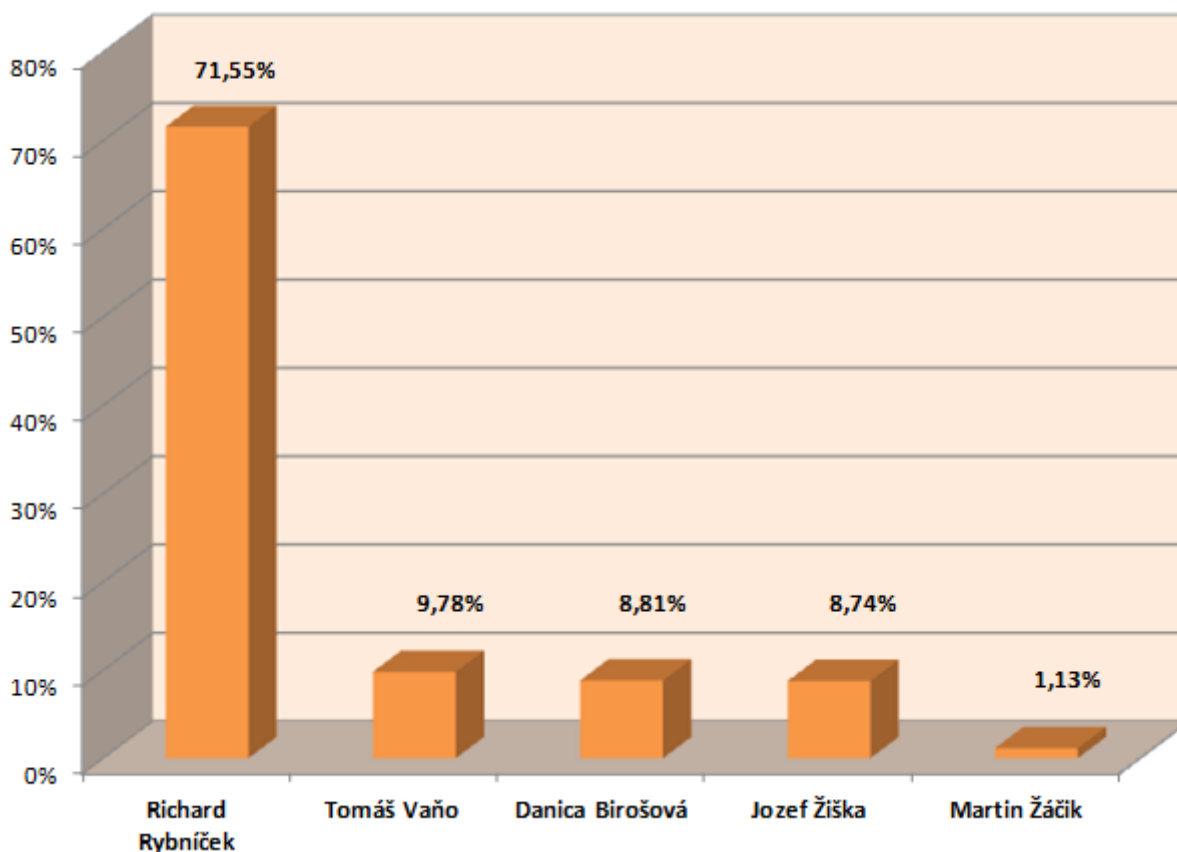
Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

V roku 2014 sa v meste Trenčín uchádzalo o post primátora 5 kandidátov. Všetci kandidáti, okrem Žáčika kandidovali ako nezávislí. Rybníček má podporu pravicovej koalície v meste a aj strany SMER-SD. Okrem súčasného primátora Richarda Rybníčka, taktiež kandidoval mestský poslanec a bývalý viceprimátor Tomáš Vaňo. Primátor Richard Rybníček si opäť získal priazeň občanov s výrazným náskokom v porovnaní s ostatnými kandidátmi, získal bezkonkurenčných 12 383 hlasov, čo predstavuje 71,55%. Je obdivuhodné, že z celkového počtu 17 307 platných hlasov mu prejavilo dôveru až 12 383 obyvateľov. Tomáš Vaňo skončil na druhom mieste s počtom hlasov 1692, čo je až o 61,77% menej ako získal primátor Richard Rybníček. Na treťom mieste sa umiestnila advokátka Danica Birošová ako nezávislá kandidátka, ktorá získala 1525 hlasov a len o 13 hlasov menej získal exprimátor mesta Jozef Žiška, ktorému prináležalo štvrté umiestnenie v komunálnych voľbách mesta Trenčín. A posledný sa umiestnil kandidát Ľudovej strany Naše Slovensko so 195. hlasmi, Martin Žáčik. Občania síce celkom jednoznačne vyjadrili svoj názor a opäť podporili primátora Richarda Rybníčka, avšak, to isté sa nedá povedať o mestskom zastupiteľstve, ktoré doslova prekopali. Z pôvodných 25 poslancov podporili len piatich (INFO Trenčín, 2014).

Tabuľka 12: Výsledky volieb primátora v meste Trenčín

Meno a priezvisko	Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet platných hlasov	Podiel v % z počtu platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov
Richard Rybníček	NEKA	12 383	71,55 %
Tomáš Vaňo	NEKA	1692	9,78 %
Danica Birošová	NEKA	1525	8,81 %
Jozef Žiška	NEKA	1512	8,74 %
Martin Žáčik	ĽSNS	195	1,13 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Graf 8: Výsledky volieb primátora v meste Trenčín

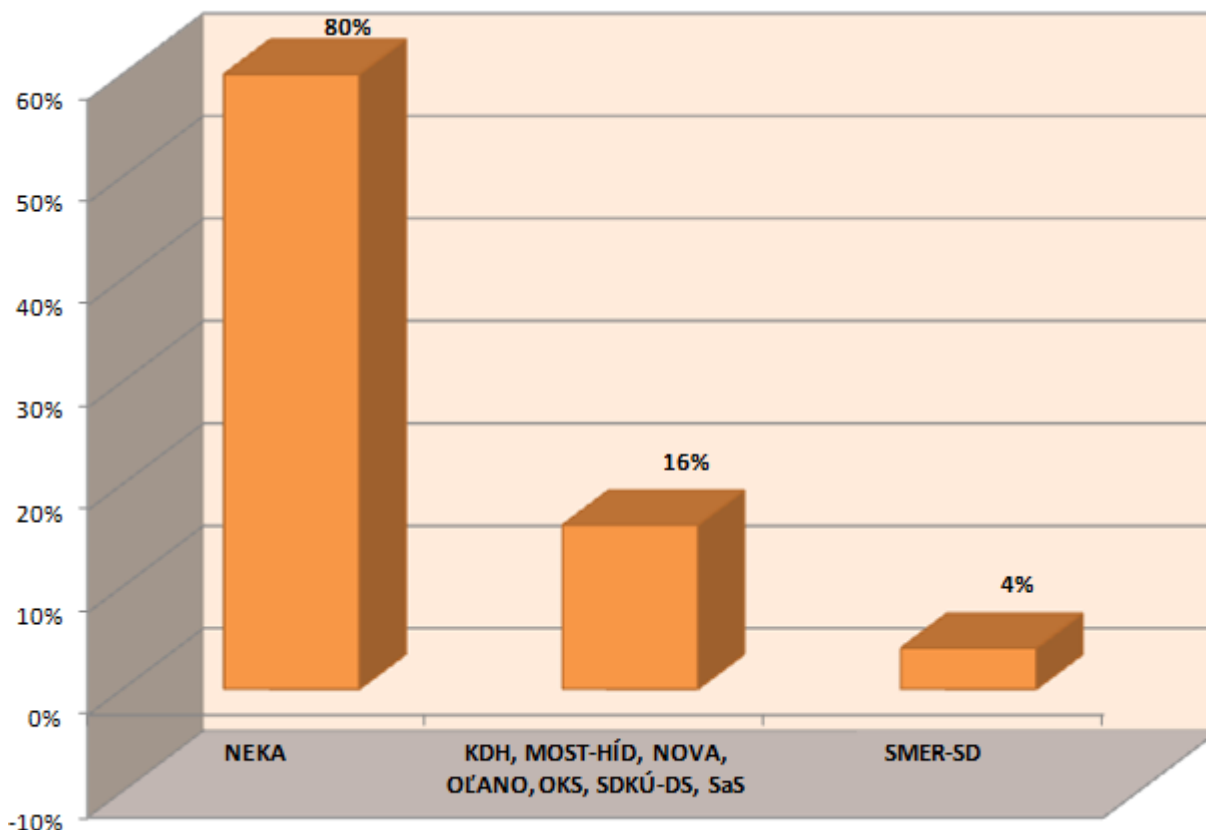
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

V roku 2014 sa viditeľne prejavil trend nezávislých kandidátov, ktorý je viditeľný i v Tabuľke 13, kde si môžeme všimnúť, že v trenčianskom mestskom zastupiteľstve majú značnú prevahu práve nezávislí kandidáti. V 25 – členom mestskom parlamente obsadili až 20 kresiel. Ďalšie štyri kreslá patria koalíciám KDĽ, MOST-HÍD, NOVA, OĽANO, OKS, SDKÚ-DS A SaS. A jedno miesto obsadil i SMER-SD. V porovnaní s predchádzajúcim volebným obdobím, nadpolovičnú prevahu majú nezávislí kandidáti, predstavujúcu až 80%, čo v roku 2010 sa vyznačovala len 20%. Významnú zmenu predstavuje i fakt, že do trenčianskeho parlamentu sa prebojovali dve ženy, v komparácii s končiacim zastupiteľstvom príjemná zmena, pretože končiace zastupiteľstvo bolo čisto mužské. (INFO Trenčín, 2014)

Tabuľka 13: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v Trenčíne

Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet zvolených kandidátov	Percentuálne rozdelenie koalícií
NEKA	20	80 %
KDĽ, MOST-HÍD, NOVA, OĽANO, OKS, SDKÚ-DS, SaS	4	16 %
SMER-SD	1	4 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Graf 9: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v meste Trenčín

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Rok 2014 je v meste Trenčín pri komunálnych voľbách akoby rokom nezávislých kandidátov. Pri porovnaní výsledkov z predošlých rokov jasne vidno vzostup nezávislosti už aj kandidátov na posty do zastupiteľstva. Oproti roku 2010 stúpol rapidne počet nezávislých kandidátov na post primátorov aj na post zástupcov do samosprávnych orgánov. Nezávislí kandidáti predstavovali ešte v roku 2010 len 5 zástupcov, pričom v roku 2014 ich je už 20. Sú to zaujímavé zistenia a predkladané štatistické dáta z roku 2014 v meste Trenčín umožňujú hlbšie budúce skúmanie toho, čo presne spôsobuje vzostup nezávislých kandidátov. Mesto Trenčín je tak zaujímavým príkladom pozorovania rozdielnych tendencií, ktoré sa aj v preferovaní voličov z každého volebného roka menia.

1.5 Výsledky komunálnych volieb mesta Trenčín v roku 2018

V roku 2018 sa komunálne voľby, v meste Trenčín, konali 10. novembra 2018. Tento rok komunálnych volieb bol prvým, ktorý sa konal podľa nového volebného zákona, ktorý bol prijatý v roku 2014. Celkový počet zapísaných voličov bol 46 803 a volieb sa zúčastnilo 19 673 voličov, čo predstavuje 42,03%. V porovnaní s voľbami konajúcimi sa v roku 2014 bola o 4,92% menšia účasť. Celoslovenská účasť dosiahla 48,68%, čo je o 6,65% menej ako dosiahla v meste Trenčín.

Tabuľka 14: Volebná účasť na komunálnych voľbách v meste Trenčín v porovnaní s celoslovenskou účasťou

Percentuálna účasť v meste Trenčín	Percentuálna účasť v rámci celej SR
42,03 %	48,68 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

O miesto primátora sa v roku 2018 uchádzali štyria kandidáti. Traja z nich kandidovali ako nezávislí, jediná advokátka Danica Birošová bola kandidátkou strany DOMA DOBRE. Aj tento rok sa podarilo Richardovi Rybníčkovi obhájiť prvenstvo. Musíme však zhodnotiť, že v komparácii s výsledkami komunálnych volieb z rokov 2010, kedy Richard Rybníček získal 14 607 hlasov a druhý kandidát získal 2491 a v roku 2014 získal 12 383 hlasov a kandidát, ktorý sa umiestnil na druhom mieste získal 1692 hlasov (Starý Trenčín, 2014), tento rok Richard Rybníček získal 13 855 hlasov a kandidát umiestnený na druhom mieste Miloš Mičega získal 5228 hlasov, vidno rozdiel v počte hlasov u kandidátov umiestnených na druhom mieste. Miloša Mičegu môžeme považovať za doposiaľ najsilnejšieho protikandidáta primátora Richarda Rybníčka, v porovnaní s Jánom Krátkym a Tomášom Vaňom. Richard Rybníček sám zhodnotil, že prvýkrát čelil tak ostrému súboju, akým bola tohtoročná predvolebná kampaň. Jeho slová zneli nasledovne: „Toto bola najnáročnejšia kampaň, na rozdiel od predošlých bola veľmi agresívna“, taktiež skonštatoval, že nečakal, žeby i po tretíkrát dostal viac ako 70% z platných hlasov voličov. (HN online, 2018)

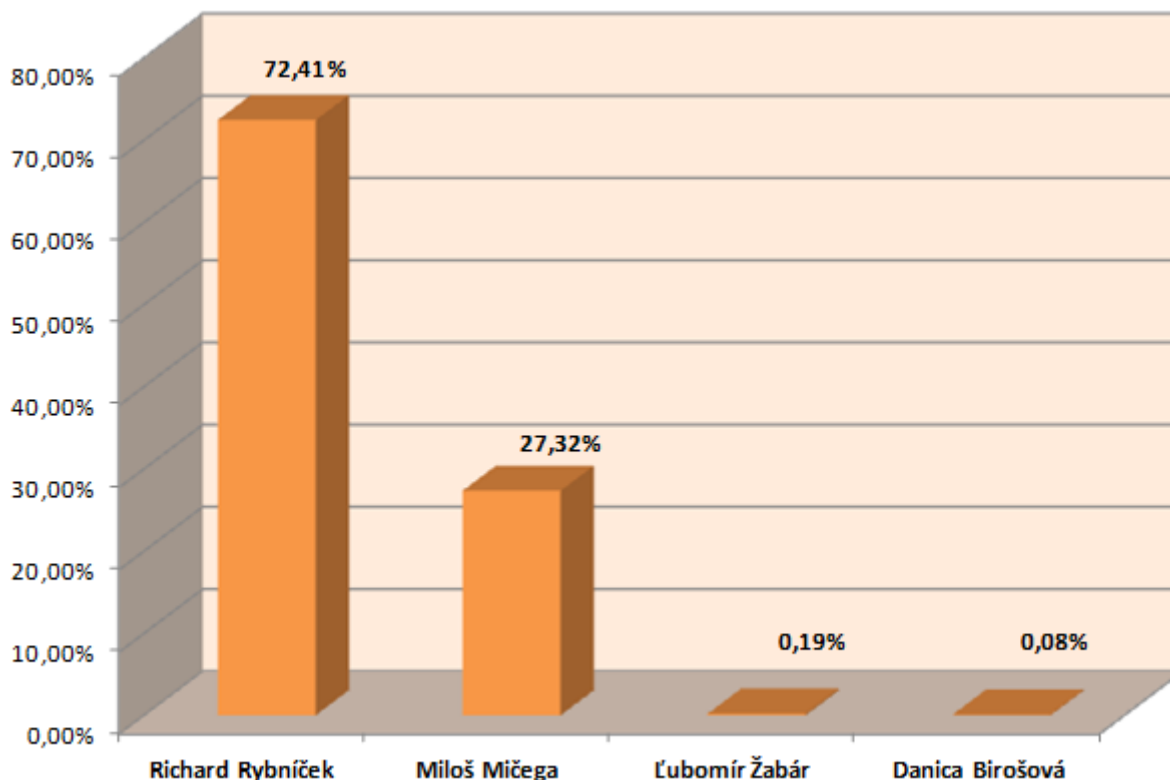
V Tabuľke 15 následne vidíme, že ďalší dvaja kandidáti nedosiahli ani 1% platných hlasov. Ľubomír Žabár získal 36 hlasov a advokátka Danica Birošová, ktorá kandidovala druhé volebné obdobie, získala len 16 platných hlasov. Avšak, tak nízky počet mohol byť spôsobený viacerými podstatnými faktormi, ako nedostatočnou informovanosťou zo strany voliča. V neposlednom rade je vhodné spomenúť, že síce zúčastnených voličov bolo 19 673, avšak, platných hlasov bolo 19 135, čo predstavuje až o 538 hlasov menej.

Tabuľka 15: Výsledky volieb primátora v meste Trenčín

Meno a priezvisko	Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet platných hlasov	Podiel v % z počtu platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov
Richard Rybníček	NEKA	13 855	72,41 %
Miloš Mičega	NEKA	5228	27,32 %
Ľubomír Žabár	NEKA	36	0,19 %
Danica Birošová	DOMA DOBRE	16	0,08 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Graf 10: Výsledky volieb primátora v meste Trenčín

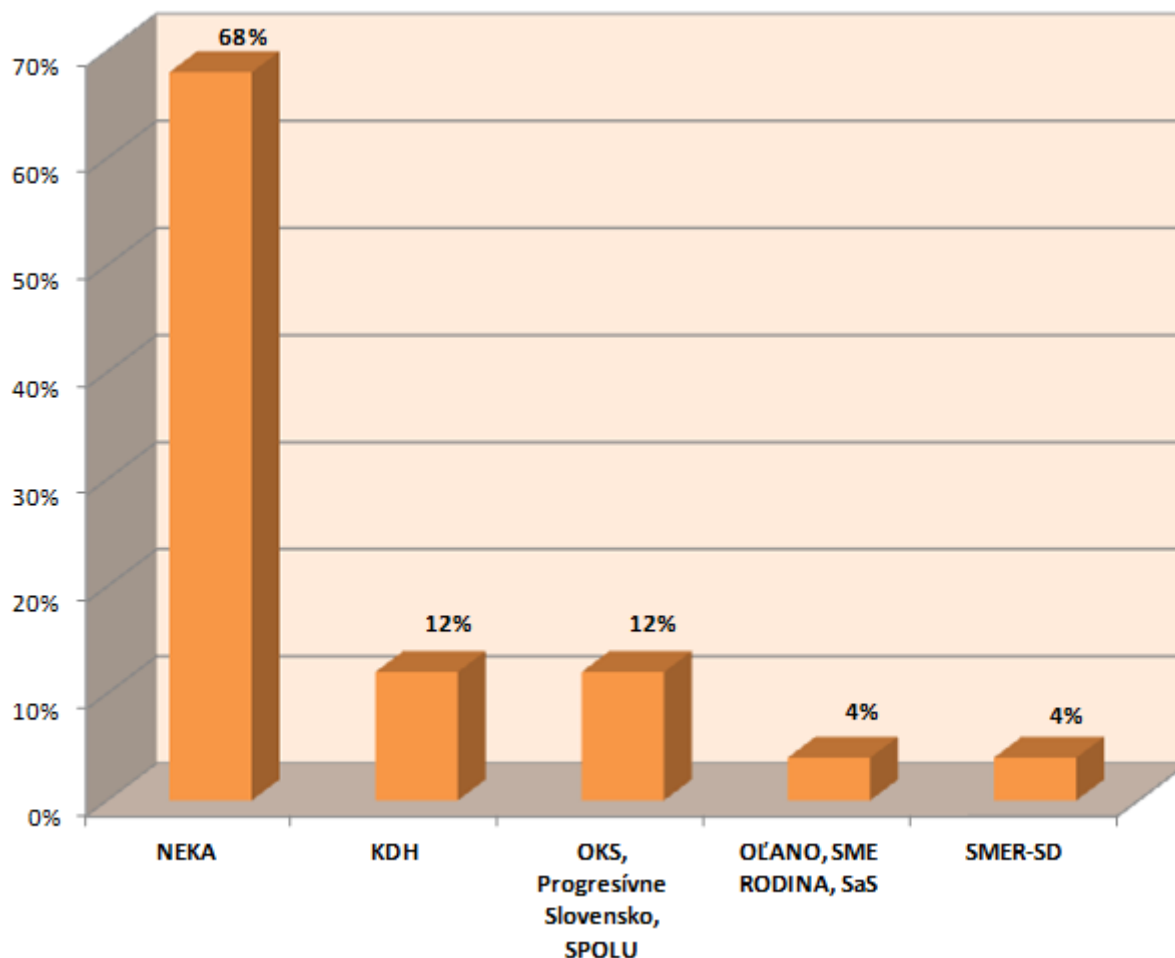
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Trend nezávislých kandidátov pokračoval i v roku 2018. Opäť v 25 – člennom mestskom parlamente obsadili najvyšší počet kresiel práve nezávislí kandidáti, čo vidíme i v Tabuľke 16 (68%), kde máme prehľad o konkrétnom počte zvolených kandidátov, kde za NEKA figuruje až 17 poslancov. Ďalšie tri kreslá patria koalícii KDH a taktiež tri kreslá obsadili nominanti OKS, Progresívne Slovensko a SPOLU. Jedno kreslo patrí i OĽANO, SME RODINA a SaS a jedno miesto obsadil i SMER-SD.

Tabuľka 16: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v Trenčíne

Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet zvolených kandidátov	Percentuálne rozdelenie koalícií
NEKA	17	68 %
KDH	3	12 %
OKS, Progresívne Slovensko, SPOLU	3	12 %
OĽANO, SME RODINA, SaS	1	4 %
SMER-SD	1	4 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Graf 11: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v meste Trenčín

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Taktiež rok 2018 ukazuje podobné hodnoty ako rok 2014. Mesto Trenčín je zaujímavým príkladom silného lídra (Richard Rybníček je tretíkrát na poste primátora mesta), ktorý vie akoby „strhnúť“ svojou činnosťou a zameraním aj ostatných kandidátov na post primátorov (aj keď zatiaľ neúspešne) a taktiež kandidátov do zastupiteľstva v komunálnych voľbách. Od roku 2002 po 2010 boli tendencie a správanie voličstva úplne odlišné. Rok 2010 a špeciálne roky 2014 a 2018 ukazujú odlišné vnímanie občanov mesta (voličská účasť od roku 2006 stúpila cca o 15-20%) a taktiež vzostup nezávislých kandidátov. Politické strany tak akoby v meste Trenčín strácajú na sile. V budúcnosti sa dá aj z vyššie uvedených štatistických dát očakávať podobný scenár ako v rokoch 2014 a 2020.

ZÁVER

Príspevok reaguje na pomerne stále aktuálnu tému záujmu obyvateľov samospráv o komunálnu politiku. V teoretickej časti sme vymedzili predovšetkým mesto Trenčín, stručný prehľad o primátoroch mesta, rozdiel medzi väčšinovým a pomerným volebným systémom, poukázali sme na výhody a nevýhody komunálnych volieb ako takých. Ďalej sme definovali komunálne záujmy a povinnosti a práva samotných občanov v komunálnej politike ešte pred tým, ako sme prešli na samotnú analýzu výsledkov komunálnych volieb vo vybranom krajskom meste - Trenčín. Na

základe nadobudnutých skutočností o skúmanej problematike môžeme zhodnotiť stúpajúcu tendenciu opätovnej zvoliteľnosti súčasného primátora Richarda Rybníčka. Jeho práca prináša mestu viditeľné zmeny, mesto získava oprávnené ocenenia, na ktoré môžu byť obyvatelia Trenčína právom hrdí. Výskumy by sa mali orientovať aj na výskum projektov a analýzy ekonomických a iných podstatných faktorov. Taktiež môžeme skonštatovať, že volebná účasť je pod priemerom celoslovenskej účasti, preto je možné očakávať, že i ďalšie roky sa budú vyznačovať nízkou účasťou. Považujeme za zásadné a žiaduce, aby sa posilňovali kompetencie samospráv a taktiež by mala väčšia pozornosť venovať samotnej propagácii, prihliadajúc na fakt, že ľudia nemajú veľký záujem o podieľanie sa na voľbách. Príspevok je doplnený o prehľadné tabuľky a grafy, ktoré prezentujú výsledky komunálnych volieb v meste Trenčín v konkrétnych rokoch 2002-2018.

POUŽITÁ LITERATÚRA

- HN ONLINE. [online]. [cit. 17/11/2020]. Dostupné na internete: <<https://tv.hnonline.sk/kategorie/aktualne-vidео/45201480-9537-4687-8a26-021892afa5a6/bola-to-agresivna-kampan-ale-ludia-ocenili-nase-vysledky-hovori-rybnicek-po-vyraznom-vitazstve>>.
- INFO TRENČÍN. 2006. [online]. [cit. 16/11/2020]. Dostupné na internete: <<https://trecin.sk/wp-content/uploads/2017/11/2006---25---INFO-Trencin.pdf>>.
- INFO TRENČÍN. 2014. [online]. [cit. 16/11/2020]. Dostupné na internete: <<https://trecin.sk/wp-content/uploads/2017/11/2014---12---INFO-Trencin.pdf>>.
- OFICIÁLNA STRÁNKA MESTA. [online]. [cit. 14/11/2020]. Dostupné na internete: <<https://trecin.sk/pre-obcanov/o-meste/>>.
- STARÝ TRENČÍN. [online]. [cit. 17/11/2020]. Dostupné na internete: <<https://stary.trecin.sk/mesto.html>>.
- ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR. 2002. [online]. [cit. 16/11/2020]. Dostupné na internete: <<https://volby.statistics.sk/oso/oso2002/sk/default.htm>>.
- ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR. 2006. [online]. [cit. 16/11/2020]. Dostupné na internete: <<https://volby.statistics.sk/oso/oso2006/slov/obvod/results/tab99.htm>>.
- ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR. 2010. [online]. [cit. 16/11/2020]. Dostupné na internete: <<https://volby.statistics.sk/oso/oso2010/sr/tabkraje.jsp@lang=sk.htm>>.
- ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR. 2014. [online]. [cit. 17/11/2020]. Dostupné na internete: <<https://volby.statistics.sk/oso/oso2014/oso2014/sk/tab12.html>>.
- ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR. 2018. [online]. [cit. 17/11/2020]. Dostupné na internete: <<https://volby.statistics.sk/oso/oso2018/sk/index.html>>.
- Ústavný zákon č. 90/2001 Z. z.
- Zákon č. 346/1990 Z. z. o voľbách do orgánov samosprávy obcí.
- Zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky

Kontaktné údaje

Mgr. Barbora Blašková
Katedra verejnej správy, Fakulta sociálnych vied
Univerzita sv. Cyrila a Metóda v Trnave
Bučianska 4/A, 917 01 Trnava
Slovenská republika
E-mail: blaskovabaska@gmail.com

Komunálne voľby v meste Žilina 2002-2018

Kristína DZUREKOVÁ

ABSTRACT

Elections at the municipal level represent one of the primary contacts of the population with politics. They are the most important element of people's participation in the administration of public affairs in their municipality or city. Municipal elections in Žilina were monitored during the years 2002 to 2020. Each election period was analyzed separately. The presented article offers an overview of the candidates who ran for the post of mayor of the city, their pre-election promises as well as what they actually fulfilled and did during the given election period. The representation of individual political parties in the city council is discussed. Subsequently, the municipal elections in this city are compared with the results of the elections to the National Council and to the self-government of higher territorial units. In the comparison, we monitored the turnout, the reflection of the results from the point of view of the representation of political parties in individual elections, as well as the fact which deputies perform several electoral functions.

KEY WORDS: Election, municipal policy, county city, Žilina.

ÚVOD

V súčasných demokratických spoločnostiach sú voľby najčastejším spôsobom ako sa môže jednotlivec podieľať na spravovaní spoločnosti. Aj keď prostredníctvom nich ľudia rozhodujú v štáte nepriamo, sú dôležitým aspektom a volebné správanie obyvateľov ovplyvňuje nielen to, ako bude štát alebo ich obec či mesto spravované, ale aj to akým smerom sa bude v budúcnosti uberať. Voľby do orgánov samosprávy obcí, inak povedané komunálne voľby, sa vykonávajú na základe Zákona č. 180/ 2014 o podmienkach výkonu volebného práva. Prostredníctvom týchto volieb si obyvatelia obcí a miest volia svojich zástupcov do radov starostov, primátorov a poslancov zastupiteľstiev. Komunálna úroveň je najbližšie k občanovi a preto by pre neho mala predtavovať základný spôsob participácie na správe vecí verejných.

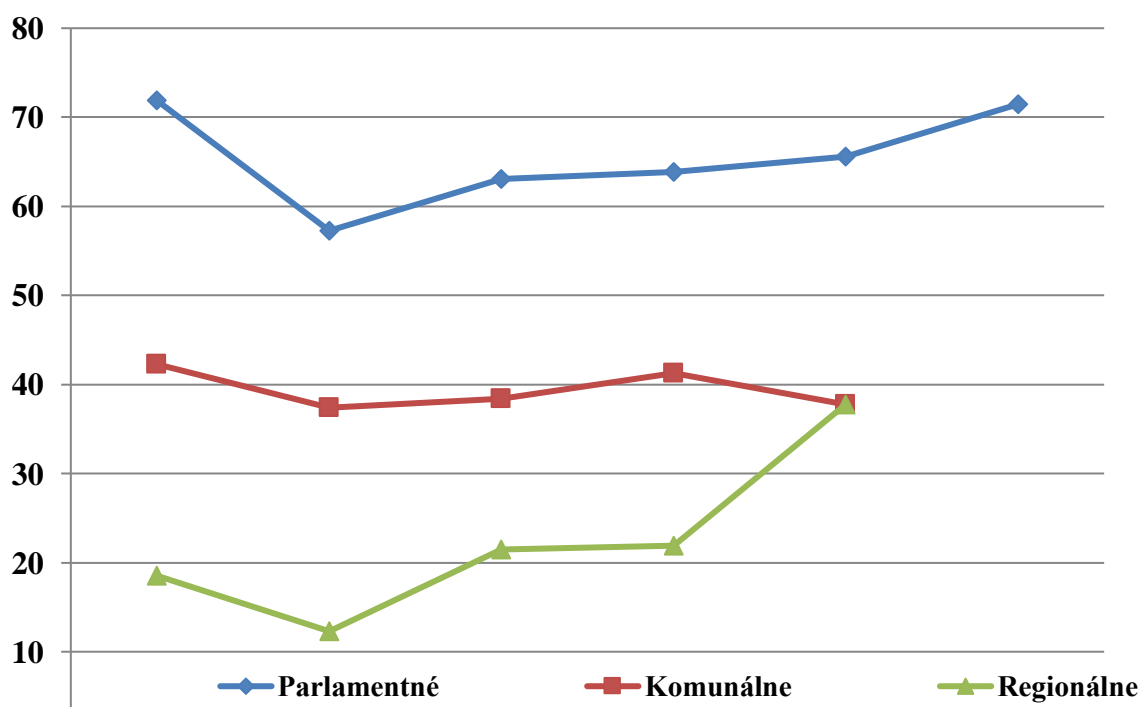
1 MESTO ŽILINA

Krajské mesto Žilina je jedným z najväčších miest Slovenska. Nachádza sa v centre severozápadného Slovenska a je sídlom Žilinského samosprávneho kraja. Skladá sa z historických oblastí Považie, Kysuce, Liptov, Orava a Turiec. Má 82 664 obyvateľov a rozloha mesta je 80 km². Nachádza sa v nadmorskej výške 333 m.n.m. v Žilinskej kotline, ktorú obklopujú pohoria Malá Fatra, Strážovské vrchy, Javorníky a Kysucká vrchovina. Žilina sa skladá z 20 mestských častí, pričom najstaršie sú Staré Mesto a Závodie a najmladšia je mestská časť Hájik. Ekonomický potenciál mesta je viditeľný predovšetkým v počte živnostníkov na tisíc obyvateľov, ktorý je v rámci Slovenska druhý najvyšší po hlavnom meste, Bratislava. Žilina je dôležitou križovatkou obchodných ciest. Vedú ňou tri cesty medzinárodného charakteru, a to E 50 (Atlantik-Paríž-Praha-Ukrajina) a E 75 (Balt-Beograd-Atény) a E 442. Križujú sa tu aj dve medzinárodné železničné magistrály E 42 a E 52 a dôležitou súčasťou dopravnej infraštruktúry je letisko, ktoré súčasťou európskej siete regionálnych letísk. V meste sídli Žilinská univerzita, ktorá práve vďaka jeho polohe bola do roku 1996 známa ako Vysoká škola dopravy a spojov, pričom v súčasnosti patria medzi najvýznamnejšie odbory štúdiu infromačných technológií a telekomunikácií (Mesto Žilina, 2020b).

Tabuľka 1: Primátori mesta Žilina a ich strnícka príslušnosť (1990 – 2018)

Rok konania volieb	Zvolený primátor	Stranícka príslušnosť
1990 - 2006	Ján Slota	SNS
2007	Ivan Harman	OKS, SF, KDĽ, SDKÚ-DS
2010	Igor Choma	HZD, ĽS-HZDS, SZ, SMER-SD
2014	Igor Choma	SMER-SD
2018	Peter Fiabáne	NEKA s podporou OĽaNO, SaS, Sme rodina, NOVA, Progresívne Slovensko, OKS, Šanca

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Graf 1: Vývoj účasti vo voľbách

2002	2006	2010	2012	2016	2020
2001	2005	2009	2013	2017	
2002	2006	2010	2014	2018	

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

1.1 Výsledky komunálnych volieb mesta Žilina v roku 2002

Do orgánov samosprávy obcí boli voľby v roku 2002 vyhlásené na piatok 6. Decembra a sobotu 7. decembra. Voľby sa konali v súlade so zákonom č.346/1990 o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (Štatistický úrad SR, 2002).

Volebná účasť v komunálnych voľbách v krajskom meste Žilina bola 42,28%, pričom zo 68 178 voličov sa volieb zúčastnilo 28 829, z toho bolo platných hlasov za predsedu 28 127 a za poslancov 27 091. Celkovo sa týchto volieb zúčastnilo 19 strán, respektíve koalícií, a 4 nezávislí poslanci.

Tabuľka 2: Volebná účasť na komunálnych voľbách v meste Žilina v porovnaní s celoslovenskou účasťou

Percentuálna účasť v meste Žilina	Percentuálna účasť v rámci celej SR
42,28 %	49,51 %

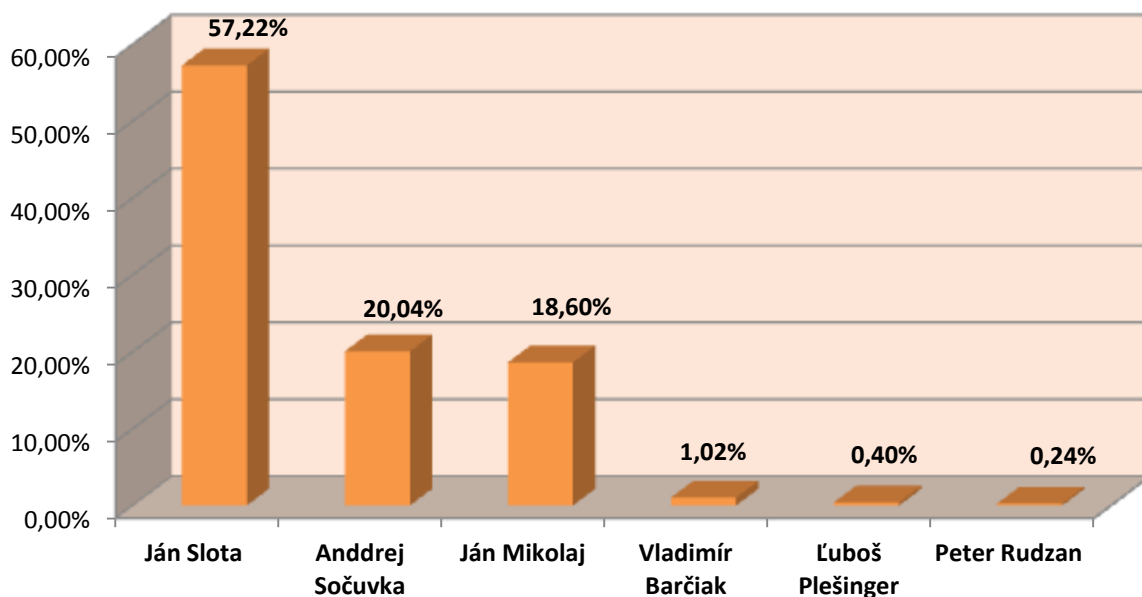
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Na post primátora mesta kandidovali ešte v októbri 2002 ôsmi kandidáti. Konkrétne sa jednalo o Jána Mikolaja (koalícia HZDS, ANO, SMER), Andreja Sočuvku (SDKÚ, KDH), Jána Slotu (P SNS), Ľubomíra Ryanta (HZD), Ľuboša Plešinger (Združenie nezávislých Slovencek), Vladimíra Barčiaka (SDĽ), Petera Rudzana (DÚ) a Dušana Maňáka (NEKA) (SITA, 2002a). Ján Slota ako bývalý primátor, kandidoval za stranu Pravá Slovenská Národná strana (PSNS), ktorá vznikla v roku 2001 zo Slovenskej národnej strany (SNS) z dôvodu jeho sporov s predsedníčkou SNS Annou Malíkovou (SITA, 2002b). Post primátora mesta Žiliny zastával od roku 1990 a bol najdlhšie úradujúcim primátorom krajského mesta. Jeho predvolebná kampaň bola okrem billboardov, reklamných panelov a letákov obohatená aj o reklamu v mestskom týždenníku Žilinský večerník, v ktorom bol napríklad článok s názvom "Prečo voliť Ing. Jána Slotu za primátora?!", kde sa poukazovalo na jeho pôsobenie v predchádzajúcich rokoch ako aj na jeho osobnostné vlastnosti, ktoré v ňom boli vyzdvihované (SITA, 2002c). Pred voľbami došlo aj k vzdaniu sa kandidatúry Dušana Maňáka v prospech Andreja Sočuvku a 4 dni pred voľbami boli teda za relevantných kandidátov označovaní Slota, Mikolaj a Sočuvka, a to aj kvôli nulovej aktivite ostatných kandidátov. Výsledky volieb primátora potvrdili pozíciu Jána Slotu na tomto poste s počtom 16 495 hlasov. Za ním nasledoval Andrej Sočuvka a Ján Mikolaj.

Tabuľka 3: Výsledky volieb primátora v meste Žilina

Meno a priezvisko	Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet platných hlasov	Podiel v % z počtu platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov
Ján Slota	P SNS	16 495	57,22%
Andrej Sočuvka	SDKÚ, KDH, OKS	5 776	20,04%
Ján Mikolaj	HZDS, SMER, ANO	5 359	18,60%
Vladimír Barčiak	SDĽ	294	1,02%
Ľuboš Plešinger	ZNS	109	0,40%
Peter Rudzan	DÚ	70	0,24%

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Graf 2: Výsledky volieb primátora v meste Žilina

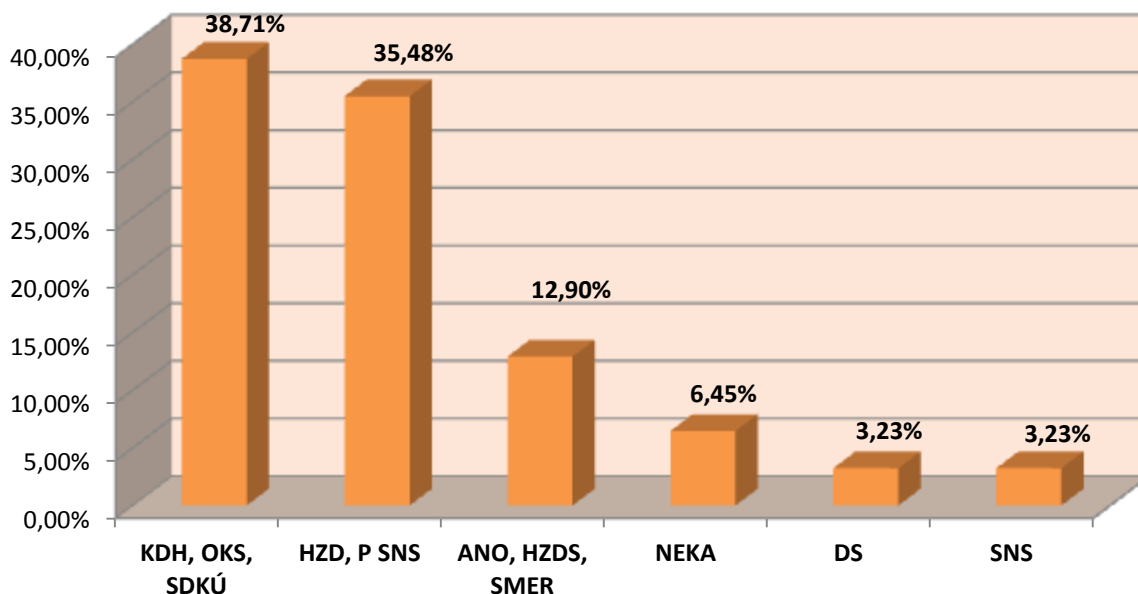
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Na posty poslancov zastupiteľstva kandidovalo 176 kandidátov. Koalície KDH, OKS, SDKÚ, ďalej PSNS, HZD a HZDS, ANO, SMER boli jednými, ktoré delegovali maximálny počet kandidátov na poslancov zastupiteľstva v počte 31. Členmi mestského zastupiteľstva sa stalo 12 poslancov KDH, OKS, SDKÚ, 11 poslancov koalície PSNS-HZD, 4 poslanci koalície HZDS, ANO, SMER, 2 nezávislí kandidáti, 1 kandidát strany SNS a 1 kandidát strany DS.

Tabuľka 4: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v meste Žilina v roku 2002

Názov koalície/ politickej strany	Počet zvolených kandidátov	Percentuálne rozdelenie koalícií
KDH, OKS, SDKÚ	12	38,71 %
HZD, P SNS	11	35,48 %
ANO, HZDS, SMER	4	12,90 %
NEKA	2	6,45 %
DS	1	3,23 %
SNS	1	3,23 %

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2002

Graf 3: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v meste Žilina

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

V roku 2001 sa na území Slovenskej republiky konali prvé voľby do orgánov samosprávnych krajov. Vo voľbách do VÚC kandidoval Ján Slota na post poslanca zastupiteľstva žilinského samosprávneho kraja za mesto Žilina. Na tento post bol s počtom hlasov 9 501 nakoniec aj zvolený. Okrem neho bol za poslanca Žilinskej VÚC zvolený aj MUDr. Štefan Zelník, ktorý bol v roku 2002 zvolený aj za poslanca mestského zastupiteľstva v Žiline. (Mesto Žilina, 2002).

Vo svojom predvolebnom programe Ján Slota označil za prioritu ďalšiu výstavbu nájomných bytov, rozvoj mestskej hromadnej dopravy, dobudovanie inžinierskych sietí v okrajových častiach a výstavbu športovísk na sídliskách (SITA, 2002d). V rámci tohto volebného obdobia sa pokračovalo v Žiline v rekonštrukcii futbalového štadióna, jeho osvetlenia a budovanie miest pre divákov. Okrem toho sa v roku 2006 začalo s rozšírením severnej a západnej tribúny a s výmenou trávnikov s vyhrievaním (MŠK Žilina, 2020). Budovanie nájomných bytov bolo prioritou Jána Slotu aj v predchádzajúcich volebných obdobiach, pričom od roku 2001 do roku 2004 bolo v meste Žilina postavených okolo 248 bytov a koncom roka 2004 sa mestské zastupiteľstvo uznieslo na výstavbe ďalších 125 bytov na novom sídlisku Hájik (Mesto Žilina, 2005). Výstavba nájomných bytov pokračovala aj v roku 2005, okrem nich bolo v tomto volebnom období postavených aj niekoľko športových ihrísk. V roku 2004 bola dobudovaná trolejbusová trať spájajúca sídlisko Vlčince a Solinky, okrem toho bola v tomto roku v pláne aj výstavba Aquaparku pri týchto sídliskách, ktorý však nebol nikdy dobudovaný (Dopravný podnik mesta Žilina, 2009). Obdobie bolo charakteristické aj niekoľkými kauzami, či už pri netransparentnom predaji Štúrovho námestia, kde došlo k výrobe stromov a podozrivému povoleniu výstavby centra Aupark, predajom areálu letného kina bez výberového konania, či schválením systému plateného parkovania bez dodania písomných podkladov. Ďalším problémom bola korupcia, ktorá sa prejavovala napríklad korumpovaním poslancov mesta cez mestské byty, dvojitémi funkciami poslancom mestského zastupiteľstva, ktorí boli zároveň zamestnancami mestského úradu alebo Žilinským večerníkom, kde bol veľký priestor venovaný hlavne strane SNS a Jánovi Slotovi a jeho oponentom nie (Ničík, 2005).

1.2 Výsledky komunálnych volieb mesta Žilina v roku 2006

Voľby do orgánov samosprávy obcí sa na Slovensku v roku 2006 konali 2. decembra. Volebná účasť v meste Žilina bola 37,43%. Zo 70 811 voličov sa volieb zúčastnilo len 26 507, z toho bolo platných hlasov za poslancov 25 474 a za predsedu 25 964.

Tabuľka 5: Volebná účasť na komunálnych voľbách v meste Žilina v porovnaní s celoslovenskou účasťou

Percentuálna účasť v meste Žilina	Percentuálna účasť v rámci celej SR
37,43 %	47,65 %

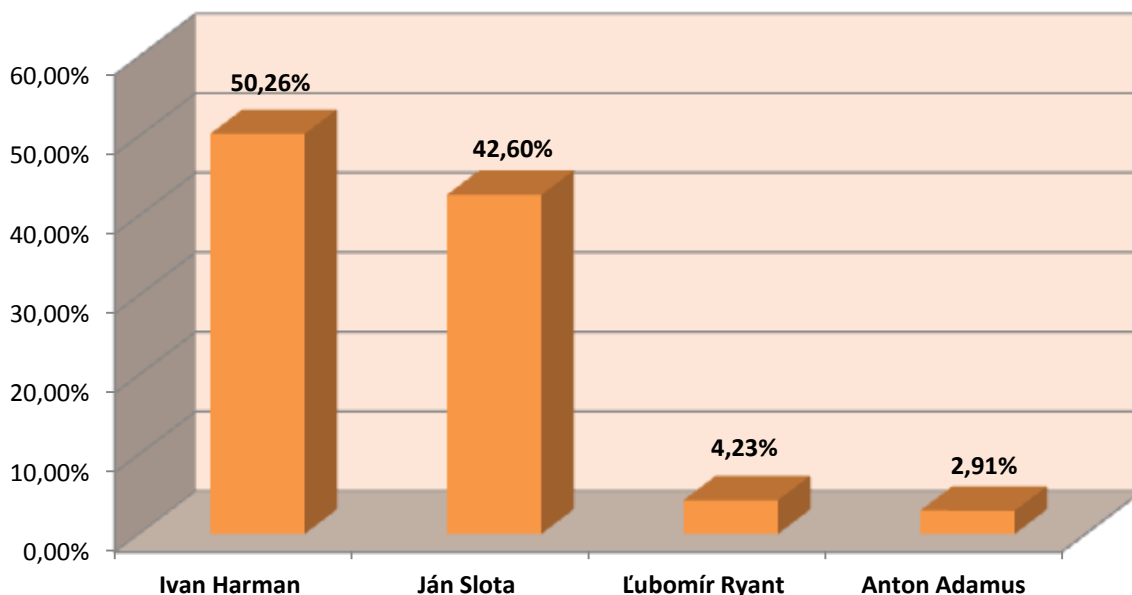
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Na post primátora kandidovali v tomto volebnom období Ján Slota (ĽS-HZDS, SMER, SNS), Ivan Harman (OKS, SF, KDĽ, SDKÚ-DS), Anton Adamus (ANO), Ľubomír Ryant (HZD), ktorý na tento post kandidoval aj v predchádzajúcom volebnom období. Napriek tomu, že sa v júni 2006 opätovne stal poslancom NRSR, vo voľbách dlhoročný primátor Žiliny, Ján Slota, prehral s Ivanom Harmanom o 2000 hlasov. Ostatní dvaja kandidáti za nimi v počte hlasov značne zaostali, pričom jeden získal len niečo vyše 1000 hlasov a druhý 755 (Výsledky volieb, 2006). Prehra Jána Slotu bola značne medializovaná, avšak už predvolebné kampane všetkých kandidátov na post primátora sa zhodovali v orientácii proti dlhoročnému primátorovi. Dôvodov tejto prehry mohlo byť viacero, či už jeho kontroverzné vyjadrovanie a vystupovanie ale aj problémy s transparentnosťou v hospodárení s mestským majetkom. Jeho kampaň bola v tomto období zameraná predovšetkým na pripomínanie jeho 16 ročnej aktivity na poste primátora mesta (Tretina, 2006a). Ivan Harman postavil svoju kandidatúru na zmene postoja mesta k občanom, väčšej transparentnosti a zmene finančnej politiky, čím predovšetkým kritizoval funkčné obdobie Jána Slotu. Ciele programu boli zastavenie likvidácie zelene v meste, zastavenie predaja mestského majetku, ako aj zriadenie úradu hlavného arcibiskupa. Heslom jeho kandidatúry bolo „Na žilinskú SLOTU je najúčinnnejší HARMANčekový čaj.“ (Tretina 2006b).

Tabuľka 6: Výsledky volieb primátora v meste Žilina

Meno a priezvisko	Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet platných hlasov	Podiel v % z počtu platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov
Ivan Harman	SDKÚ-DS, KDĽ, SF, OKS	13 050	50,26%
Ján Slota	SNS, SMER, ĽS-HZDS	11 061	42,60%
Ľubomír Ryant	HZD	1 098	4,23%
Anton Adamus	ANO	755	2,91%

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Graf 4: Výsledky volieb primátora v meste Žilina

Z

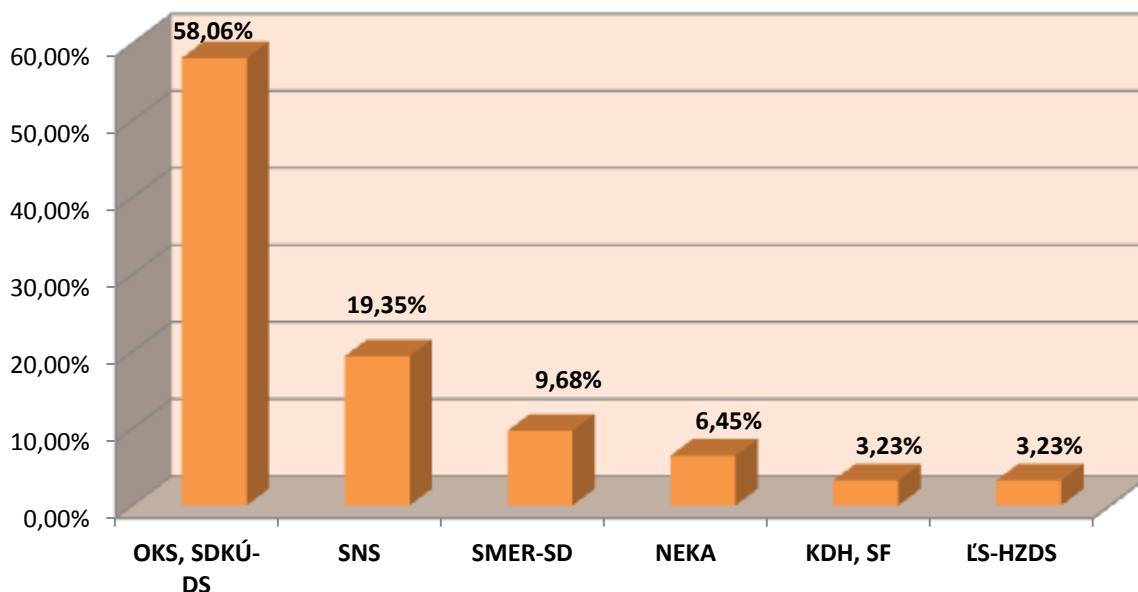
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Do mestského zastupiteľstva bolo volených 31 poslancov. Dvaja z kandidátov na primátora, a to Ivan Harman a Anton Adamus, zároveň kandidovali aj na post poslanca mestského zastupiteľstva, kde Harman bol zvolený a Adamus nie. Pri porovnaní s voľbami do NRSR, ktoré sa konali v júni 2006 vidno zjavnú previazanosť. Pri voľbe primátora utvorili vtedajšie vládne strany SMER-SD, ĽS-HZDS, SNS koalíciu, avšak pri voľbe poslancov mestského zastupiteľstva kandidovali každá samostatne. Naopak strany, ktoré boli v tomto čase v opozícii alebo mimo vlády sa snažili o získanie moci na komunálnej úrovni a aj preto došlo k vytvoreniu koalície OKS, SDKÚ-DS či KDĽH, SF pri voľbách do mestského zastupiteľstva. Tento krok sa podaril koalícii OKS, SDKÚ-DS, ktorá mala najviac zvolených kandidátov do zastupiteľstva a to v počte 18, v prepočte získala teda viac ako 58 % zastúpenie v mestskom zastupiteľstve. Okrem tejto koalície mali zastúpenie v mestskom zastupiteľstve aj koalícia KDĽH, SF a ďalej strany SNS, SMER-SD, ĽS-HZDS ako aj nezávislí poslanci (Tabuľka 7) (Výsledky volieb, 2006).

Tabuľka 7: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v meste Žilina v roku 2006

Názov koalície/ politickej strany	Počet zvolených kandidátov	Percentuálne rozdelenie koalícií
OKS, SDKÚ-DS	18	58,06%
SNS	6	19,35%
SMER-SD	3	9,68%
NEKA	2	6,45%
KDĽH, SF	1	3,23%
ĽS-HZDS	1	3,23%

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Graf 5: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v meste Žilina

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Rok pred komunálnymi sa konali voľby do VÚC, kde na post predsedu VÚC kandidoval aj Andrej Sočuvka, ktorý sa vo volebnom období 2002 pokúšal získať post primátora mesta Žilina. Sočuvka síce nezískal post predsedu VÚC, stal sa ale poslancom zastupiteľstva Žilinského samosprávneho kraja. Politik Ivan Chaban, ktorí bol v roku 2005 zvolený za poslanca Žilinskej VÚC, získal v komunálnych voľbách taktiež mandát poslanca mesta Žilina. Okrem toho bol v roku 2005 za poslanca VÚC zvolený aj vtedajší primátor mesta Ján Slota. Viaceré funkcie opätovne zastával aj MUDr. Štefan Zelník, ktorý bol poslancom VÚC, novozvoleným poslancom mesta Žilina, poslancom NRSR za SNS a podpredsedom mandátového a imunitného výboru (Mesto Žilina, 2007).

Ivan Harman už krátko po svojom zvolení nechal preveriť predaj športovej haly, ktorý uskutočnil Ján Slota 11 dní po prehraní komunálnych volieb, pričom mesto malo platiť nájom za halu a zároveň znášať prevádzkové náklady a údržbu. Okrem toho mesto pri predaji tejto haly prišlo aj o lukratívne pozemky, ktoré s ňou boli spojené. Zároveň sa objavili neuhradené faktúry z doby primátorstva Jána Slotu v hodnote 60 miliónov korún. Harman znovu zaviedol post hlavného architekta, ktorý bol v roku 2001 zrušený na návrh vtedajšieho primátora a zaviedli sa opatrenia na zvýšenú ochranu zelene (Cech, 2007). Nový primátor videl budúcnosť Žiliny hlavne v rozvoji vzdelanosti, turizmu a investícií do informačných technológií. Mesto v roku 2007 začalo so zverejňovaním zmlúv na internete a vytvorilo aj informačné centrum na podporu turizmu, vybudovala sa bezplatná internetová zóna v centre mesta a pokračovalo sa vo výstavbe nájomných bytov, ktoré boli prerozdelené na základe žrebovania. Mesto sa zaoberalo výsadbou zelene a vytváraním detských ihrísk. Počas celého obdobia sa viedli spory o budovanie nákupného centra Aupark, ktorého výstavba bola v rozpore s územným plánom mesta, a preto bola viac krát pozastavená. Nakoniec však bolo centrum v roku 2010 otvorené. V rámci cezhraničnej spolupráce boli uzatvorené partnerské zmluvy napríklad s mestom Plzeň alebo Essen (Mesto Žilina, 2020a).

1.3 Výsledky komunálnych volieb mesta Žilina v roku 2010

Komunálne voľby sa v roku 2010 konali 27. novembra. V Žiline bola volebná účasť 38,44%, čo zodpovedá faktu, že z 71 061 voličov sa volieb zúčastnilo 27 316, z toho bolo platných hlasov za predsedu 26 896 a za poslancov 25 897.

Tabuľka 8: Volebná účasť na komunálnych voľbách v meste Žilina v porovnaní s celoslovenskou účasťou

Percentuálna účasť v meste Žilina	Percentuálna účasť v rámci celej SR
38,44 %	49,69 %

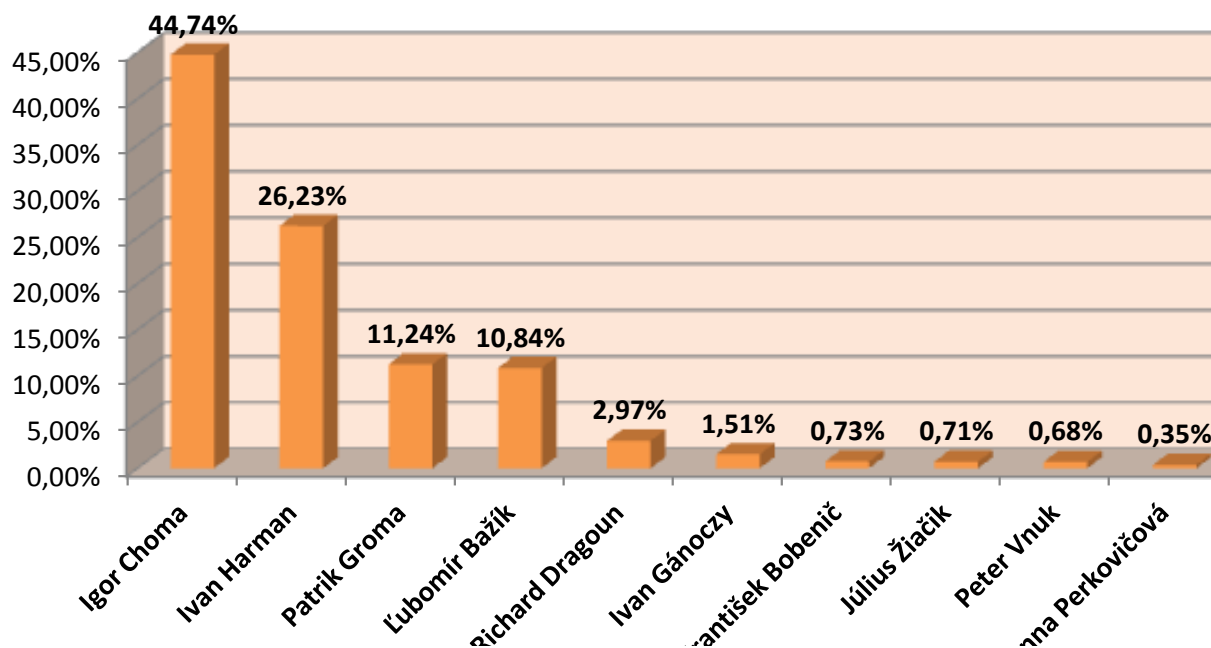
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Kandidátov na post primátora bolo v roku 2010 v Žiline desať. Piaty kandidáti kandidovali za politické strany a piaty boli nezávislými poslancami. O post primátora sa opätovne uchádzal aj vtedajší primátor Ivan Harman, ktorý kandidoval za stranu SDKÚ-DS, ktorá v týchto voľbách nebola súčasťou koalície ani pri voľbách primátora ani pri voľbách poslancov. Ďalšími kandidátmi boli Igor Choma (HZD, ĽS-HZDS, SZ, SMER-SD), Patrik Groma (nezávislý), Ľubomír Bažík (OKS, MOST-HÍD, SaS, KDH), Richard Dragoun (nezávislý), Ivan Gánoczy (nezávislý), František Bobenič (nezávislý), Július Žiačik (nezávislý), Peter Vnuk (SF) a Anna Perkovičová (SDĽ). Voľby s výraznou prevahou vyhral Igor Choma, ktorý bol v tomto období poslancom NRSR. Vtedajší primátor Harman získal 7 055, pričom Choma získal 12 034 hlasov (Výsledky volieb, 2010). Predvolebná kampaň Igora Chomu bola založená na zamedzení ďalšej zástavbe v historickej časti mesta, zameranie sa na ochranu mestskej zelene, rozšírenie parkovacích plôch v meste a pretvorenie niektorých križovatiek na kruhové objazdy, ako aj výmena starých semaforov (SITA, 2010).

Tabuľka 9: Výsledky volieb primátora v meste Žilina

Meno a priezvisko	Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet platných hlasov	Podiel v % z počtu platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov
Igor Choma	HZD, ĽS-HZDS, SZ, SMER	12 034	44,74 %
Ivan Harman	SDKÚ-DS	7 055	26,23 %
Patrik Groma	NEKA	3 024	11,24 %
Ľubomír Bažík	OKS, MOST - HÍD, SaS, KDH	2 915	10,84 %
Richard Dragoun	NEKA	799	2,97 %
Ivan Gánoczy	NEKA	405	1,51 %
František Bobenič	NEKA	197	0,73 %
Július Žiačik	NEKA	190	0,71 %
Peter Vnuk	SF	183	0,68 %
Anna Perkovičová	SDĽ	94	0,35 %

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Graf 6: Výsledky volieb primátora v meste Žilina

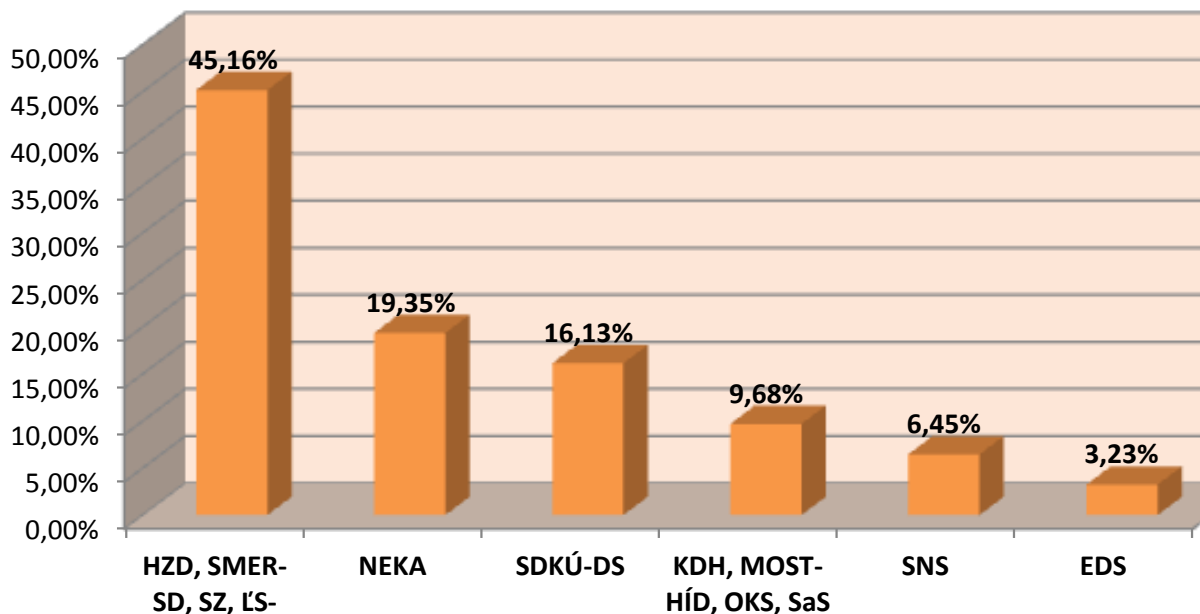
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Tak ako v predchádzajúcom volebnom období aj v tomto sa volilo do mestského zastupiteľstva 31 poslancov, pričom sa o tento post uchádzalo 199 kandidátov (Barčík, 2010). Aj pri voľbe do mestského zastupiteľstva potvrdila koalícia strán HZD, SMER-SD, SZ a ĽS-HZDS svoje postavenie a získala najvyšší počet mandátov a to v počte 14. Obsadenie ďalších mandátov možno vidieť v tabuľke 3. Jeden mandát získala aj mimoparlamentná Európska demokratická strana, ktorá sa prvýkrát zúčastnila komunálnych volieb v Žiline. Strana vznikla v roku 2009 ako nástupnícka strana politickej strany NÁDEJ, avšak ideovo ani personálne na túto stranu nenadväzovala (Pravda, 2010).

Tabuľka 10: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v meste Žilina v roku 2010

Názov koalície/ politickej strany	Počet zvolených kandidátov	Percentuálne rozdelenie koalícií
HZD, SMER-SD, SZ, ĽS-HZDS	14	45,16%
NEKA	6	19,35%
SDKÚ-DS	5	16,13%
KDH, MOST-HÍD, OKS, SaS	3	9,68%
SNS	2	6,45%
EDS	1	3,23%

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Graf 7: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v meste Žilina

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

V marci v roku 2010 sa konali parlamentné voľby. Poslanecký mandát získal okrem okrem Harmana a Chomu aj Štefan Zelník, ktorý sa v komunálnych voľbách 2010 opätovne stal poslancom mestského zastupiteľstva. V roku 2009 sa konali voľby do VÚC v ktorých mandát získali poslanci mestského zastupiteľstva Juraj Popluhár, Ficek, Bačík, Štrba a Bažík. Poslancom žilinského kraja bol znova zvolený aj Ján Slota a post poslanca získal aj budúci primátor Žiliny Igor Choma (SME Voľby, 2010).

Už na začiatku svojho pôsobenia Choma urobil zmeny v oddeleniach mestského úradu, kde napríklad útvar hlavného architekta začlenil pod stavebný odbor a vytvoril nový odbor životného prostredia a odbor kultúry, cestovného ruchu a regionálneho rozvoja (Filek, 2011). Primátor splnil svoje predvolené plány a v centre Žiliny boli zrekonštruované viaceré svetelné križovatky (napr. na ulici Veľká Okružná) a na stĺpoch svetelnej signalizácie pribudli aj tlačidlá pre chodcov. Vytvorená bola aj oblastná organizácia cestovného ruchu Malá Fatra (Čorba, 2011). Zlepšil sa stav parkovanie vďaka novým parkovacím miestam napr. na Predmestskej ulici, boli rozšírené zelené plochy v meste (Sad na Studničkách), zmodernizovalo sa verejné osvetlenie, rekonštruovali sa chodníky a bola odovzdaná do užívania nová svetelná signalizácie na križovatke Rajecká (Mesto Žilina, 2020a). V tomto volebnom období sa uskutočnili aj predčasné voľby do Národnej rady v roku 2012. Volebná účasť v týchto voľbách bola 66,57% a najviac preferovaní boli nominanti strany SMER-SD Róbert Fico, Robert Kaliňák, Juraj Blanár a Igor Choma (Čorba, 2012).

1.4 Výsledky komunálnych volieb mesta Žilina v roku 2014

V roku 2014 sa opätovne konali voľby zástupcov do orgánov miest a obcí. Voľby sa konali 15. novembra a v meste Žilina bola účasť 41,24%. Zo 71 277 zapísaných voličov sa zúčastnilo volieb 29 395 a z toho bolo platných hlasov za predsedu 28 879 a za poslancov 27 689.

Tabuľka 11: Volebná účasť na komunálnych voľbách v meste Žilina v porovnaní s celoslovenskou účasťou

Percentuálna účasť v meste Žilina	Percentuálna účasť v rámci celej SR
41,24 %	48,34 %

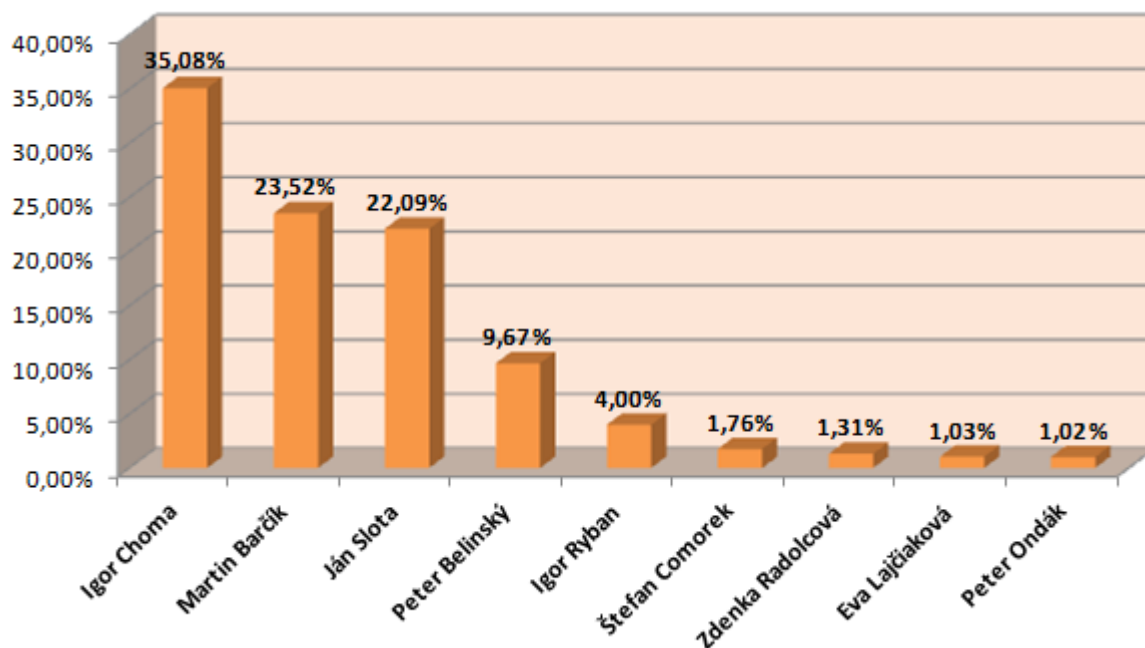
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

O post primátora Žiliny sa uchádzalo 10 kandidátov, medzi nimi aj vtedajší primátor Igor Choma (SMER-SD) či bývalý dlhoročný primátor Ján Slota, ktorý kandidoval ako nezávislý poslanec. Okrem nich kandidovali Martin Barčík (Sieť, SDKÚ-DS, NOVA, SaS, MOST-HID, OKS), Peter Belinský (KDH), Štefan Comorek (nezávislý), Róbert Kašša (nezávislý), Eva Lajčiaková (Priama demokracia), Peter Ondák (nezávislý, Zdenka Radolcová (nezávislá) a Igor Ryban (nezávislý). V týchto voľbách bol teda pomer nezávislých kandidátov oveľa väčší ako pomer kandidátov zastupujúcich politické strany. Voľby vyhral staronový primátor Igor Choma s počtom hlasov 10 131, druhým bol Martin Barčík a zaujímavosťou je, že tretím v poradí s najvyšším počtom hlasov bol Ján Slota (Výsledky volieb, 2014). Chomov predvolebný program bol tak ako aj v predošlom období postavený na 5 bodoch, v tomto prípade to bolo príprava MHD zdarma, pozornosť na seniorov a deti v školách, doprava a cyklotrasy a rekonštrukcia chodníkov (TASR, 2014).

Tabuľka 12: Výsledky volieb primátora v meste Žilina

Meno a priezvisko	Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet platných hlasov	Podiel v % z počtu platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov
Igor Choma	SMER-SD	10 131	35,08 %
Martin Barčík	OKS, MOST - HÍD, SaS, NOVA, SDKÚ-DS, SIEŤ	6 791	23,52 %
Ján Slota	NEKA	6 378	22,09 %
Peter Belinský	KDH	2 792	9,67 %
Igor Ryban	NEKA	1 154	4,00 %
Štefan Comorek	NEKA	509	1,76 %
Zdenka Radolcová	NEKA	379	1,31 %
Eva Lajčiaková	PD	297	1,03 %
Peter Ondák	NEKA	296	1,02 %

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Graf 8: Výsledky volieb primátora v meste Žilina

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

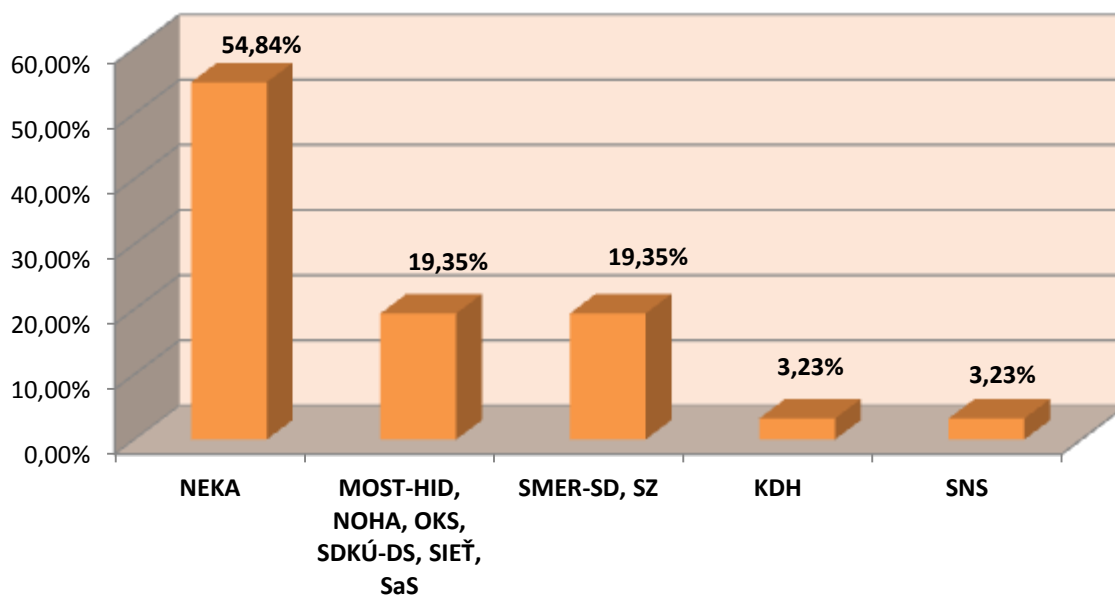
Za poslancov zastupiteľstva kandidovalo celkovo 197 kandidátov. Prvý krát bolo zastúpenie nezávislých poslancov v zastupiteľstve mesta v prevahe nad kandidátmi za politické strany. Vládnuca koalícia SMER-SD, SZ získala len 6 mandátov a najsilnejšie strany v Žiline SNS, KDH získali symbolicky len po jednom mandáte. Pravicové a ľavicové spektrum bolo teda v tomto období v zastupiteľstve vyrovnané. Napriek tomu, že pred voľbami nemali žiaden bilbord, z neformálneho zoskupenia zilinskiposlanci.sk bolo z 15 kandidátov zvolených 9 (Bobenič, 2014).

Tabuľka 13: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v meste Žilina v roku 2014

Názov koalície/ politickej strany	Počet zvolených kandidátov	Percentuálne rozdelenie koalícií
NEKA	17	54,84%
MOST-HID, NOHA, OKS, SDKÚ-DS, SIEŤ, SaS	6	19,35%
SMER-SD, SZ	6	19,35%
KDH	1	3,23%
SNS	1	3,23%

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Graf 9: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v meste Žilina

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

V tomto volebnom období sa v roku 2016 konali aj parlamentné voľby. Dve funkcie po týchto voľbách opätovne zastával doktor Štefan Zelník, ktorý bol poslancom mestského zastupiteľstva aj poslancom NRSR. Voľby do orgánov samosprávnych krajov sa konali v novembri 2013 a poslancami, ktorí boli zvolení za zastupiteľov VÚC a v roku 2014 aj zastupiteľov mesta Žilina boli Juraj Popluhár, Robert Ficek a Štefan Zelník. Okrem toho boli za poslancov VÚC zvolení aj primátor Igor Choma a bývalý primátor Ján Slotá (SME voľby, 2013).

Volebné obdobie 2014 až 2018 sa začalo vytvorením nových parkovacích miest pod nemocnicou na Predmestskej ulici a Pod Hôrkou, kde celkovo pribudlo 28 parkovacích miest. Tie pribudli k takmer 450 miestam, ktoré sa mestu podarilo vybudovať v roku 2014. Od roku 2013 fungoval projekt elektronizácie Mestského úradu, ktorý bol ukončený v roku 2015 a zjednodušil sa tak prístup pre občanov ako aj ich komunikácia s úradom. Bola vybudovaná nová prístupová cesta na Nový cintorín, rozšírila sa kapacita denného centra pre seniorov, za 4 roky sa mestu podarilo znížiť dlh o 75% a osvetlili sa priechody pre chodcov v nehodových úsekoch. Ďalej boli zrekonštruované chodníky na viacerých sídliskách v meste, vytvorený nový outdoorový fitpark, či odstránené nelegálne bilbordy pri cestách. V rámci rozvoja mesta bol zavedený pre obyvateľov bikesharing, ako aj nové hybridné autobusy a elekrobusy (Mesto Žilina, 2020a).

1.5 Výsledky komunálnych volieb mesta Žilina v roku 2018

Komunálne voľby sa v roku 2018 konali 10. novembra a účasť na nich bola 41,30%. Zo 70 771 voličov sa volieb zúčastnilo 29 229, z toho bolo platných hlasov za predsedu 28 872 a za poslancov 28 340.

Tabuľka 14: Volebná účasť na komunálnych voľbách v meste Žilina v porovnaní s celoslovenskou účasťou

Percentuálna účasť v meste Žilina	Percentuálna účasť v rámci celej SR
41,30 %	48,68 %

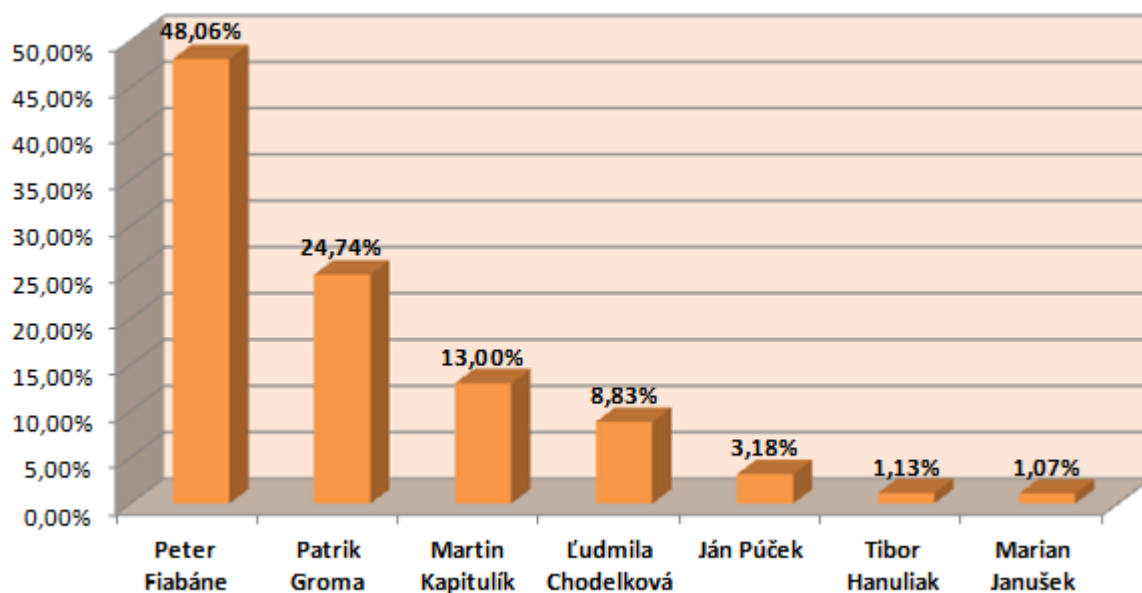
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Na post primátora kandidovalo dokopy 7 kandidátov, presnejšie Peter Fiabáne (nezávislý s podporou OĽaNO, SaS, Sme rodina, NOVA, Progresívne Slovensko, OKS, Šanca), Patrik Groma (nezávislý s podporou SMER-SD), Tibor Hanuliak (SNS), Ľudmila Chodelková (nezávislá), Marian Janušek (nezávislý), Martin Kapitulík (nezávislý) a Ján Púček (ĽSNS). Najväčšia konkurencia bola medzi dlhoročným členom mestského zastupiteľstva Petrom Fianánem a viceprimátorom Patrikom Gromom. Voľby však nakoniec s prehľadom, s takmer dvojnásobným náskokom vyhral Fiabáne s počtom hlasov 13 876, čo predstavovalo 48,06% hlasov voličov (Výsledky volieb, 2018). Vo svojom predvolebnom programe sa Fiabáne venoval takmer všetkým problematikám a sľuboval nápravu takmer všetkého. Medzi hlavné body jeho programu patrilo problematické parkovanie, chýbajúca komunikácia mesto-občan, riešenie problémov mestskej polície, výstavba atletického štadióna a funkčnej športovej haly či manuál využívania verejných priestorov (TASR, 2018).

Tabuľka 15: Výsledky volieb primátora v meste Žilina

Meno a priezvisko	Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet platných hlasov	Podiel v % z počtu platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov
Peter Fiabáne	NEKA	13 876	48,06 %
Patrik Groma	NEKA	7 142	24,74 %
Martin Kapitulík	NEKA	3 754	13,00 %
Ľudmila Chodelková	NEKA	2 548	8,83 %
Ján Púček	ĽS Naše Slovensko	917	3,18 %
Tibor Hanuliak	SNS	325	1,13 %
Marian Janušek	NEKA	310	1,07 %

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Graf 10: Výsledky volieb primátora v meste Žilina

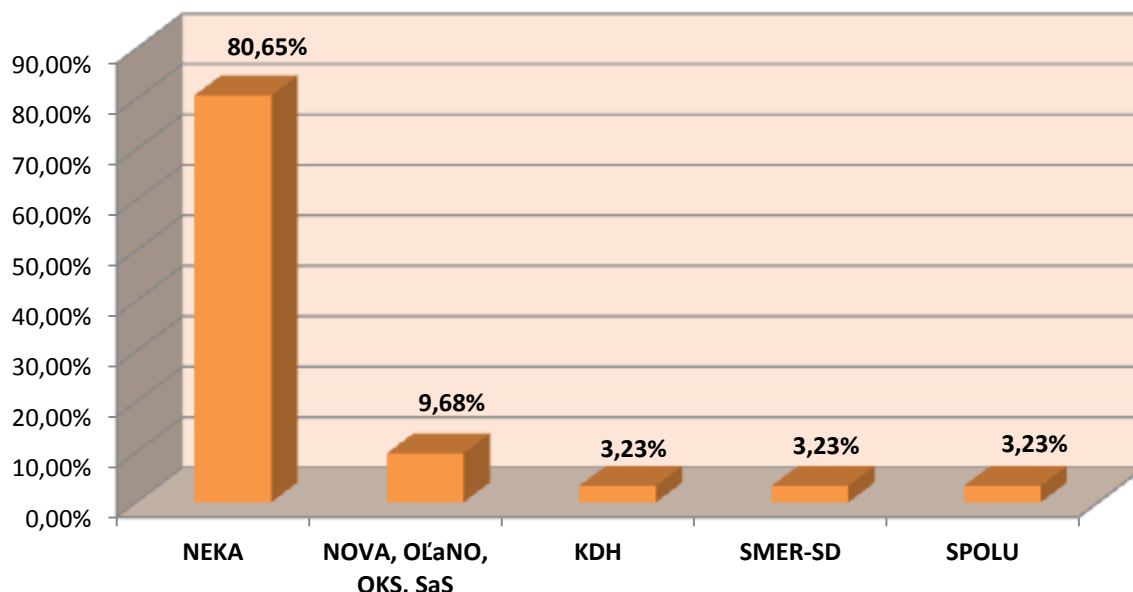
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Do mestského zastupiteľstva kandidovalo celkovo 150, z toho bolo 21 aktuálnych zastupiteľov, ktorí chceli vo voľbách obhájiť svoj mandát. Zo 150 kandidátov bolo 28 žien, najstarší kandidát mal 70 rokov a najmladší 18. Prevalu v zastupiteľskom zbore tak ako v predchádzajúcich voľbách získali nezávislí kandidáti, ktorý získali prevažné zastúpenie v počte mandátov. SMER-SD ako dovtedajšia vládnuca strana získala v týchto voľbách len jeden mandát a tak isto obstála aj strana SPOLU (TASR, 2018).

Tabuľka 16: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v meste Žilina v roku 2018

Názov koalície/ politickej strany	Počet zvolených kandidátov	Percentuálne rozdelenie koalícií
NEKA	25	80,65%
NOVA, OĽaNO, OKS, SaS	3	9,68%
KDH	1	3,23%
SMER-SD	1	3,23%
SPOLU	1	3,23%

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Graf 11: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v meste Žilina

droj: Štatistický úrad SR, 2020

Z

V tomto volebnom období sa v roku 2020 konali parlamentné voľby v ktorých žiadny z poslancov mestského zastupiteľstva nezískal aj mandát poslanca NRSR, čo bolo po prvý krát za celé sledované obdobie od roku 2002. Voľby do orgánov samosprávnych krajov sa konali v roku 2017 a poslancami, ktorý mali v tomto volebnom období dvojité mandáty a to v zastupiteľstve VÚC aj v zastupiteľstve mesta boli Róbert Kašša, Ľudmila Chodelková, a Ľubomír Bechný.

Volebné obdobie, ktoré začalo v roku 2018 prebieha aj v súčasnosti. Do dnešného dňa sa v Žiline podarilo aplikovať SMART verejné osvetlenie, ktoré dokáže ušetriť až 60% nákladov na osvetlenie. Mesto taktiež spracovalo Konceptiu rozvoja elektro-mobility, v rámci ktorej sa snaží o zavádzanie tohto prvku kvôli zníženiu hlučnosti a produkcii lokálnych emisií. V roku 2019 mesto zakúpilo prvý elektromobil, ktorý slúži ako referentské vozidlo a v tom istom roku získalo ocenenie Enviromesto v kategórii „Ochrana ovzdušia“. Mestské zastupiteľstvo schválilo investície do rekonštrukcie viacerých základných škôl a materských škôl, ako aj budovy mestské polície za účelom zníženia energetickej náročnosti. Mesto spustilo aj platformu Odkaz pre starostu, kde môžu občania nahlasovať svoje podnety a nedostatky vo verejnom priestore. V roku 2019 bol v Žiline dosiahnutý svetový rekord v používaní aplikácie nextbike, ktorá slúži na vypožičanie zdieľaných bicyklov. Jeden bicykel bol v priebehu 24 hodín požičaný 25 krát. Začiatkom roku 2020 mestské zastupiteľstvo schválilo zvyšovanie osobných príplatkov pre učiteľov o 4%. Urobilo tak v nadväznosti na opatrenie prijaté vládou SR o zvyšovaní platov učiteľov o 10%. Mesto dokázalo v roku 2019 vďaka elektronizácii verejného obstarávania ušetriť viac ako 1,2 milióna eur a v rámci situácie súvisiacej s COVID-19 sa mestskí poslanci uzniesli na znížení nájmu pre podniky za letné terasy na jedno euro (Mesto Žilina, 2020a).

ZÁVER

Komunálne voľby v krajskom meste Žilina zaznamenali v priebehu 2002 a 2018 výraznú zmenu vo volebnej účasti. Kým v roku 2002 bola volebná účasť niečo okolo 42%, v roku 2006 zaznamenala pokles na úroveň 37%. Od tohto roku sa však volebnú účasť postupne zvyšuje, čo

vytvára pozitívny predpoklad aj do budúcnosti.

Medzi najvýraznejšie osobnosti politiky patril v čase svojho pôsobenia jednoznačne Ján Slota, ktorý bol dlhoročným primátorom mesta už od roku 1990. Jeho volebné obdobia boli charakteristické netransparentným riadením a korupčnými aférami. Vo funkcii ho v roku 2006 nahradil Ivan Harman, ktorý sa počas svojho volebného obdobia pokúšal predovšetkým ztransparentniť fungovanie mesta. Harmana vystriedala na poste primátora mesta Igor Choma, ktorý toto postavenie zastával dva volebné obdobia, až do roku 2018. V tomto roku sa novým primátorom stal Peter Fiabáne, ktorý pokračuje v tejto funkcii dodnes. Mesto v priebehu rokov vybudovalo viacero bytových jednotiek, mimotoho aj nové sídlisko Hájik a zaoberalo sa rekonštrukciou chodníkov, osvetlenia ako aj detských ihrísk.

Zloženie zatupiteľstva mesta prevažne kopírovalo nálady obyvateľov pri parlamentných voľbách a teda jeho zloženie zodpovedalo postaveniu strán na národnej úrovni, pričom obyvatelia mesta boli v minulosti naklonení predovšetkým stranám ako SDKÚ-DS, KDH alebo SMER-SD. Tomuto modelu sa však vymyká súčasné zastúpenie, kde viac ako 80% zastupiteľov sú nezávislí poslanci.

Tak ako ostatné mestá aj Žilina v súčasnosti čelí problémom spojených predovšetkým s pandemiou COVID-19, pre ktorú muselo mesto prehodnocovať svoje výdavky a škrtnúť viaceré investície, napríklad pri údržbe ulíc. Okrem toho, ako dopravný uzol, čelí problémom spojených s meškaním stavby D1 cestného tunela Višňové a rozostavanosťou diaľnice D3, ktoré spôsobujú mnoho ďalších dopravných komplikácií. Riziková je aj investícia v súvislosti so železničným uzlom v Žiline, kde začiatok stavby blokuje chýbajúci podpis zo strany majiteľa autobusovej stanice (Miškovčík, 2020).

POUŽITÁ LITERATÚRA

- BARČÍK, M. 2010. *Komunálne voľby v Žiline – kandidáti a okrsky*. In: zilina.sk [online]. 2010 [cit. 2020-26-10]. Dostupné na: < <http://www.zilina.sk/?page=ukazspravu&id=9944>>.
- BOBENIČ, F. 2014. *Faktickým víťazom volieb v Žiline zilinskí poslanci*. In: dennikn.sk [online]. 2014 [cit. 2020-30-10]. Dostupné na: < <https://dennikn.sk/blog/4721/faktickym-vitazom-volieb-v-ziline-zilinskiposlanci-sk/>>.
- CECH, R. 2007. *Predajom športovej haly prišlo mesto o lukratívne pozemky*. In: zilina.sk [online]. 2007 [cit. 2020-19-10]. Dostupné na: < <http://www.zilina.sk/?page=ukazspravu&id=3946>>.
- ČORBA, P. 2011. *Nové tlačidlá pre chodcov na zrekonštruovaných križovatkách v Žiline*. In: zilina.sk [online]. 2011 [cit. 2020-26-10]. Dostupné na: < <http://www.zilina.sk/?page=ukazspravu&id=11244>>.
- ČORBA, P. 2012. *Ako volila Žilina*. In: zilina.sk [online]. 2012 [cit. 2020-26-10]. Dostupné na: < <http://www.zilina.sk/?page=ukazspravu&id=11435>>.
- DOPRAVNÝ PODNIK MESTA ŽILINA. 2009. *História*. In: dpmz.sk [online]. 2009 [cit. 2020-19-10]. Dostupné na: < <http://www.dpmz.sk/historia/>>.
- FILEK, M. 2011. *Primátor Choma vymenil na úrade vedúcich oddelení*. In: myzilina.sme.sk [online]. 2011 [cit. 2020-26-10]. Dostupné na: < <https://myzilina.sme.sk/c/5775510/primator-choma-vymenil-na-urade-veducich-oddeleni.html>>.
- MESTO ŽILINA. 2002. *Uznesenie č. /2002 ustanovujúce z 1. zasadania Mestského zastupiteľstva v Žiline, konaného dňa 20.12.2002*. In: zilina.sk [online]. 2002 [cit. 2020-19-10]. Dostupné na: < <http://www.zilina.sk/obcan-uradna-tabula-mesta-dokumenty-mz-uznesenia-mz>>.
- MESTO ŽILINA. 2005. *Uznesenie č. 71/2005 Správa k žiadostiam o poskytnutie dotácie v súlade*

- s výnosom MVarR SR z 23. 12. 2004 o poskytovaní dotácií na rozvoj bývania a o poskytnutie úverov a dotácií ŠFRB v súlade so zákonom NR SR č. 607/2003 Z. z. o štátnom fonde rozvoja bývania. In: zilina.sk [online]. 2005 [cit. 2020-19-10]. Dostupné na: <https://www.zilina.sk/dokumenty/Uznesenia_20070628152125.doc>.
- MESTO ŽILINA. 2007. *Uznesenie č. 1/2007 z 1. zasadnutia Mestského zastupiteľstva v Žiline, konanom dňa 01.01.2007.* In: zilina.sk [online]. 2007 [cit. 2020-19-10]. Dostupné na: <<http://www.zilina.sk/obcan-uradna-tabula-mesta-dokumenty-mz-uznesenia-mz>>.
- MESTO ŽILINA. 2020a. *Spravodajstvo.* In: zilina.sk [online]. 2020 [cit. 2020-19-10]. Dostupné na: <<http://www.zilina.sk/?page=aktuality&sec=spravodajstvo&start=239>>.
- MESTO ŽILINA. 2020b. *Základné informácie.* In: zilina.sk [online]. 2020 [cit. 2020-19-10]. Dostupné na: <<http://www.zilina.sk/zakladne/>>.
- MIŠKOVČÍK, V. 2020. *V Žiline diskutovali zástupcovia mesta a ministerstva o doprave v meste a regióne.* In: zilina.sk [online]. 2020 [cit. 2020-19-10]. Dostupné na: <<http://www.zilina.sk/?page=ukazspravu&id=17004>>.
- MŠK ŽILINA. 2020. *Štadión MŠK Žilina.* In: <https://mskzilina.sk> [online]. 2020 [cit. 2020-19-10]. Dostupné na: <<https://www.mskzilina.sk/zobraz.asp?t=POD-DUBNOM>>.
- NIČÍK, P. 2005. *Žilinský Turkmenbaši v akcii.* In: changenet.sk [online]. 2005 [cit. 2020-19-10]. Dostupné na: <<http://www.changenet.sk/?section=forum&x=99228&cat=14664>>.
- PRAVDA. 2010. *Európska demokratická strana.* In: spravy.pravda.sk [online]. 2010 [cit. 2020-26-10]. Dostupné na: <<https://spravy.pravda.sk/volby/clanok/243296-europska-demokraticka-strana-eds/>>.
- SITA. 2002a. *ŽILINA. Na primátora osem kandidátov, 176 občanov chce poslancovať.* In: infovolby.sk [online]. 2002 [cit. 2020-19-10]. Dostupné na: <<http://www.infovolby.sk/archiv/komunalne2002/?base=data/10290369.msg>>.
- SITA. 2002b. *Pravá slovenská národná strana (PSNS).* In: infovolby.sk [online]. 2002 [cit. 2020-19-10]. Dostupné na: <<http://www.infovolby.sk/index.php?base=data/parl/2002/infostrany/psns/07220048.bro>>.
- SITA. 2002c. *ŽILINA: Aktívnu volebnú kampaň robia štyria kandidáti na primátora.* In: infovolby.sk [online]. 2002 [cit. 2020-19-10]. Dostupné na: <<http://www.infovolby.sk/archiv/komunalne2002/?base=data/11290282.msg>>.
- SITA. 2002d. *ŽILINA: Slotovými prioritami budú byty, doprava a infraštruktúra.* In: infovolby.sk [online]. 2002 [cit. 2020-19-10]. Dostupné na: <<http://www.infovolby.sk/archiv/komunalne2002/?base=data/12070373.msg>>.
- SITA. 2010. *VOĽBY: Nový žilinský primátor Choma také jasné víťazstvo nečakal.* In: infovolby.sk [online]. 2010 [cit. 2020-26-10]. Dostupné na: <<http://www.infovolby.sk/index.php?base=data/parl/2010/1011280009.msg>>.
- SME VOĽBY. 2010. *Žilinský kraj.* In: volby.sme.sk [online]. 2010 [cit. 2020-26-10]. Dostupné na: <<https://volby.sme.sk/volby-vuc/2009/vysledky/zilinsky-kraj>>.
- SME VOĽBY. 2014. *Žilinský kraj.* In: volby.sme.sk [online]. 2014 [cit. 2020-30-10]. Dostupné na: <<https://volby.sme.sk/volby-vuc/2013/vysledky/zilinsky-kraj>>.
- ŠTATISITCKÝ ÚRAD. 2002. *Voľby do orgánov samosprávy obcí 2002.* In: volby.statistics.sk [online]. 2002 [cit. 2020-19-10]. Dostupné na: <<https://volby.statistics.sk/oso/oso2002/sk/webdata/home.htm>>.
- TASR. 2014. *Igor Choma sa vyhlásil za víťaza primátorských volieb v Žiline.* In: aktuality.sk

- [online]. 2014 [cit. 2020-30-10]. Dostupné na: < <https://www.aktuality.sk/clanok/265604/igor-choma-sa-vyhlasil-za-vitaza-primatorskych-volieb-v-ziline/>>.
- TASR. 2018. *ROZHOVOR s Petrom Fiabánem kandidátom na post primátora Žiliny*. In: topky.sk [online]. 2018 [cit. 2020-31-10]. Dostupné na: < <https://www.topky.sk/cl/1002073/1748649/ROZHOVOR-s-Petrom-Fiabanem--kandidatom-na-post-primatora-Ziliny>>.
- TRETINA, V. 2006a. *Predstavujeme kandidátov na post primátora Žiliny – Ján Šlota*. In: Žilinský večerník. ISSN 1338-1822. 2006. ročník XVI.
- TRETINA, V. 2006b. *Predstavujeme kandidátov na post primátora Žiliny – Ivan Harman*. In: Žilinský večerník. ISSN 1338-1822. 2006. ročník XVI.
- VÝSLEDKY VOLIEB. 2006. *Komunálne voľby 2006 na Slovensku*. In: vysledkyvolieb.sk [online]. 2006 [cit. 2020-19-10]. Dostupné na: <<https://www.vysledkyvolieb.sk/mesta-a-obce/2745-zilina/komunalne-volby/2006/vysledky>>.
- VÝSLEDKY VOLIEB. 2010. *Komunálne voľby 2010 na Slovensku*. In: vysledkyvolieb.sk [online]. 2010 [cit. 2020-26-10]. Dostupné na: <<https://www.vysledkyvolieb.sk/mesta-a-obce/2745-zilina/komunalne-volby/2010/vysledky>>.
- VÝSLEDKY VOLIEB. 2014. *Komunálne voľby 2014 na Slovensku*. In: vysledkyvolieb.sk [online]. 2014 [cit. 2020-30-10]. Dostupné na: < <https://www.vysledkyvolieb.sk/mesta-a-obce/2745-zilina/komunalne-volby/2014/vysledky>>.
- VÝSLEDKY VOLIEB. 2018. *Komunálne voľby 2018 na Slovensku*. In: vysledkyvolieb.sk [online]. 2018 [cit. 2020-31-10]. Dostupné na: < <https://www.vysledkyvolieb.sk/mesta-a-obce/2745-zilina/komunalne-volby/2018/vysledky>>.

Kontaktná adresa

Mgr. Kristína Dzureková
Katedra verejnej správy, Fakulta sociálnych vied
Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave
Bučianska 4/A, Trnava, 917 01
Slovenská republika
E-mail: kristina.dzurekova@gmail.com

Komunálne voľby v meste Bratislava 2002 – 2018

Adriána GOGOVÁ

ABSTRACT

Elections are a regularly recurring process of holding public office in democratic countries. Citizens choose political representatives in the elections, who then represent them for a certain term. Elections to municipal self-government bodies in Slovakia or municipal elections are elections of deputies and local mayors, city districts and mayors of towns. The aim of the paper is based on available information to evaluate the results of municipal elections in the capital of the Slovak Republic in Bratislava in the period 2002 - 2020 and to evaluate the fulfilment of election programs in individual election periods. Sources of information are based on available sources of domestic and foreign literature and other materials presenting knowledge from the field of municipal policy and municipal elections in the capital of the Slovak Republic in Bratislava.

KEY WORDS: *City of Bratislava, municipal elections, mayor of the city, self-government, election program.*

ÚVOD

Kľúčovou oblasťou, ktorá má priamy dopad na životy občanov je komunálna úroveň, čo by sa malo prejavovať aj vo vysokej miere participácie pri volebných aktoch. Jedným zo základných predpokladov demokratického zriadenia je inštitút volieb.

Prostredníctvom volieb, formou aktu priamej volebnej participácie každý občan rozhoduje o svojich zástupcoch a zároveň sa zúčastňuje na výkone moci na rôznych úrovniach vládnutia.

Každý volič má svojou účasťou možnosť prejaviť svoju vlastnú vôľu a uplatniť svoj individuálny hlas v procese výberu jednotlivých kandidátov (Spáč, 2010). „*Voľby sú v demokratických formách štátu základnou a pravidelnou formou, prostredníctvom ktorej sú ustanovované orgány a štátni funkcionári určitého spoločenstva ľudí cestou hlasovania. Ide teda o pravidelne sa opakujúci proces, ktorým sa obsadzujú verejné funkcie*“ (Denník SME, 2020).

Volebný proces určuje zákon č. 180/2014 Z.z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Občania si prostredníctvom volieb vyberajú politických zástupcov, ktorí ich potom reprezentujú počas určitého volebného obdobia.

Komunálne voľby predstavujú významný prvok demokracie na lokálnej úrovni a z hľadiska účasti voličov patria do skupiny volieb s najvyššou participáciou občanov.

V zmysle zákona SNR č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí sa voľby starostov, primátorov a zástupcov v obecných zastupiteľstvách sa konajú na základe všeobecného, rovného a priameho volebného práva tajným hlasovaním.

Prvé slobodné voľby poslancov zastupiteľstiev a starostov obcí a primátorov miest po páde komunizmu na Slovensku - komunálne voľby boli v roku 1990 ba zúčastnilo sa ich 63,75 % z 3 661 717 oprávnených voličov.

1 MESTO BRATISLAVA

Hlavné mesto Bratislava je rozlohou 367,66 km² i počtom obyvateľov najväčšie mesto v Slovenskej republike. Rozprestiera sa na úpätí pohoria Malé Karpaty, medzi Záhorskou a Podunajskou nížinou. Bratislava je jediným hlavným mestom na svete, ktoré hraničí súčasne s dvoma krajinami - na juhu s Maďarskom, na západe s Rakúskom, a zároveň je jediným hlavným mestom na svete ležiacim na hranici troch suverénnych štátov (UzemnePlany, 2020).

Bratislava je sídlom Národnej rady Slovenskej republiky, Prezidenta Slovenskej republiky, ministerstiev, Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Národnej banky Slovenska. Je tiež sídlom Úradu Bratislavského samosprávneho kraja a nachádzajú sa tu aj viaceré veľvyslanectvá (Zákon č. 377/1990 Z.z.).

Počiatky osídlenia sa viažu k mladšej dobe kamennej pred 4500 rokmi. Podľa Štatistického úradu v Bratislave žije približne 473-tisíc obyvateľov, reálne tu však žije až približne 666-tisíc obyvateľov, z toho až 130 000 dochádzajúcich za prácou alebo vzdelaním (ŠÚ SR, 2020)

Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 377/1990 Zb. z 13. septembra 1990 o hlavnom meste Slovenskej republiky Bratislave určil Bratislave štatút hlavného mesta spravovaného magistrátom, mestským zastupiteľstvom a primátorom hlavného mesta SR Bratislavy (posledná novelizácia 01.01.2007, zákon č. 255/2007 Z. z.). Bratislava a mestské časti sú právnickými osobami.

Územie hlavného mesta je rozdelené na päť okresov a tie spolu na sedemnást' mestských častí:
Bratislava I. – Staré Mesto.

Bratislava II. – Ružinov, Vrakuňa, Podunajské Biskupice.

Bratislava III. – Nové Mesto, Rača, Vajnory.

Bratislava IV. – Karlova Ves, Dúbravka, Lamač, Devín, Devínska Nová Ves, Záhorská Bystrica.

Bratislava V. – Petržalka, Jarovce, Rusovce, Čunovo. (Oficiálna stránka mesta Bratislava, 2020).

Rozlohou najväčšou mestskou časťou sú Podunajské Biskupice s podielom 11,5 % a najmenšou mestská časť Lamač s podielom 1,8 % z celkovej rozlohy mesta.

Obrázok 1: Pohľad na mesto Bratislava na mape

Zdroj: TA SR, 2020

Samosprávu Bratislavy vykonávajú obyvatelia orgánmi Bratislavy, orgánmi mestských častí miestnym referendom Bratislavy alebo mestskej časti, zhromaždením obyvateľov Bratislavy alebo mestskej časti. Mestskými orgánmi sú: mestské zastupiteľstvo, primátor hlavného mesta. Orgánmi mestského zastupiteľstva sú: mestská rada, komisie. Orgánmi mestskej časti sú: miestne zastupiteľstvo, starosta. Orgánmi miestneho zastupiteľstva sú: miestna rada, ak miestne zastupiteľstvo má najmenej deväť poslancov, komisie (Zákon č. 377/1990 Z.z.).

Primátor je výkonným orgánom Bratislavy a zastupuje ju navonok. Primátor je štatutárnym orgánom Bratislavy. Primátor je oprávnený zúčastňovať sa na rokovaní vlády pri prerokovaní otázok, ktoré sa týkajú záujmov a potrieb Bratislavy, a predkladať vláde v týchto veciach samostatne vlastné návrhy. Primátora volia obyvatelia Bratislavy v priamych voľbách. Funkcia primátora je nezlučiteľná s funkciou starostu mestskej časti (Zákon č. 377/1990 Z.z.).

Tabuľka 1: Primátori mesta Bratislava a ich stranícka príslušnosť (1990 – 2018)

Rok konania volieb	Zvolený primátor	Stranícka príslušnosť
1990	Peter Kresánek	NEKA
1994	Peter Kresánek	KDH
1998	Jozef Moravčík	KDH-DÚ-DS-SDK-SDSS-SZS
2002	Andrej Ďurkovský	KDH-ANO-DS-DÚ-SZS
2006	Andrej Ďurkovský	KDH-SDKÚ-DS
2010	Milan Ftáčnik	NEKA
2014	Ivo Nesrovnal	NEKA
2018	Matúš Vallo	PS, SPOLU

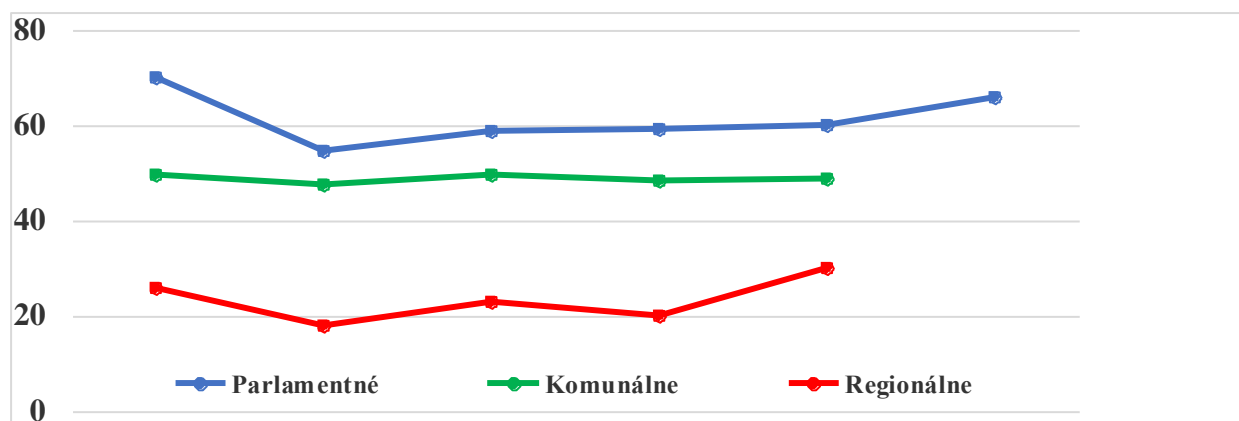
Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Komunálne voľby a ich účasť je ovplyvnená množstvom faktorov: celkový stav ekonomiky, situácia v sociálnej sfére, vnímanie základného smerovania vo vývoji krajiny, miera aktivít politických strán, typ používaného volebného systému, ako aj špecifických, príznačných iba pre miestne podmienky v jednotlivých sídlach.

„Dlhodobou volebnou účasťou tesne pod hranicou 50 % (48,7 % v roku 2018; 48,3 % v roku 2014; 49,7 % v roku 2010; 47,7 % v roku 2006 a 49,5 % v roku 2002) demonštrujú občania SR pomerne vysokú dôležitosť komunálnych volieb” (Mesežnikov Gyárfášová, 2014).

Ako uvádza politológ Juraj Marušiak (2018) účasť v komunálnych voľbách je všeobecne nízka. „Vo veľkých mestách je dôvodom anonymita prostredia, ľudia spravidla vedia omnoho menej o kandidátoch v komunálnych voľbách, než vedia o kandidátoch v parlamentných voľbách. Na vidieku je účasť vyššia z dôvodu inej demografickej štruktúry a lepšej znalosti kandidátov. Príslušníci staršej generácie vnímajú účasť vo voľbách ako svoju povinnosť ich podiel sa však s rokmi znižuje” (Denník Pravda, 2018).

„Pre zabezpečenie vyššej účasti môže pomôcť len zmena volebného systému, nakoľko v súčasnosti nie je dopredu jasné, aké zoskupenia ľudí sa v zastupiteľstve vytvoria, kto podporuje aké riešenia, kto s čím prichádza, program každej samosprávy sa vytvára až po voľbách. Kandidujú jednotlivci a nie je vopred jasné, čo sa podarí presadiť. Ak aj niekto volí kandidáta, o ktorom je presvedčený, že bude prínosom pre samosprávu, no potom sa už nedozvie, čo ten človek v zastupiteľstve reálne robil. Pokiaľ sa volič v tomto nebude vedieť lepšie zorientovať, účasť vyššia nebude” konštatoval sociológ Pavol Haulík (Denník Pravda, 2018).

Graf 1: Vývoj účasti vo voľbách v rámci SR

2002	2006	2010	2012	2016	2020
2001	2005	2009	2013	2017	
2002	2006	2010	2014	2018	

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Tabuľka 2: Účast' v komunálnych voľbách v krajských mestách (v %)

Krajské mesto	2002	2006	2010	2014	2018
Bratislava	27,38	32,76	26,54	33,79	40,60
Trnava	30,39	29,45	29,35	33,29	37,70
Nitra	31,53	33,14	31,45	26,50	43,10
Trenčín	30,06	32,41	44,89	37,11	42,00
Žilina	42,28	37,43	38,44	41,24	41,30
Banská Bystrica	35,58	32,96	38,95	32,55	37,90
Prešov	35,92	36,00	36,63	36,98	43,20
Košice	26,69	26,54	33,41	34,45	35,70

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

1.1 Výsledky komunálnych volieb mesta Bratislava v roku 2002

Ako uvádza Daniel Krajcer (2003) „komunálne voľby na Slovensku konané v dňoch 06. decembra 2002 a 07. decembra 2002 boli predmetom mnohých úvah v slovenských aj zahraničných elektronických i tlačených médiách” (Denník Britské listy, 2003).

Ako ďalej uvádza „Významným a určujúcim znakom komunálnych volieb v Bratislave, ale i v iných väčších slovenských mestách bola extrémne nízka volebná účasť. V Bratislave sa volieb zúčastnilo len 27,38 % oprávnených voličov” (Denník Britské listy, 2003).

Tabuľka 3: Volebná účasť na komunálnych voľbách v meste Bratislava v porovnaní s celoslovenskou účasťou

Percentuálna účasť v meste Bratislava	Percentuálna účasť v rámci celej SR
27,38 %	49,51 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

„V médiach sa táto skutočnosť vysvetľovala a ospravedlňovala viacerými príčinami, ako malé časové rozpätie medzi komunálnymi a predchádzajúcimi parlamentnými voľbami, či kolíziou s Mikulášskym sviatkom. Avšak v skutočnosti išlo o všeobecnú nedôveru voči kandidujúcim osobám a voči ich skutočným zámerom a schopnostiam, ako aj nedostatočnú transparentnosť pôsobenia ich predchodcov, najmä vo finančnej oblasti. A tak možno zhodnotiť posolstvo komunálnych volieb v Bratislave, ale aj v iných väčších slovenských mestách tak, že voliči svojim nezaujmom o volebný akt vystavili zvoleným zástupcom samosprávy červenú kartu skôr než sa títo ujali svojich funkcií”, konštatoval Daniel Krajcer (Denník Britské listy, 2003).

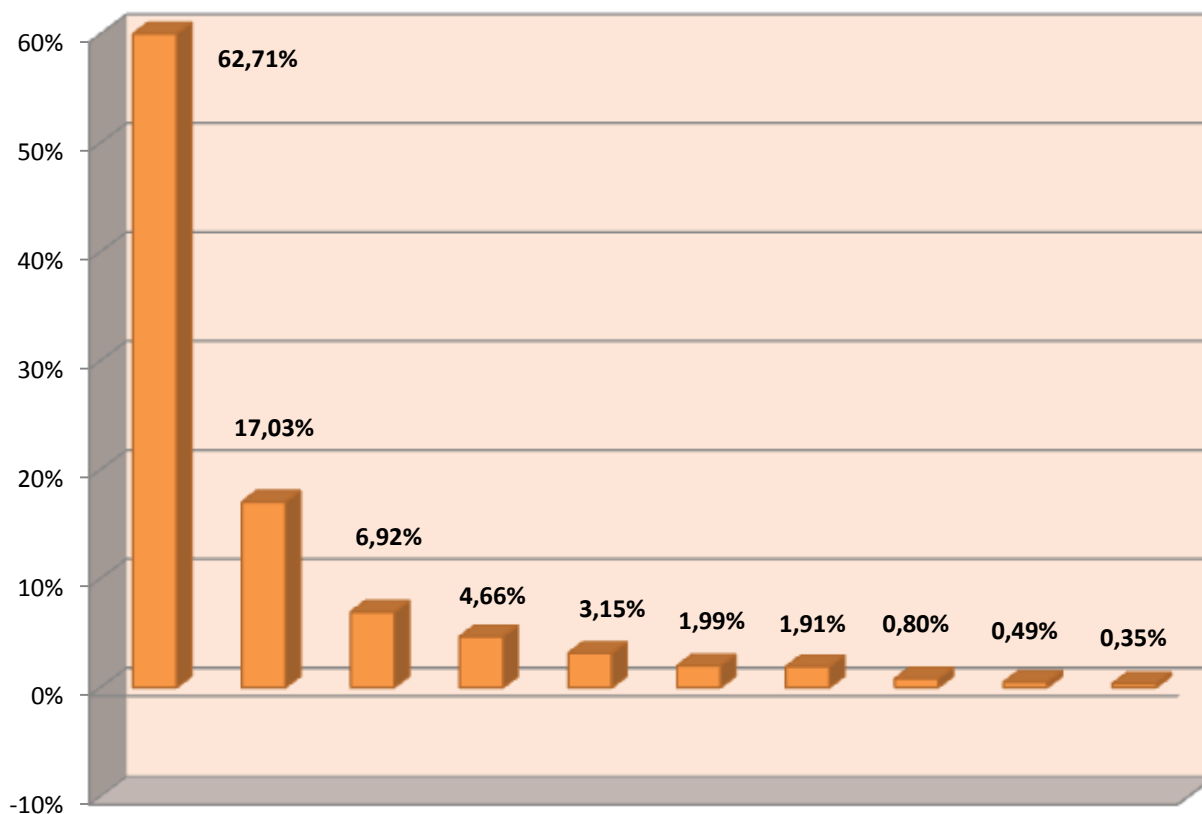
Bratislavská pravica vstúpila do komunálnej volebnej kampane na primátora hlavného mesta SR rozdelená na dva koalíčné bloky. Poslanca mestského zastupiteľstva v Bratislave Juraja Šterna, bývalého rektora Ekonomickej univerzity v Bratislave podporili krajské bratislavské organizácie SDKÚ, SMK a OKS. KDĽ, ANO spolu s DS a zelenými nominovali na funkciu primátora dovtedajšieho starostu mestskej časti Staré Mesto Andreja Ďurkovského. Vlastného kandidáta Jána Turňa mala aj HZDS a tiež HZD - Pavla Dubčeka. Do politickej súťaže vstúpil po niekoľkých neúspešných pokusoch opäť Peter Beňuška ako NEKA. Smer a KSS nenominovali vlastných kandidátov. Spolu sa uchádzalo o post primátora Bratislavy 10 kandidátov (Denník HN, 2002).

Tabuľka 4: Výsledky volieb primátora v meste Bratislava

Meno a priezvisko	Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet platných hlasov	Podiel v % z počtu platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov
Andrej Ďurkovský	DS, DÚ, KDĽ, SZS, ANO	1 414	62,71 %
Štern Juraj	SDKÚ, SMK, OKS	384	17,03 %
Turňa Ján	HZDS	156	6,92 %
Beňuška Peter	NEKA	105	4,66 %
Fajnor Karol	KSS	71	3,15 %
Jusko Pavol	NEKA	45	1,99 %
Pánis Stanislav	SNJ	43	1,91 %
Hlina Alojz	SMD	18	0,8 %
Mokrán Viliam	KĽS	11	0,49 %
Milan Mojslav Metod Mojš- Kováč	SLÚ	8	0,35 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

V komunálnych voľbách 06. a 07. decembra 2002 sa stal novým primátorom hlavného mesta SR pravicový kandidát Andrej Ďurkovský. V samospráve hlavného mesta SR Bratislavy pôsobil Andrej Ďurkovský nepretržite od decembra 1990. Vtedy ho obyvatelia Bratislavy zvolili po prvý raz za poslanca mestského zastupiteľstva za mestskú časť Staré Mesto. V roku 1994 sa stal starostom mestskej časti Staré Mesto. O štyri roky neskôr ho obyvatelia Starého Mesta v tejto funkcii potvrdili na ďalšie volebné obdobie. Kandidoval za koalíciu KDĽ-ANO-DS-DÚ-SZS a zo 100 786 hlasujúcich voličov ho podporilo 58 982 občanov (TA SR, 2018).

Graf 2: Výsledky volieb primátora v meste Bratislava

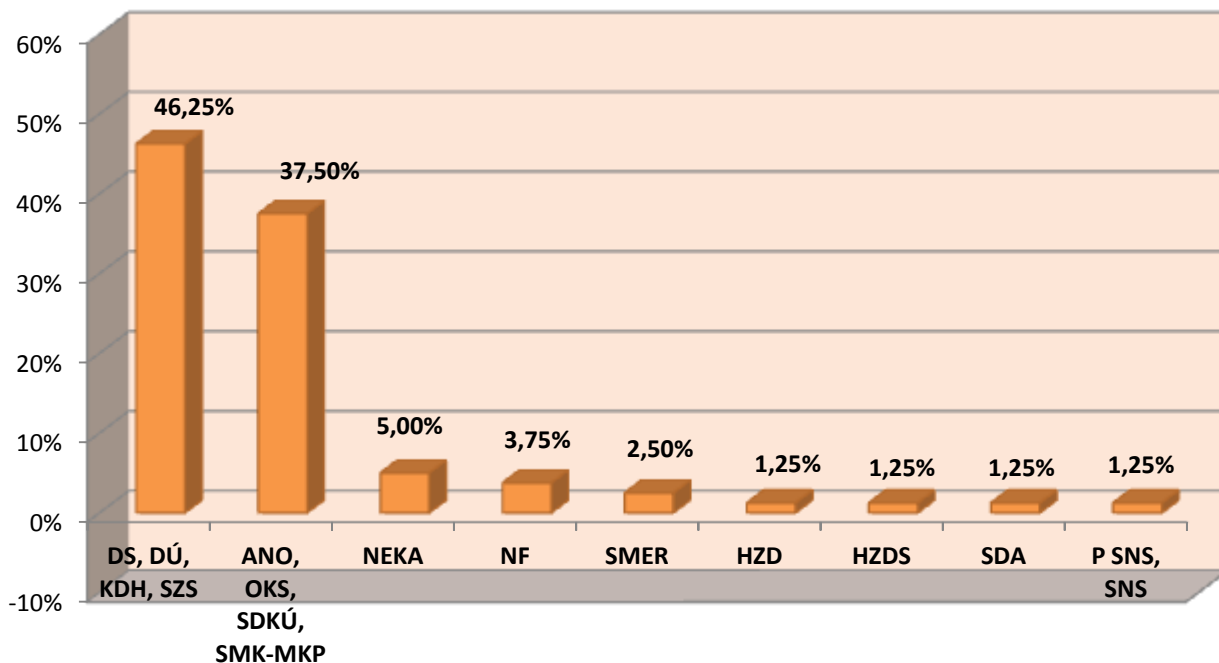
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Tabuľka 5: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v Bratislave

Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet zvolených kandidátov	Percentuálne rozdelenie koalícií
DS, DÚ, KDĽ, SZS	37	46,25 %
ANO, OKS, SDKÚ, SMK-MKP	30	37,50 %
NEKA	4	5,00 %
NF	3	3,75 %
SMER	2	2,50 %
HZD	1	1,25 %
HZDS	1	1,25 %
SDA	1	1,25 %
P SNS, SNS	1	1,25 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Na poslancov mestského zastupiteľstva odovzdalo 37 subjektov spolu 168 kandidačných listín. Do mestského zastupiteľstva bolo zvolených 80 poslancov. Najväčšie zastúpenie, 37 poslancov, mala koalícia strán DS, DÚ, KDĽ, SZS, čo predstavovalo 46,25 %. Za ňou skončila koalícia strán ANO, OKS, SDKÚ, SMK-MKP s 30 poslancami – 37,50 %. Z nezávislých kandidátov boli zvolení štyria čo predstavovalo 5,00 %. Strana NF mala v mestskom zastupiteľstve 3 poslancov – 3,75 %. Strana SMER 2 poslancov – 2,50 %. Ostatné strany, HZDS, HZD, P SNS, SNS a SDA mali v mestskom zastupiteľstve 1 poslanca t. j. 1,25 % (VýsledkyVolieb, 2002).

Graf 3: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v meste Bratislava

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Novozvolený primátor hlavného mesta SR Andrej Ďurkovský sľuboval pred voľbami dokončenie výstavby Mosta Apollo, vybudovanie nultého cestného okruhu z Jaroviec cez most na diaľnicu D 61, budovanie nosného systému hromadnej dopravy, ochranu mesta pred veľkou vodou, projekt „Bezpečná Bratislava“. Počas svojho volebného obdobia 2002- 2006 splnil primátor Ďurkovský len jeden zo spomínaných sľubov. Bratislava za posledné štyri roky zaznamenala najvýraznejší rozvoj od roku 1989 a to aj napriek tomu, že nie všetky predsavzatia sa podarilo samospráve mesta v tomto volebnom období naplniť. Nadchádzajúce voľby primátora Bratislavy mali v sebe nepochybne určitý náboj, nakoľko po dlhom čase išlo v hlavnom meste o otvorený súboj pravice s ľavicou, resp. konzervatívnej politiky so socialistickou (Bratislavské noviny, 2006).

1.2 Výsledky komunálnych volieb mesta Bratislava v roku 2006

Voľby do orgánov samosprávy obcí (komunálne voľby) v roku 2006 prebiehali iba v jeden deň, na rozdiel od väčšiny predchádzajúcich volieb na území Slovenska, ktoré prebiehali prevažne v dvoch dňoch (Infovoľby, 2006). Vzhľadom na výsledky predchádzajúcich komunálnych aj parlamentných volieb bolo zrejmé, že najväčšie šance mal práve súčasný primátor.

Tabuľka 6: Volebná účasť na komunálnych voľbách v meste Bratislava v porovnaní s celoslovenskou účasťou

Percentuálna účasť v meste Bratislava	Percentuálna účasť v rámci celej SR
32,75 %	47,65 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

V rámci komunálnych volieb v meste Bratislava sa o post primátora pred voľbami v roku 2006 uchádzalo šesť uchádzačov.

Tabuľka 7: Výsledky volieb primátora v meste Bratislava

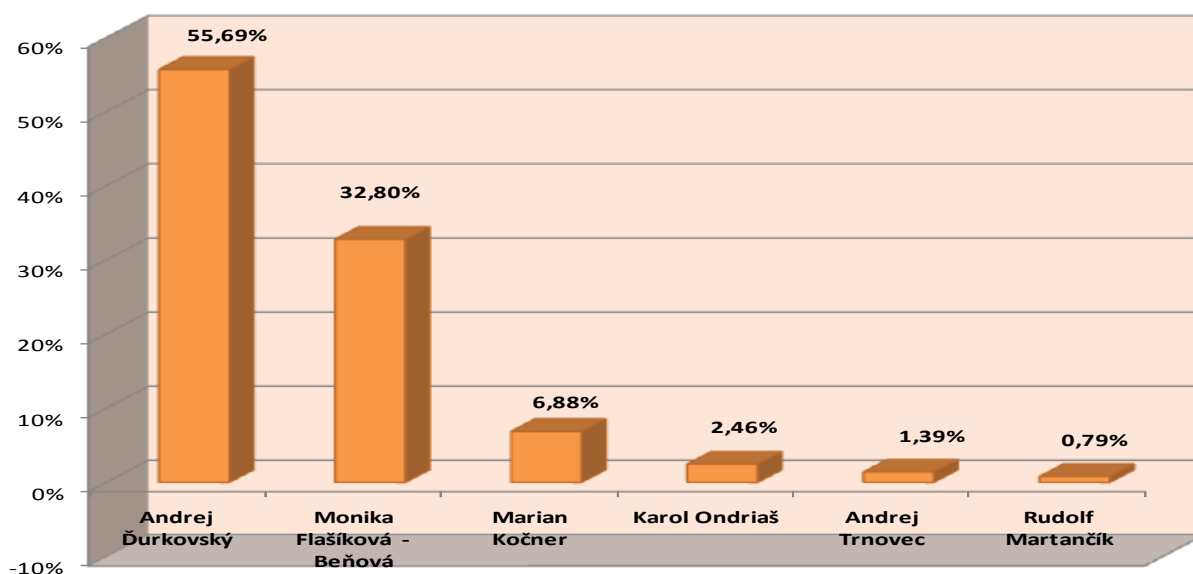
Meno a priezvisko	Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet platných hlasov	Podiel v % z počtu platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov
Andrej Ďurkovský	SDKÚ-DS, KDH	67 097	55,69 %
Monika Flašíková – Beňová	SF, SZ, SMK-MKP, ĽS-HZDS, SMER	39 523	32,80 %
Marian Kočner	NEKA	8 286	6,88 %
Karol Ondriaš	KSS	2 960	2,46 %
Andrej Trnovec	SĽS	1 670	1,39 %
Rudolf Martančík	ÚSVIT	946	0,79 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Pravicový kandidát Andrej Ďurkovský svoju funkciu obhájil. Podporovala ho koalícia KDH a SDKÚ-DS, pričom získal 67 097 hlasov, čo predstavovalo 55,69 %. Druhá v poradí skončila Monika Flašíková-Beňová (Smer-SD, ĽS-HZDS, SMK, SZ, SF) s 38 523 hlasmi – 32,80 %.

Opätovne zvolený primátor Bratislavy Andrej Ďurkovský (KDH a SDKÚ-DS) považoval svoje víťazstvo za rozhodnutie rozumných voličov. „Bratislavčania sú veľmi rozumní voliči, rozumejú sa komunálnej politike, zaujímajú sa o problémy, nevychádzajú z prázdnych sľubov a vzdušných zámkov, ale opierajú sa o svoje skúsenosti,“ uviedol Andrej Ďurkovský (Infovoľby, 2006).

Ako uvádza agentúra SITA „Neúspešná kandidátka na post primátora Bratislavy Monika Flašíková-Beňová (Smer-SD, ĽS-HZDS, SMK, SZ, SF) je s výsledkom volieb spokojná a výsledok nepocítovala ako svoju porážku. Svoju volebnú kampaň označila za korektnú, naopak, staronového primátora Andreja Ďurkovského kritizovala za zneužitie svojho postavenia. Nepáčilo sa jej, že jeho portrét visel počas predvolebnej kampane na všetkých stožiaroch na vlajky na Novom moste a moste Apollo. Rovnako nebol v elektronických médiách vytvorený dostatočný priestor na diskusiu a konfrontáciu medzi jednotlivými kandidátmi, chýbala ich spoločná komunikácia. Nepáčilo sa jej ani povolená dĺžka predvolebnej kampane, podľa nej bola príliš krátka“ (SITA, 2006).

Graf 4: Výsledky volieb primátora v meste Bratislava

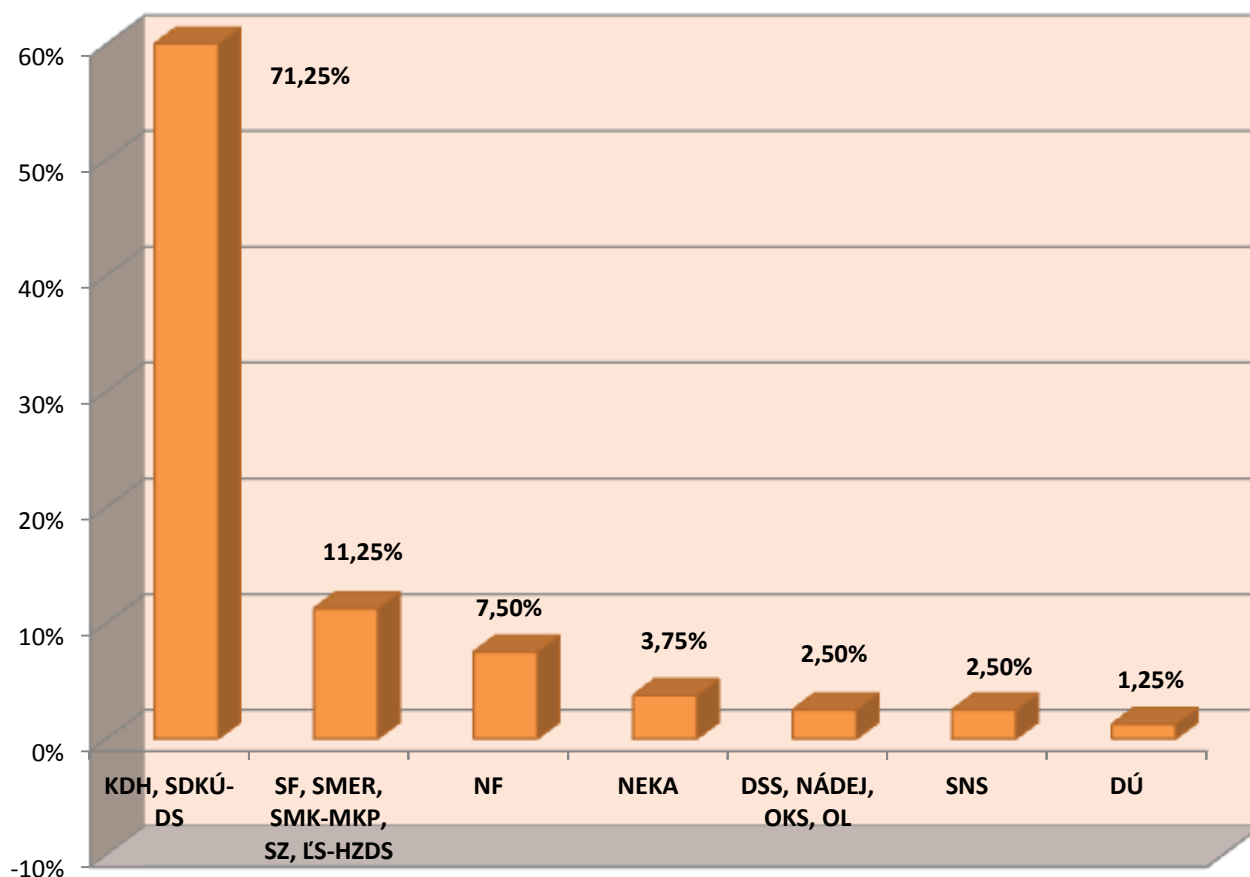
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Tabuľka 8: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v Bratislave

Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet zvolených kandidátov	Percentuálne rozdelenie koalícií
KDH, SDKÚ-DS	57	71,25 %
SF, SMER, SMK-MKP, SZ, ĽS-HZDS	9	11,25 %
NF	6	7,50 %
NEKA	3	3,75 %
DSS, NÁDEJ, OKS, OL	2	2,50 %
SNS	2	2,50 %
DÚ	1	1,25 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Mestské zastupiteľstvo v Bratislave malo v tom čase 80 miest. Najväčšie zastúpenie, 57 poslancov, mala koalícia strán KDH, SDKÚ-DS, čo predstavovalo 71,25 %. Za ňou skončila koalícia strán SF, SMER, SMK-MKP, SZ, ĽS-HZDS s 9 poslancami – 11,25 %. Nasledovala NF s počtom 6 poslancov – 7,50 %. Z nezávislých kandidátov boli zvolení traja čo predstavovalo 3,75%. Koalícia DSS, NÁDEJ, OKS, OL a strana SNS mala v mestskom zastupiteľstve po 2 poslancov – 2,50 %. Strana DÚ mala v mestskom zastupiteľstve 1 poslanca t. j. 1,25 %. (Výsledky Volieb, 2006).

Graf 5: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v meste Bratislava

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Znovuzvolený primátor hlavného mesta Andrej Ďurkovský plánoval zlepšiť kvalitu života Bratislavčanov vo všetkých oblastiach života a to najmä dopravy, sociálneho postavenia mladých rodín, starších a hendikepovaných spoluobčanov, možností rozvoja vrcholového a rekreačného športu, ako aj iných voľnočasových aktivít, nákupom nízkopodlažných autobusov, električiek a trolejbusov zmodernizovať vozový park MHD, podobne aj zavedením nosného systému koľajovej dopravy do Petržalky. V oblasti životného prostredia plánoval zveľaďovanie verejnej zelene, vybudovať nové mestské parky, z nich v Petržalke jeden o rozlohe 50 hektárov, schválenie nového územného plánu a vypracovanie regulatívu umiestňovania výškových stavieb.

Andrej Ďurkovský odchádzal z pozície primátora v situácii, keď mesto nemá funkčný dopravný generel, koncepciu rozvoja verejnej dopravy, cyklistickej dopravy, dopravy pre peších ani koncepciu bezbariérového pohybu a koncepciu výškovej zástavby, ktorá by zadefinovala, kde aké výškové budovy sa môžu stavať. Zora Paulíniová pre denník SME uviedla: „Zanedbané verejné priestory čelia pretlaku reklamných zariadení, ktoré vytvárajú fyzické prekážky a vizuálny smog. Bratislava nemá koncepciu regulácie reklamy. Bratislave chýbali územný plán a Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Oba koncepčné dokumenty už Bratislava má” (SME, 2010).

„Andrej Ďurkovský zanechal za sebou mesto, v ktorom si samospráva neosvojila etické zásady, antikorupčné minimum alebo princípy efektívneho hospodárenia s verejným majetkom. Skončila éra komunálneho politika, ktorý nevyužil svoju šancu profilovať sa ako participatívny líder rozvoja Bratislavy či ako manažér; efektívne spravujúci majetok mesta” uviedla Zora Paulíniová pre denník SME (Denník SME, 2010).

1.3 Výsledky komunálnych volieb mesta Bratislava v roku 2010

Predseda parlamentu vyhlásil na celom Slovensku komunálne voľby na 27. novembra 2010. Ani v tomto roku volebná účasť neprekročila hranicu 50 %. V rámci celého Slovenska bola volebná účasť presne 49,69 %, v hlavnom meste Bratislava sa účasť zastavila na 33,57 %.

Tabuľka 9: Volebná účasť na komunálnych voľbách v meste Bratislava v porovnaní s celoslovenskou účasťou

Percentuálna účasť v meste Bratislava	Percentuálna účasť v rámci celej SR
33,57 %	49,69 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Komunálne voľby v roku 2010 priniesli zásadnú zmenu. Pravicová koalícia v zložení SDKÚ-DS, KDH, SaS, MOST-HÍD, OKS, spojila všetky svoje sily a nominovala kandidátku Magdalénu Vášaryovú. Avšak túto podporu nedokázala zúžitkovať a v súboji s Milanom Ftačnikom, ktorý sa prezentoval ako NEKA, prehrala hoci mu priamo vyslovila podporu strana Smer-SD. Nesúhlas s nomináciou Vášaryovej vyjadrili pravicový voliči podporou Jána Budaja, ktorého zastrešovali okrajové pravicové strany DÚ a DS, pričom dosiahol hranicu takmer 19% (Denník Pravda, 2010).

Vtedajší starosta mestskej časti Bratislava-Petržalka zvíťazil v komunálnych voľbách 27. novembra 2010, kde získal 47,13 percenta hlasov občanov.

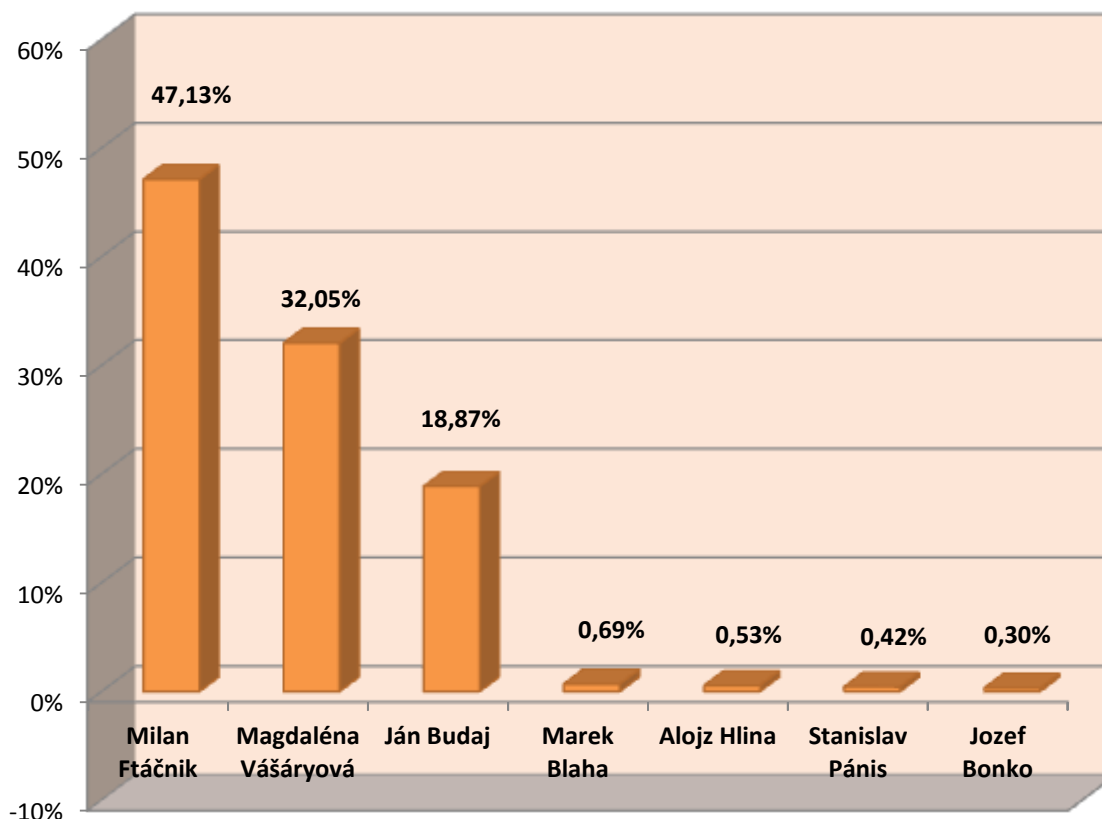
Tabuľka 10: Výsledky volieb primátora v meste Bratislava

Meno a priezvisko	Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet platných hlasov	Podiel v % z počtu platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov
Milan Ftáčnik	NEKA	59 457	47,13 %
Magdaléna Vášáryová	OKS, MOST-HÍD, KDH, SaS, SDKÚ-DS	40 438	32,05 %
Ján Budaj	DS, DÚ, Zmena zdola	23 813	18,87 %
Marek Blaha	SDL, SZ	869	0,69 %
Alojz Hlina	NEKA	673	0,53 %
Stanislav Pánis	SNJ	531	0,42 %
Jozef Bonko	NEKA	384	0,30 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Milan Ftáčnik bol od roku 1990 poslancom SNR za Komunistickú stranu Slovenska, neskôr Stranu demokratickej ľavice. SDL zastupoval v NR SR aj vo volebných obdobiach 1992 – 1994 a 1994 – 1998. V rokoch 1998 – 2002 vo vláde Mikuláša Dzurindu zastával funkciu ministra školstva (TA SR, 2018).

V týchto voľbách sa volebná koalícia a jej úloha ukázala ako nedôležitá, nakoľko rozhodla konkrétna nominácia kandidátov.

Graf 6: Výsledky volieb primátora v meste Bratislava

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

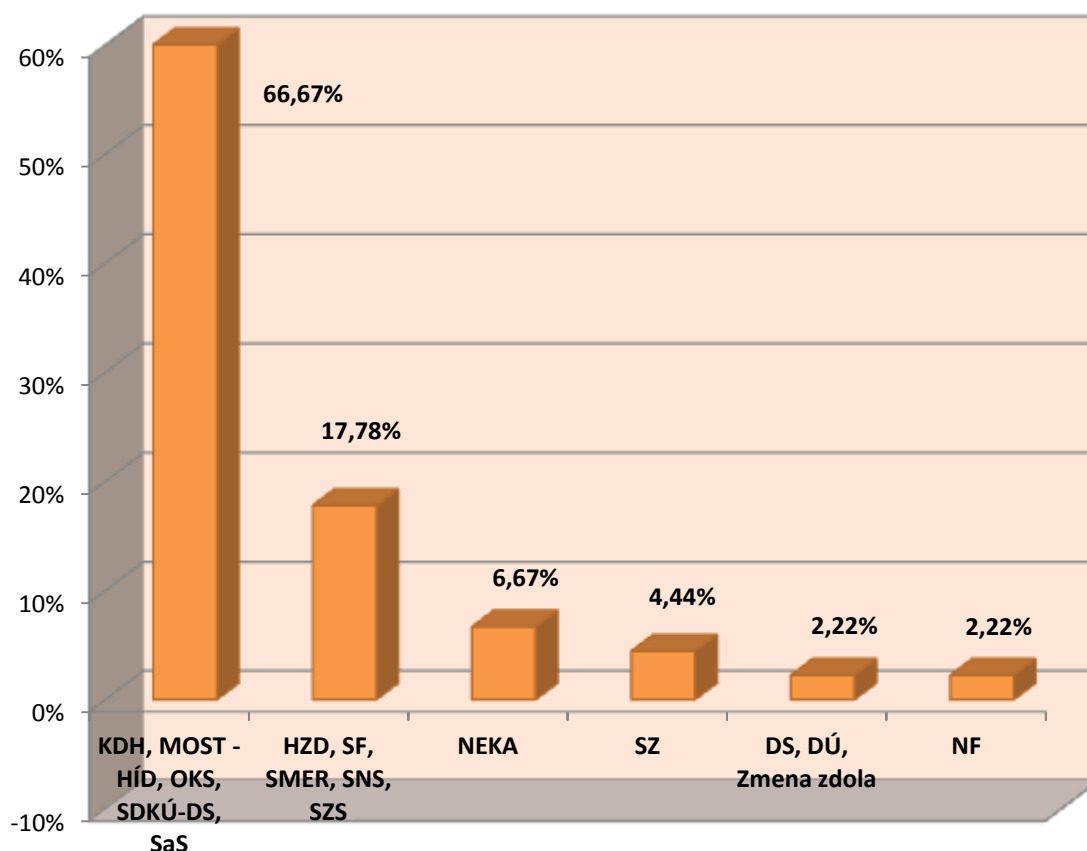
Mestské zastupiteľstvo v Bratislave malo v tom čase 45 miest. Najväčšie zastúpenie, 57 poslancov, mala koalícia strán KDH, MOST – HÍD, OKS, SDKÚ-DS, SaS, čo predstavovalo 66,67%. Za ňou skončila koalícia strán HZD, SF, SMER, SNS, SZS s 8 poslancami – 17,78 %. Z nezávislých kandidátov boli zvolení traja čo predstavovalo 6,67%. Strana SNS mala v mestskom zastupiteľstve 2 poslancov – 4,44 %. Koalícia strán DS, DÚ, Zmena zdola a strana NF mala v mestskom zastupiteľstve 1 poslanca t. j. 2,22 % (VýsledkyVolieb, 2010).

Tabuľka 11: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v Bratislave

Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet zvolených kandidátov	Percentuálne rozdelenie koalícií
KDH, MOST – HÍD, OKS, SDKÚ-DS, SaS	30	66,67 %
HZD, SF, SMER, SNS, SZS	8	17,78 %
NEKA	3	6,67 %
SZ	2	4,44 %
DS, DÚ, Zmena zdola	1	2,22 %
NF	1	2,22 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Graf 7: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v meste Bratislava

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Primátor Bratislavy nezávislý poslanec a dovtedajší starosta Petržalky Milan Ftáčnik sľuboval Bratislavčanom lepší život. Kampaň primátora Ftáčnika obsahovala 90-bodový zoznam úspechov a sľubov kontinuity v rozpracovaných projektoch. Volebný program Milana Ftáčnika riešil tri

najpálčivejšie problémy Bratislavy – dopravu, zvyšovanie kvality života obyvateľov a otvorenú samosprávu – otvorenosť mesta voči občanom. Milan Ftáčnik vo svojom volebnom programe, ktorým sa uchádzal o dôveru Bratislavčanov v komunálnych voľbách 2010 prisľúbil, že každý rok predstúpi pred verejnosť a zloží odpočet napĺňania programu za predchádzajúci rok. Verejné odpočty boli organizované každý rok v decembri a otvorené pre širokú verejnosť i médiá. Primátor slovenskej metropoly Milan Ftáčnik bol jedným z mála komunálnych politikov, ktorí každoročne hodnotili napĺňanie svojho volebného programu.

„Milan Ftáčnik v čase vedenia Hlavného mesta SR Bratislavy v rokoch 2010 – 2014 získal od Európskej komisie približne 300 miliónov eur v rámci projektu Operačný program Doprava, ktoré boli využité na nákup nových trolejbusov a električiek, rekonštrukciu Starého mosta, vybudovanie električkovej trate do Petržalky, na projekt integrovanej hromadnej dopravy a iné” (Demagog, 2010).

V rámci predvolebných sľubov z celkovo 13 sľubov bol výsledok 10 nesplnených a 3 čiastočne splnené. V rámci volebného obdobia v rokoch 2010-2014 počas vedenia Milana Ftáčnika Bratislava celkovo v rámci tém odpadového hospodárstva, bariérovosti, vizuálneho smogu a parkovacej politiky spravila 12 krokov vpred 22 krokov vzad (Denník SME, 2014).

1.4 Výsledky komunálnych volieb mesta Bratislava v roku 2014

Komunálnym voľbám, ktoré sa konali 15. novembra 2014 konkurovali dve veľké celospoločenské udalosti: oslavy 25. výročia Nežnej revolúcie, ktoré vrcholili práve daný víkend a odstúpenie predsedu parlamentu a podpredsedu vládnej strany Smer-SD Pavla Pašku z dôvodu škandálu okolo kúpy predraženého CT prístroja. „A tak sa „malá“ a „veľká“ politika v týchto voľbách miešala aj mimo volebných miestností a rozhodovania voličov” (Mesežnikov Gyárfášová, 2014).

Tabuľka 12: Volebná účasť na komunálnych voľbách v meste Bratislava v porovnaní s celoslovenskou účasťou

Percentuálna účasť v meste Bratislava	Percentuálna účasť v rámci celej SR
33,79 %	48,34 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

V komunálnych voľbách 2014 jednotliví kandidáti nevideli žiaden dôvod potreby zisku priamej nominácie politických strán, respektíve volebných koalícií, čo sa prejavilo v presadení tzv. štatútu nezávislosti pri všetkých rozhodujúcich kandidátov, za ktorých boli považovaní Milan Ftáčnik, Milan Kňažko a Ivo Nesrovnal. Výsledky týchto volieb potvrdili skutočnosť, že podpora politických strán zoskupených vo volebných koalíciách už nezohráva žiadnu významnú úlohu.

Tabuľka 13: Výsledky volieb primátora v meste Bratislava

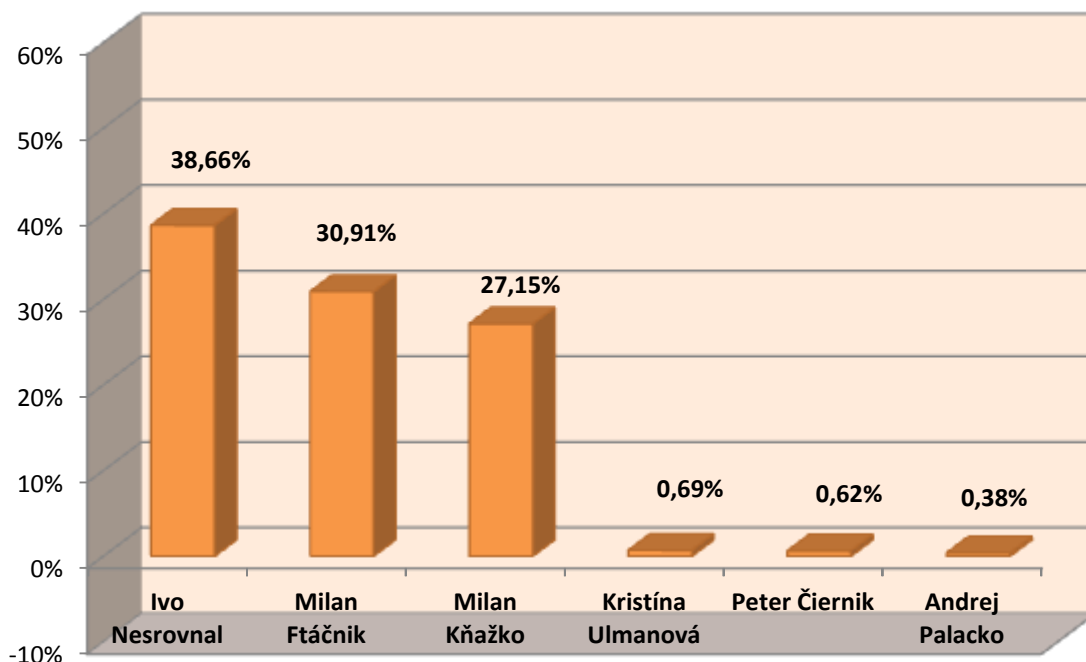
Meno a priezvisko	Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet platných hlasov	Podiel v % z počtu platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov
Ivo Nesrovnal	NEKA	50 630	38,66 %
Milan Ftáčnik	NEKA	40 481	30,91 %
Milan Kňažko	NEKA	35 562	27,15 %
Kristína Ulmanová	NEKA	904	0,69 %
Peter Čiernik	NEKA	811	0,62 %
Andrej Palacko	NEKA	495	0,38 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

V spěch v esa túžba voličov, ktorí si priali zmenu, naplnila. Vo voľbách 15. novembra 2014 zvíťazil Ivo Nesrovnal so ziskom 38,65 % hlasov. Kandidoval ako nezávislý, predtým bol mestským poslancom za SDKÚ-DS, z ktorej však vystúpil. Nesrovnala volilo 50 630 občanov a získal 38,66 % hlasov zúčastnených voličov (TA SR, 2018). Úradujúceho primátora Milana Ftáčnika, ktorý kandidoval s podporu Smeru-SD, spěch v 30,91 % voličov, získal 40 481 hlasov. Tretím v poradí bol populárny herec, líder Nežnej revolúcie a bývalý politik Milan Kňažko, ktorému pokus vrátiť sa do politiky nevyšiel už po druhý krát (na jar 2014 skončil ako štvrtý v prezidentských spěch). Podporovali ho KDH, SDKÚ, Most-Híd, Siet', Nova a získal 45 562 hlasov, před 27,15 % voličov (Výsledky Volieb, 2014).

„Voľbám predchádzala masívna volebná kampaň, pričom v spěch v esa jej intenzita dala porovnať s spěch v esa spěch . Mesto bolo priam posiate plagátmi, billboardami, svetelnými megaboardami, spěch v esa obrazovkami, či ďalšími nosičmi. Traja najsilnejší kandidáti na funkciu primátora priznali, že kampaň každého z nich mohla stať do 200 tisíc euro, čo je naozaj úctyhodná suma pre kampaň v jednom meste (v realite náklady mohli, byť ešte vyššie). Na celkovej volebnej účasti sa to však neodrazilo, v spěch v esa zastavila na tradičnej hranici tretiny voličov., (Mesežnikov Gyárfášová, 2014).

Ivo Nesrovnal vstúpil do politiky v roku 2010 ako člen SDKÚ-DS. Pred spěch 2014 zo strany vystúpil a kandidoval ako NEKA. Na začiatku mu šancu na spěch nikto nedával nakoľko hlavnými favoritmi boli Milan Ftáčnik a Milan Kňažko. „Ivo Nesrovnal, rodený Bratislavčan, ktorý bol pred vstupom do politiky úspešným právnikom pôsobiacim aj v Nemecku, však nakoniec prekvapujúco „preskočil“ oboch súperov. Do veľkej miery k tomu prispela nechuť voličov z politických strán a ich reprezentantov a dôvera v ľudí, ktorí sa osvedčili v súkromnom biznise“ (Mesežnikov Gyárfášová, 2014).

Graf 8: Výsledky volieb primátora v meste Bratislava

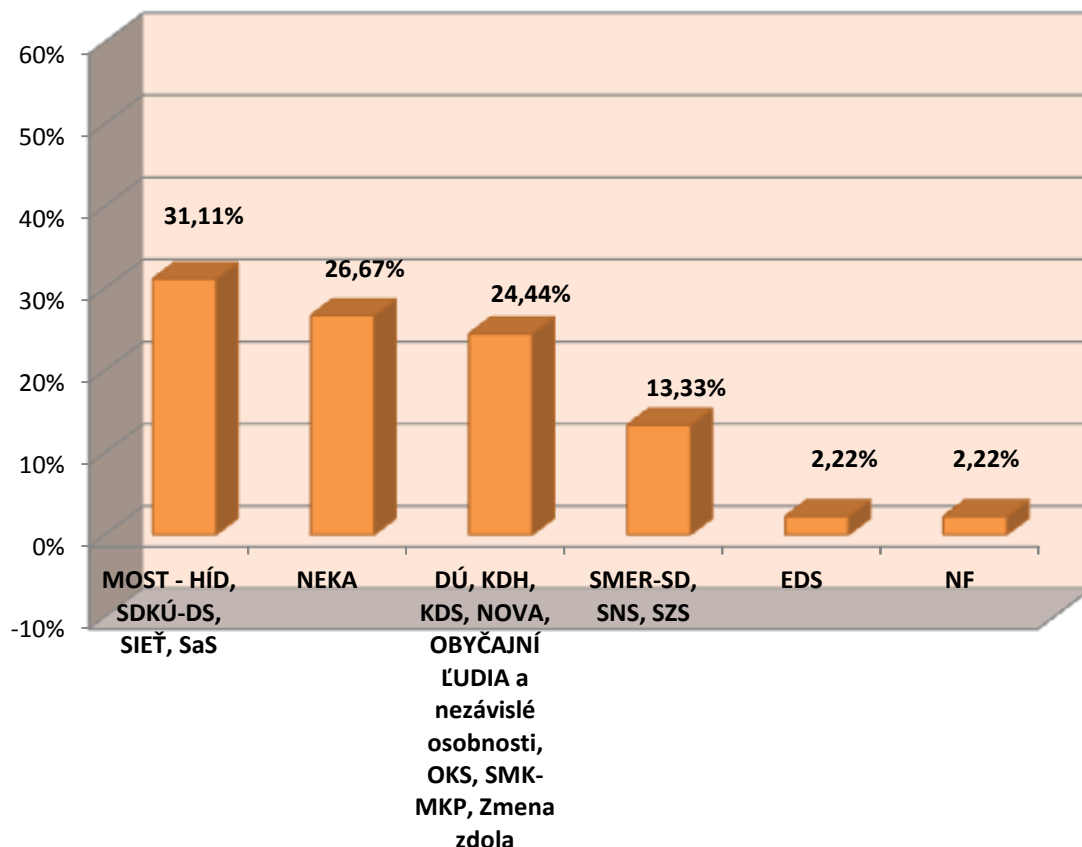
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Tabuľka 14: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v Bratislave

Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet zvolených kandidátov	Percentuálne rozdelenie koalícií
MOST – HÍD, SDKÚ-DS, SIEŤ, SaS	14	31,11 %
NEKA	12	26,67 %
DÚ, KDH, KDS, NOVA, OBYČAJNÍ ĽUDIA a nezávislé osobnosti, OKS, SMK-MKP, Zmena zdola	11	24,44 %
SMER-SD, SNS, SZS	6	13,33 %
EDS	1	2,22 %
NF	1	2,22 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Mestské zastupiteľstvo v Bratislave malo v tom čase opäť 45 miest. 14 poslancov, mala koalícia strán MOST – HÍD, SDKÚ-DS, SIEŤ, SaS, čo predstavovalo 31,11 %. Z nezávislých kandidátov boli zvolení 12 poslanci čo predstavovalo 26,67 %. Za ňou skončila koalícia strán DÚ, KDH, KDS, NOVA, OBYČAJNÍ ĽUDIA a nezávislé osobnosti, OKS, SMK-MKP, Zmena zdola s 11 poslancami – 24,44 %. Nasledovala koalícia SMER-SD, SNS, SZS s počtom 6 pôslancov – 13,33 %. Strana EDS a strana NF mala v mestskom zastupiteľstve 1 poslanca t. j. 2,22 % (VýsledkyVolieb, 2014).

Graf 9: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v meste Bratislava

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Denník Pravda od Iva Nesrovnala bezprostredne po jeho zvolení v roku 2014 na otázku, akú si Bratislavu predstavuje o štyri roky neskôr dostala odpoveď: „Budem sa usilovať, aby metropola bola čistejšia, s fungujúcou dopravou, s jasnými pravidlami pre developerov, aby boli Bratislavčania spokojní a na svoje mesto hrdí.“ Naštartujeme aj nadčasové projekty: „Jedným z nich bude nový nosný systém verejnej dopravy, ktorý bude zahŕňať využitie železničnej dopravy (tzv. Bratislavský S-Bahn) na prepravu ľudí a záchytné parkoviská na vstupných miestach do mesta. Súčasťou bude integrovaná doprava a návrat k projektu novej hlavnej železničnej stanice na Trnavskom mýte, známej ako Filiálka, ktorá sa však asi nestihne postaviť za štyri roky“ (Denník Pravda, 2018).

Na základe bilance uvedených sľubov možno konštatovať, že čistotou Bratislava rozhodne nevyvíka a pod kontrolu mesto stále nedostalo ani developerov. Ako uviedol Milan Potočár (2015) „Jedine čo poriadne vyčistil bol Primaciálny palác a magistrát. Väčšinu pôvodných zamestnancov vyhodil a nahradil ich svojimi vernými druhmi z SDKÚ“ (Denník N, 2015). „V dezolátnom stave zostáva Kamenné námestie, večne rozostavané je Hodžovo námestie, len kozmetických úprav sa dočkalo Námestie slobody. Obytné štvrte sa zahusťujú, výstavba je živelná. Mestské komunikácie sú ďalej v zlom technickom stave, Bratislavské chodníky už takmer nepatria chodcom, iba parkujúcim autám, cyklistom a kolobežkárom, ktorí sa slušnej siete cyklochodníkov stále nedečkali. Primátor už krátko po voľbách dokázal dotiahnuť obnovu Starého mosta, vrátane výstavby električkovej trate do Petržalky. Nízkopodlažné električky, autobusy a elekrobuses predstavujú pohodlný, rýchly a ekologický systém dopravy. Z mesta pomaly miznú nelegálne reklamné billboardy, trojnožky a iné pútače – primátor počet zlikvidovaných vyčíslil na 1 500“, uviedla pre denník Pravda Soňa

Pacherová (Denník Pravda, 2018).

Soňa Pacherová ďalej uviedla: „Mnoho sľúbeného Nesrovnal sľubuje znovu, napríklad novú Filiálku, ktorej rozvoj však závisí skôr od štátnych železníc. Alebo ročne tisíc miest na záchytných parkoviskách hoci za jeho éry nevzniklo ani jediné. Absolútne nezvládnutá zostala celá parkovacia politika” (Denník Pravda, 2018).

„Podarilo sa mu znížiť dlh Bratislavy vo výške 228 miliónov eur, ktorý v roku 2010 zanechalo metropole vedenie Andreja Ďurkovského, a z ktorého sa už Ftáčnikovi podarilo ukrojiť slušných 55 a Nesrovnalovi ďalších zhruba 30 miliónov eur” konštatovala Soňa Pacherová (Denník Pravda, 2018).

„Aj napriek pretrvávajúcim nedostatkom, ktoré sa ani jemu nepodarilo odstrániť, patril Nesrovnal v nasledujúcich voľbách medzi favoritov na primátorské kreslo” uviedla Soňa Pacherová (Denník Pravda, 2018).

1.5 Výsledky komunálnych volieb mesta Bratislava v roku 2018

Komunálne voľby v roku 2018 tzv. skrátene komunálne voľby v roku 2018 boli voľbami poslancov zastupiteľstiev a starostov obcí, mestských častí a primátorov miest a konali sa v sobotu 10. novembra 2018. Volebná účasť dosiahla hodnotu 48,67 %, čo predstavuje mierny nárast oproti 48,34 % vo voľbách v roku 2014. V Bratislavskom kraji bola volebná účasť najnižšia t.j. 40,67 %.

Tabuľka 15: Volebná účasť na komunálnych voľbách v meste Bratislava v porovnaní s celoslovenskou účasťou

Percentuálna účasť v meste Bratislava	Percentuálna účasť v rámci celej SR
40,67 %	48,67 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

V hlavnom meste Bratislava kandidovalo na úrad primátora 10 kandidátov, z toho je jedna žena.

Tabuľka 16: Výsledky volieb primátora v meste Bratislava

Meno a priezvisko	Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet platných hlasov	Podiel v % z počtu platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov
Matúš Vallo	SPOLU, Progresívne Slovensko	58 578	36,54 %
Václav Míka	NEKA	36 661	22,87 %
Ivo Nesrovnal	NEKA	29 531	18,42 %
Ján Mrva	Zmena zdola, DÚ, NOVA, OKS, KDH, SME RODINA - Boris Kollár, SaS, OBYČAJNÍ ĽUDIA a nezávislé osobnosti (OLANO)	27 689	17,27 %
Iveta Plšeková	NEKA	2 445	1,53 %
Roman Ruhig	SNJ-sv	2 010	1,25 %
Miroslav Vetrík	NEKA	1 204	0,75 %
Andrej Trnovec	Slovenská ľudová	886	0,55 %

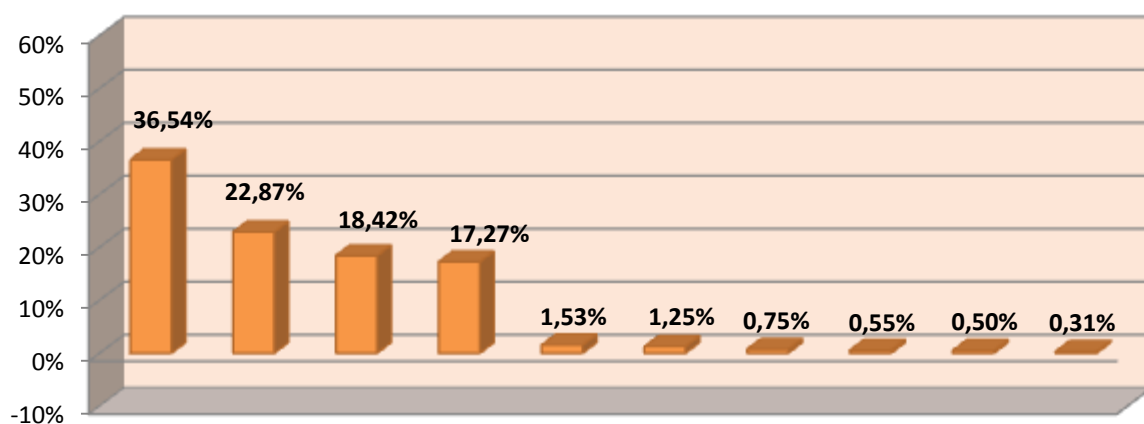

	strana (SĽS)		
Viktor Béreš	Mladí ľudia, NAJ	805	0,50 %
Jaroslav Brada	STRANA MODERNÉHO SLOVENSKA (SMS)	495	0,31 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Novým primátorom hlavného mesta SR Bratislavy sa stal Matúš Vallo - Team VALLO, ktorý kandidoval s podporou mimoparlamentných strán Progresívne Slovensko a Spolu-občianska demokracia. Ako uviedla agentúra SITA: „Voliči dali dôveru ľuďom, ktorí predstavujú nový spôsob politiky, slušným a čestným odborníkom, ľuďom, ktorí sa z víťazom volieb o kreslo primátora, architektom Matúšom Vallom spojili preto, lebo mali úprimnú snahu zmeniť mesto” (SITA, 2018).

Graf 10: Výsledky volieb primátora v meste Bratislava

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Z celkového počtu 45 mestských poslancov v mestskom zastupiteľstve sedí novému primátorovi Bratislavy Matúšovi Vallovi trinásť poslancov z tímu, ktorý s ním kandidoval (Spolu – občianska demokracia a Progresívne Slovensko). Pätnásť poslancov je v zastupiteľstve za OĽaNO, SaS, Sme rodina – Boris Kollár, KDH, OKS, Nova, Zmena zdola a Demokratická únia Slovenska, sedemnásti poslanci sú nezávislí (SITA, 2018, SME, 2018).

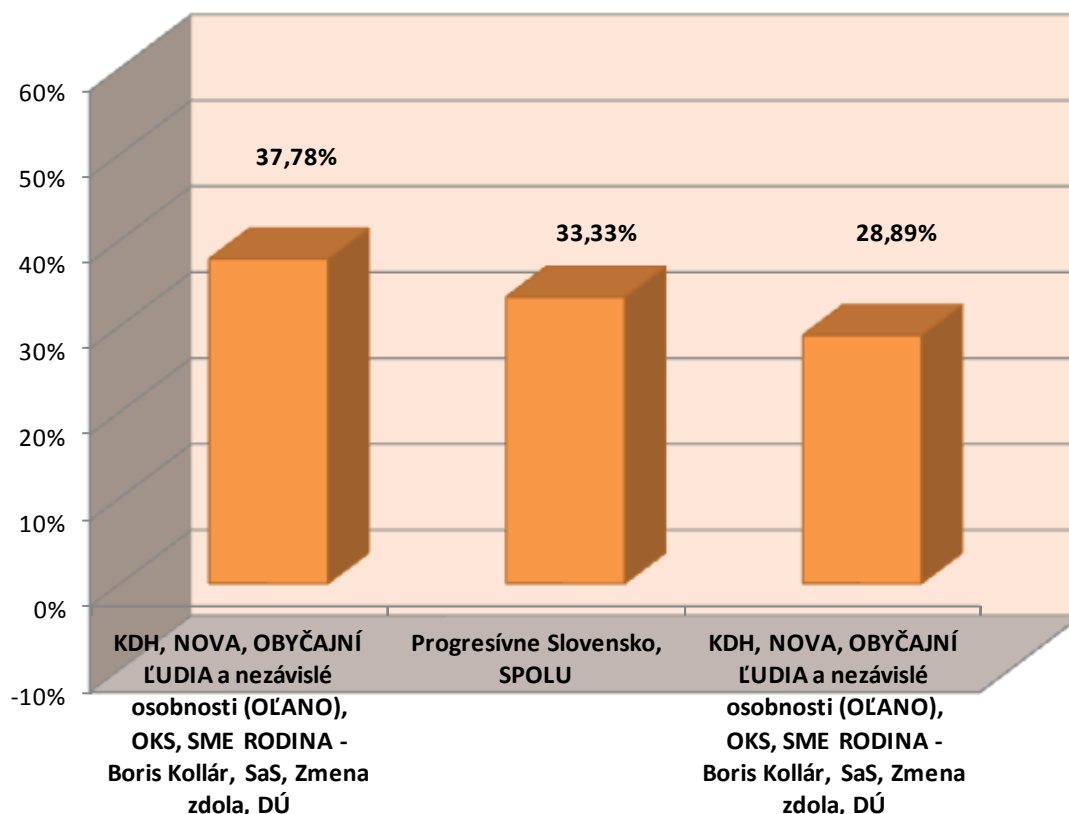
Tabuľka 17: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v Bratislave

Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet zvolených kandidátov	Percentuálne rozdelenie koalícií
KDH, NOVA, OBYČAJNÍ ĽUDIA a nezávislé osobnosti (OĽANO), OKS, SME RODINA - Boris Kollár, SaS, Zmena zdola, DÚ	17	37,78 %
Progresívne Slovensko, SPOLU	15	33,33 %

KDH, NOVA, OBYČAJNÍ ĽUDIA a nezávislé osobnosti (OĽANO), OKS, SME RODINA - Boris Kollár, SaS, Zmena zdola, DÚ	13	28,89 %
---	----	---------

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Graf 11: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v meste Bratislava

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Ako uviedla agentúra SITA: „Primátor hlavného mesta SR Bratislavy Matúš Vallo za svoju prioritu označil dopravu a predsavzal si, že do štyroch rokov bude v Bratislave viac zelene, menej áut, že to bude mesto, kde bude viac spolupráce” (SITA, 2018).

„Posledné štyri roky hádok Iva Nesrovnala s poslancami ukázali, že bez podpory mestských poslancov a odborníkov je aj ten najschopnejší primátor bezmocný. Zásadné riešenia presadí iba ten, kto má dobrý plán, silný tím a má svoje mesto úprimne rád” uviedol Vallo pre denník Pravda (Denník Pravda, 2018).

„Ako urobiť Bratislavu lepším miestom pre život? Nad touto otázkou takmer dva roky rozmýšľalo a pracovalo viac ako sedemdesiat odborníkov pod vedením Matúša Valla. Výsledkom je kniha Plán Bratislava, ktorá predkladá fundovaný návod na vylepšenie hlavného mesta. Na 300 stranách knihy rieši všetky problémy Bratislavy” (Oficiálna stránka Mtúš Vallo, 2018). Ide o najrozsiahlejší politický program v týchto komunálnych voľbách aj v modernej histórii Bratislavy (Vallo, 2018).

V novembri boli 2 roky od vyhratých volieb primátora Valla a jeho tímu, ktorý kandidoval s podporou Progresívneho Slovenska a strany Spolu - občianska demokracia. Hneď po obsadení postu započal sľubom radikálnych zmien v parkovaní prostredníctvom parkovacej politiky zvýhodňujúcej rezidentov a postavením záchytných parkovísk na okraji mesta, bezpečnej

cyklodoprave vybudovaním nových oddelených cyklotrás, komfortnejší pohyb chodcov výstavbou bezbariérových chodníkov, lepšiu MHD preferenciou na križovatkách, bus pruhmi, častejšími intervalmi aj novými expresnými linkami, obrátením nerovného vzťahu developerov a mesta, dobudovaním električkovej trate v Petržalke.

Koncom roka 2019 mesto spustilo pilotný projekt pred celkovou zmenou parkovacej politiky, ktorá sa má udiť v roku 2021. Začala reforma parkovania v podobe obmedzení pre Petržalčanov, resp. ľudí bez trvalého pobytu na území tejto mestskej časti. Do histórie mesta tento čin Valla zapísal a to nie len v dobrom slova zmysle, no treba tiež spomenúť, že pri riešení uvedenej otázky predošli primátori Milan Ftáčnik a Ivo Nesrovnal taktiež pohoreli (Startitup.sk, 2020).

Revitalizácia sadu Janka Kráľa v podobe vytínania chorých stromov bola spustená nedávno a mesto Bratislava na Facebooku informovalo, že „*všetky dreviny v danom sade plánuje ošetriť do roka 2022*“. Prebieha revitalizácia námestí SNP a Kamenné námestie, ktorá spadá pod projekt Živé námestie, rekonštrukcia pamätníka Slavín, rekonštrukcia Karlovesko-Dúbravskej radiály (Startitup.sk, 2020).

Do konca roka 2020 sľúbil Matúš Vallo vybudovanie 25 km cyklotrás. Jeho predchodcovia vybuvovali počas rokov svojho pôsobenia dokopy 13,6 km, pričom Ftáčnik vybuvoval len 2,1km a Nesrovnal 11,5km. Ekologicky prít'azlivým činom bolo aj umiestnenie včelínov na strechu Magistrátu, po ktorého vzore sa tak stalo v tomto roku aj v Prezidentskom paláci (Startitup.sk, 2020).

Odpočet po 2 rokoch vládnutia primátora Valla a jeho „dreamteamu Vallo“ priniesol aj negatívne výsledky napr. zvýšenie dane z nehnuteľnosti, zvýšenie platu primátora, zvýšenie zadĺženia Bratislavy, dramatické zvýšenie zamestnancov magistrátu vybudovaním Metropolitného inštitútu Bratislavy, z pohľadu do národnej štatistiky podľa štatistického úradu Bratislavský kraj má medziročný prepád v dokončených bytoch – za prvý polrok 2020 sa dokončilo 2525 bytov a to je skoro 11 % medziročný prepád v porovnaní s rokom 2019 (Denník SME, 2020).

ZÁVER

Na účasť v komunálnych voľbách vplýva množstvo faktorov, tak spoločných pre všetkých obyvateľov krajiny, ako aj špecifických, príznačných iba pre miestne podmienky v jednotlivých sídlach.

Podľa dokumentu „Moderné a úspešné Slovensko“, predstaveného Ministerstvom financií SR, ktorý má byť podkladom pre národný plán obnovy, sa má k dátumu komunálnych volieb v novembri 2022 uskutočniť reforma miestnej územnej samosprávy. Jej podstatou je revízia kompetencií podľa veľkosti obce, v dvoch najväčších mestách má priniesť len jednu úroveň riadenia, teda zrušenie mestských častí Bratislavy a Košíc. Cieľom reformy je kvalitnejšie poskytovanie služieb občanom a jednoduchšia orientácia občana v štruktúre a kompetenciách verejnej správy. Vyššia efektívnosť usporiadania a riadenia samospráv uvoľní peniaze, ktoré môžu byť použité na zelený rozvoj samospráv, ako aj lepšie ohodnotenie zamestnancov. Starostovia mestských častí hlavného mesta SR Bratislavy ani vedenie metropoly neodmietajú diskusie a reformu vedúcu k efektívnejšiemu zabezpečeniu služieb občanom, odmietajú však plán rušenia mestských častí bez vecných argumentov (MF SR, 2020).

Najbližšie komunálne voľby sa na Slovensku budú konať v roku 2022. Pôjde o zjednotené voľby kedy sa budú spoločne konať voľby do vyšších územných celkov a komunálne voľby. Od ich zjednotenia sa pre voliča sľubuje vytvorenie lepšieho prostredia na výkon jeho ústavného práva

voliť. Znamená to, že volič bude tieto orgány voliť v jeden deň a na rovnakom mieste. Zjednotenie volieb má priniesť nielen úsporu času, ale najmä zvýšiť pozornosť vo vzťahu ku kandidátom a prirodzenému výberu tých z nich, ktorí sú spôsobilí plniť jeho predstavy v jednotlivých orgánoch.

POUŽITÁ LITERATÚRA

- BRATISLAVSKÉ NOVINY.SK, 2006. *Favoritom na primátora zostáva A. Ďurkovský*. [par. 2020-12-10]. Dostupné na: <<https://www.bratislavskenoviny.sk/samosprava/4999-favoritom-na-primatora-zostava-a-durkovsky>>.
- DEMGOG.SK, 2010. *Milan Ftáčnik*. [par. 2020-11-11]. Dostupné na: <<https://demagog.sk/politik/milan-ftacnik/>>.
- DENNÍK BRITSKÉ LISTY, 2003. *Slovenské komunálne voľby: Kvadratura kruhu, alebo vybrať najmenších zlodějov*. [par. 2020-11-10]. Dostupné na: <<https://legacy.blisty.cz/art/12742.html>>.
- DENNÍK N, 2015. *Zbytočné sľuby primátora Nesrovnala*. [par. 2020-12-12]. Dostupné na: <<https://dennikn.sk/blog/243308/zbytocne-sluby-primatora-nesrovnala/>>.
- DENNÍK PRAVDA, 2002. *Komunálne voľby*. Bratislava: Perex, a. s., 2002. [par. 2020-11-01]. Dostupné na: <<https://volby.pravda.sk/komunalne-volby/>>.
- DENNÍK PRAVDA, 2006. *Komunálne voľby*. Bratislava: Perex, a. s., 2006. [par. 2020-11-01]. Dostupné na: <<https://volby.pravda.sk/komunalne-volby/>>.
- DENNÍK PRAVDA, 2010. *Komunálne voľby*. Bratislava: Perex, a. s., 2010. [par. 2020-11-03]. Dostupné na: <<https://volby.pravda.sk/komunalne-volby/>>.
- DENNÍK PRAVDA, 2010. *Pravica prehrala, uznal Dzurinda*. Bratislava: Perex, a. s., 2010. [par. 2020-11-01]. Dostupné na: <<https://spravy.pravda.sk/volby/clanok/243551-pravica-prehrala-uznal-dzurinda/>>.
- DENNÍK PRAVDA, 2018. *Komunálne voľby*. Bratislava: Perex, a. s., 2018. [par. 2020-11-07]. Dostupné na: <<https://volby.pravda.sk/komunalne-volby/>>.
- DENNÍK PRAVDA, 2018. *Komunálne voľby: Bratislava zostáva menu hlavného mesta veľa dlžná*. Bratislava: Perex, a. s., 2018. [par. 2020-11-01]. Dostupné na: <<https://spravy.pravda.sk/komunalne-volby-2018/clanok/490803-komunalne-volby-bratislava-zostava-menu-hlavneho-mesta-vela-dlzna/>>.
- DENNÍK PRAVDA, 2018. *Volebnej účasti asi opäť pomôže vidiek*. Bratislava: Perex, a.s., 2018. [par. 2020-11-01]. Dostupné na: <<https://spravy.pravda.sk/komunalne-volby-2018/clanok/489294-volebnej-ucasti-asi-opat-pomoze-vidiek/>>.
- DENNÍK PRAVDA, 2018. *Vzťah primátora s poslancami je v Bratislave historicky najhorší, upozorňuje Vallo*. Bratislava: Perex, a.s., 2018. [par. 2020-11-01]. Dostupné na: <<https://spravy.pravda.sk/komunalne-volby-2018/clanok/482935-vztah-primatora-s-poslancami-je-v-bratislave-historicky-najhors-i-upozornuje-vallo/>>.
- DENNÍK SME, 2010. *Keď odchádza Ďurkovský*. Bratislava: Petit Press. 2010. [par. 2020-11-09]. Dostupné na: <<https://pauliniova.blog.sme.sk/c/248852/Ke-d-odchadza-Durkovsky.html>>.
- DENNÍK SME, 2018. *Termín ustanovujúceho zastupiteľstva zatiaľ nie je známy*. Bratislava: Petit Press. 2018. [par. 2020-11-10]. Dostupné na: <<https://bratislava.sme.sk/c/20966159/bratislava-termin-ustanovujuceho-zastupitelstva-zatial-nie-je-znamy.html>>.
- DENNÍK SME, 2020. *Najbližšie voľby na Slovensku*. Bratislava: Petit Press. 2020. [par. 2021-29-01]. Dostupné na: <<https://volby.sme.sk/dok/i/najblizsie-volby-slovensko>>.
- DENNÍK SME, 2020. *Vallo v polčase svojho vládnutia v Bratislave. Jeho volebné sľuby a realita*.

- Odpočet...* Bratislava: Petit Press. 2020. [par. 2021-29-01]. Dostupné na: <<https://martingregus.blog.sme.sk/c/544914/vallo-v-polcase-svojho-vladnutia-v-bratislave-jeho-volebne-sluby-a-realita-odpocet.html>>.
- MESEŽNIKOV, G. – GYÁRFÁŠOVA, O., 2014. *Komunálne voľby 2014 – účet pre politické strany*. In: Praha: Heinrich Böll Stiftung. 2014. [par. 2020-11-07]. Dostupné na: <<https://cz.boell.org/cs/2014/12/12/komunalne-volby-2014-ucet-pre-politicke-strany>>.
- MINISTERSTVO FINANCIÍ SR, 2020. *Moderné a úspešné Slovensko*. [par. 2020-10-15]. Dostupné na: <<https://www.mfsr.sk/sk/financie/institut-financnej-politiky/strategicke-materialy/ine-strategicke-materialy/>>.
- OFICIÁLNA STRÁNKA MESTA BRATISLAVA, 2002. *Mestské časti*. [par. 2020-11-10]. Dostupné na: <<https://bratislava.sk/sk/mestske-casti>>.
- OFICIÁLNA STRÁNKA MESTSKEJ ČASTI LAMAČ, 2002. *Komunálne voľby 2002-zoznam kandidátov*. [par. 2020-11-10]. Dostupné na: <https://www.archiv.lamac.sk/gov/volby_2002_k.html>.
- OFICIÁLNA STRÁNKA MATÚŠ VALLO, 2018. *Volebný program Teamu Vallo*. [par. 2020-21-10]. Dostupné na: <<https://www.vallo2018.sk/program/>>.
- DENNÍK HOSPODÁRSKE NOVINY, 2002. *Kandidačné listiny na komunálne voľby už majú volebné komisie*. Bratislava: MAFRA Slovakia, a.s. 2002. [par. 2020-21-22]. Dostupné na: <<https://hnonline.sk/prakticke-hn/64978-kandidacne-listiny-na-komunalne-volby-uz-maju-volebne-komisie>>.
- INFOVOLBY, 2006. *Volebný servis*. [par. 2020-10-10]. Dostupné na: <<http://www.infovolby.sk/index.php>>.
- SPÁČ, P., 2010. *Priama a zastupiteľská demokracia na Slovensku*. . vyd. Brno: Pro Institut pro srovnávací politologický výzkum Fakulte sociálnych študií Masarykovy univerzity. 2010. s. 278. ISBN 978-80-7325-238-0.
- SITA, 2006. *Flašková-Beňová nepocituje výsledok ako porážku*. Bratislava: News and Media Holding. 2006. Dostupné na internete: <<https://domov.sme.sk/c/3032701/flasikova-benova-nepocituje-vysledok-ako-porazku.html>>.
- SITA, 2018. *Vallo strieda Nesrovnala, jeho prioritou ako primátora Bratislavy bude doprava*. Bratislava: News and Media Holding. 2006. Dostupné na internete: <<https://www.webnoviny.sk/vallo-strieda-nesrovnala-jeho-prioritou-ako-primatora-bratislavy-bude-doprava/>>.
- STARTITUP, 2020. *10 činov, ktoré zapisu Matúša Valla ako najlepšieho primátora Bratislavy v histórii*. [par. 2020-11-12]. Dostupné na: <<https://www.startitup.sk/10-cinov-ktore-zapisu-matusa-valla-ako-najlepsieho-primatora-bratislavy-v-historii/>>.
- ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR, 2020. *Voľby a referendá*. [par. 2020-10-15]. Dostupné na: <<https://volby.statistics.sk/>>.
- TASR, 2018. *Bratislava stojí opäť pred veľkým rozhodnutím. Mesto zažilo už niekoľkých primátorov*. [par. 2020-11-22]. Dostupné na internete: <<https://bratislava.zoznam.sk/bratislava-stoji-opat-pred-velkym-rozhodnutim-mesto-zazilo-uz-niekolkych-primatorov/>>.
- TASR, 2018. *V Bratislave je 10 kandidátov na primátora a 284 na mestského poslanca*. [par. 2020-11-23]. Dostupné na internete: <<https://www.teraz.sk/regiony/volby18-prehľad-doterajsich-primat/358967-clanok.html>>.
- TASR, 2020. *Už žiadna Petržalka či Pereš. Štát chystá v Bratislave a Košiciach obrovskú zmenu*. [par. 2020-11-22]. Dostupné na internete: <https://www.tvnoviny.sk/exkluzivne/2009440_uz>

ziadna-petrzalka-ci-peres-stat-chysta-v-bratislave-a-kosiciach-obrovsku-zmenu>.

UZEMNEPLANY.SK, 2020. Bratislava - hlavné mesto Slovenskej republiky. par. 2020-12-15].

Dostupné na: <<https://www.uzemneplany.sk/upn/bratislava-hlavne-mesto-slovenskej-republiky/?popis>>.

VÝSLEDKYVOLIEB, 2002. *Komunálne voľby 2002 na Slovensku*. [par. 2020-11-10]. Dostupné

na: <<https://www.vysledkyvolieb.sk/mesta-a-obce/469-bratislava/komunalne-volby/2002/vysledky>>.

VÝSLEDKYVOLIEB, 2006. *Komunálne voľby 2006 na Slovensku*. [par. 2020-11-10]. Dostupné

na:<<https://www.vysledkyvolieb.sk/mesta-a-obce/469-bratislava/komunalne-volby/2006/vysledky>>.

VÝSLEDKYVOLIEB, 2010. *Komunálne voľby 2010 na Slovensku*. [par. 2020-11-10]. Dostupné

na: <<https://www.vysledkyvolieb.sk/mesta-a-obce/469-bratislava/komunalne-volby/2010/vysledky>>.

VÝSLEDKYVOLIEB, 2014. *Komunálne voľby 2014 na Slovensku*. [par. 2020-11-10]. Dostupné

na: <<https://www.vysledkyvolieb.sk/mesta-a-obce/469-bratislava/komunalne-volby/2014/vysledky>>.

VÝSLEDKYVOLIEB, 2018. *Komunálne voľby 2018 na Slovensku*. [par. 2020-11-10]. Dostupné

na: <<https://www.vysledkyvolieb.sk/mesta-a-obce/469-bratislava/komunalne-volby/2018/vysledky>>.

Kontaktné údaje

PhDr. Adriána Gogová

Katedra verejnej správy, Fakulta sociálnych vied

Univerzita sv. Cyrila a Metóda v Trnave

Bučianska 4/A, 917 01 Trnava

Slovenská republika

E-mail: adel6475@gmail.com

Komunálne voľby v meste Nitra 2002 – 2018

Sabina HELEŠIOVÁ

ABSTRACT

The paper is focused on the analysis of municipal elections in the city of Nitra in the years 2002 - 2018, which together meant 5 elections to municipal self-government bodies, or as they say, municipal elections. In individual elections, it focuses on the characteristics of candidates and the analysis of their election programs, as well as on the composition of the city council.

KEY WORDS: *City of Nitra, municipal elections, mayor of the city, city council, election program.*

ÚVOD

Voľby predstavujú jeden z najvýznamnejších prejavov demokratickej spoločnosti, vďaka ktorým majú občania právo aktívne sa podieľať na tvorbe, fungovaní či napredovaní vecí verejných. Aktívne volebné právo majú občania Slovenskej republiky po splnení podmienok trvalého pobytu v danej obci a dovŕšenia 18 veku života najneskôr v deň konania volieb. Aktívne volebné právo sa netýka občanov, ktorí sa nachádzajú vo výkone trestu odňatia slobody, základnej vojenskej služby, náhradnej vojenskej služby či občanov pozbavených spôsobilosti na právne úkony.

Voľby do orgánov samosprávy obcí sú upravené v zákone Slovenskej národnej rady o voľbách do orgánov samosprávy obcí č. 346/1990 Zb.z. Voľby vyhlasuje predseda Národnej rady Slovenskej republiky a termín konania volieb je určený najneskôr 90 dní pred ich konaním. Riadiacim orgánom komunálnych volieb je Ústredná volebná komisia, ktorá ďalej vytvára okresné, mestské a miestne podkomisie. Volebné komisie sú zložené z osôb, ktoré zastupujú zvolené politické subjekty. Každý poslanec je volený na základe zákonných podmienok, medzi ktoré patrí právo na všeobecné, rovné, priame a tajné hlasovanie.

Pri komunálnych voľbách je u nás využívaný väčšinový volebný systém. Tento typ volebného systému je založený na vzniku jedného obvodu, ktorý pozostáva z viacerých mandátov, o ktoré sa daný kandidáti uchádzajú. Počet poslancov, ako aj volebných obvodov, určuje mestské zastupiteľstvo, pričom ich počet je vopred určený najneskôr 65 dní pred dňom konania volieb.

Hlasovanie prebieha na základe krúžkovania poradového čísla vybraného kandidáta a krúžkuje sa toľko zástupcov, koľko je pre daný príslušný obvod pridelený počet. Nie je však dovolené krúžkovať viac poslancov, ako je na hlasovacom lístku určené.

1 MESTO NITRA

Starobylá Nitra je nie len jedným z najstarších miest na Slovensku, ale aj významným hospodárskym centrom, sídlom dvoch univerzít (Univerzita Konštantína Filozofa a Slovenská poľnohospodárska univerzita) a strediskom poľnohospodárskeho školstva a výskumu. Nitra so svojou rozlohou cez 100 km² je mesto ležiace v Nitrianskom kraji vzdialené cca 70 km východne od hlavného mesta Bratislavy. Počtom obyvateľov je Nitra piatym najväčším mestom na Slovensku a v súčasnosti v nej žije okolo 78 353 obyvateľov.

Mesto Nitra má mimoriadny historický význam. Podobne ako Rím, aj Nitra bola založená na siedmych pahorkoch – zo severnej strany sa týči vrch Zobor, Hradná skala, Vŕšok, Kalvária, Borina, Ľupka, spolu s Martinským vrchom. Oblasť dnešnej Nitry bola významným strediskom Keltov, neskôr Germánov a nakoniec aj Slovanov. Stará slovienska Nitra bola dôležitým politickým,

hospodárskym a kultúrnym centrom veľkomoravských Slovienov. Na prelome 8. a 9. storočia sa v meste sformovalo politicky samostatné Nitrianske kniežatstvo, na čele ktorého stál knieža Pribina. Bol prvým známym vládárom Slovienov, ktorí sú považovaní za predchodcov Slovákov. Pribina dal v Nitre v roku 828 postaviť prvý kresťanský kostol v strednej a východnej Európe. Dátum 2. september 1248 sa významnou mierou zapísal do dejín mesta, nakoľko Nitra dostala výsadu slobodného kráľovského mesta. Tieto výsady, ktoré sa týkali Dolného mesta, jej udelil kráľ Belo IV. Avšak hrad spolu s Horným mestom zostali aj naďalej majetkom biskupstva. Výsada Nitry ako slobodného kráľovského mesta však netrvala dlho. V roku 1288 sa z nej stalo zemepanské mesto, ktoré si však čiastočnú autonómiu aj naďalej zachovalo.

Obrázok 1: Pohľad na mesto Nitra na mape

Zdroj: sprievodcaposlovensku.sk

Obrázok 2: Nitriansky hrad

Zdroj: Nitranskyhrad.sk

Tabuľka 1: Primátori mesta Nitra a ich stranícka príslušnosť (1990 – 2018)

Rok konania volieb	Zvolený primátor	Stranícka príslušnosť
1990	Silvester Štefanka	NEKA
1994	Vladimír Libant	NEKA
1998	Jozef Prokeš	SNS
2002	Ferdinand Vítek	SDKÚ, KDH, ANO, SZS
2006	Jozef Dvonč	SMER-SD, KDH, SNS, SF,

		HZD
2010	Jozef Dvonč	SMER-SD, KDĽ, SNS, SZ
2014	Jozef Dvonč	SMER-SD, KDĽ, SNS
2018	Marek Hattas	NEKA

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

1.1 Výsledky komunálnych volieb mesta Nitra v roku 2002

Voľby do orgánov samosprávy obcí alebo hovorovo komunálne voľby sa v roku 2002 uskutočnili v dňoch 6. a 7. decembra. Volebná účasť v meste Nitra dosiahla 31,53%, čo bolo v porovnaní s celoslovenskou účasťou len nízke percento účasti.

Tabuľka 2: Volebná účasť na komunálnych voľbách v meste Nitra v porovnaní s celoslovenskou účasťou

Percentuálna účasť v meste Nitra	Percentuálna účasť v rámci celej SR
31,53%	49,51%

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

V roku 2002 kandidovalo na post nitrianskeho primátora 6 kandidátov. Prvým, pravicovým kandidátom, bol poslanec mestského zastupiteľstva za SDKÚ a bývalý stredoškolský pedagóg Ferdinand Vítek, ktorého okrem materskej strany podporovali aj KDĽ, ANO a SZS. Ferdinand Vítek si zvolil tzv. kampaň chodenia od dverí k dverám. Do priazne voličov sa snažil dostať aj prostredníctvom dotazníka, kde sa ich pýtal, čo ich v meste najviac trápi a ako hodnotia prácu súčasného primátora. Ďalším z kandidátov na post primátora bol víťaz komunálnych volieb z roku 1998 doterajší primátor a národnik Jozef Prokeš, ktorého podporovali strany SNS a HZD. Prví národnikari si za kandidáta zvolili najmladšieho, len 26-ročného Róberta Šveca, ktorý sa pred voľbami vyjadril nasledovne: „Chcem zmeniť charakter Nitry z kozmopolitného mesta na národné.“ Na primátora kandidoval aj doterajší viceprimátor Vladimír Baláž. Ako nezávislý sa prezentoval aj riaditeľ N-rádia, Jaroslav Dóczy. Dóczy už v minulosti kandidoval na šéfa radnice a skončil na druhom mieste. A napokon posledným zo šiestice kandidátov na post primátora Nitry bol kandidát s najširšou podporou politických subjektov Jozef Dvonč. Jozef Dvonč bol poslancom Nitrianskeho samosprávneho kraja a riaditeľ Agroištitútu, ktorého nominovali HZDS, SMER, SDĽ, KSS, SDA, SOP a Ľavicový blok.

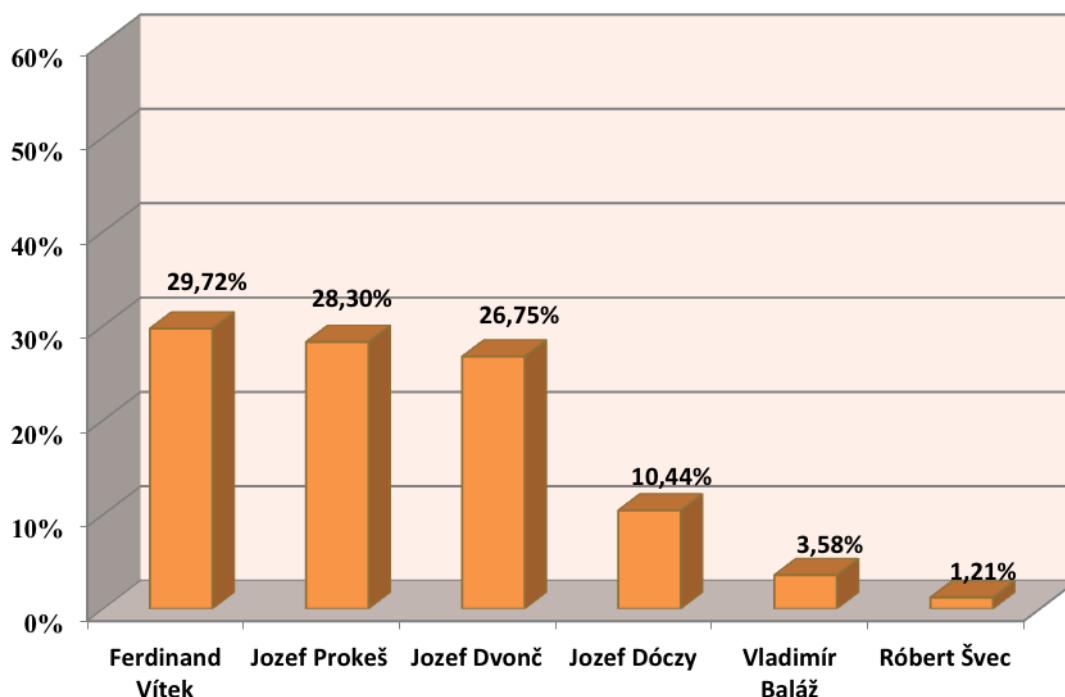
Tabuľka 3: Výsledky volieb primátora v meste Nitra

Meno a priezvisko	Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet platných hlasov	Podiel v % z počtu platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov
Ferdinand Vítek	SDKÚ, KDĽ, ANO, SZS	6328	29,72%
Jozef Prokeš	SNS, HZD	6026	28,30%
Jozef Dvonč	HZDS, SMER, KSS, SDA, SDĽ, SOP, ĽB	5695	26,75%
Jozef Dóczy	NEKA	2222	10,44%
Vladimír Baláž	NEKA	763	3,58%
Róbert Švec	PSNS	258	1,21%

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Kampaň chodenia od dverí k dverám a prihováranie sa občanom formou dotazníka zdá sa bolo účinné, nakoľko Ferdinand Víték voľby síce tesne, no predsa vyhral a stal sa novým primátorom mesta Nitra. Poslanci mestského zastupiteľstva si následne zvolili dvoch viceprimátorov, ktorými boli František Baláž a Miloš Dovičovič. Podľa zákona však mohol mať primátor len jedného zástupcu, ktorým sa tak oficiálne stal Baláž, no pod podmienkou, že Dovičovič bude mať rovnaké kompetencie. Do mestského zastupiteľstva kandidovali rovnako ako primátor Ferdinand Víték za koalíciu SDKÚ-KDH-ANO.

Graf 1: Výsledky volieb primátora v meste Nitra

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Tabuľka 4: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v Nitre

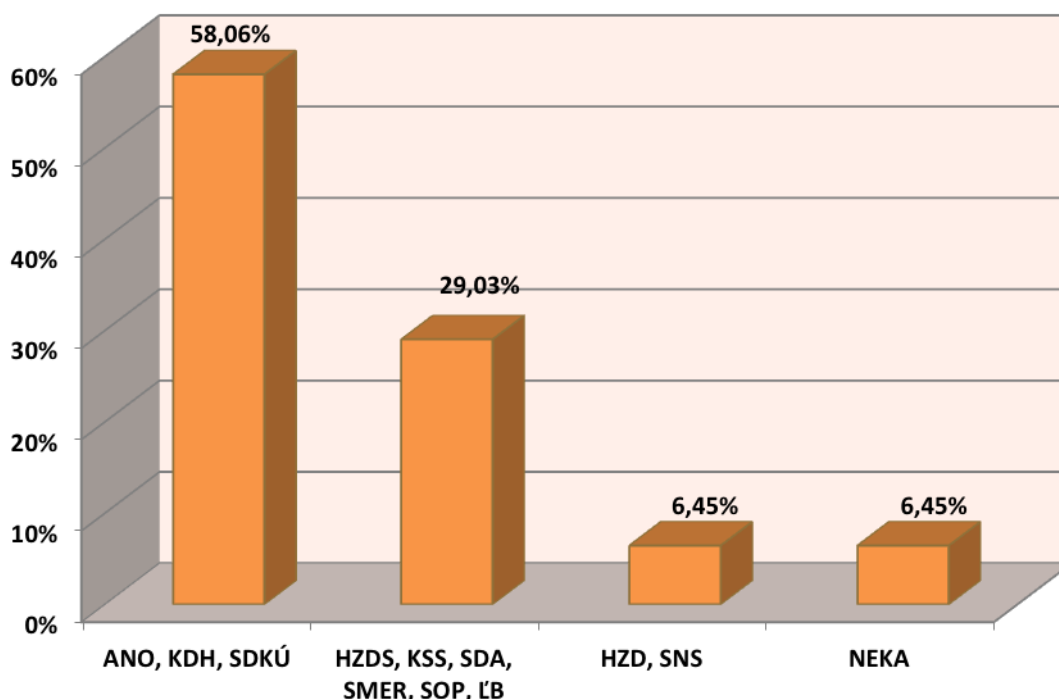
Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet zvolených kandidátov	Percentuálne rozdelenie koalícií
ANO, KDH, SDKÚ	18	58,06%
HZDS, KSS, SDA, SMER, SOP, LB	9	29,03%
HZD, SNS	2	6,45%
NEKA	2	6,45%

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Do mestského zastupiteľstva bolo zvolených 31 poslancov. Najväčšie zastúpenie získala koalícia strán ANO, KDH a SDKÚ so svojimi 18 poslancami, čo predstavovalo 58,06%. Za ňou skončila koalícia HZDS, KSS, SDA, SMER, SOP a LB so svojimi 9 poslancami. Koalícia HZD a SNS mala v

mestskom zastupiteľstve zastupenie s 2 poslancami a napokon sa do mestského zastupiteľstva dostali aj dvaja nezávislí kandidáti.

Graf 2: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v meste Nitra

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

1.2 Výsledky komunálnych volieb mesta Nitra v roku 2006

O post nitrianskeho primátora sa 2. 12. 2006 v komunálnych voľbách uchádzalo 13 kandidátov, z toho bolo šesť nezávislých, dvaja za koalície a piati za jednotlivé politické strany. Volebná účasť v meste Nitra dosiahla 33,14%, pričom celoslovenská volebná účasť bola výrazne vyššia - 47,65%.

Tabuľka 5: Volebná účasť na komunálnych voľbách v meste Nitra v porovnaní s celoslovenskou účasťou

Percentuálna účasť v meste Nitra	Percentuálna účasť v rámci celej SR
33,14%	47,65%

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Ako nezávislí sa o post nitrianskeho primátora uchádzali súčasný primátor Ferdinand Vitek, mestská poslankyňa a riaditeľka gymnázia Marta Rácová, ďalej Miloslav Kóňa, Jaroslav Maček, Silvester Nitry a Ján Tomasta. Za koalíciu Smer-SD, KDH, SNS, SF a HZD kandidoval prednosta Krajského úradu Jozef Dvonč, nominantom koalície ĽS-HZDS, Slovenská národná koalícia – Slovenská vzájomnosť, Strana zelených, Zjednotená Slovenská národná strana a Agrárna strana vidieka kandidoval primátor z roku 1998 a mestský poslanec Jozef Prokeš. Komisia ďalej zaevidovala kandidáta SDKÚ-DS, prednostu Krajského stavebného úradu Františka Halása a kandidáta ANO Ivana Mačuru. Komunistická strana Slovenska nominovala Pavla Leštinského, Kresťanská ľudová strana Viliama Mokráňa, Združenie robotníkov Slovenska Cyrila Ivana. Okrem Mačeka, Nitryho a Prokeša kandidujú všetci zároveň aj za poslancov.

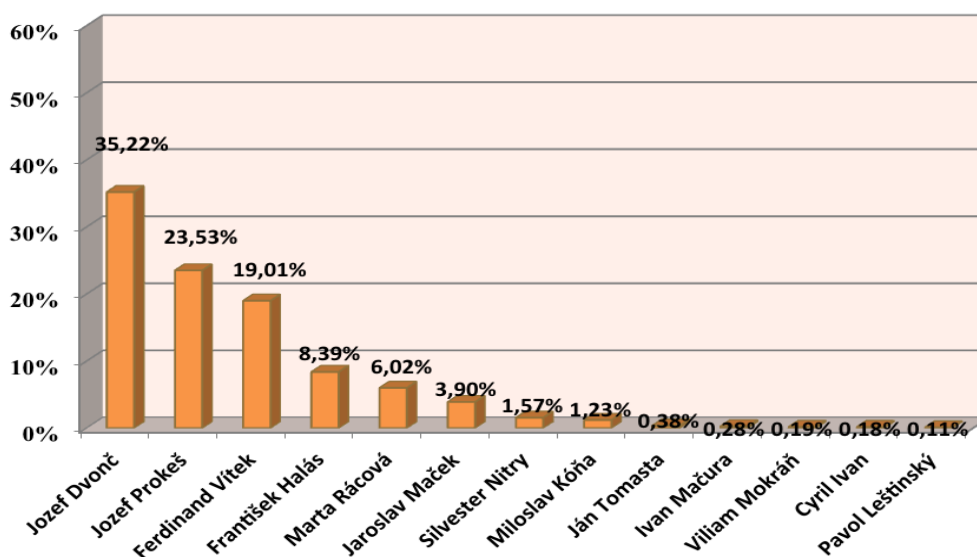
Tabuľka 6: Výsledky volieb primátora v meste Nitra

Meno a priezvisko	Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet platných hlasov	Podiel v % z počtu platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov
Jozef Dvonč	HZD, SF, SNS, KDĽ, SMER	8033	35,22%
Jozef Prokeš	ASV, ZSNS, SZ, SLNKO, ĽS-HZDS	5367	23,53%
Ferdinand Vítek	NEKA	4337	19,01%
František Halás	SDKÚ-DS	1913	8,39%
Marta Rácová	NEKA	1373	6,02%
Jaroslav Mačeka	NEKA	890	3,90%
Silvester Nitry	NEKA	357	1,57%
Miloslav Kóňa	NEKA	280	1,23%
Ján Tomasta	NEKA	87	0,38%
Ivan Mačura	ANO	63	0,28%
Viliam Mokráň	KĽS	43	0,19%
Cyril Ivan	ZRS	42	0,18%
Pavol Leštinský	KSS	25	0,11%

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Voľby napokon vyhral prednosta Krajského úradu Jozef Dvonč s vyše 8000 hlasmi, čo je takmer raz toľko v porovnaní s počtom získaných hlasov doterajšieho primátora mesta Nitra Ferdinanda Víteka. Pre Víteka to muselo byť veľké sklamanie, nakoľko v počte hlasov ho predbehol aj jeho predchodca, primátor z roku 1998, Jozef Prokeš.

Graf 3: Výsledky volieb primátora v meste Nitra

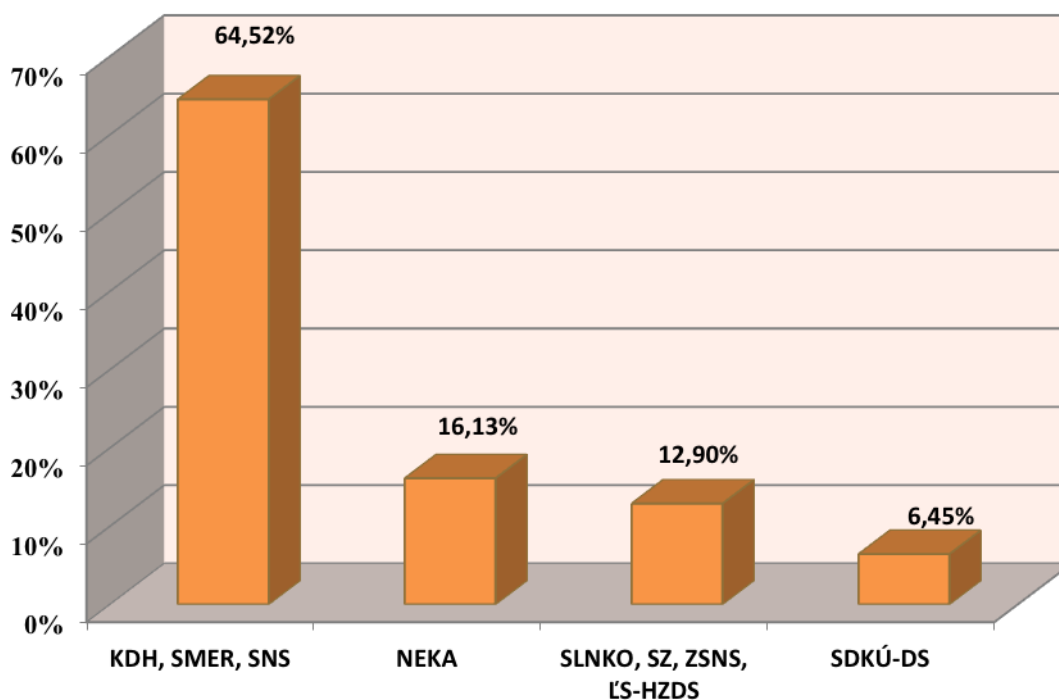
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Tabuľka 7: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v Nitre

Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet zvolených kandidátov	Percentuálne rozdelenie koalícií
KDH, SMER, SNS	20	64,52%
NEKA	5	16,13%
SLNKO, SZ, ZSNS, ĽS-HZDS	4	12,90%
SDKÚ-DS	2	6,45%

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Do mestského zastupiteľstva bolo zvolených 31 poslancov. Najväčšie zastúpenie získala koalícia KDH, Smer a SNS so svojimi 20 poslancami, čo predstavovalo 64,52%. Ďalej sa do mestského zastupiteľstva dostalo aj 5 nezávislých kandidátov- 16,13%. Svoje zastúpenie získala aj koalícia SLNKO, SZ, ZSNS a ĽS-HZDS so svojimi 4 poslancami a napokon strana SDKÚ-DS mala zastúpenie dvoch poslancov. Nezávislí kandidáti si v porovnaní s voľbami z roku 2002 polepšili. Zatiaľ čo v predchádzajúcich komunálnych voľbách získali zastúpenie 2 poslancov v mestskom zastupiteľstve, tento rok získalo mandát 5 zvolených poslancov.

Graf 4: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v Nitre

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

1.3 Výsledky komunálnych volieb mesta Nitra v roku 2010

V roku 2010 sa komunálne voľby uskutočnili dňa 27. novembra a volebná účasť v meste Nitra bola v porovnaní už s tak nízkym percentom účasti z minulých rokov ešte o niečo nižšia, konkrétne 31,45%. Celoslovenská účasť na komunálnych voľbách bola už tradične výrazne vyššia- 46,69%.

Tabuľka 8: Volebná účasť na komunálnych voľbách v meste Nitra v porovnaní s celoslovenskou účasťou

Percentuálna účasť v meste Nitra	Percentuálna účasť v rámci celej SR
31,45%	46,69%

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Za koalíciu SZ, SNS, KDS a Smer sa o post nitrianskeho primátora opätovne uchádzal doterajší primátor mesta Jozef Dvonč. Ako nezávislí kandidovali hneď piati kandidáti - Radúz Sedlák, primátor Nitry z roku 2002 Ferdinand Vítek, Róbert Švec, Ján Lohyňa a Mário Dinga. Koalícia OKS, SAS a SDKÚ-DS nominovala Jozefa Webera, Lýdia Forrová bola nominantkou strany ĽS-HZDS, za stranu ĽSNS sa o post primátora uchádzal Peter Kováč a napokon posledným kandidátom bol nominant strany ZRS, Cyril Ivan.

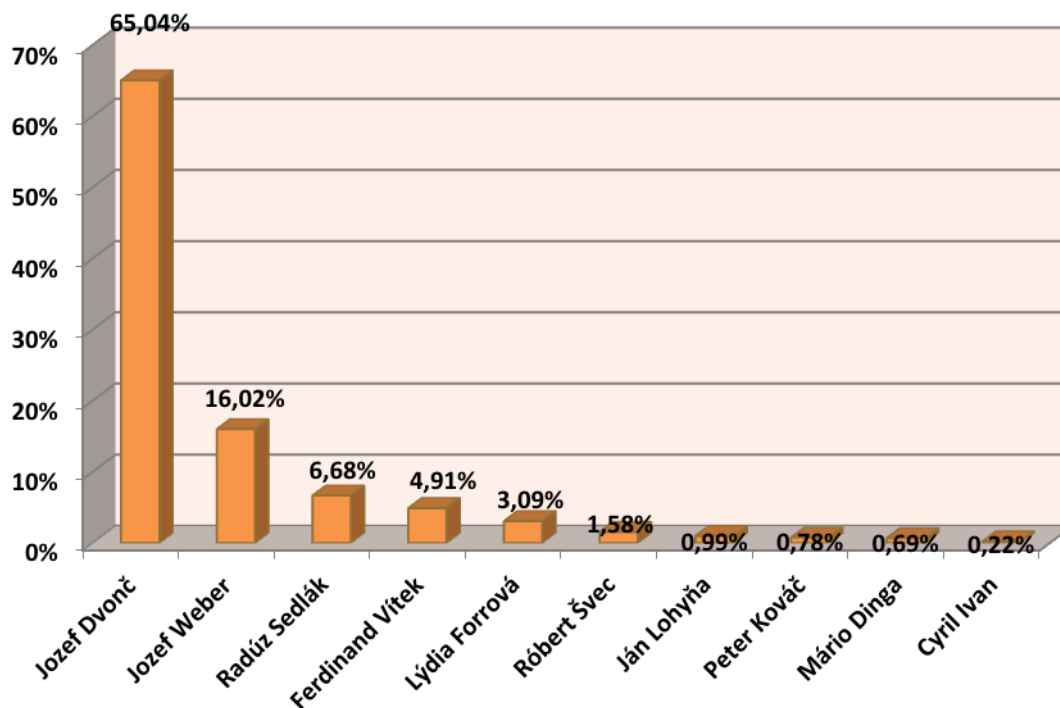
Tabuľka 9: Výsledky volieb primátora v meste Nitra

Meno a priezvisko	Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet platných hlasov	Podiel v % z počtu platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov
Jozef Dvonč	SZ, SNS, KDS, SMER	14 080	65,04%
Jozef Weber	OKS, SAS, SDKÚ-DS	3468	16,02%
Radúz Sedlák	NEKA	1446	6,68%
Ferdinand Vítek	NEKA	1064	4,91%
Lýdia Forrová	ĽS-HZDS	668	3,09%
Róbert Švec	NEKA	343	1,58%
Ján Lohyňa	NEKA	215	0,99%
Peter Kováč	ĽSNS	169	0,78%
Mário Dinga	NEKA	149	0,69%
Cyrl Ivan	ZRS	47	0,22%

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Ako môžeme vidieť v tabuľke, aj napriek snahe Ferdinanda Víteka, komunálne voľby s vyše 11 000 náskokom opäť vyhral doterajší primátor Jozef Dvonč. Vo voľbách získal vyše 14 000 hlasov, čo je najviac za posledné obdobie. Pre Víteka to muselo byť veľké sklamanie, nakoľko aj napriek snahe upútať občanov svojim volebným programom, vo voľbách získal o vyše 3000 menej hlasov ako tomu bolo v roku 2006. Novým menom medzi kandidátmi na nitrianskeho primátora bol doktor Jozef Weber, ktorý sa umiestnil na druhom mieste. Ľudia ho pravdepodobne registrovali v komunálnej politike už dlhšie, nakoľko pôsobil ako mestský poslanec a člen mestských komisií už 12 rokov.

Graf 5: Výsledky volieb primátora v meste Nitra

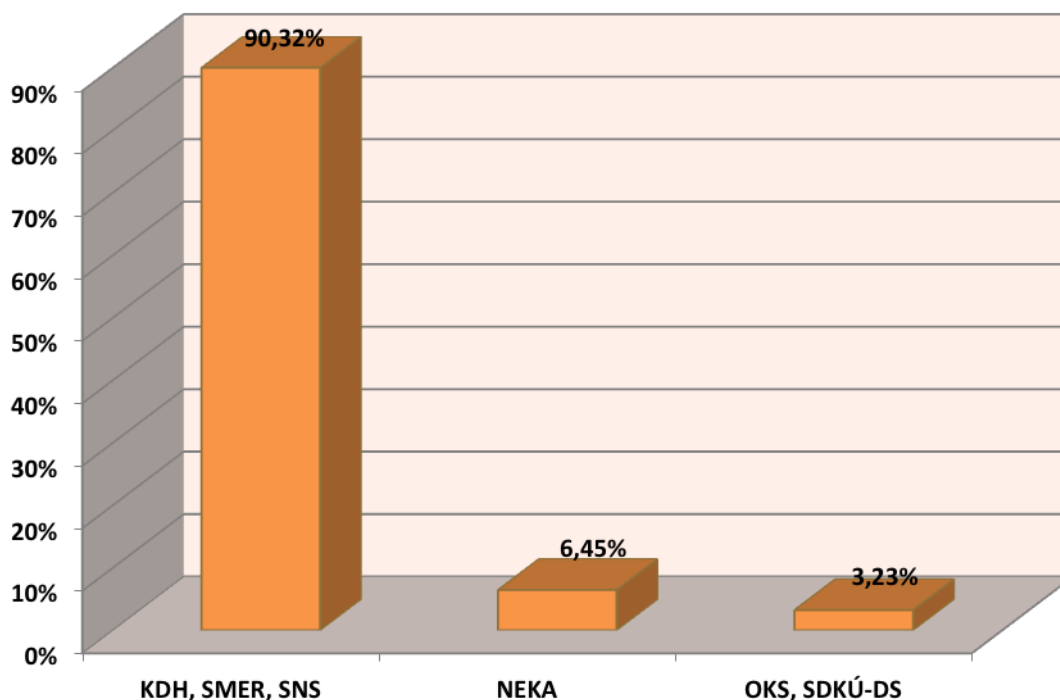
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Tabuľka 10: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v Nitre

Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet zvolených kandidátov	Percentuálne rozdelenie koalícií
KDH, SMER, SNS	28	90,32%
NEKA	2	6,45%
OKS, SDKÚ-DS	1	3,23%

Zdroj: Štatistický úrad SR - vlastné spracovanie, 2020

Najväčšie zastúpenie v mestskom zastupiteľstve získala koalícia KDH, Smer a SNS so svojimi 28 poslancami, čo predstavovalo až 90,32%. Nezávislí kandidáti boli zvolení 2 a za koalíciu OKS a SDKÚ-DS bol zvolený 1 poslanec.

Graf 6: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v meste Nitra

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

1.4 Výsledky komunálnych volieb mesta Nitra v roku 2014

Voľby do orgánov samosprávy obcí sa na Slovensku v roku 2014 konali 15. novembra. Volebná účasť v meste Nitra bola v tomto roku len veľmi nízka, bolo to len 26,50%. Celoslovenská volebná účasť v danom roku dosiahla 48,34%.

Tabuľka 11: Volebná účasť na komunálnych voľbách v meste Nitra v porovnaní s celoslovenskou účasťou

Percentuálna účasť v meste Nitra	Percentuálna účasť v rámci celej SR
26,50%	48,34%

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Vo voľbách na primátora sa prezentovalo 7 kandidátov. Doterajší primátor Jozef Dvonč kandidoval s podporou koalície SNS, KDH a Smer-SD. Najmladšou kandidátkou bola len 26 ročná Dominika Tekeliová zo strany SIEŤ. Novovytvorená strana SIEŤ vytvorila webstránku Poslanec 32, ktorá mala slúžiť občanom Nitry na písanie podnetov a tém, ktoré by mestské zastupiteľstvo malo prerokovať. Dovtedy mali občania takú možnosť na stránke mesta Nitra cez Otázky/odpovede, no strane SIEŤ sa to zdalo nedostatočné. „Interakcia mesta s občanmi je podľa nás zásadná. Otvoriť verejnosti dvere do zastupiteľstva chceme práve týmto projektom.“ Ako nezávislí sa o post nitrianskeho primátora uchádzali Dušan Damašek a Róbert Švec. S podporou koalície SDS, PRÁVO A SPRAVODLIVOSŤ a NAS-NS kandidoval Ján Kovarčík. Pavol Leštinský bol nominantom strany KSS a Viliam Mokrán mal podporu strany KLS.

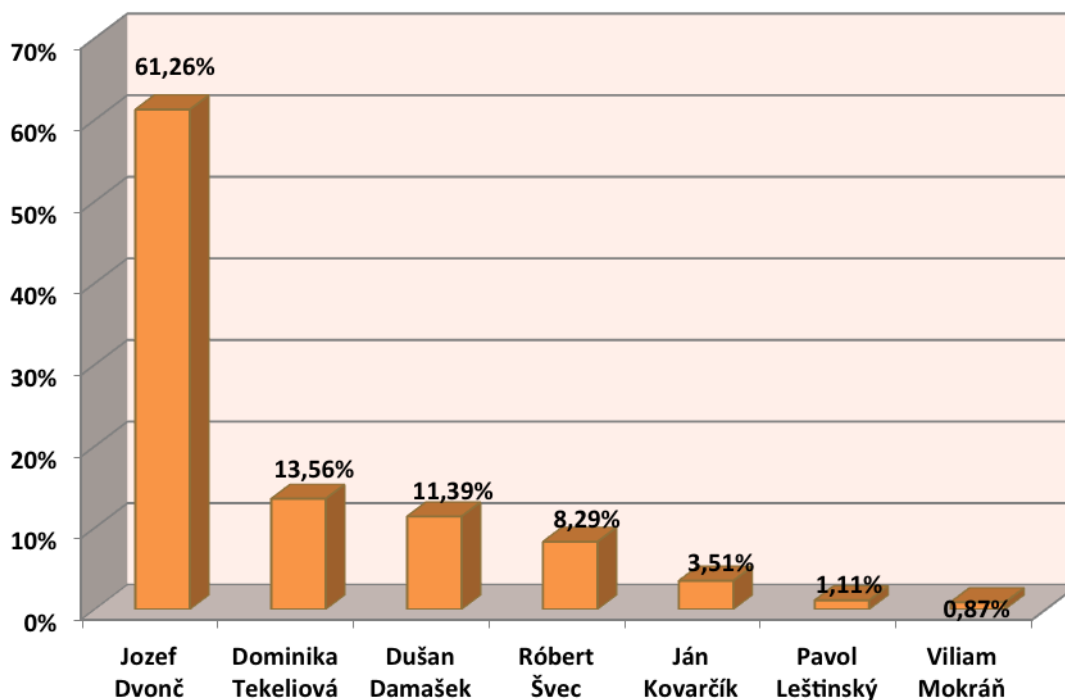

Tabuľka 12: Výsledky volieb primátora v meste Nitra

Meno a priezvisko	Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet platných hlasov	Podiel v % z počtu platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov
Jozef Dvonč	SNS, KDH, SMER-SD	10 990	61,26%
Dominika Tekeliová	SIETĽ	2433	13,56%
Dušan Damašek	NEKA	2044	11,39%
Róbert Švec	NEKA	1487	8,29%
Ján Kovarčík	SDS, PRÁVO A SPRAVODLIVOSŤ, NAS-NS	630	3,51%
Pavol Leštinský	KSS	199	1,11%
Viliam Mokrání	KLS	156	0,87%

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Priazeň voličov si už po 3. krát s veľkým náskokom opäť získal Jozef Dvonč. Dominika Tekeliová, sa umiestnila na 2.mieste a následne bola zvolená za poslankyňu mestského zastupiteľstva za stranu SIETĽ: „Druhé miesto je pre mňa ako novú a mladú tvár v politike obrovským úspechom. Spolu s ďalšími dvoma kolegami zo strany nás zvolili za poslancov. Ja ako poslankyňa sa budem snažiť naplniť volebný program pre Klokočinu aj celé mesto.“

Graf 7: Výsledky volieb primátora v meste Nitra

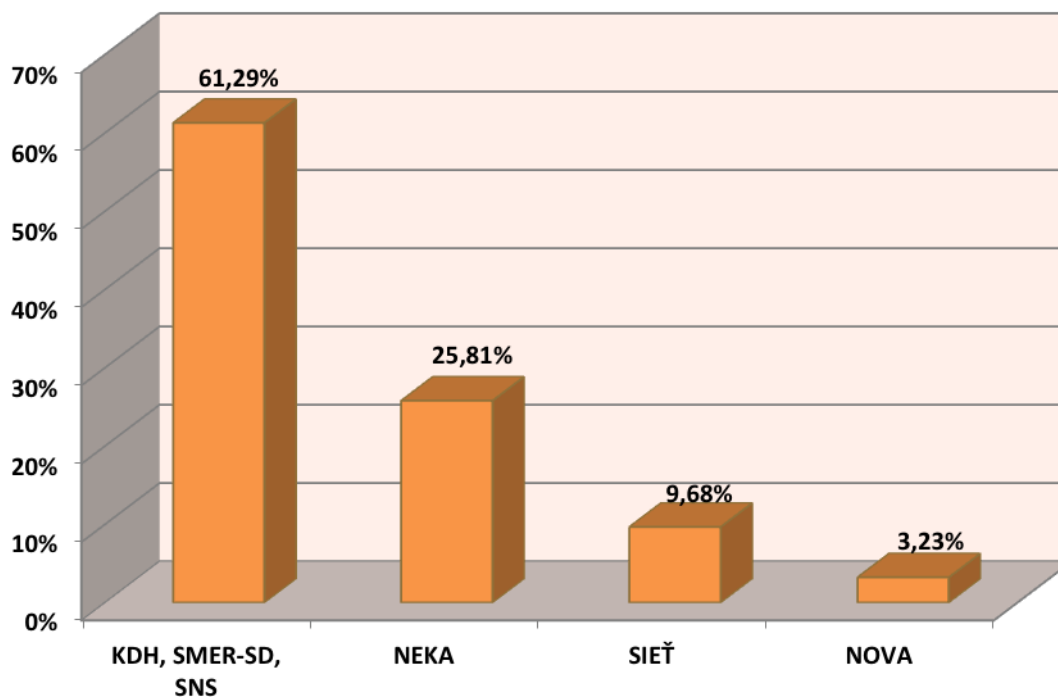
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Tabuľka 13: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v Nitre

Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet zvolených kandidátov	Percentuálne rozdelenie koalícií
KDH, SMER-SD, SNS	19	61,29%
NEKA	8	25,81%
SIEŤ	3	9,68%
NOVA	1	3,23%

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Za koalíciu KDH, SMER-SD a SNS bolo v komunálnych voľbách v roku 2014 zvolených 19 poslancov- 61,29%, čo je o 9 poslaneckých miest menej ako tomu bolo v roku 2010. Naopak nezávislí kandidáti si polepšili, tí získali 8 poslaneckých miest- 25,81%. 3 boli zvolení za stranu SIEŤ a napokon 1 poslanec za stranu NOVA.

Graf 8: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v Nitre

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

1.5 Výsledky komunálnych volieb mesta Nitra v roku 2018

Dá sa s istotou povedať, že pre Nitru bol rok 2018 prelomový. Volebná účasť na komunálnych voľbách v meste Nitra dosiahla až 43,12%, čo je niekoľkonásobne viac ako tomu bolo po minulé roky. Celoslovenská účasť pritom bola len o niečo vyššia - 48,68%.

Tabuľka 14: Volebná účasť na komunálnych voľbách v meste Nitra v porovnaní s celoslovenskou účasťou

Percentuálna účasť v meste Nitra	Percentuálna účasť v rámci celej SR
43,12%	46,68%

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

V komunálnych voľbách, ktoré sa uskutočnili 10. novembra 2018, bojovalo o post primátora Nitry spočiatku 11 kandidátov, no nezávislý kandidát Róbert Sitár sa napokon vzdal svojej kandidatúry. Najväčšími rivalmi boli doterajší primátor od roku 2010 Jozef Dvonč a 31-ročný riaditeľ kultúrneho centra Hidepark Nitra Marek Hattas. Ako nezávislí ďalej kandidovali Štefan Štefek, Peter Oremus, Ľubomír Martinka, Renáta Kolenčíková, Michal Ivan, Róbert Sitár. Za koalíciu KDH, SME RODINA, ŠANCA, SAS a OĽANO kandidoval Ján Greššo. S podporou strany ĽS PEVNOSŤ SLOVENSKO sa o post primátora uchádzal Ján Kecskés, a za stranu STS kandidoval Ladislav Németh.

Ako som už spomínala, od začiatku bolo jasné, že najväčším súperom Jozefa Dvonča bude práve Marek Hattas. Ten sa snažil dostať do povedomia občanov a získať si tak ich priazeň na základe volebného programu:

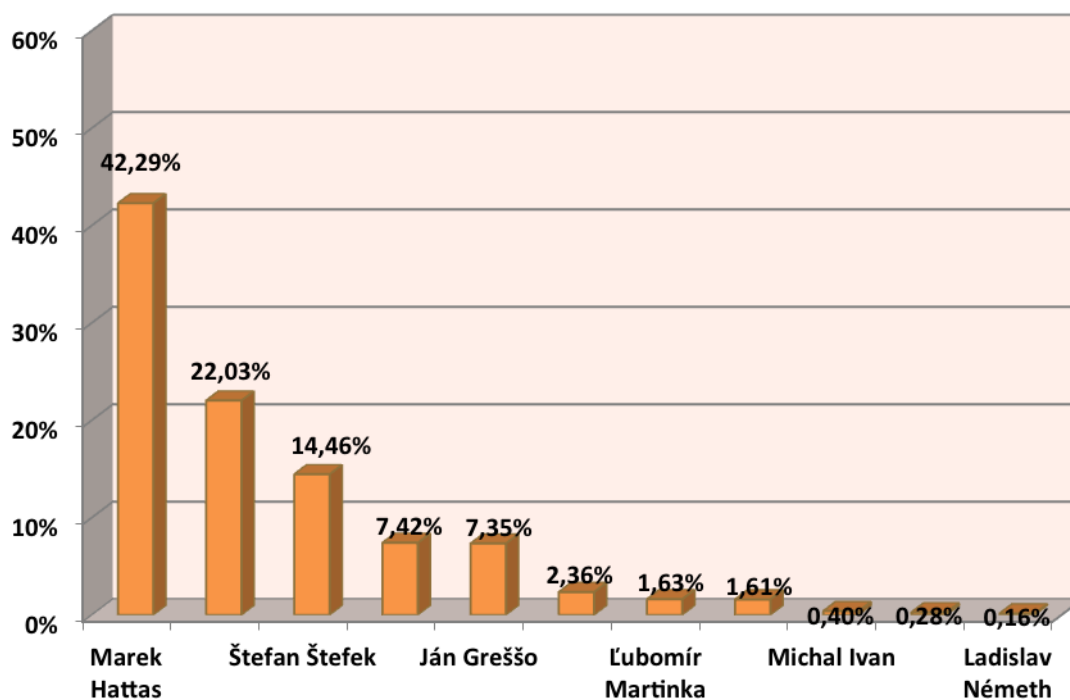
Tabuľka 15: Výsledky volieb primátora v meste Nitra

Meno a priezvisko	Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet platných hlasov	Podiel v % z počtu platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov
Marek Hattas	NEKA	12 385	42,29%
Jozef Dvonč	SNS, SMER-SD	6453	22,03%
Štefan Štefek	NEKA	4235	14,46%
Peter Oremus	NEKA	2174	7,42%
Ján Greššo	KDH, SME RODINA, ŠANCA, SAS, OĽANO	2154	7,35%
Ján Kecskés	ĽS PEVNOSŤ SLOVENSKO	692	2,36%
Ľubomír Martinka	NEKA	476	1,63%
Renáta Kolenčíková	NEKA	473	1,61%
Michal Ivan	NEKA	118	0,40%
Róbert Sitár	NEKA	83	0,28%
Ladislav Németh	STS	46	0,16%

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Jozef Dvonč po 12 rokoch vo funkcii primátora mesta Nitra bol porazený v komunálnych voľbách s takmer 6 000 náskokom Marekom Hattasom. Odchádzajúci primátor sa vyjadril, že bol so svojim 12 ročným pôsobením na čele mesta spokojný: „Keď si niekto pozrie každoročný sumár aktivít a vecí, ktoré sa urobili – aj veľké, dá sa povedať, že koncepčné – tak ja som maximálne spokojný, nemám žiadnu výčitku. Obetoval som všetko tomu, aby toto mesto napredovalo.“

Graf 9: Výsledky volieb primátora v meste Nitra

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

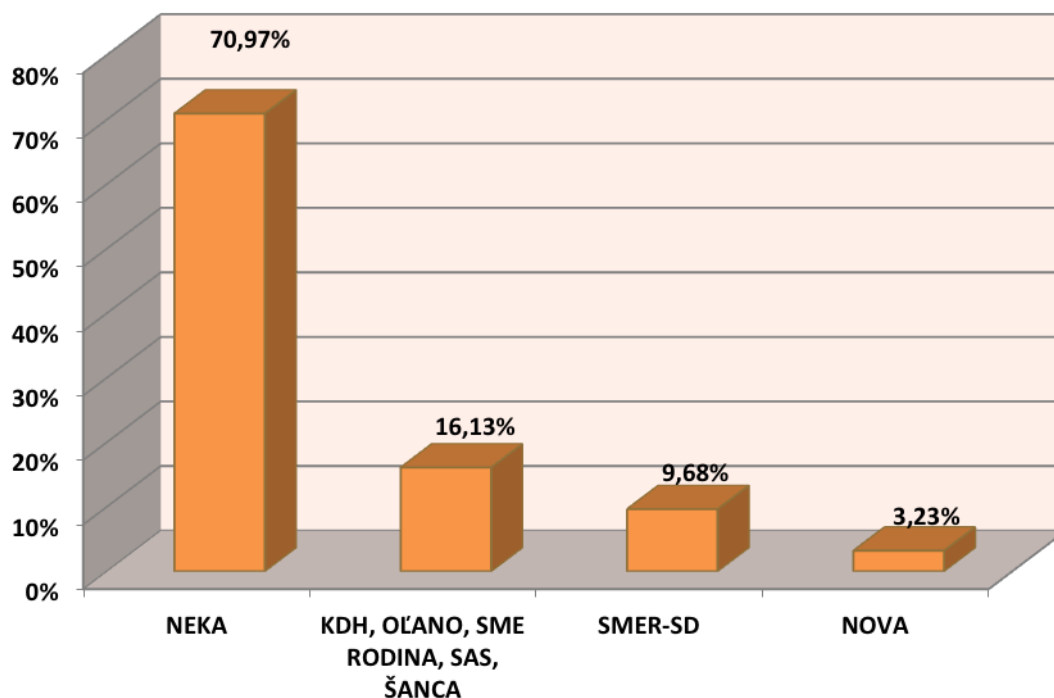
Tabuľka 16: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v Nitre

Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet zvolených kandidátov	Percentuálne rozdelenie koalícií
NEKA	22	70,97%
KDH, OĽANO, SME RODINA, SAS, ŠANCA	5	16,13%
SMĚR-SD, SNS	3	9,68%
NOVA	1	3,23%

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Tieto komunálne voľby boli špeciálne aj pre nezávislých kandidátov, ktorí získali 22 (70,97%) poslancov v mestskom zastupiteľstve, čo je najviac v doterajších voľbách. Za koalíciu KDH, OĽANO, SME RODINA, SAS a ŠANCA bolo zvolených 5 poslancov. Koalícia Směr-SD a SNS získala 3 poslancov a napokon za stranu NOVA bol zvolený 1 poslanec.

Graf 10: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v Nitre

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

POUŽITÁ LITERATÚRA

DENNÍK PRAVDA, 2006. *Komunálne voľby*. Bratislava: Perex, a. s., 2006. [par. 2020-11-01].

Dostupné na: <<https://volby.pravda.sk/komunalne-volby/>>.

DENNÍK PRAVDA, 2010. *Komunálne voľby*. Bratislava: Perex, a. s., 2010. [par. 2020-11-03].

Dostupné na: <<https://volby.pravda.sk/komunalne-volby/>>.

DENNÍK PRAVDA, 2018. *Komunálne voľby*. Bratislava: Perex, a. s., 2018. [par. 2020-11-07].

Dostupné na: <<https://volby.pravda.sk/komunalne-volby/>>.

DENNÍK SME, 2002. *Komunálne voľby 2002*. Bratislava: Petit Press. 2002. [par. 2020-11-09].

Dostupné na: <<https://www.sme.sk/c/732261/komunalne-volby.html>>.

DENNÍK SME, 2010. *Komunálne voľby 2010*. Bratislava: Petit Press. 2010. [par. 2020-11-22].

Dostupné na: <<https://volby.sme.sk/komunalne-volby/2010/vysledky>>.

DENNÍK SME, 2014. *Komunálne voľby 2014*. Bratislava: Petit Press. 2014. [par. 2020-11-27].

Dostupné na: <<https://domov.sme.sk/t/129/komunalne-volby-2014>>.

DENNÍK SME, 2018. *Prehľad doterajších primátorov mesta Nitra*. Bratislava: Petit Press. 2018.

Dostupné na: <<https://mynitra.sme.sk/c/20949933/prehľad-primatorov-nitry-od-roku-1990.html>>.

INFOVOLBY, 2002. *Volebný servis*. [par. 2020-10-05]. Dostupné na: <<http://www.infovolby.sk/index.php>>.

INFOVOLBY, 2010. *Volebný servis*. [par. 2020-10-10]. Dostupné na: <<http://www.infovolby.sk/index.php>>.

INFOVOLBY, 2014. *Volebný servis*. [par. 2020-10-17]. Dostupné na: <<http://www.infovolby.sk/index.php>>.

SITA. 2006. *Komunálne voľby 2018*. Bratislava: News and Media Holding. 2018. Dostupné na internete: <<https://volby.sme.sk/komunalne-volby/2018/vysledky/nitriansky-kraj/nitra/nitra>>.

Kontaktné údaje

JUDr. Sabina Helešiová

Katedra verejnej správy, Fakulta sociálnych vied

Univerzita sv. Cyrila a Metóda v Trnave

Bučianska 4/A, 917 01 Trnava

Slovenská republika

E-mail: helesiovas@gmail.com

Komunálne voľby v meste Košice 2002 – 2018

Lukáš KOŠTIAL

ABSTRACT

The paper deals with policy at local level in the city of Košice after the year 2000. It focuses especially on providing a summary of electoral and political development in the city of Košice. The article reflects the development of municipal policy in the city of Košice. The paper descriptively summarizes the events in municipal policy. The paper deals with individual election periods after the year 2000. In the final chapter, it defines the contribution of the largest participation for policy in the city of Košice, namely the change in the administrative segmentation of the city of Košice. The priority of the representative of the city of Košice should be to reduce the number of city districts in the near future.

KEY WORDS: Košice, policy at local level, administrative segmentation

ÚVOD

Príspevok sa venuje komunálnej politike v meste Košice po roku 2000. Zameriava sa osobitne na poskytnutie sumáru volebného a politického vývoja na území mesta Košice. Článok reflektuje vývoj komunálnej politiky na území mesta Košice. V 21. storočí sa v meste Košice konalo 5 riadnych komunálnych volieb. Príspevok deskriptívne sumarizuje udalosti v komunálnej politike. Príspevok sa zaoberá jednotlivými volebnými obdobiami po roku 2000.

V záverečnej kapitole vymedzuje príspevok najväčšiu výzvu pre komunálnu politiku v meste Košice, a to zmenu administratívneho členenie mesta Košice. Súčasný stav administratívneho členenia mesta Košice je finančne neefektívny. Mesto Košice má v súčasnosti väčší počet mestských častí ako metropoly ako Rím alebo Varšava. Tiež má väčší počet mestských častí ako hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava. Prioritou predstaviteľou mesta Košice by malo byť do najbližšieho obdobia zredukovať počet mestských častí a poslancov v jednotlivých zastupiteľstvách mestských častí.

1 MESTO KOŠICE

Mesto Košice je mesto s druhým najväčším počtom obyvateľov v rámci Slovenskej republiky. Podľa oficiálnej stránky mesta Košice žije v Košiciach 239 141 obyvateľov (k 31.12.2016). V administratívnych hraniciach má mesto Košice rozlohu 243,7 km². Mesto Košice je hospodárskym, kultúrnym a dopravným centrom východnej časti Slovenskej republiky. Vďaka svojej polohe má mesto Košice dostupnosť hraníc s tromi krajinami do 100 km. Hranice s Maďarskom sú vzdialené približne 20 km. Ukrajinská hranica je od Košíc vzdialená 80 km a poľská hranica 90 km. Košice sú dôležitou križovatkou dopravných trás.

Mesto Košice je sídlom Ústavného súdu Slovenskej republiky a administratívnym centrom Košického samosprávneho kraja. Štatút mesta Košice upravuje zákon Slovenskej národnej rady z 1. októbra 1990 č. 401/1990 Zb. o meste Košice. Podľa zákona sa mesto Košice ako samostatný právny subjekt delí na 22 mestských častí. Mestské časti sú podľa zákona rovnako samostatné práve subjekty. Posledná novelizácia zákona o meste Košice bola k 1.11.2020 (287/2020 Zb.)

Strategickým podnikom sídliacim v Košiciach z pohľadu Slovenskej republiky je sú košické železiarne US Steel Košice, ktoré zamestnávajú podľa výročnej správy z roku 2019 takmer 12-tisíc zamestnancov, čo z podniku robí jedného z najväčších zamestnávateľov v Slovenskej republike. V meste sa nachádza medzinárodné letisko (druhé najvyťaženejšie letisko na území Slovenskej

republiky) a Košice sú železničným uzlom. V Košiciach sa v prvú októbrovú nedeľu každoročne organizuje najstarší európsky a druhý najstarší svetový maratón – Medzinárodný maratón mieru (založený v roku 1924). Dominantou mesta je Dóm sv. Alžbety, ktorý je najvýchodnejšou gotickou katedrálou v Európe. Historické centrum mesta Košice je rozlohou najväčšou mestskou pamiatkovou rezerváciou na území Slovenskej republiky. V Košiciach bola založená v roku 1872 najstaršia stredná škola v strednej Európe.

Obrázok 1: Mesto Košice a jeho administratívne členenie

Zdroj: Oficiálna stránka mesta Košice

Podľa zákona o meste Košice sú orgánmi mesta Košice mestské zastupiteľstvo a primátor mesta. Orgánmi mestského zastupiteľstva sú mestská rada a jednotlivé komisie mestského zastupiteľstva. Rovnako pri mestských častiach sú orgánmiestskej časti miestne zastupiteľstvo mestskej časti a starosta mestskej časti. Špecifickým orgánom oproti iným samosprávam v Slovenskej republike je tzv. Rada starostov.

Štatút rady starostov je definovaný v zákone č. 407/1990 Zb., kde je rada starostov vymedzená: „Rada starostov je spoločný orgán mestských častí zložený zo starostov mestských častí. Starostu mestskej časti počas jeho neprítomnosti zastupuje v Rade starostov zástupca starostu príslušnej mestskej časti. Rada starostov sa uznáva nadpolovičnou väčšinou všetkých svojich členov. Rada starostov si volí zo svojich radov predsedu. Predseda zastupuje Radu starostov navonok, zvoláva a riadi jej zasadania; zasadanie musí predseda zvolať bezodkladne, ak o to požiadajú aspoň tretina

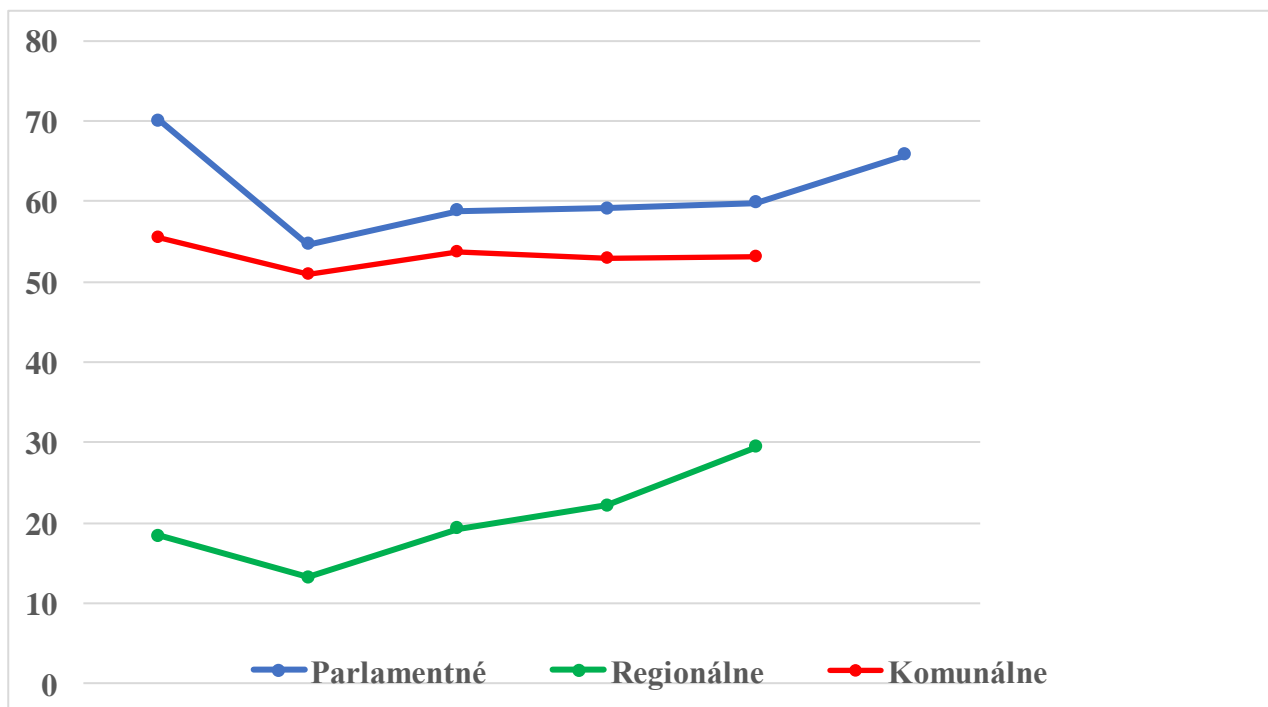
jej členov. Rada starostov môže predsedu kedykoľvek odvolať z funkcie. Na zvolenie a odvolanie predsedu je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých členov Rady starostov. Za predsedu Rady starostov nemôže byť zvolený zástupca starostu.“

Tabuľka 1: Primátori mesta Košice a ich stranícka príslušnosť (1990 – 2018)

Rok konania volieb	Zvolený primátor	Stranícka príslušnosť
1990	Ján Kopnický	VPN, KDH, MNI, ROI
1993	Rudolf Bauer	KDH, ODÚ, ODS, MOS
1994	Rudolf Schuster	NEKA
1998	Rudolf Schuster	SOP, SDL,SDSS
1999	Zdenko Trebuľa	SOP, SD, SDSS
2002	Zdenko Trebuľa	ANO, SMER, SMK, SDA
2006	František Knapík	KDH,SDKÚ-DS,OKS,SMK
2006	František Knapík	KDH,SDKÚ-DS,SMK
2010	Richard Raši	SMER-SD, MOST – HÍD
2014	Richard Raši	SMER-SD
2018	Jaroslav Polaček	SaS, KDH, SMK-MKP, NOVA, OKS

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Graf 1: Vývoj účasti vo voľbách

2002	2006	2010	2012	2016	2020
2001	2005	2009	2013	2017	
2002	2006	2010	2014	2018	

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

1.1 Výsledky komunálnych volieb mesta Košice v roku 2002

Vo voľbách do orgánov samosprávy obcí sa v roku 2002 volil v meste Košice primátor, starostovia mestských častí a 80 poslancov do mestského zastupiteľstva. Komunálne voľby sa v roku 2002 konali v dvoch dňoch a to 7. a 8. decembra. Úradujúcim primátorom mesta Košice bol pred voľbami v roku 2002 Zdenko Trebuľa, ktorý sa stal primátorom mesta Košice v doplňujúcich voľbách v roku 1999. Doplňujúce voľby sa v danom roku konali v meste Košice z dôvodu zvolenia Rudolfa Schustera za prvého priamo zvoleného prezidenta Slovenskej republiky. Po zvolení Rudolfa Schustera za prezidenta bolo potrebné zvoliť nového primátora mesta Košice. Skrátene volebné obdobie následne absolvoval na poste primátora Zdenko Trebuľa.

Tabuľka 2: Volebná účasť na komunálnych voľbách v meste Košice v porovnaní s celoslovenskou účasťou

Percentuálna účasť v meste Košice	Percentuálna účasť v rámci celej SR
25,22 %	49,51 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Pred komunálnymi voľbami v riadnom termíne v roku 2002 sa do boja o post primátora mesta Košice prihlásilo 8 kandidátov na primátora. Medzi hlavných kandidátov na post primátora patrili vtedajší primátor Zdenko Trebuľa, ktorý kandidoval za koalíciu strán Aliancia nového občana (ďalej ANO), SMER, Strana maďarskej koalície (ďalej SMK) a Sociálno-demokratická alternatíva (ďalej SDA). Zdenko Trebuľa bol v danom období členom strany SDA, ktorej predsedom bol Milan Ftáčnik a vznikla po roztriešení Strany demokratickej ľavice (ďalej SDL). V predchádzajúcom volebnom období bol Zdenko Trebuľa členom Strany občianskeho porozumenia (ďalej SOP), ktorá naplnila zvolením Rudolfa Schustera za prezidenta svoje poslanie. V minulosti bol tiež členom Komunistickej strany Československa. Zdenka Trebuľu môžeme označiť ako vyprofilovaného ľavicového kandidáta. Prioritou Zdenka Trebuľu bola dostavba zimného štadióna Ladislava Trojáka a stabilizovanie ekonomickej situácie mesta, ktorému hrozila nútená správa po výraznom zadĺžení z obdobia, keď bol primátorom Rudolf Schuster. Treba však dodať, že Zdenko Trebuľa bol jeho najbližším spolupracovníkom a zastával post viceprimátora.

Tabuľka 3: Výsledky volieb primátora v meste Košice

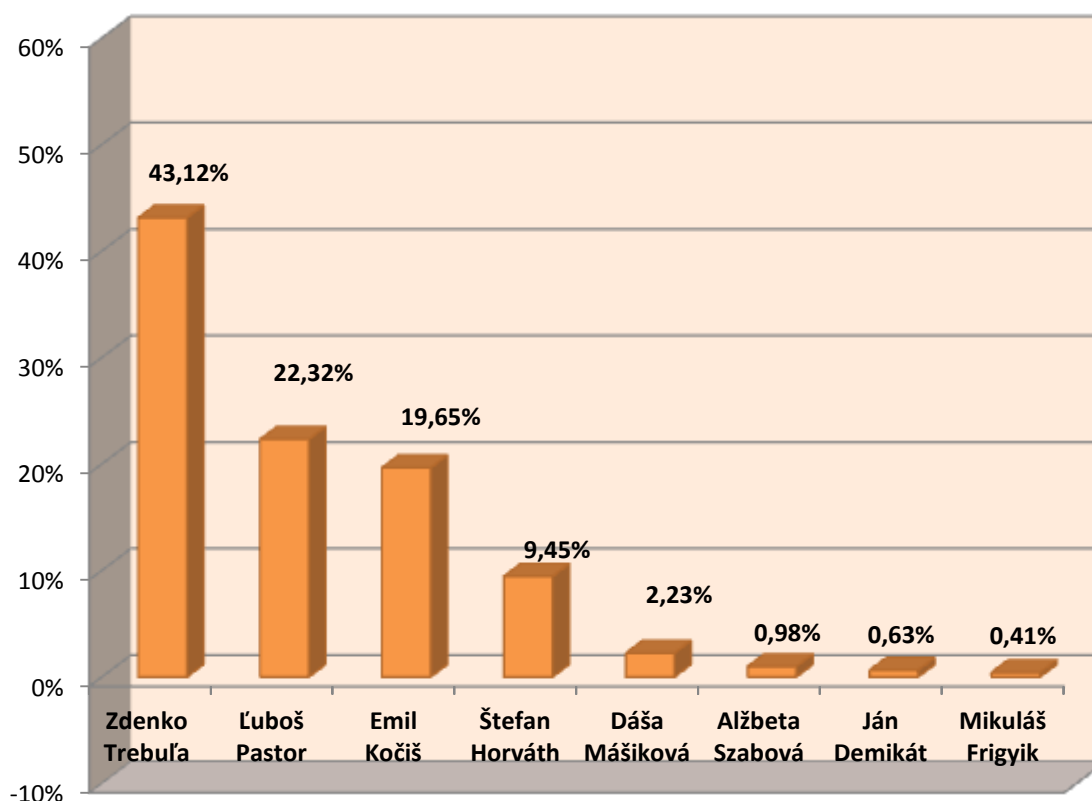
Meno a priezvisko	Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet platných hlasov	Podiel v % z počtu platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov
Zdenko Trebuľa	ANO, SMER, SMK, SDA	20 731	43,12 %
Ľuboš Pastor	SDKÚ, OKS	11 341	22,32 %
Emil Kočiš	KDH, DS	9 769	19,65 %
Štefan Horváth	HZDS, PSNS	4 742	9,45 %
Dáša Mášiková	NEKA	1 483	2,23 %
Alžbeta Szabová	SNaP	693	0,98 %
Ján Demikát	NaSP	434	0,63 %
Mikuláš Frigyik	SP	228	0,41 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Roztrieštene kandidovali kandidáti za pravicové strany. Najsilnejším protikandidátom bol člen Slovenskej demokratickej a kresťanskej únie (ďalej SDKÚ) Ľuboš Pastor, ktorý kandidoval za koalíciu SDKÚ – Občianska konzervatívna strana (ďalej OKS). Prioritou Pastora bola výstavba rýchlostnej cesty Košice – Miškovec na ktorú prisľúbil finančné prostriedky vtedajší minister financií Ivan Mikloš. Pastora pred komunálnymi voľbami osobne podporil aj vtedajší premiér Mikuláš Dzurinda. Pastorovi vyčítali neskúsenosť, keďže nikdy predtým nebol aktívny v komunálnej politike. (Némethová, 2002)

Po nedohode na spoločnom postupe pravicových strán postavilo do volieb kandidáta aj Kresťanskodemokratické hnutie (ďalej KDH), ktorým bol poslanec mestského zastupiteľstva Emil Kočiš. Kandidoval s podporou koalície KDH – Demokratická strana (ďalej DS). Prioritami Kočiša bolo zlepšiť hospodárenie mesta a zrevidovať všetky zmluvy, ktoré podpísalo bývalé vedenie mesta. (Némethová, 2002) Za koalíciu Hnutie za demokratické Slovensko (ďalej HZDS), Slovenská národná strana (ďalej SNS) a Pravá slovenská národná strana (PSNS) kandidoval Štefan Horváth. Zvyšní štyria kandidáti boli buď nezávislí alebo z marginalizovaných politických subjektov.

Graf 2: Voľby primátora v roku 2002

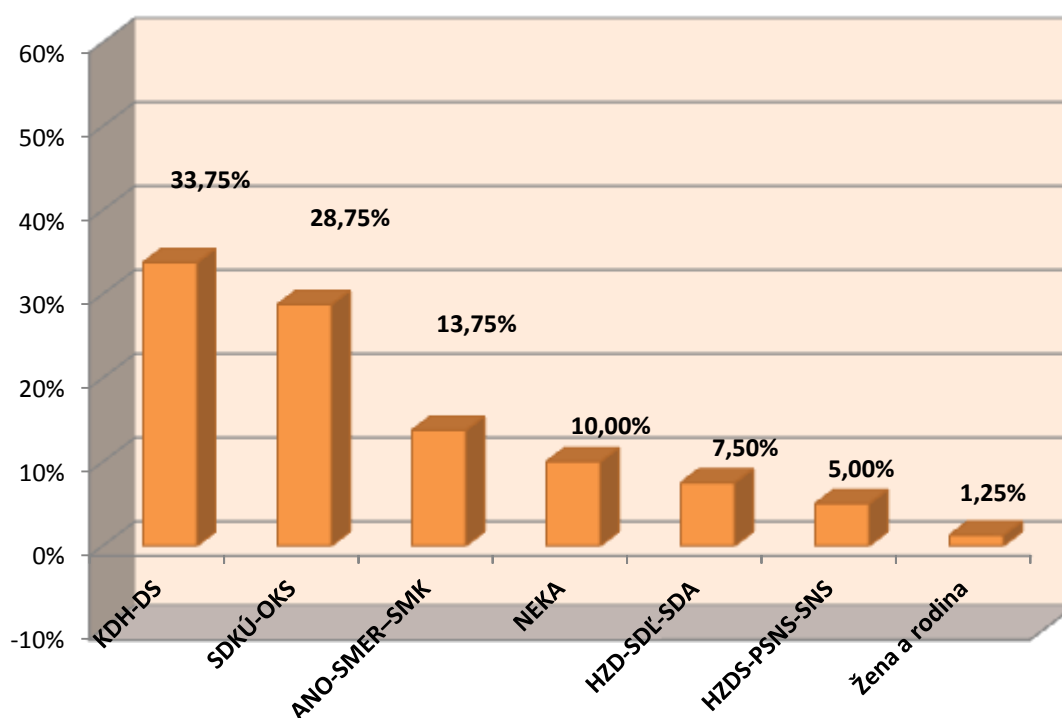
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Za primátora mesta Košice bol zvolený Zdenko Trebuľa, ktorý tak obhájil tento post a získal tentokrát štvorročný mandát. Pravicové strany vtedajšej vládnej koalície doplatili na neschopnosť spolupracovať na lokálnej úrovni, kvôli čomu ani jeden z kandidátov nebol konkurencieschopný vtedajšiemu primátorovi. V mestskom zastupiteľstve sa podarilo získať týmto stranám väčšinu, keď spolu získali 50 zvolených poslancov a utvorili v zastupiteľstve koalíciu. Najväčší zisk dosiahla koalícia KDH-DS, ktorá získala až 27 poslancov. Koalície blízke primátorovi Zdenkovi Trebuľovi získali v mestskom zastupiteľstve len 17 mandátov. Volebná účasť bola 25,2%.

Tabuľka 4: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva 2002

Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet zvolených kandidátov	Percentuálne rozdelenie koalícií
KDH-DS	27	33,75 %
SDKÚ-OKS	23	28,75 %
ANO-SMER-SMK	11	13,75 %
NEKA	8	10,00 %
HZD-SDE-SDA	6	7,50 %
HZDS-PSNS-SNS	4	5,00 %
Žena a rodina	1	1,25 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Graf 3: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v meste Prešov

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Počas volebného obdobia bolo prioritou košického primátora Zdenka Trebuľu vybudovať silné vzťahy so spoločnosťou US Steel, ktorá bola pre mesto Košice strategickým partnerom. US Steel vychádzal za primátorovania Zdenka Trebuľu mestu maximálne v ústrety a sponzoroval prakticky všetky kultúrne a športové podujatia v rámci mesta Košice. Investície tiež smerovali do zdravotníctva a školstva. Najväčším projektom radnice pod vedením Zdenka Trebuľu bola dostavba zimného štadióna Ladislava Trojáka. Mesto Košice prevzalo projekt dostavby zimného štadióna do svojej pôsobnosti. Na projekte dostavby zimného štadióna finančne participovali mesto Košice, US Steel, mestská časť Šaca, ale aj hokejový zväz. Projekt sa podarilo ukončiť v plánovanom termíne a zimný štadión Ladislava Trojáka sa pod názvom Steel aréna oficiálne otvoril 24. februára roku 2006. Zimný štadión v Košiciach patril v danom čase medzi najmodernejšie multifunkčné arény v Európe. (Korzár, 2006)

Už druhé volebné obdobie v rade nedokončil svoj mandát primátor mesta Košice. Zdenko Trebuľa sa v roku 2005 rozhodol kandidovať na post predsedu Košického samosprávneho kraja

a po jeho zvolení sa pre nezľúčiteľnosť funkcií vzdal postu primátora mesta Košice. Z tohto dôvodu boli vypísané opäť doplňujúce voľby. Volieb sa zúčastnilo menej ako 10% oprávnených voličov a primátorom mesta sa na 8 mesiacov stal František Knapík, ktorý kandidoval za koalíciu KDĽH-SDKÚ-DS-SMK.

1.2 Výsledky komunálnych volieb mesta Košice v roku 2006

Vo voľbách do orgánov samosprávy obcí sa v roku 2006 kandidovalo v meste Košice na post primátora mesta 9 kandidátov. Ako kandidát, ktorý do volieb kandidoval z pozície primátora bol František Knapík, ktorý ako člen KDĽH kandidoval za volebnú koalíciu KDĽH, SDKÚ-DS, SMK. Do volieb kandidoval s programom začať diskusiu o zredukovaní počtu mestských častí, pripraviť mesto Košice na medzinárodné udalosti, zvýšenie počtu investícií a zníženie dlhu mesta Košice. Pravicové politické spektrum sa poučilo z predchádzajúceho volebného obdobia a dohodlo sa na spoločnom kandidátovi. Najvýznamnejším protikandidátom bol Boris Farkašovský, ktorého do volieb nominovala strana Smer-Sociálna demokracia (ďalej Smer-SD). Farkašovský kandidoval za koalíciu Smer-SD, ĽS-HZDS, SNS, Slobodné fórum (ďalej SF). Zvyšní kandidáti kandidovali ako nezávislí. Z nich bol najvýraznejším kandidát Robert Jano, ktorého idea bolo riadiť mesto ako firmu. (Korzár, 2006)

Tabuľka 5: Volebná účasť na komunálnych voľbách v meste Košice v porovnaní s celoslovenskou účasťou

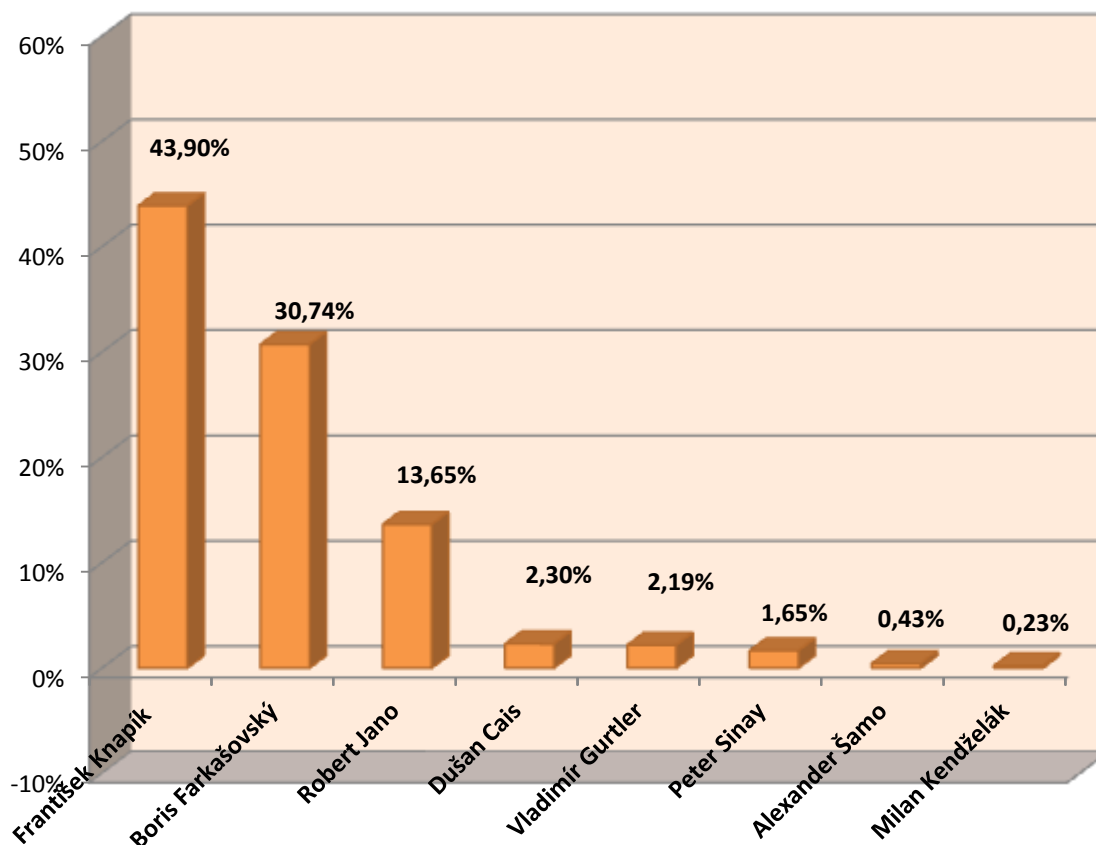
Percentuálna účasť v meste Košice	Percentuálna účasť v rámci celej SR
26,54 %	47,65 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Tabuľka 6: Výsledky volieb primátora v meste Košice

Meno a priezvisko	Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet platných hlasov	Podiel v % z počtu platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov
František Knapík	KDĽH, SDKÚ-DS, SMK	20 731	43,90 %
Boris Farkašovský	SDKÚ, OKS	11 341	30,74 %
Robert Jano	NEKA	9 769	13,65 %
Dušan Cais	NEKA	4 742	2,30 %
Vladimír Gurtler	NEKA	1 483	2,19 %
Peter Sinay	NEKA	693	1,65 %
Alexander Šamo	NEKA	434	0,43 %
Milan Kendželák	ASV	228	0,23 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Graf 4: Voľby primátora v roku 2006

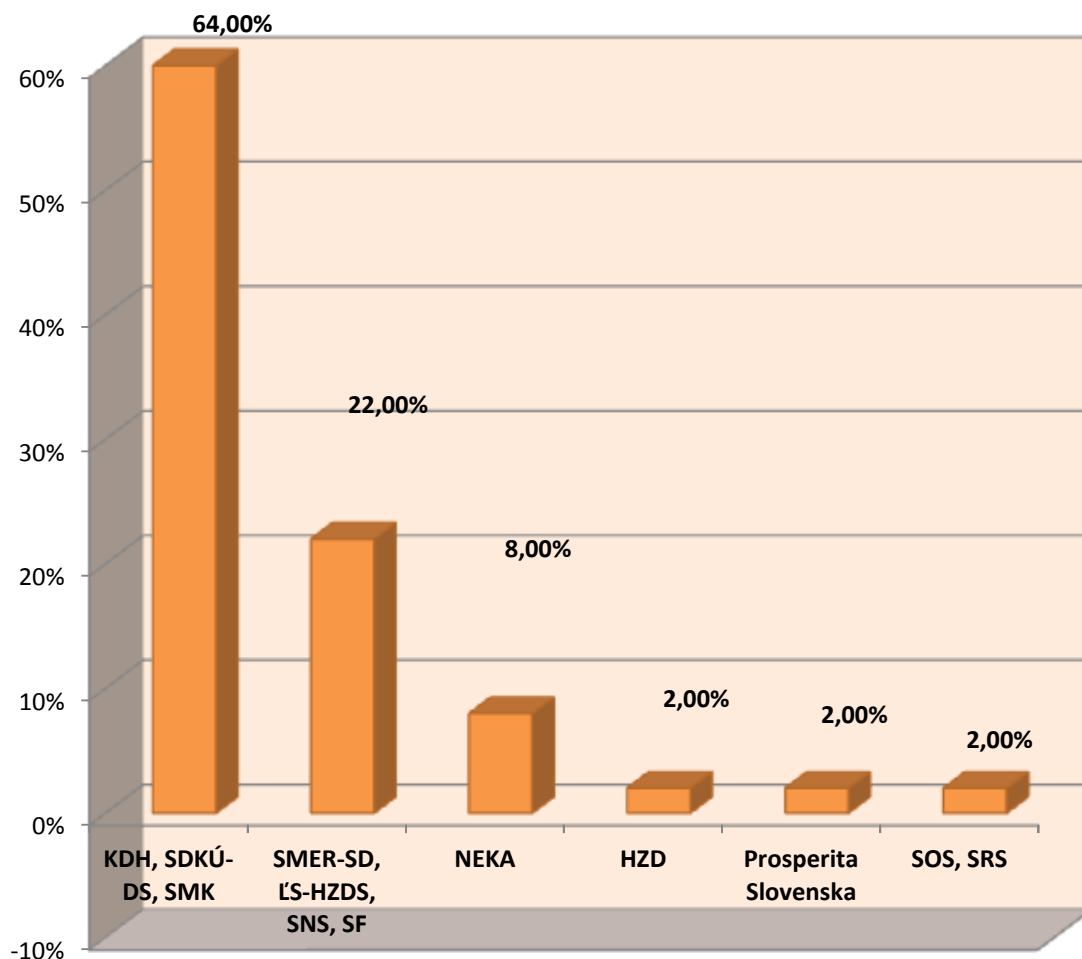
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Za primátora mesta Košice bol zvolený na volebné obdobie 2006-2010 kandidát pravej František Knapík. Vo voľbách dostal viac ako 43 % hlasov. Pre volebné obdobie 2006-2010 sa zredukovalo mestské zastupiteľstvo v ktorom bolo po legislatívnej úprave 50 poslancov. Najsilnejším subjektom v meststkom zastupiteľstve bola koalícia KDĽ, SDKÚ-DS, SMK, ktorá získala v komunálnych voľbách 32 poslancov. Koalícia Smer-SD, ĽS-HZDS, SNS, SF, ktorá získala 11 mandátov. Nezávislí kandidáti získali 4 mandáty. Hnutie za demokraciu (ďalej HZD), Prosperita Slovenska a koalícia Strana občanov Slovenska(ďalej SOS) a Strana robotníkov slovenska (ďalej SRS) získali po jednom mandáte. Volebná účasť v komunálnych voľbách v meste Košice bola 26,5%.

Tabuľka 7: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva 2006

Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet zvolených kandidátov	Percentuálne rozdelenie koalícií
KDĽ, SDKÚ-DS, SMK	32	64,00 %
SMER-SD, ĽS-HZDS, SNS, SF	11	22,00 %
NEKA	4	8,00 %
HZD	1	2,00 %
Prosperita Slovenska	1	2,00 %
SOS, SRS	1	2,00 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Graf 5: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v meste Košice 2006

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

1.3 Výsledky komunálnych volieb mesta Košice v roku 2010

Vo voľbách do orgánov samosprávy obcí sa v roku 2010 kandidovalo v meste Košice na post primátora mesta 6 kandidátov. Primátor Košíc v predchádzajúcom volebnom období František Knapík kandidoval vo voľbách za koalíciu SDKÚ - DS, KDH, SMK - MKP, OKS, Strana zelených Slovenska (ďalej SZS). Knapík chcel pokračovať v proinvestičnej stratégii mesta a jeho cieľom bolo úspešne dokončiť projekt Európske hlavné mesto kultúry, ktoré získala radnica pod jeho vedením v predchádzajúcom volebnom období. Strana Smer-SD nominovala do volieb ako kandidáta na primátora mesta Košice člena predsedníctva strany a exministra zdravotníctva Richarda Rašiho, ktorý kandidoval za koalíciu Smer-SD, Most-híd. Volebným programom Richarda Rašiho boli najmä výrazné investície do dopravnej infraštruktúry, zníženie počtu poslancov mestských častí a zredukovanie počtu mestských častí. Na post primátora sa ako nezávislý kandidát rozhodol kandidovať aj bývalý člen KDH Marek Kažimír. Kažimír sa dostal v predchádzajúcom volebnom období do rozporu s primátorom Knapíkom.

Tabuľka 8: Volebná účasť na komunálnych voľbách v meste Košice v porovnaní s celoslovenskou účasťou

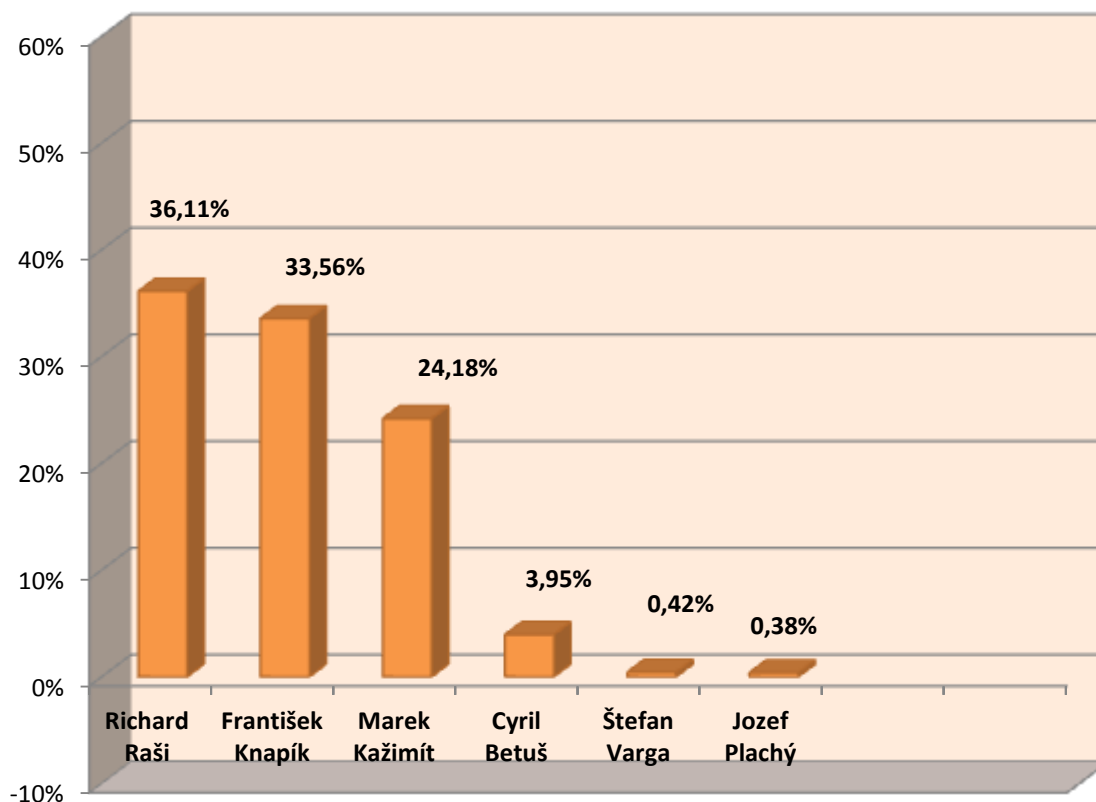
Percentuálna účasť v meste Košice	Percentuálna účasť v rámci celej SR
33,43 %	49,69 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Tabuľka 9: Výsledky volieb primátora v meste Košice

Meno a priezvisko	Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet platných hlasov	Podiel v % z počtu platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov
Richard Raši	SMER-SD, MOST-HÍD	22 929	36,11 %
František Knapík	SDKÚ, OKS	20 763	33,56 %
Marek Kažimír	NEKA	15 148	24,18 %
Cyril Betuš	SDL, SOS, SZ	3 100	3,95 %
Štefan Varga	NEKA	497	0,42 %
Jozef Plachý	NEKA	429	0,38 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Graf 6: Voľby primátora 2010

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Za primátora mesta Košice bol zvolený na volebné obdobie 2010-2014 kandidát Smeru-SD a bývalý minister zdravotníctva Richard Raši, ktorý vo voľbách zdolal kandidátov pravej a bývalých spolustraníkov Františka Knapíka a Mareka Kažimíra. Zopakoval sa tak volebný scenár z roku 2002, keď roztrieštenosť pravicových síl dopomohla kandidátovi ľavicových subjektov

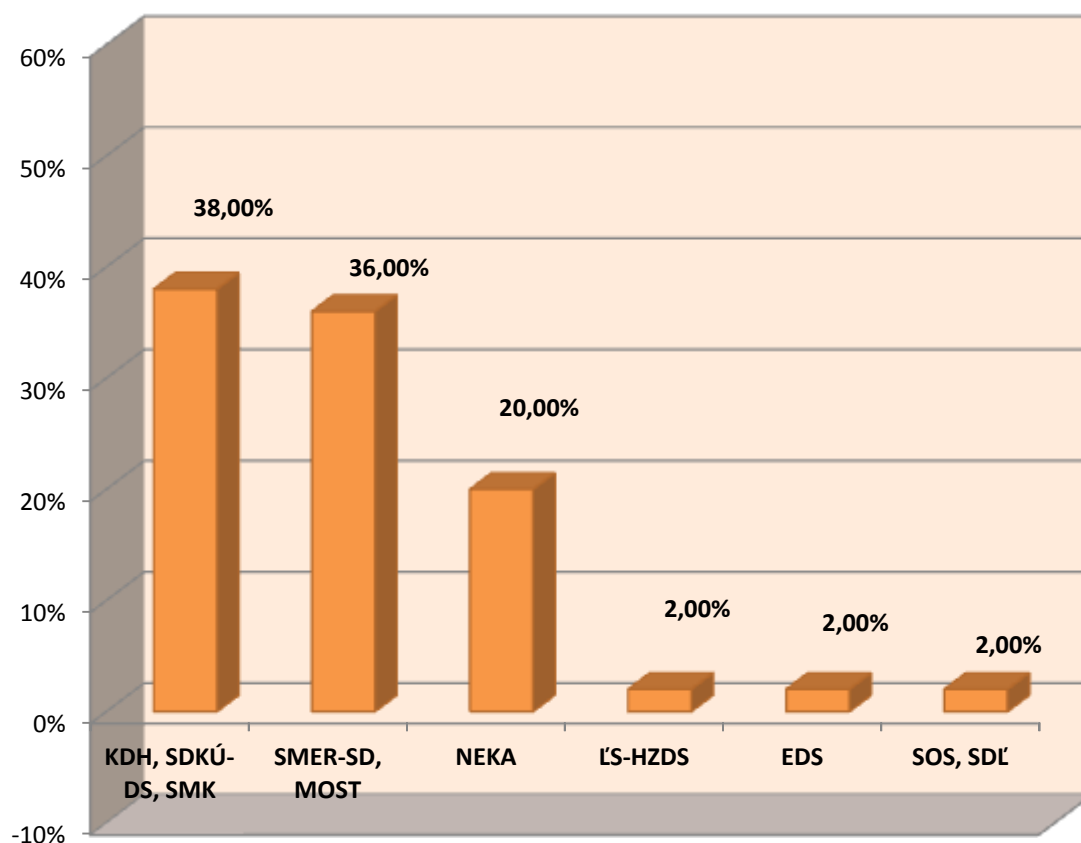
k zisku mandátu primátora mesta Košice. Možno skonštatovať, že práve kandidatúra Kažimíra dopomohla Rašimu k zisku postu primátora v Košiciach. V mestskom zastupiteľstve zostala najväčším poslaneckým klubom síce pravicová koalícia KDH, SDKÚ-DS, SMK, ale oproti predchádzajúcim dvom volebným obdobiam prišla o väčšinu v mestskom zastupiteľstve. Výrazne posilnil Smer, ktorý v koalícii s Mostom získal 18 mandátov. Rast zaznamenali aj nezávislí kandidáti, ktorí mali v novom zastupiteľstve 10 mandátov. Volebná účasť v komunálnych voľbách v meste Košice v roku 2010 bola 33,4 %.

Tabuľka 10: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva 2010

Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet zvolených kandidátov	Percentuálne rozdelenie koalícií
KDH, SDKÚ-DS, SMK	19	38,00 %
SMER-SD, MOST	18	36,00 %
NEKA	10	20,00 %
ĽS-HZDS	1	2,00 %
EDS	1	2,00 %
SOS, SDE	1	2,00 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Graf 7: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v meste Košice 2010

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Počas volebného obdobia bolo prioritou košického primátora Richard Raši začal naplňovať volebný program a finančné prostriedky mesta a investície smerovali do modernizácie dopravnej

siete. Mesto Košice investovalo do modernizácie električkových tratí a mestskej hromadnej dopravy. V rámci sociálneho programu radnice mesto výrazne navýšilo počet seniorov, ktorí môžu využívať mestskú hromadnú dopravu. Richard Raši nenaplnil programové body s dobudovaním podzemných parkovísk a dokončením trolejbusového okruhu. Podľa stanoviska radnice sa výrazne zlepšila platová disciplína na problémovom sídlisku Luník IX., kde žijú sociálne vylúčení obyvatelia Košíc. Mesto Košice sa úspešne uchádzalo o kandidatúru na Európske mesto športu 2016.

Témou volebného programu Richarda Rašiho a jeho predvolebných diskusií bola aj zmena administratívneho členenia mesta Košice, to jest zredukovanie počtu mestských častí a zníženie počtu poslancov v mestských častiach, čím by sa ušetrilo podľa odhadov Rašiho ročne 5 miliónov eur. Počas volebného obdobia sa táto téma opäť reálne neotvorila. Rovnako sa nepodarilo investovať do všetkých projektov, ktoré Raši deklaroval vo volebnej kampani.

Najvýraznejším výstupom radnice pod vedením Richarda Rašiho vo volebnom období 2010-2014 bol projekt Košice – Európske hlavné mesto kultúry 2013, ktoré prinieslo do mesta Košice stavebné investície vo výške 100 miliónov eur. Podľa radnice bolo vyčlenených 78 miliónov, ktoré boli smerované na modernizáciu infraštruktúry. Celkové náklady na projekt Európske hlavné mesto boli 101,4 milióna euro. Hlavnými investičnými projektmi boli Kasárne Kulturpark, ktoré vytvorili novú kultúrnu zónu v rámci mesta Košice. Výstavba komunitných kultúrnych centier, rekonštrukcia Kunsthalle, revitalizácia mestských parkov, Košického hradu, amfiteátra, Dómu sv. Alžbety a uličky remesiel.

1.4 Výsledky komunálnych volieb mesta Košice v roku 2014

Vo voľbách do orgánov samosprávy obcí sa v roku 2010 kandidovalo v meste Košice na post primátora mesta 6 kandidátov. Primátor Košíc v predchádzajúcom volebnom období Richard Raši kandidoval vo voľbách za stranu Smer-SD. Predvolebné ciele Richarda Rašiho boli v predvolebnej kampani podobné ako pred voľbami v roku 2010. Investície radnice mali smerovať podľa jeho programu do dopravnej infraštruktúry a parkovacej politiky. Raši vyzýval na transparentnosť, ale počas kampane sa rozhodol nepoužívať transparentný účet. (Vrábel, 2014) Ako hlavný protikandidát sa Rašimu postavil bývalý predseda Košického samosprávneho kraja Rudolf Bauer. Bauer kandidoval s podporou celej vtedajšej opozície KDĽ, SDKÚ, Nová väčšina (ďalej NOVA), Sloboda a Solidarita (ďalej SaS), SMK, Konzervatívni demokrati Slovenska (ďalej KDS), OKS, DS, Obyčajných ľudí a nezávislých osobností (ďalej OĽaNO) a s podporou Siete a Mostu.

Tabuľka 11: Volebná účasť na komunálnych voľbách v meste Košice v porovnaní s celoslovenskou účasťou

Percentuálna účasť v meste Košice	Percentuálna účasť v rámci celej SR
34,58 %	48,34 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

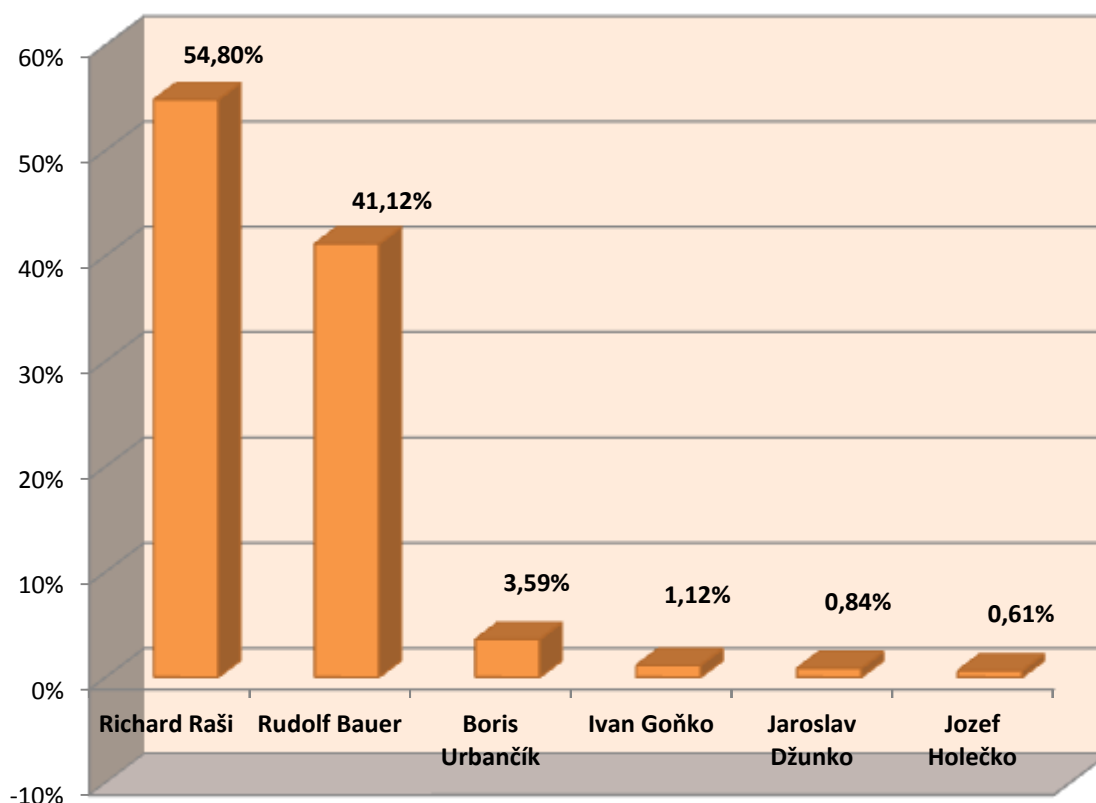
Tabuľka 12: Výsledky volieb primátora v meste Košice

Meno a priezvisko	Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet platných hlasov	Podiel v % z počtu platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov
Richard Raši	SMER-SD	35 838	54,80 %

Rudolf Bauer	KDH, SDKÚ-DS, NOVA, SaS, SMK- MKP, KDS, OKS, DS, OĽaNO	24 398	41,12 %
Boris Urbančík	TIP	1 592	3,59 %
Ivan Goňko	JEDNOTA	812	1,12 %
Jaroslav Džunko	NEKA	567	0,84 %
Jozef Holečko	NEKA	510	0,61 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Graf 8: Voľby primátora v roku 2014

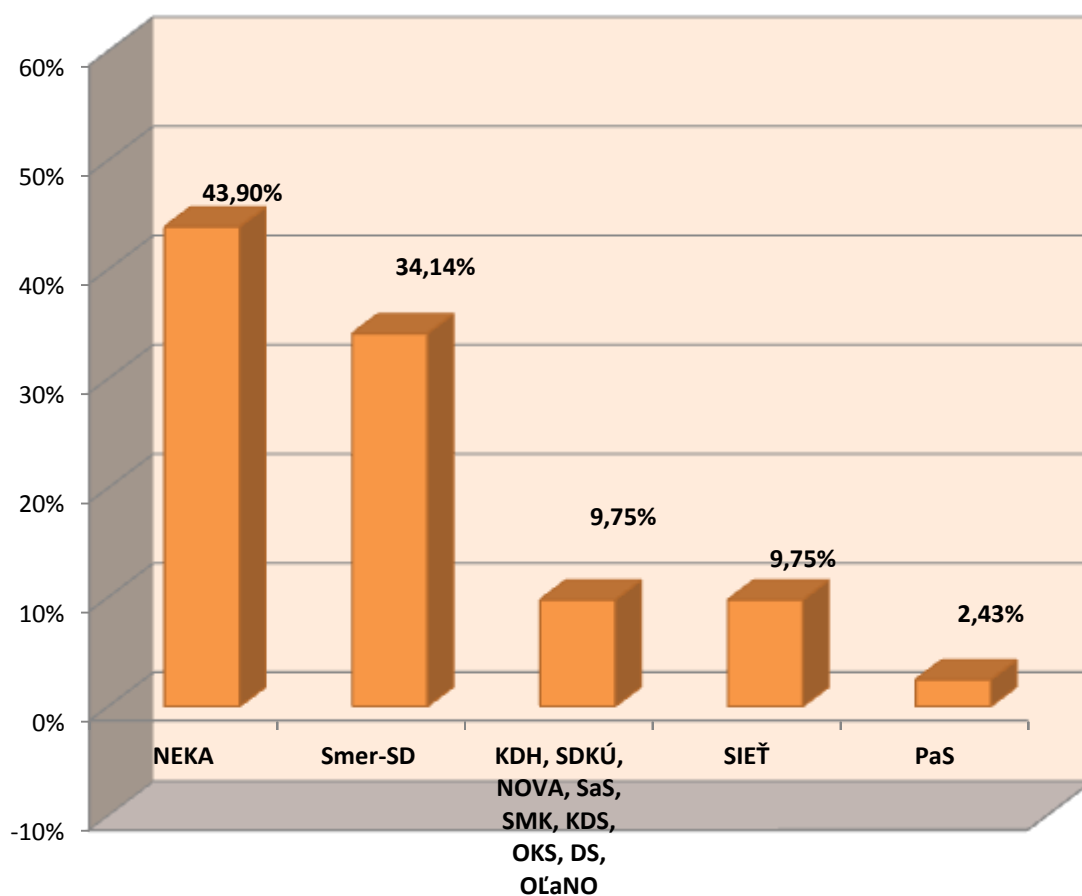
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Za primátora mesta Košice bol zvolený na volebné obdobie 2014-2018 zvolený druhýkrát v rade popredný politik Smeru Richard Raši. Vo voľbách získal nadpolovičnú väčšinu hlasov. Kandidát opozície Rudolf Bauer nezískal dostatočnú podporu voličov aj napriek podpore takmer všetkých zvyšných relevantných politických subjektov. V mestskom zastupiteľstve vzrástol počet nezávislých kandidátov, ktorí získali 18 mandátov. Strana Smer-SD získala v novom zastupiteľstve 14 poslancov. Opozičné strany aj napriek spojeniu získali vo voľbách do mestského zastupiteľstva len 4 mandáty. Rovnaký počet získala strana Siet'. Jeden mandát pripadol strane Právo a spravodlivosť (ďalej PaS). Do mestského zastupiteľstva sa volilo 41 poslancov. Voľieb sa v roku 2014 zúčastnilo 34,5 % obyvateľov mesta Košice.

Tabuľka 13: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva 2014

Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet zvolených kandidátov	Percentuálne rozdelenie koalícií
NEKA	18	43,90 %
Smer-SD	14	34,14 %
KDH, SDKÚ, NOVA, SaS, SMK, KDS, OKS, DS, OĽaNO	4	9,75 %
SIETĽ	4	9,75 %
PaS	1	2,43 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Graf 9: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v meste Košice 2014

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Počas volebného obdobia 2014-2018 bolo prioritou košického primátora Richarda Rašiho investovanie finančných prostriedkov samosprávy do dopravnej infraštruktúry a parkovacej politiky. V pláne bolo postaviť futbalový štadión do konca roka 2017. Mesto spustilo druhú etapu modernizácie električkových tratí. Ani v druhom funkčnom období primátorovania Richarda Rašiho sa nepodarilo naplniť sľub ešte pred voľbami 2010, a to dokončiť trolejbusový okruh a dobudovať sľúbené podzemné parkoviská, ktoré sa radnici nepodarilo vybudovať v predchádzajúcom volebnom období. Tieto predvolebné sľuby sa nepodarilo naplniť ani vo volebnom období 2014-2018. Rovnako sa nepodarilo splniť ani plán výstavby futbalového štadióna v meste Košice, ktorý

by spĺňal kritériá pre reprezentačné zápasy. Radnica sa rozhodla kandidovať na organizáciu Európskych hier mládeže (EYOF 2021): Kandidatúra bola úspešná. Tento projekt mohol nadväzovať na projekt Košice európske mesto športu, ktorý Košice úspešne zorganizovali v roku 2016.

Druhé obdobie primátorovania Richarda Rašiho sprevádzala kauza zmluvy mesta Košice s parkovacou spoločnosťou EEI, ktorá mala zabezpečovať parkovacie politiky mesta Košice. V čase, keď nadobudla zmluva medzi mestom a firmou EEI účinnosť, mesto Košice nebolo oprávnené ju uzatvoriť z dôvodu rozporu so zákonom o pozemných komunikáciách. Z kontroly NKÚ vyplynulo, že zmluva Mesta Košice a parkovacej spoločnosti EEI bola neplatná. Mesto sa voči záverom kontroly obrátilo na súd. Bola spísaná petícia proti tejto zmluve, ktorú podpísalo 17-tisíc Košičanov. (Vrábeľ, 2016)

Richard Raši sa v roku 2017 rozhodol kandidovať na post predsedu Košického samosprávneho kraja. Raši v súboji o post predsedu Košického samosprávneho kraja podľahol kandidátovi opozície Rastislavovi Trnkovi. V kontexte kauzy EEI možno skonštatovať, že práve tá bola dôležitým faktorom pri neúspešnej kandidatúre. Raši nakoniec volebné obdobie na pozícii primátora nedokončil, keď sa presunul na post vicepremiéra do vlády Petra Pellegriniho. Doplňujúce voľby sa však už nekonali. Mestské zastupiteľstvo sa rozhodlo, že do riadneho termínu volieb bude poverený úlohami primátora jeho námestník Martin Petruško.

1.5 Výsledky komunálnych volieb mesta Košice v roku 2018

Vo voľbách do orgánov samosprávy obcí sa v roku 2018 kandidovalo na post primátora mesta Košice 9 kandidátov. Post neobhajoval exprimátor Raši. Kandidátom strany Smer-SD bol Martin Petruško. Kandidoval za dvojkoalíciu Smer-SD, SNS. Hlavným kandidátom vtedajšej opozície bol Jaroslav Polaček, ktorý kandidoval s podporou SaS, KDH, SMK-MKP, NOVA, OKS. Pred voľbami vzalo späť jeho podporu aj OĽaNO a Sme rodina pre obvinenia Polačekovej exmanželky z údajného zneužitia ich syna. Ako nezávislá kandidovala politička Siete a poslankyňa Národnej rady Alena Bašistová. Za stranu Šanca kandidoval na primátora Košíc Viliam Novotný. Vládny Most sa rozhodol postaviť do volieb taktiež vlastného kandidáta Vladimíra Vágásiho.

Tabuľka 14: Volebná účasť na komunálnych voľbách v meste Košice v porovnaní s celoslovenskou účasťou

Percentuálna účasť v meste Košice	Percentuálna účasť v rámci celej SR
35,70 %	48,68 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

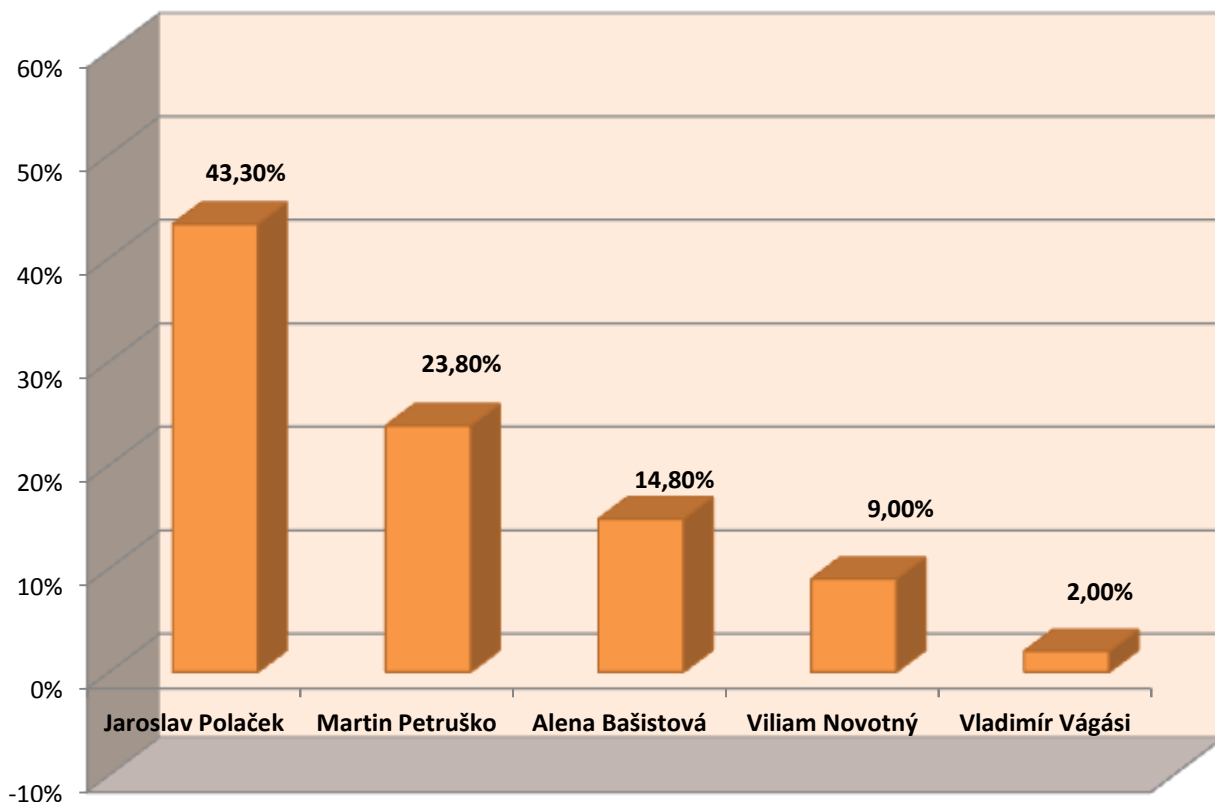
Tabuľka 15: Výsledky volieb primátora v meste Košice

Meno a priezvisko	Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet platných hlasov	Podiel v % z počtu platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov
Jaroslav Polaček	SaS, KDH, SMK-MKP, NOVA, OKS	29 157	43,30 %
Martin Petruško	SMER-SD, SNS	16 044	23,80 %
Alena Bašistová	NEKA	10 001	14,80 %
Viliam Novotný	ŠANCA	6 084	9,00 %
Vladimír Vágási	MOST-HÍD	1 325	2,00 %

Džemal Kedrazi	NEKA	1 061	1,60 %
Štefan Horváth	NK	733	1,10 %
Jaroslav Džunko	NEKA	622	0,90 %
Ján Struk	SMS	337	0,50 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Graf 10: Voľby primátora v roku 2018

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

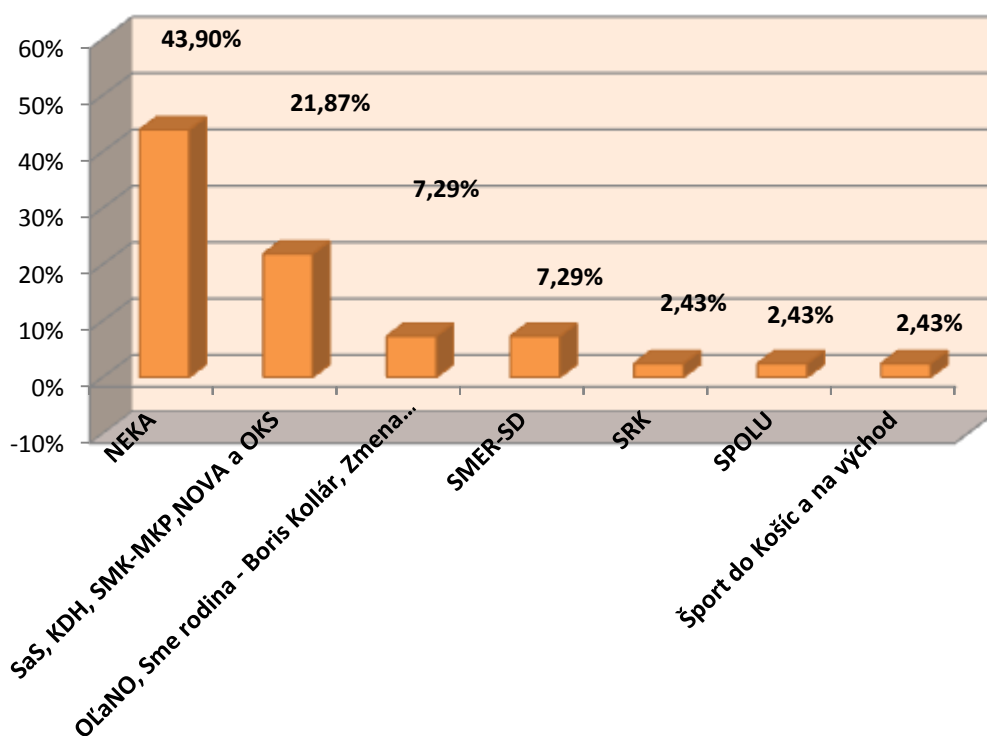
Za primátora mesta Košice bol zvolený na volebné obdobie pre obdobie 2018-2022 kandidát opozície Jaroslav Polaček, ktorý zvíťazil vo voľbách jednoznačne. Volebná účasť dosiahla 35,7 % oprávnených voličov, čo bola najvyššia účasť v 21. storočí. Kandidát koalície Smer-SD, SNS Martin Petruško získal 23%, čo je možné považovať za vysvedčenie od voličov po ôsmich rokoch vlády Smeru v meste Košice. Neúspešní boli aj známi regionálni politici Novotný a Bašistová. Prepadákom bol výsledok kandidáta Mostu-Híd. Do zastupiteľstva sa opäť volilo 41 poslancov. Najviac bolo zvolených nezávislých kandidátov. Koalícia SaS, KDĽ, SMK-MKP, NOVA a OKS získala 12 poslancov. OĽaNO, Sme rodina - Boris Kollár, Zmena zdola, DÚ – DS zaznamenali 4 poslancov. Výrazne sa prepadol klub Smeru, ktorí majú v súčasnom zastupiteľstve 4 poslancov. Prvý mandát v mestskom zastupiteľstve získala Strana rómskej koalície, Spolu a Šport do Košíc a na východ.

Tabuľka 16: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva 2018

Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet zvolených kandidátov	Percentuálne rozdelenie koalícií
NEKA	18	43,90 %
SaS, KDH, SMK-MKP,NOVA a OKS	12	21,87 %
OLaNO, Sme rodina - Boris Kollár, Zmena zdola, DÚ - DS	4	7,29 %
SMER-SD	4	7,29 %
SRK	1	2,43 %
SPOLU	1	2,43 %
Šport do Košíc a na východ	1	2,43 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Graf 11: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v meste Prešov

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Programovými prioritami nového vedenia košickej radnice bolo čo najrýchlejšie a najoptimálnejšie vyriešiť problém s parkovacou spoločnosťou EEI, ktorý nové vedenie zdedilo po predchádzajúcom vedení. Polaček mal v pláne začať realizovať program Fungujúce Košice, ktorý zahŕňal obnova výberu parkovného mestom, reforma Mestskej polície, nový spôsob v komunikácii s médiami a verejnosťou, výmena manažmentu mestských podnikov a inštitúcií, nastavenie nového systému obnovy športovej infraštruktúry. (SITA, 2019) Mestské zastupiteľstvo schválilo zmenu rokovacieho poriadku a na zasadnutiach mestského zastupiteľstva majú možnosť vystúpiť aj občania.

Radnica pod vedením Polačka sa rozhodla odstúpiť od organizovania letného festivalu mládeže (EYOF 2021) z dôvodu, že vláda neprispela mestu Košice sľúbenou dotáciou vo výške 12 miliónov eur. Keďže kandidatúra pripadá Slovensku, tak sa na podujatie prihlásila Banská Bystrica. Radnica

v súčasnosti výrazne pokročila vo výstavbe futbalového štadióna, ktorý sa v Košiciach stavá viac ako 20 rokov. Plánované otvorenie nového futbalového stánku by malo byť ešte počas súčasného volebného obdobia.

Po zvolení Jaroslava Polačka podporovali primátora v mestskom zastupiteľstve dva poslanecké kluby. Fungujúce Košice a Košickí aktivisti a nezávislí. Oba poslanecké kluby mali 12 poslancov, vďaka čomu mal primátor väčšinu v zastupiteľstve. Behom dvoch rokov opustilo tieto kluby celkovo až 9 poslancov, kvôli čomu primátor stratil v zastupiteľstve väčšinu. Momentálne podporuje Polačka 15 poslancov. Na situácii má podieľ nerešpektovanie rozhodnutia zastupiteľstva primátorom pri nomináciách do mestských podnikov a zvyšovanie daní z nehnuteľnosti. (Ogurčáková, 2015)

ZÁVER

Mesto Košice by malo v najbližšom období jednoznačne zredukovať počet mestských častí a zoptimalizovať administratívne členenie tak, aby sa ušetrili finančné prostriedky a zároveň, aby jednotlivé mestské časti nezanikli. Je neefektívne, ak mesto Košice má väčší počet mestských častí ako svetové metropoly ako Rím, Varšava alebo Miláno. Minimálne do ďalších volieb by mala nastať aspoň redukcia počtu poslancov, ktorí sú volení do jednotlivých zastupiteľstiev mestských častí. Disparity v sile mandátu možno vidieť aj na počtoch obyvateľov, ktorí pripadajú na jeden mandát v zastupiteľstve. V mestskej časti Západ pripadá na jeden mandát viac ako 1700 obyvateľov. Oproti tomu v mestskej časti Šebastovce neprichádza na mandát ani 100 oprávnených voličov. Pokiaľ nebudú mestské časti schopné v rámci zefektívnenia fungovania samospráv optimalizovať počet poslancov, tak by tak mala vykonať vláda. Súčasná legislatívne nastavenie nie je určite optimálnym riešením.

POUŽITÁ LITERATÚRA

- BESKID, V. Košice 2013 Európske hlavné mesto kultúry : pred a po konci sveta. Košice : Košice - Európske hlavné mesto kultúry 2013, n. o.. ISBN 978-80-970926-3-4
- CSACHOVÁ, S. Konsolidácia mestských častí v meste Košice – teoretické východiská a postoje verejných aktérov. Acta Politologica 8, 1, 69–85. ISSN 1803–8220.
- CSACHOVÁ, S. – VIŠŇOVSKÝ, M. 2013 Typizácia mestských častí mesta Košice pre potreby reformy administratívneho členenia. Zhodnotenie stavu a diskusia. In: Acta Geographica Universitatis Comenianae. Vol. 57, 2013. No. 2. Pp. 165-193. ISSN: 1803–8220
- KORZÁR. 2006. Košická Steel Aréna privíta vo svojej premiére prvých divákov na veľkolepej show už o týždeň v piatok. Košice: Korzár. ISBN 978-80-89271-86-3 Dostupné na internete: <https://kosice.korzar.sme.sk/c/4502094/kosicka-steel-arena-privita-vo-svojej-premiere-prvyh-divakov-na-velkolepej-show-uz-o-tyzden-v-piatok.html>.
- NÉMETHOVÁ, R. 2002. Ing. Emil Kočíš (KDH-DS): Za zlé gazdovanie nesmú trpieť občania, preto prehodnotím všetky poplatky. 978-80-89271-86-3 Dostupné na internete: <https://kosice.korzar.sme.sk/c/4636149/ing-emil-kocis-kdh-ds-za-zle-gazdovanie-nesmu-trpiet-obcania-preto-prehodnotim-vsetky-poplatky.html>
- NÉMETHOVÁ, R. 2002. Ľuboš Pastor (SDKÚ): Košice si nezaslúžia stagnáciu, potrebujeme zmenu. Košice: Korzár. ISBN 978-80-89271-86-3 Dostupné na internete: <https://kosice.korzar.sme.sk/c/4636587/lubos-pastor-sdku-kosice-si-nezasluzia-stagnaciju->

potrebujeme-zmenu.html

- NÉMETHOVÁ, R. 2010. František Knapík: Som človek dialógu, nie diktátor. Košice: Korzár. ISBN 978-80-89271-86-3. Dostupné na internete: <https://kosice.korzar.sme.sk/c/5652480/frantisek-knapik-som-clovek-dialogu-nie-diktator.html>
- OGURČÁKOVÁ, J. 2020. Polaček stráca podporu poslancov. Chce sa stretnúť s každým zvlášť. Košice: Korzár. ISBN 978-80-89271-86-3 Dostupné na internete: <https://kosice.korzar.sme.sk/c/22541324/polacek-straca-podporu-poslancov-chce-sa-stretnut-s-kazdym-zvlast.html>
- SITA. 2015. Exprimátora Košíc Knapíka a jeho úradníka odsúdili. Košice: Korzár. ISBN 978-80-89271-86-3. Dostupné na internete: <https://kosice.korzar.sme.sk/c/8108615/exprimatora-kosic-knapika-a-jeho-uradnika-odsudili.html>
- SITA. 2019. Polaček je sto dní vo funkcii. Predstavi priority, ktoré chce splniť. Bratislava: SITA. Dostupné na internete: <https://glob.zoznam.sk/polacek-je-sto-dni-vo-funcii-predstavi-priority-ktore-chce-splnit/>
- TASR. 2006. Ing. František Knapík novým primátorom Košíc. Bratislava: TASR. Dostupné na internete: <https://www.kosice.sk/clanok/ing-frantisek-knapik-novy-primator-kosic>
- TASR. 2010. Podľa Kažimíra primátor Knapík nerešpektuje veto starostov. Dostupné na internete: <https://www.aktuality.sk/clanok/159281/kosice-podla-kazimira-primator-knapik-nerespektuje-veto-starostov/>
- VRÁBEL, J. 2014. Raši sa pýši transparentnosťou, v kampani sa k nej nehlási. Košice: Korzár. ISBN 978-80-89271-86-3. Dostupné na internete: <https://kosice.korzar.sme.sk/c/7489196/rasi-sa-pysi-transparentnostou-v-kampani-sa-k-nej-nehlasi.html>
- Zákon o meste Košice č. 401/1990 Zb. Dostupné internete: < <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1990/401/20201101>>.

Kontaktné údaje

Mgr. Lukáš Košťial
Katedra verejnej správy, Fakulta sociálnych vied
Univerzita sv. Cyrila a Metóda v Trnave
Bučianska 4/A, 917 01 Trnava
Slovenská republika
E-mail: kostial.luk@gmail.com

KOMUNÁLNE VOĽBY V MESTE TRNAVA 2002 - 2018

Martin MOLČAN

ABSTRACT

Municipal elections are of particular importance, as the self-governing bodies of towns and municipalities have gained great powers and their decision-making directly affects the daily lives of citizens. This is their meaning and irreplaceability. The participation of the population at the municipal level represents an important step towards better performance of the body towards self-government. The aim of the work was to evaluate the results of municipal elections in the period 2002 - 2018 with attention to the mayors of the city of Trnava and to bring to the reader a comprehensive overview of election results with political changes and their impact on public policy development. We will use the information obtained to compare the nationwide trend of growing popularity of independent candidates

KEY WORDS: *City of Trnava, elections, mayor, municipal policy, self government*

ÚVOD

Základným znakom moderných demokracií je naplnenie princípu suverenity ľudu jeho účasťou na správe vecí verejných, a to buď priamo, alebo prostredníctvom volených zástupcov. Ústava Slovenskej republiky definuje túto účasť oboma formami, pričom voľba zastupiteľov sa uskutočňuje zvlášť pre každú oblasť verejnej moci a pre určené orgány verejnej moci (Ústava SR, 2020).

Medzi orgány verejnej moci patrí aj územná samospráva, ktorú v zmysle Ústavy Slovenskej republiky tvoria obce a vyššie územné celky. „*Obec a vyšší územný celok sú samostatné územné samosprávne a správne celky Slovenskej republiky združujúce osoby, ktoré majú na ich území trvalý pobyt*“ (Zákon č. 460/1990 Zb. Ústava SR). Výkon verejnej moci sa vzťahuje na orgány územnej samosprávy, ktoré v prípade obcí tvoria starosta/primátor a obecné/mestské zastupiteľstvo.

Orgány územnej samosprávy sú strategicky významnou súčasťou riadenia štátu ako celku. Ide o volené orgány, ktoré sú k občanovi zo všetkých jednotlivých volených orgánov najbližšie, pretože riešené problémy a zákonom stanovené úlohy sa občana priamo dotýkajú, a to v mieste jeho bydliska (Orosz, 2015).

Slobodné voľby sú základným predpokladom demokratického vývoja každej spoločnosti. V demokratických systémoch predstavujú slobodné voľby jedinou cestu k legitímnemu získaniu moci v spoločnosti. Konkrétne modely realizácie tohto všeobecne akceptovaného postulátu majú v rôznych krajinách rozdielnu podobu. V Slovenskej republike rozlišujeme viacero typov volieb: parlamentné (do Národnej rady SR a Európskeho parlamentu), prezidentské a komunálne (do orgánov samosprávnych krajov a do orgánov samosprávy obcí) (Benkovičová, 2009).

Od 1. júla 2015 sa volebná súťaž riadi novými legislatívnymi pravidlami. Zákon č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov zlučil viaceré predchádzajúce zákony týkajúce sa rôznych typov volieb či referendum a zákon č. 181/2014 Z. z. o volebnej kampani a o zmene a doplnení zákona č. 85/2005 Z. z. o politických stranách a politických hnutiach v znení neskorších predpisov stanovil nové pravidlá pre vedenie volebných kampaní, ich financovanie i povinnosti politických i iných subjektov.

1 MESTO TRNAVA

Najstaršie slobodné kráľovské mesto na Slovensku a v minulosti niekoľko storočí aj hlavné cirkevné centrum Uhorska Trnava je v súčasnosti strediskom dynamicky sa rozvíjajúceho územia medzi Bratislavou a Nitrou. Trnava je krajské mesto na západe Slovenska, sídlo Trnavského samosprávneho kraja a Trnavského okresu. Svojou rozlohou a počtom obyvateľov je siedmym najväčším mestom krajiny. Trnava mala k 31.12.2019 65 033 obyvateľov (Štatistický úrad SR, 2019).

Keďže Trnava bola jedným z najdôležitejších centier rímskokatolíckej cirkvi na Slovensku (po roku 1541 bola na isté obdobie sídlom ostrihomského arcibiskupa a od roku 1922 sídlom Trnavskej apoštolskej administratúry, ktorá bola v roku 1977 povýšená na arcibiskupstvo), stojí tu množstvo kostolov, a tak dostala prezývku „Malý Rím“ alebo aj „Slovenský Rím“.

Etnické zloženie obyvateľstva: Slováci – 92,91 %, Rómovia – 5,27 %, Srbi - 1,02 %, Česi – 0,79 %, Maďari – 0,21 %, Nemci – 0,05 %, Ukrajinci – 0,03 % a iní.

Náboženské zloženie obyvateľstva: rímski katolíci – 71,85 %, bez vyznania – 18,37 %, protestanti (hl. evanjelici a.i.) – 2,93 %, grécki katolíci- 0,20 %, pravoslávni – 0,11 % a iní (www.trnava.sk).

Obrázok 1: Pohľad na mesto Trnava na mape

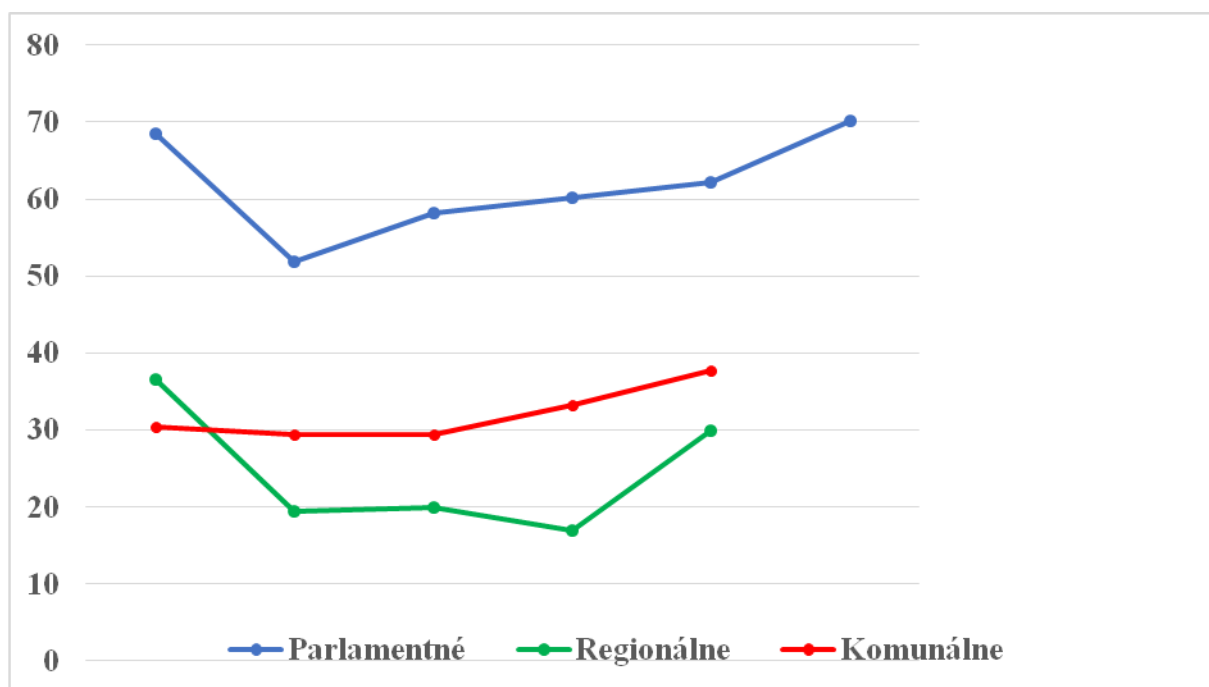

Zdroj: www.mapy.sk, 2020

Tabuľka 1: Zvolení primátori mesta Trnava od roku 1990

Volebné obdobie	Meno primátora	Politická príslušnosť
1990 – 1994	Ing. Imrich Borbély	NEKA
1994 – 1998	Ing. Štefan Bošňák	KDH, DÚ, DS
1998 – 2002	Ing. Štefan Bošňák	KDH-SDKÚ-DS-ANO-SZS
2002 – 2006	Ing. Štefan Bošňák	KDH-SDKÚ-DS-ANO-SZS
2006 – 2010	Ing. Štefan Bošňák	KDH-SDKÚ
2010 – 2014	Ing. Vladimír Butko	KDH
2014 – 2018	JUDr. Peter Bročka LL.M.	NEKA
2018 – 2022	JUDr. Peter Bročka LL.M.	NEKA

Zdroj: www.trnava.sk, vlastné spracovanie, 2020

Graf 1: Vývoj účasti vo voľbách

2002	2006	2010	2012	2016	2020
2001	2005	2009	2013	2017	
2002	2006	2010	2014	2018	

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

1.1 Výsledky komunálnych volieb mesta Trnava v roku 2002

Komunálne voľby v roku 2002 sa uskutočnili v dňoch 6. a 7. decembra 2002. O post primátora Trnavy sa v decembrových komunálnych voľbách uchádzalo päť kandidátov.

Tabuľka 2: Volebná účasť na komunálnych voľbách v meste Trnava v porovnaní s celoslovenskou účasťou

Percentuálna účasť v meste Trnava	Percentuálna účasť v rámci celej SR
30,39%	49,51 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Vtedajší primátor Štefan Bošňák kandidoval už po tretí krát za sebou a podporovala ho koalícia KDĽ-SKDÚ-ANO-DS a SZS. Kandidátom koalície Smer-HZDS-HZD a SNS bol podnikateľ Pavol Adamec, ktorého navrhli miestne štruktúry SMER-u. Pravá SNS nominovala podnikateľa Jozefa Ďuračku. Vlastného kandidáta mala aj KSS, ktorú reprezentoval dôchodca a bývalý diplomat Michal Botík. Jediným nezávislým kandidátom na post trnavského primátora bol Štefan Kessler.

Z uchádzačov o post primátora Trnavy považovali pozorovatelia za najväznejších kandidátov Štefana Bošňaka a Pavla Adamca. Bošňák, vtedajší primátor za koalíciu KDĽ, SKDÚ, ANO, DS, SZS, argumentoval svojimi výsledkami. Občanom prostredníctvom inzerátov predložil odpočet sľubov. Prezentoval sa volebnými plagátmi, inzerciou a mítingom. Architekt Pavol Adamec, kandidát za koalíciu Smer, HZDS, HZD, SNS, sa chcel zasadzovať za zmenu, pretože podľa neho bolo riadenie v meste jednofarebné. Väčšinu v zastupiteľstve mala totiž KDĽ a tričko tejto strany nosil aj primátor. Za priority považoval zabezpečenie nových projektov rozvoja mesta a vytvorenie

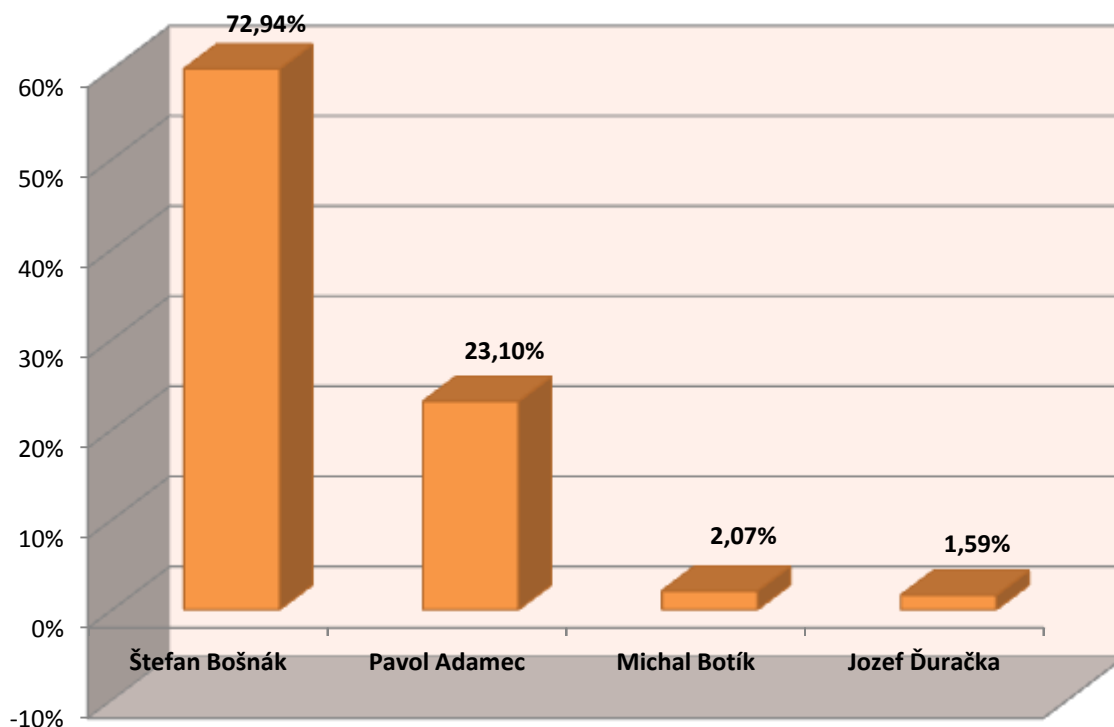
nových pracovných príležitostí. Kandidoval ešte vojak z povolania, nezávislý Štefan Kessler a za Pravú SNS podnikateľ Jozef Ďuračka. O najvyšší post trnavskej radnice sa uchádzala vysokoškolský učiteľ Michal Botík, nominant KSS. Okrem Bošnák nemal ani jeden z kandidátov skúsenosti v samospráve (Kandidát na primátora Trnavy P. Adamec sľuboval razantný rozvoj a zmenu, 2002). Štefan Kessler sa ale 2. decembra 2002 písomne vzdal kandidatúry, a tak si občania volili primátora len zo štyroch kandidátov (V Trnave sú už len štyria kandidáti na primátora, 2002).

Tabuľka 3: Výsledky volieb primátora mesta Trnava v roku 2002

Kandidát	Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Získané hlasy	Podiel v % z počtu platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov
Štefan Bošnák	KDH, SDKÚ, ANO, DS, SZS	12 027	72,94
Pavol Adamec	Smer, HZDS, HZD, SNS	3 808	23,10
Michal Botík	KSS	342	2,07
Jozef Ďuračka	Pravá SNS	262	1,59

Zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie, 2020

Graf 2: Výsledky volieb primátora v meste Trnava

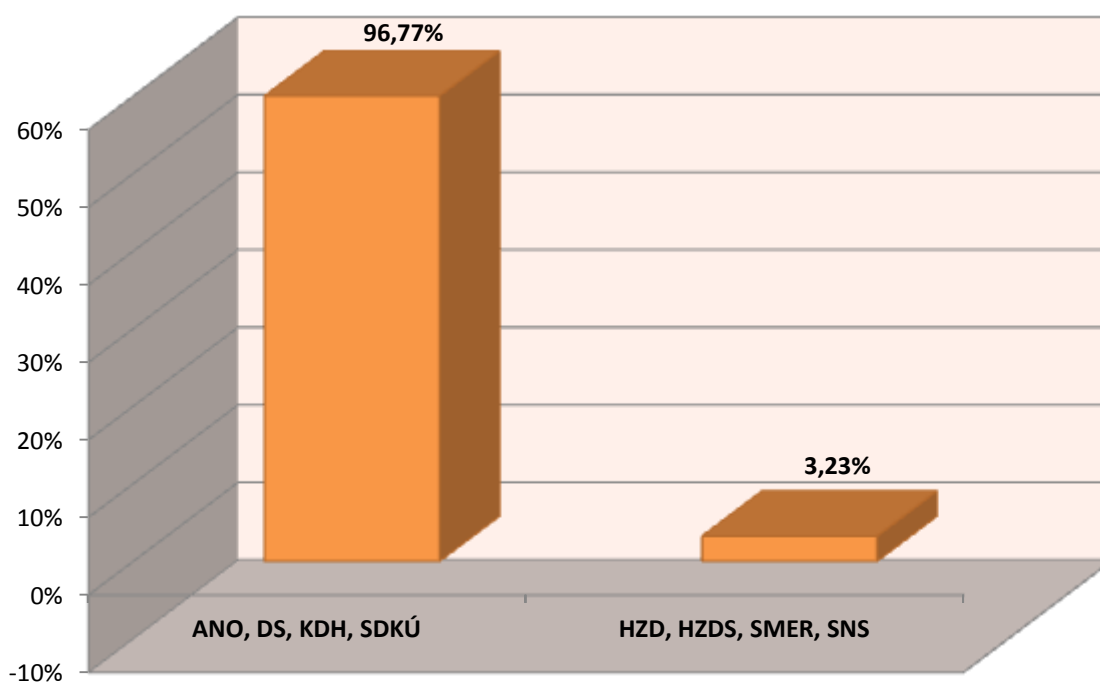
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

O miesta v trnavskom mestskom zastupiteľstve sa uchádzalo 123 kandidátov, z toho 5 nezávislých. SĎĽ, SZS, SDA, PSNS a KDH mali vlastné kandidačné listiny na posty poslancov. Na vytvorenie koalície sa dohodli KDH, SDKÚ, ANO a DS. Spoločných kandidátov mala aj koalícia HZDS, Smer, HZD a SNS (Štatistický úrad SR, 2002).

Tabuľka 4: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v Trnave

Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet zvolených kandidátov	Percentuálne rozdelenie koalícií
ANO, DS, KDH, SDKÚ	30	96,77%
HZD, HZDS, SMER, SNS	1	3,23%

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Graf 3: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v Trnave

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

1.2 Výsledky komunálnych volieb mesta Trnava v roku 2006

Štefan Bošňák bol primátorom Trnavy štyri volebné obdobia. Od roku 1991 bol zástupcom vtedajšieho primátora Imricha Borbélyho. Ako kandidát KDH zvíťazil vo voľbách 18. a 19. novembra 1994. S výrazným náskokom a ziskom 9 899 hlasov uspel takisto vo voľbách 18. a 19. decembra 1998, keď kandidoval za koalíciu KDH a ďalších strán vtedajšej vládnej koalície. Ako nominant KDH-SDKÚ-DS-ANO-SZS zvíťazil s podobným náskokom aj tretí raz vo voľbách 6. a 7. decembra 2002, keď získal 12 027 voličských hlasov (Štatistický úrad SR, 2020). Voľby do orgánov samospráv boli v roku 2006 špecifické tým, že sa uskutočnili iba v jeden volebný deň.

Tabuľka 5: Volebná účasť na komunálnych voľbách v meste Trnava v porovnaní s celoslovenskou účasťou

Percentuálna účasť v meste Trnava	Percentuálna účasť v rámci celej SR
29,45%	47,65 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Aj štvrtý raz, vo voľbách 2. decembra 2006, Štefan Bošňák kandidoval za zoskupenie KDH a SDKÚ. Za jeho pôsobenia sa Trnava začala rozvíjať hlavne vďaka príchodu zahraničných

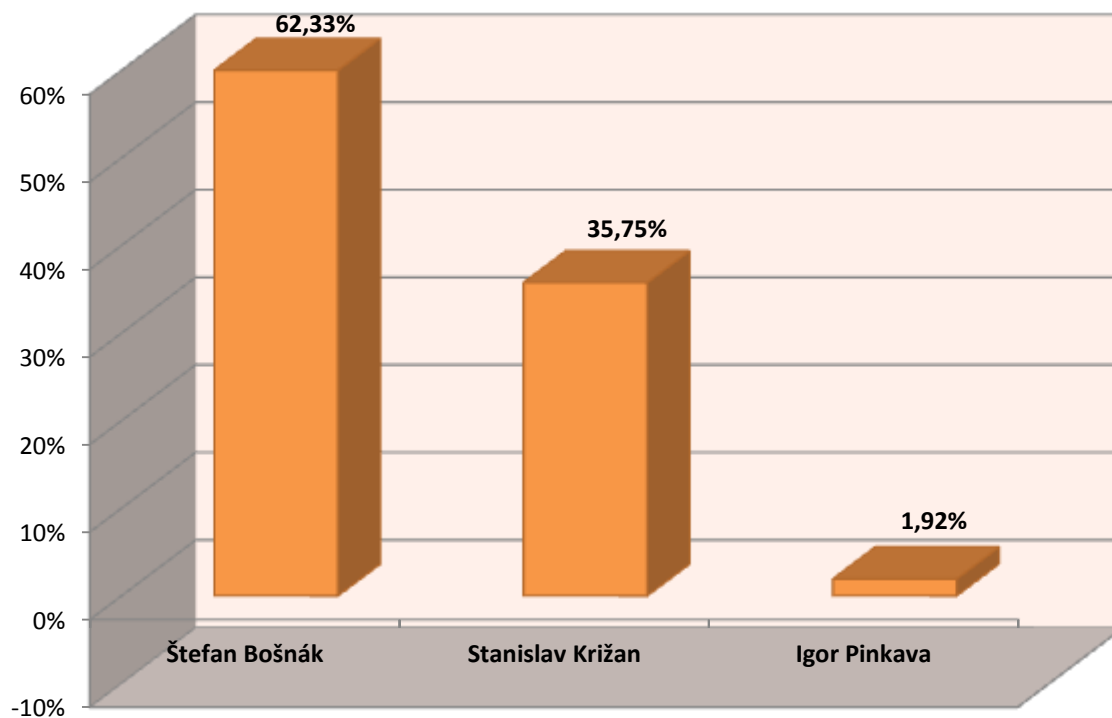
investorov, okrem Peugeotu to boli Sony, Johns Manville a ďalší, ktorí vytvorili spolu 5 000 pracovných miest. Pôsobil aj v Únii miest Slovenska, v rokoch 2007 až 2009 bol jej predsedom (Štefan Bošňák sa stal primátorom Trnavy už štvrtýkrát, 2006).

Tabuľka 6: Výsledky volieb primátora mesta Trnava v roku 2006

Kandidát	Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Získané hlasy	Podiel v % z počtu platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov
Štefan Bošňák	KDH, SDKÚ-DS	10 053	62,33
Stanislav Križan	Smer-SD, HZDS-ĽS, SNS, SF	5 765	35,75
Igor Pinkava	HZD	310	1,92

Zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie, 2020

Graf 4: Výsledky volieb primátora v meste Trnava

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Ďalšími kandidátmi na primátora boli lekár Stanislav Križan (Smer-SD, HZDS-ĽS, SNS a SF) a poslanec NR SR Igor Pinkava (HZD). Krajský predseda HZD v Trnave Ľubomír Antal však koncom novembra stiahol kandidatúru Igora Pinkavu po tom, ako sa republikové orgány HZD rozhodli podporovať kandidáta koalície Smer-SD, HZDS-ĽS, SNS a SF Stanislava Križana. Podľa jeho vyhlásenia Pinkava o rokovaní vedel a 22. novembra mal prisľúbiť, že sa vzdá sám. Igor Pinkava na stiahnutie svojej kandidatúry reagoval podaním trestného oznámenia na Antala, nemalo to však žiaden vplyv na to, že sa vo voľbách už jeho hlasy nerátali, nakoľko pre krátkosť času sa už volebné lístky nanovo tlačiť nestihli (Dve trestné oznámenia a žaloba putujú na súd od stiahnutého kandidáta HZD, 2006). V tabuľke 3 však jeho volebný zisk pre ilustráciu uvádzame.

„Stanislav Križan bol obľúbený detský lekár, na ktorého stavilo HZDS a Igor Pinkava

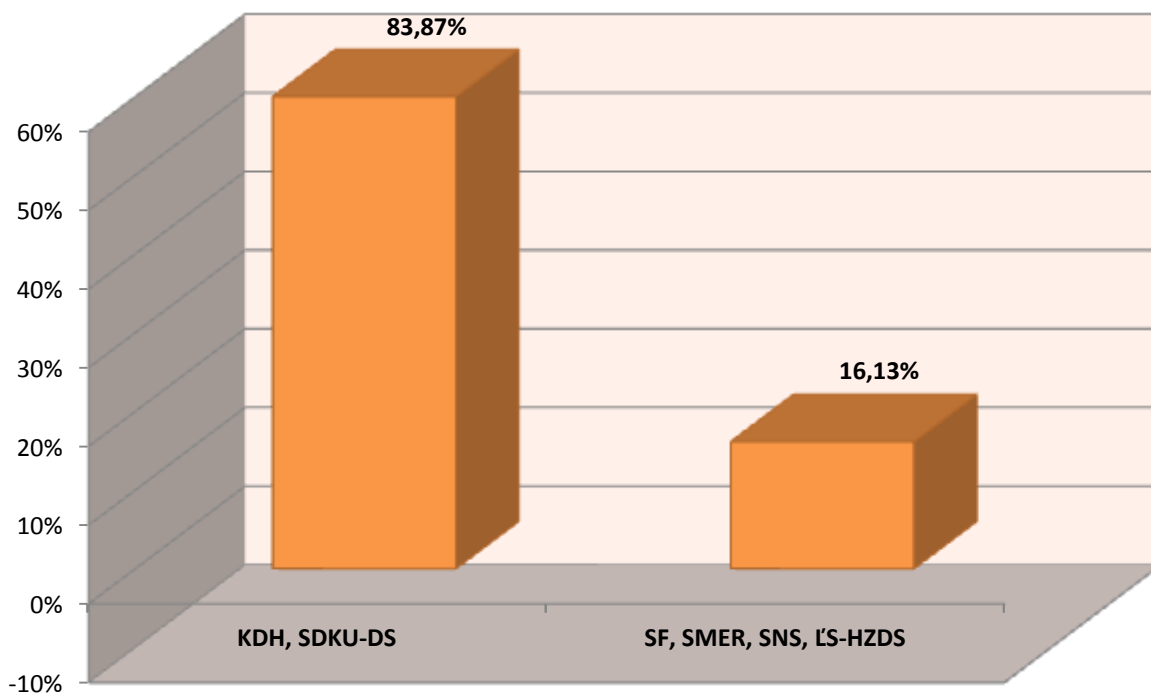
kandidoval ako odídenec z HZDS, ktorého navrhla do volieb konkurenčná HZD. Igor Pinkava bol prvý kandidát na primátora, ktorý predtým sedel v poslaneckej lavici NR SR. Bol poslancom za HZDS, potom sa vzbúril proti Mečiarovi a v parlamente spolu s ďalšími odídencami na čele s Vojtechom Tkáčom vytvorili v roku 2003 samostatný poslanecký klub. Štefan Bošňák sa po prvýkrát naozaj bál konkurencie v lekárovi Križanovi a vôbec nečakal, že zvíťazí takým rozdielom,” okomentoval zákuliesie vtedajších volieb politológ Gabriel Kopúnek (Neštruktúrovaný rozhovor, 2020).

Tabuľka 7: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v Trnave

Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet zvolených kandidátov	Percentuálne rozdelenie koalícií
KDH, SDKU-DS	26	83,87%
SF, SMER, SNS, ĽS-HZDS	5	16,13%

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Graf 5: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v Trnave

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

1.3 Výsledky komunálnych volieb mesta Trnava v roku 2010

Komunálne voľby sa konali 27. novembra. Na území mesta Trnava bolo vytvorených šesť volebných obvodov, ktoré boli rozdelené podľa jednotlivých mestských častí.

Tabuľka 8: Volebná účasť na komunálnych voľbách v meste Trnava v porovnaní s celoslovenskou účasťou

Percentuálna účasť v meste Trnava	Percentuálna účasť v rámci celej SR
29,35%	49,69 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Trnavčania si volili primátora a poslancov mestského zastupiteľstva v závislosti od miesta svojho bydliska v jednom z 56 volebných miestností. Každý volič bez rozdielu volebného obvodu volil jedného zo štyroch kandidátov na primátora. Každý volebný obvod mal svojich vlastných kandidátov na poslancov. „Špecifikum komunálnych volieb bolo v tom, že obyvateľ s trvalým pobytom napríklad na Družbe nemohol dať svoj hlas kandidátovi z Prednádražia. Nedocielil sa však zámer, aby za danú volebný obvod kandidoval len ten, kto v tom obvode aj býval. Najmä KDH s tým mala problém, lebo viacerí jej dlhoroční poslanci sa presťahovali do mestskej časti Modranka, a táto časť mala len jeden poslanceký mandát. Tak kandidovali napríklad vo volebných obvodoch Západ, Východ a Sever,“ poznamenal Gabriel Kopúnek (Neštruktúrovaný rozhovor, 2020).

Tabuľka 9: Počet volených poslancov v jednotlivých volebných obvodoch

Volebný obvod	Počet poslancov
č. 1 Staré mesto	5
č. 2 Západ (Prednádražie, A. Kubinu, časť Spiegelsaal)	6
č. 3 Sever (Vodáreň, Hliny, Zátvor, Kopánka)	7
č. 4 Východ (Družba, Vozovka, Tehelná)	7
č. 5 Juh (Linčianska, Tulipán)	5
č. 6 Modranka	1

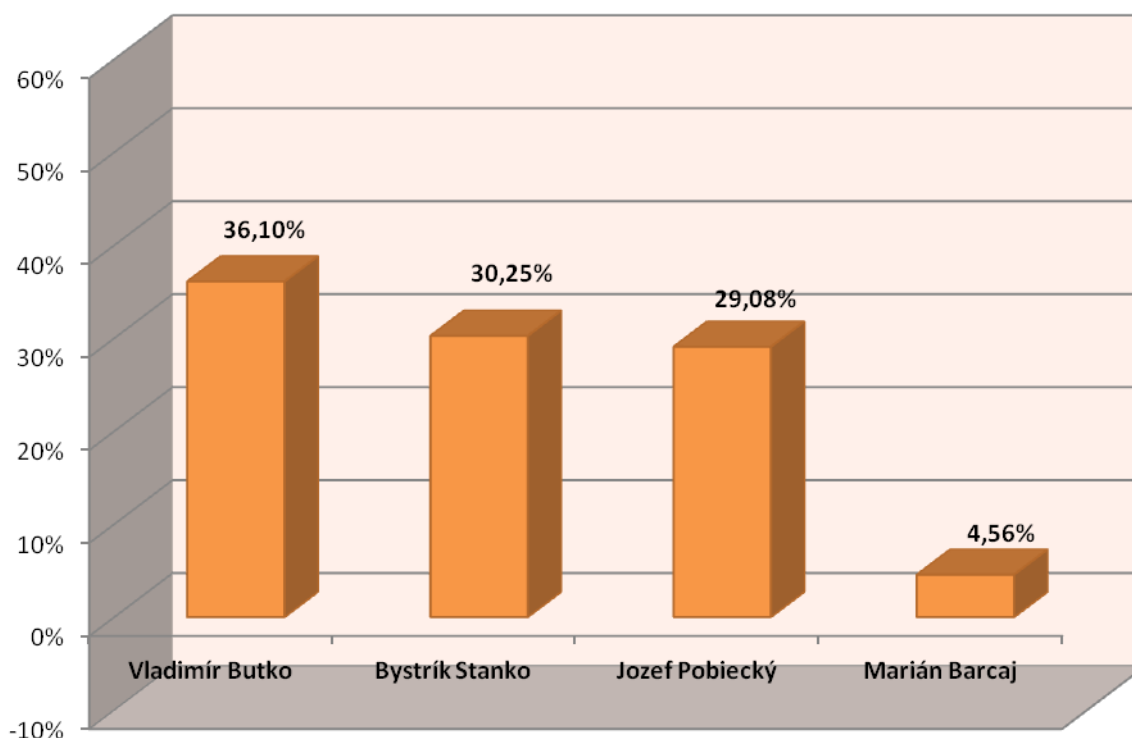
Zdroj: www.trnava.sk, vlastné spracovanie, 2020

O primátorskú stoličku bojovali štyria kandidáti, o 31 poslancekých kresiel sa uchádzalo 124 kandidátov. „Štefan Bošňák sa rozhodol už nekandidovať a za svojho nástupcu vybral Vladimíra Butka. To sa ale nepáčilo predstaviteľom SDKÚ-DS, ktorých kandidát sa podľa dohody s KDH mal stať spoločným pre obe strany. Jasné, že KDH to poprelo, a tak SDKÚ-DS postavilo vlastného kandidáta Pobieckého. Ďalšieho silného kandidáta našiel aj SMER v osobe Bystríka Stanka, ktorý bol dovtedy krajským policajným riaditeľom. SMER ťažil aj zo spoločenskej atmosféry, bolo po parlamentných voľbách, pri moci bola rozhádaná pravica. Na zvolenie smeráckeho primátora to síce nestačilo, ale ovládli mestské zastupiteľstvo. KDH doplatilo na to, že z kandidačných listín pred voľbami vyškrtlo mladých ľudí, ktorých si zvolili jednotlivé miestne organizácie a dosadilo tam staré štruktúry. Tie ľudia odmietli voliť. Stalo sa tak po prvý raz, že po komunálnych voľbách sa primátor nemohol oprieť o podporu zastupiteľstva a Butko musel podpisovať aj to, čo mu bolo proti srsti. Aj preto sa radšej rozhodol, že už ďalšie volebné obdobie nebude kandidovať,“ poznamenal analytik komunálnych volieb v Trnave Gabriel Kopúnek (Neštruktúrovaný rozhovor, 2020). Prevolebná kampaň kandidátov na primátora sa zaobišla bez vzájomného napádania sa kandidátov. Pozoruhodné na nej boli viaceré zhody medzi nimi v riešení tém, ktoré mesto trápili. Nimi bola doprava, bezdomovci či nutnosť rekonštrukcie pešej zóny (Všetci štyria kandidáti na primátora chcú opraviť pešiu zónu, 2010). Vzruch do kampane prinieslo až kontroverzne angažovanie sa arcibiskupa Róberta Bezáka v podpore kandidáta na primátora Bystríka Stanka. O bývalom policajnom riaditeľovi sa pochvalne vyjadril v platenej volebnej inzercii v regeionálnych novinách. „Nikdy by som si nedovolil zneužiť žiadne vyjadrenie alebo stanovisko nikoho, ani trnavského arcibiskupa. Komunikoval som s jeho kanceláriou i s ním osobne a veľmi jasne som ich informoval, že by som bol rád, keby pán arcibiskup povedal na moju adresu pár slov. To sa aj stalo. Ak som jeho stanovisko použil, vychádzal som z oficiálneho mailu, ktorý mám k dispozícii“, reagoval na obvinenia Bystrík Stanko (Stanko: Vyjadrenie arcibiskupa k mojej osobe mám k dispozícii, 2010).

Tabuľka 10: Výsledky volieb primátora mesta Trnava v roku 2010

Kandidát	Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Získané hlasy	Podiel v % z počtu platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov
Vladimír Butko	KDH	5 815	36,10
Bystrík Stanko	NEKA	4 873	30,25
Jozef Pobiecký	SDKÚ-DS, SaS	4 685	29,08
Marián Barcaj	SDĽ, SZ	735	4,56

Zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie, 2020

Graf 6: Výsledky volieb primátora v meste Trnava

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Najvyššiu šancu stať sa primátorom mal podľa politológa Michala Horského kandidát KDH viceprimátor Vladimír Butko. Poukázal pritom na fakt, že sa rozišla „desaťročia trvajúca koalícia SDKÚ-DS a KDH“. Kresťanskí demokrati podporujú už spomínaného Butka. SDKÚ-DS sa spojila so stranou SaS, s ktorou postavili spoločného kandidáta viceprimátora Jozefa Pobieckého. Horský z tejto dvojice dával vyššie šance Butkovi. „Druhý zaujímavý fakt je ten, že najsilnejší subjekt Smer-SD nepostavil vlastného stranického kandidáta, ale podporu vyjadril ľavicovo orientovanému nezávislému kandidátovi expolicajtovi Bystríkovi Stankovi,“ doplnil Horský. Neočakával, že by tento kandidát v komunálnych voľbách uspel. Rovnako aj kandidát SDĽ a Strany zelených podnikateľ Marián Barcaj (Primátorom Trnavy sa podľa politológa stane zrejme kandidát KDH – V. Butko, 2010). Vtedajší 55-ročný viceprimátora Vladimír Butko sa chcel opierať o svoje dlhoročné skúsenosti. „Po šesnástich rokoch v pozícii zástupcu primátora viem, čo by mal primátor robiť, urobiť, aké problémy pritom môže očakávať, viem ako sa hľadajú tie dobré riešenia, aj keď sa už zdanlivo minuli, poznám potreby a nároky ľudí, poznám kompetencie mesta, zastupiteľstva. Chcem

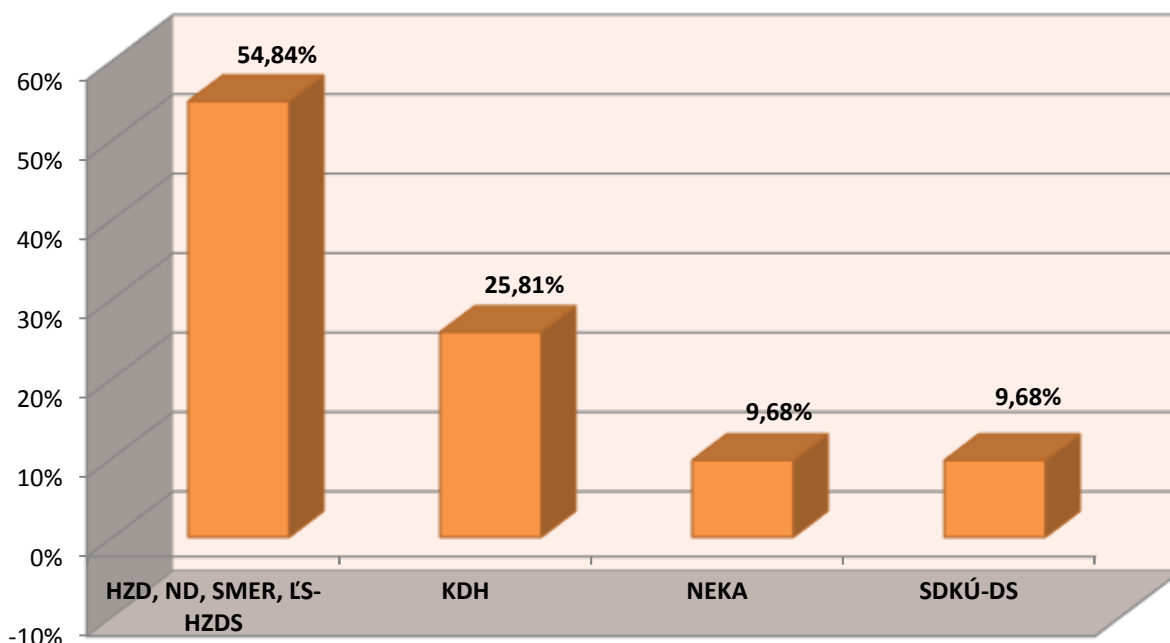
nadobudnuté skúsenosti a zručnosti použiť ako primátor,” uvádzal Butko vo svojej volebnej kampani. Svoj volebný program zhrnul do 21 bodov, medzi nimi je riešenie dopravnej situácie, parkovania, centra mesta, detské ihriská, infraštruktúru a podobne (Primátorom Trnavy bude Vladimír Butko, 2010).

Tabuľka 11: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v Trnave

Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet zvolených kandidátov	Percentuálne rozdelenie koalícií
HZD, ND, SMER, ĽS-HZDS	17	54,84%
KDH	8	25,81%
NEKA	3	9,68%
SDKÚ-DS	3	9,68%

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Graf 7: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v Trnave

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

1.4 Výsledky komunálnych volieb mesta Trnava v roku 2014

V sobotu 15. novembra 2014 sa zúčastnilo na voľbách takmer 18,5 tisíce z vyše 55-tisíc oprávnených voličov. Svoje právo vybrať si primátora a poslancov tak využila len tretina Trnavčanov. Pre porovnanie pred štyrmi rokmi dosiahla volebná účasť 29,35%, k urnám prišlo 16 316 voličov, čo je zhruba o dvetisíc menej ako v roku 2014.

Tabuľka 12: Volebná účasť na komunálnych voľbách v meste Trnava v porovnaní s celoslovenskou účasťou

Percentuálna účasť v meste Trnava	Percentuálna účasť v rámci celej SR
33,29%	48,34 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

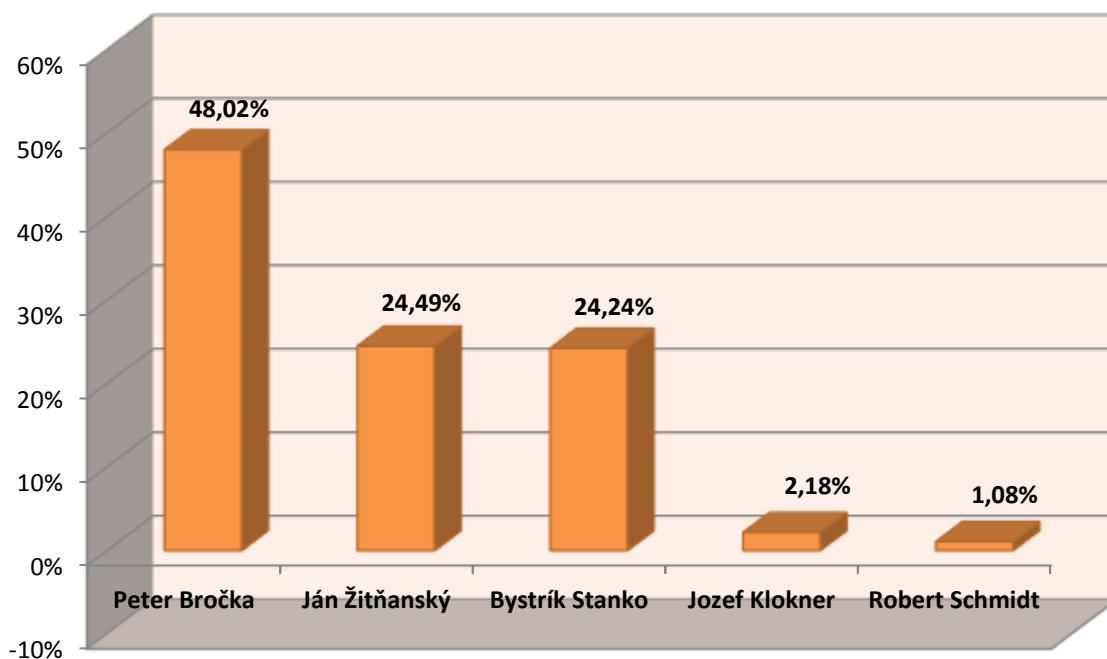
„Účasť voličov a aj výsledky volieb ovplyvnili kauzy SMERU-SD, najmä kauza piešťanského CT, ktorá vyplávala na povrch mesiac pred voľbami a SMER-SD na ňu nedokázal adekvátne zareagovať. Kauza bola natoľko silná, že bol Bystrík Stanko rozhodnutý stiahnuť svoju kandidatúru. Ak by bola volebná kampaň zo strany KDH férová, vzdal by sa v prospech Jána Žitňanského, lebo už všetci tušili, že by mohol Bročka vyhrať. Bročku KDH aj SMER ako protivníka ignorovali a mysleli si, že nemá potrebný výtlak, a tak sa predvolebný súboj odohral hlavne medzi Žitňanským a Stankom. Bročka však cez facebook dokázal zmobilizovať mladých ľudí, ktorí mu aj dali hlas. Voliči SMERU neprišli a kandidát KDH nebol žiadnou osobnosťou, ale len samozvanec, ktorý sa sám navrhol na kandidáta s prísľubom, že sa nebude uchádzať zároveň o post poslanca. Takže sa nedostal ani do mestského zastupiteľstva a jeho kariéra komunálneho politika tak skončila. Osobitným prípadom bol kandidát Jozef Klokner, ktorý sa chcel po odchode z KDH dostať na post mestského poslanca. Tak som mu poradil, aby sa začal viac zviditeľňovať, najlepšie za málo peňazí, a to tak, že bude kandidovať na primátora, čo mu zaručí publicitu v médiách. Vyšlo mu to,“ konštatoval mediálny odborník Gabriel Kopúnek (Neštruktúrovaný rozhovor, 2020).

Tabuľka 13: Výsledky volieb primátora mesta Trnava v roku 2014

Kandidát	Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Získané hlasy	Podiel v % z počtu platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov
Peter Bročka	NEKA	8 739	48,02
Ján Žitňanský	KDH, OĽaNO, SDKÚ-DS, NOVA, SaS, SZ, MOST – HÍD	4 458	24,49
Bystrík Stanko	Smer-SD	4 412	24,24
Jozef Klokner	NEKA	394	2,18
Robert Schmidt	SNS	197	1,08

Zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie, 2020

Graf 8: Výsledky volieb primátora v meste Trnava

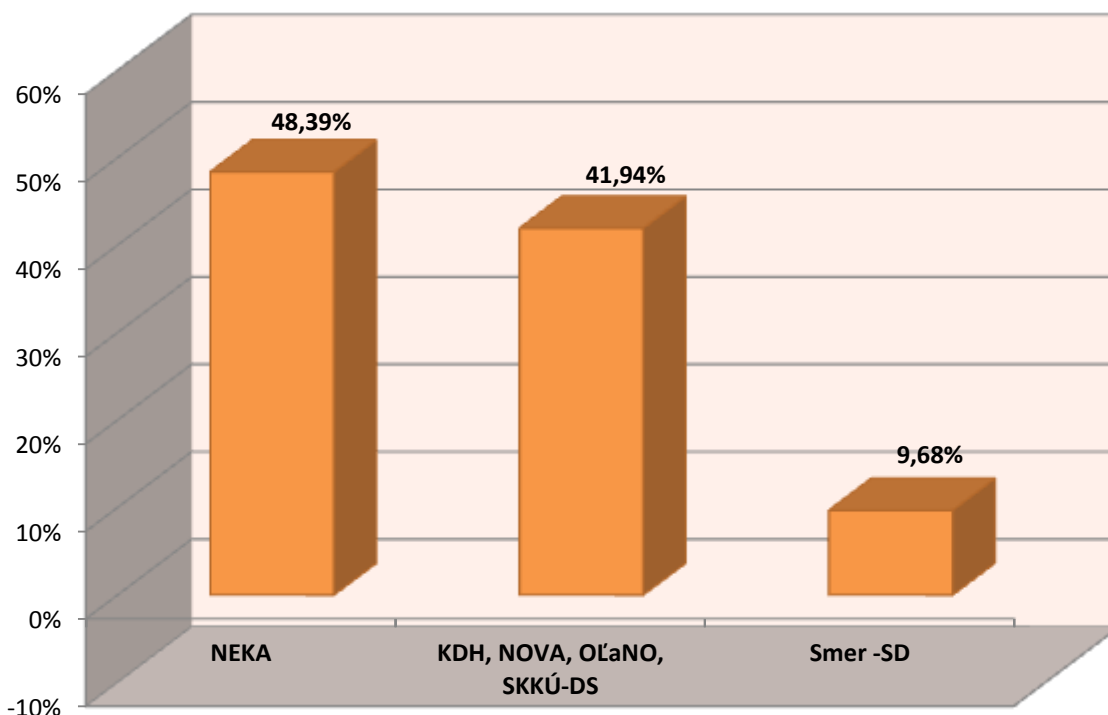

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Tabuľka 14: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v Trnave

Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet zvolených kandidátov	Percentuálne rozdelenie koalícií
NEKA	15	48,39%
KDH,NOVA,OLANO,SDKÚ.DS	13	41,94%
SMER-SD	3	9,68%

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Graf 9: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v Trnave

Zdroj: Štatistický úrad SR,2020

Na čelo trnavskej samosprávy sa po voľbách 15. novembra 2014 postavil vtedy len 32-ročný právnik, nezávislý kandidát Peter Bročka. Zvolený primátor Peter Bročka získal 8 739 hlasov t. j. 48% hlasov, ostatní štyria kandidáti dohromady 52 percent. „Bročka bol nezamestnaný právnik, ktorý v každom zamestnaní nevydržal viac ako dva roky. Dokonca bol v roku volieb vyškrtnutý zo zoznamov Úradu práce pre nespokojnosť pri hľadaní zamestnania. On to odôvodnil tým, že sa chce viac sústrediť na komunálne voľby. Bročku vôbec nikto nepoznal, zviditeľnil sa tým, že ignoroval mestské VZN a skrášľoval mesto tam, kde mohol byť najviac na očiach – maľoval preliezky na detských ihriskách, zábradlia, ploty. Bročku vlastne vytvorili Butko zo Stankom, ktorí mu dovolili v čase, keď bol Butko primátorom a Stanko viceprimátorom, aby sa ako aktivista staral o kosenie trávy a čistenia Kalvárie a okolia Morovej kaplnky. Na jeho prácu boli samé sťažnosti, ale vedenie mesta to ignorovalo. Vlastne sa Butko a Stanko báli, že by si proti sebe poštvali okolie mladých ľudí. Keby ho vtedy znemožnili tým, že by mu správu verejnej zelene vzali, nebol by voľby vyhral a ak, tak nie s takým náskokom. Butko a Stanko mu vlastne posvätili, že to, čo robí, je dobré a správne, a ľudia mu uverili,“ konštatoval v analýze volieb Gabriel Kopúnek (Neštruktúrovaný rozhovor, 2020).

Najviac poslancov bolo v novom zastupiteľstve nezávislých (15, z nich 12 za OZ Lepšia

Trnava), 13 mandátov získala pravicová koalícia KDĽ, OĽaNO, SDKÚ-DS, NOVA, SaS a SZ. Len tri kreslá z pôvodných osemnástich obhájil SMER-SD.

1.5 Výsledky komunálnych volieb mesta Trnava v roku 2018

Voľby do orgánov samosprávy obcí v roku 2018 sa už riadili novou legislatívou. Nový zákon obmedzil množstvo financií, ktoré mohli politické strany a nezávislí kandidáti investovať do volebnej kampane. V prípade politickej strany sa maximálna suma vrátane DPH stanovila na 500 000 eur, pre nezávislého kandidáta na funkciu starostu či primátora sa táto suma odvíja od počtu obyvateľov obce či mesta. V prípade Trnavy išlo o sumu 100 000 eur. Zákon č. 181/2014 Z. z. zároveň prikazuje, aby si nezávislý kandidát na starostu či primátora obce/mesta nad 5 000 obyvateľov zriadil osobitný účet v banke, na ktorom musí viesť finančné prostriedky určené na volebnú kampaň. Na druhej strane legislatíva neprikazuje žiadnej komerčnej banke, aby kandidátom takéto účty zriadila, ponechala to na ich rozhodnutie.

Tabuľka 15: Volebná účasť na komunálnych voľbách v meste Trnava v porovnaní s celoslovenskou účasťou

Percentuálna účasť v meste Trnava	Percentuálna účasť v rámci celej SR
37,75%	48,67 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Kandidátka na primátorku Trnavy Vanesa Šteinerová sa tak dostala do situácie, že jej nová legislatíva takmer odoprela ústavné právo uchádzať sa o volenú funkciu, keďže jej Slovenská sporiteľňa odmietla zriadiť takýto osobitný účet, hoci v danej finančnej inštitúcii má aj súkromný bankový účet. Paradoxne, ostatným kandidátom na funkciu primátora Trnavy nie. Ak by na Slovensku takúto službu poskytovala len jedna banka, poprípade by sa takto zachovali aj ostatné, nemohla by kandidovať. Účet si napokon zriadila vo Fio banke.

Mestská volebná komisia (MVK) v Trnave musela v rámci príprav na voľby 2018 riešiť dva podnety ohľadom zoznamu zaregistrovaných kandidátov. V prvom prípade v rozpore s novou legislatívou o ochrane osobných údajov zverejnila v zoznamoch aj adresy všetkých 155 kandidátov. Pracovníci tento omyl pripísali na vrub programu, ktorý takto zoznam vygeneroval. Po zverejnení na to vraj hneď prišli a zoznamy stiahli a komisia poslala kandidátom ospravedlnenie. Druhý podnet podal na MVK nezávislý kandidát na poslanca i primátora mesta Marián Galbavý, ktorý namietal uvedenie názvu Občianskeho združenia Za lepšiu Trnavu do kolónky zamestnanie. Takto to mali kandidáti občianskeho združenia uvedené už v kandidačných listinách, volebná komisia tento údaj len automaticky skopirovala. Podľa Mariána Galbavého občianske združenie vedome porušilo zákon o podmienkach výkonu volebného práva so zámerom získať oproti iným nezávislým kandidátom neprímeranú výhodu. MVK následne hlasovaním svojich členov rozhodla o vyčiarknutí názvu OZ Za lepšiu Trnavu zo zoznamu zaregistrovaných kandidátov (Vytváranie politických zoskupení nezávislých kandidátov ako nový trend komunálnej politiky, 2019).

Zmeny v komunálnych voľbách 2018 nastali aj ohľadom vedenia volebných kampaní. Oproti zákonu č. 346/1990 Zb. nová právna úprava zadefinovaná v zákone č. 181/2014 Z. z. napríklad termín začiatku volebnej kampane zo 17 dní pred začiatkom volieb na deň uverejnenia rozhodnutia o vyhlásení volieb v Zbierke zákonov SR, čo v prípade komunálnych volieb 2018 bolo 6. júla 2018, teda štyri mesiace pred konaním volieb 10. novembra 2018. Koniec kampane ostal nezmenený - 48 hodín pred dňom konania volieb. Zrušila sa tiež možnosť vysielat' politickú reklamu, namiesto toho

mohli Rozhlas a televízia Slovenska a vysielatelia s licenciou vysielat' len diskusné programy pre kandidátov na starostu či primátora. Pri zverejňovaní výsledkov volebných prieskumov sa tiež posunul termín posledného dňa možného zverejnenia, no v neprospech voliča, keďže sa sedemdnová lehota predĺžila na štrnásťdnovú.

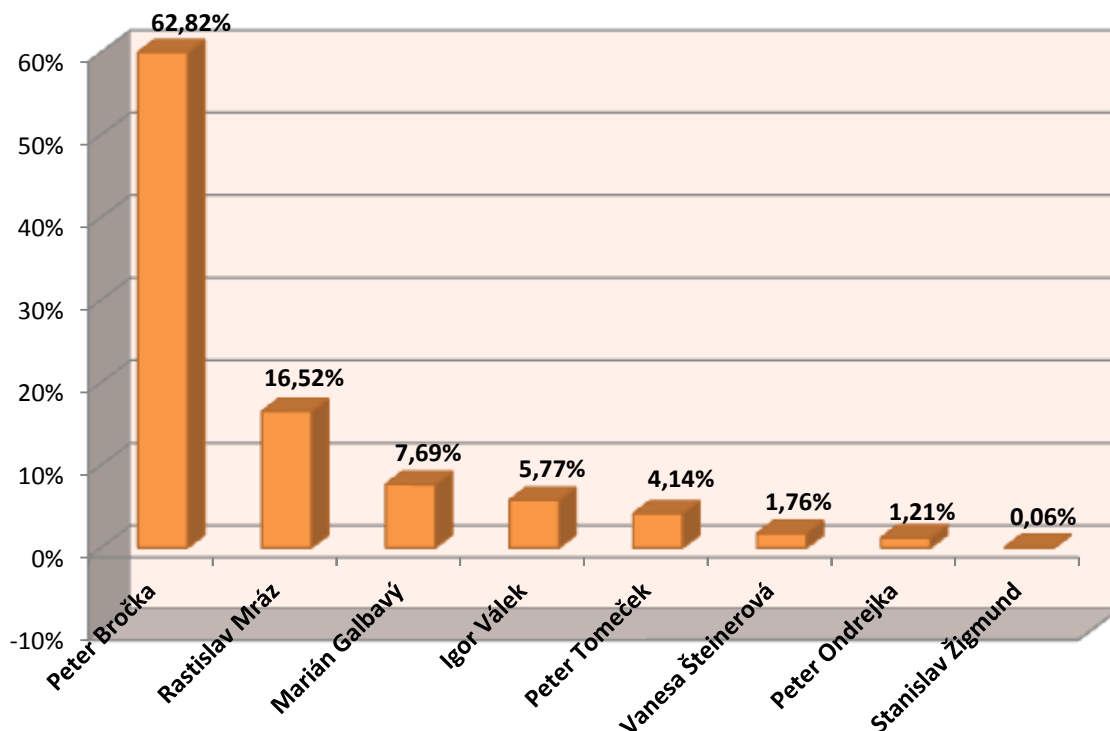
V druhej polovici októbra 2018 robila v Trnave výskumná agentúra AKO dva prieskumy verejnej mienky ohľadom primátorských volieb, z ktorých vzišiel ako jasný víťaz. Prvý prieskum (telefonický zber dát 15. až 17.10.) robila pre objednávateľa, kandidáta Rastislava Mráza, druhý pre svoje potreby (telefonický zber dát 18. a 19.10.), ktorý neskôr prezentovala aj vo vysielaní spravodajskej televízie TA3. Podľa zverejneného prieskumu by vo voľbách Peter Bročka získal viac ako 70% hlasov a najväčší rival Rastislav Mráz len približne 11% hlasov. Zvyšní kandidáti sa pohybovali okolo piatich percent a nižšie. Z prieskumu tvoreného pre Rastislava Mráza vzišlo, že v danom období by sa volieb určite zúčastnilo až 64,2% opýtaných respondentov a 17,3% pravdepodobne áno. Agentúra odhadovala, že by sa volieb zúčastnili iba 2/3 z nich, čo by predstavovalo volebnú účasť približne 43%. Z týchto respondentov by sa určite volieb zúčastnilo 68% mužov a 60,8% žien, a to najviac vo veku 35 - 49 rokov (69,5%) a vo veku 18 - 34 rokov (66,7%), z ktorých 79,4% malo vysokoškolské a 70% stredoškolské vzdelanie s maturitou. Z tých respondentov, ktorí prejavili ochotu zúčastniť sa volieb, by 44% volilo Petra Bročku, Rastislava Mráza 9,6% a Mariána Galbavého len 4,2%. Zvyšní kandidáti nedostali ani 2, % hlasov. Nerozhodnutých pre niektorého z kandidátov bolo až 18,3% respondentov, čo dávalo priestor na lepšie umiestnenie zadávateľa tohto prieskumu. Pri výpočte volebných preferencií len z odpovedí respondentov, ktorí vedeli, komu by dali svoj hlas, získal Peter Bročka až 69,8% hlasov. Petra Bročku by podľa prieskumu volilo 54, % mužov a 49% žien, pričom vo veku 18 - 34 rokov 74,9% voličov a vo veku 35 - 49 rokov 59,8% voličov. Viac hlasov ako ostatní by dostal aj u vekových skupín 50-64 rokov (45,3%) a 65 a viac rokov (23,2%). Pri týchto vekových skupinách bolo aj najviac percent nerozhodnutých voličov pre niektorého z kandidátov (Komunálne voľby 2018: Prieskum verejnej mienky medzi obyvateľmi mesta Trnava).

O funkciu primátora Trnavy sa pôvodne uchádzalo osem kandidátov, čo bolo viac ako vo voľbách 2014 (5) i vo voľbách v roku 2010 (4 kandidáti). Úradujúci primátor Trnavy Peter Bročka získal pre svoje druhé volebné obdobie mandát od 62,82 percenta voličov, ktorí sa zúčastnili na komunálnych voľbách. Volebná účasť bola v Trnave 37,74 percenta. Na hlasovaní sa zúčastnilo 20 524 Trnavčanov, platných hlasov bolo 19.596. O zložení mestského zastupiteľstva rozhodol v dvoch prípadoch pri rovnosti hlasov žreb. Pred štyrmi rokmi v komunálnych voľbách bola volebná účasť v Trnave nižšia - 33,29 percenta (Štatistický úrad SR, 2020).

Tabuľka 16: Výsledky volieb primátora mesta Trnava v roku 2018

Kandidát	Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Získané hlasy	Podiel v % z počtu platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov
Peter Bročka	NEKA	12 731	62,82
Rastislav Mráz	KDH, SZS, SDKÚ-DS	3 349	16,52
Marián Galbavý	NEKA	1 560	7,69
Igor Válek	Smer-SD, SNS	1 170	5,77
Peter Tomeček	NK	839	4,14
Vanesa Šteinerová	NEKA	357	1,76
Peter Ondrejka	NEKA	246	1,21
Stanislav Žigmund	SRK	13	0,06

Zdroj: Štatistický úrad SR, vlastné spracovanie, 2020

Graf 10: Výsledky volieb primátora v meste Trnava

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

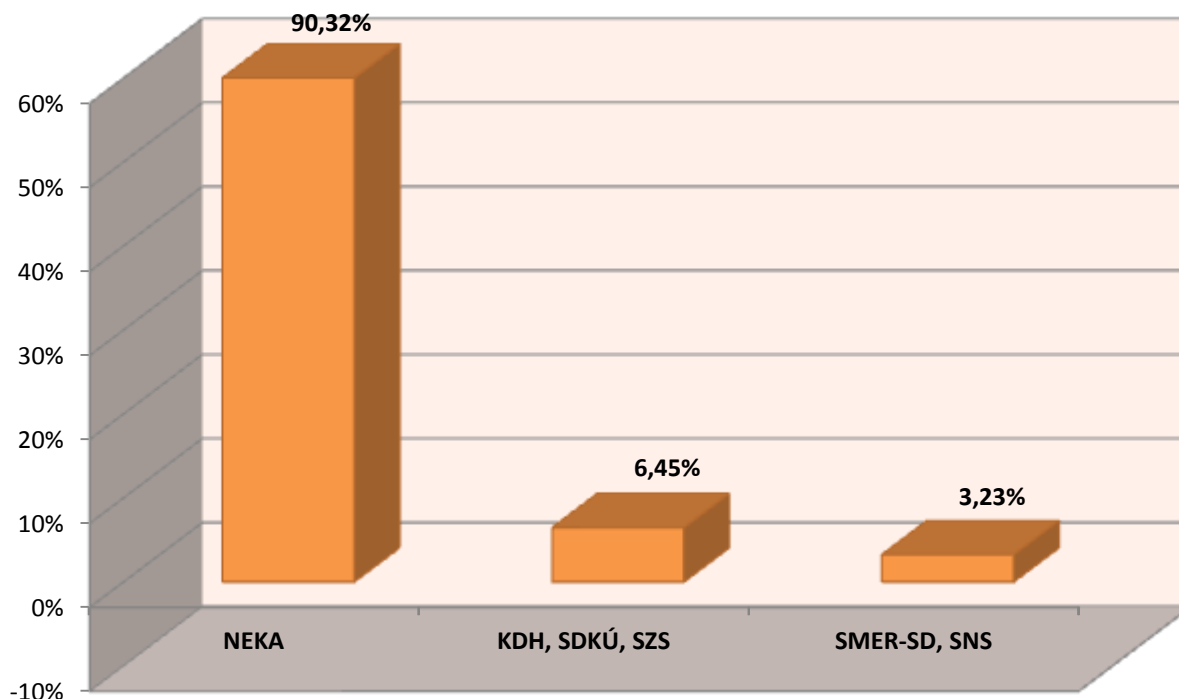
Primátor Trnavy Peter Bročka (nezávislý) minul na kampaň pred komunálnymi voľbami 16 188 eur, najviac peňazí dal na letáky a plagáty. V skutočnosti však mal prenajaté citylighty a iné reklamné nosiče, takže nešlo o nejaké roznášanie letáčikov do schránok ale o klasickú vizuálnu kampaň. Z vlastného vrečka investoval 3500 eur, ďalšie peniaze pochádzajú prevažne od ľudí, ktorí kandidovali do mestského zastupiteľstva v zoskupení Za lepšiu Trnavu. Bročka získal vo voľbách 12 731 hlasov voličov, jeden hlas ho stál v prepočte 1,27 eura. Najviac spomedzi kandidátov na primátora Trnavy investoval do kampane Rastislav Mráz, stála ho takmer 50-tisíc eur, z toho viac ako 30-tisíc mu poskytlo KDĽ. Vo voľbách získal 3349 hlasov, každý hlas ho tak stál približne 15 eur. Mráz skončil v novembrových voľbách primátora na druhom mieste, stal sa však poslancom mestského zastupiteľstva. Primátora Petra Bročku stál jeden získaný hlas voliča 1,27 eur, druhého v poradí Rastislava Mráza približne 15 eur (Bročka dal do kampane 16-tisíc, protikandidát Mráz trikrát via, 2018).

Tabuľka 17: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v Trnave

Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet zvolených kandidátov	Percentuálne rozdelenie koalícií
NEKA	28	90,32%
KDĽ, SDKÚ, SZS	2	6,45%
SMER-SD, SNS	1	3,23%

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Graf 11: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v Trnave

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Trnavu v tomto volebnom období vedú poslanci s vekovým priemerom pod štyridsať rokov. Trnavčania si v komunálnych voľbách 10. novembra zvolili v šiestich volebných obvodoch 31 poslancov. Zelenú dali mladým, vekový priemer mestského zastupiteľstva na začiatku volebného obdobia je 37,5 roka. Najmladší poslanci Andrej Farkaš a Šimon Štefunko (obaja nezávislí, Lepšia Trnava) majú po 27 rokov, pričom je pozoruhodné, že Štefunko má už jedno volebné obdobie za sebou. Najstarším poslancom je 56-ročný Štefan Krištofik. Zvolení zástupcovia Trnavčanov budú dostávať za svoju prácu len niečo cez dvesto eur v hrubom mesačne, živiť sa teda musia inak. Aj keď má mestské zastupiteľstvo 31 poslancov, dostalo sa medzi nich len šesť žien. V 31-člennom Mestskom zastupiteľstve v Trnave je až 28 poslancov nezávislých, dvoch poslancov má KDH a jedného Smer – SD (Trnavu povedú poslanci s vekovým priemerom pod štyridsať rokov, 2018).

ZÁVER

Komunálna politika je základnou bázou všetkých vyšších úrovní politík. Komunálne voľby sú charakteristické tým, že narozdiel od parlamentných volieb si volič nevyberá jednu politickú stranu, ale naopak, má možnosť si vybrať kandidátov zo všetkých kandidujúcich politických strán alebo aj z nezávislých kandidátov. Občania tak prostredníctvom týchto volieb môžu zvoliť poslancov, primátorov respektíve starostov v danom meste či obci, pričom si vyberajú svojho uchádzača na základe volebného programu. Výhodou komunálnych volieb pre voliča je to, že volič a kandidát majú bližší vzťah ako pri iných voľbách. Existujú však aj voliči, ktorí nie sú stotožnení so žiadnym volebným programom a preto si žiadneho kandidáta nevyberú. Komunálne voľby v meste Trnava neboli ovplyvnené dominanciou politických strán, čím sa za posledné volebné obdobia potvrdil trend voľby nezávislých kandidátov. Aktuálny pokles dôvery v politický systém a národné inštitúcie má za následok, že nezávislí kandidáti sa v politickom boji presadzujú čoraz viac. Je to na diskusiu či sa tým zvyšuje kvalita demokracie, nakoľko to je aktuálny problém na Slovensku.

Volebnú účasť vo voľbách v roku 2002 ovplyvnilo to, že pravica začala svoje druhé volebné obdobie vo vláde SR a ľudia jej boli naklonení aj v meste Trnava, preto týchto kandidátov volili. Voliči HZDS odchádzali, SMER ešte nebol až tak etablovaný, čo sa prejavilo aj vo výsledku volieb kandidátov na poslancov mestského zastupiteľstva. Voľby 2006 sa niesli v duchu predčasných parlamentných volieb, ktoré vyvolalo KDH. Výrazne to ovplyvnilo aj komunálne voľby v meste Trnava. KDH a SDKÚ si aj napriek predchádzajúcim nezhodám v parlamentnej politike a predčasných voľbách udržalo spoluprácu a v komunálnej politike podporilo víťaza Štefana Bošnáka, ktorý vďaka svojim ekonomickým úspechom a rozvoju Trnavy výrazným náskokom zvíťazil. Hoci stále si pravicová koalícia udržiavala dominanciu aj v mestskom zastupiteľstve, nové nastolené témy v predvolebnej kampani opozičných strán oslovili voličov a do zastupiteľstva sa po rokoch opäť vrátili zástupcovia stredolavých strán, hoci v menšom počte.

Komunálne voľby v roku 2010 mali pokračovať v zabehnutých koľajách predchádzajúceho primátora Štefana Bošnáka, ktorý štafetu odovzdal svojmu zástupcovi Vladimírovi Butkovi (KDH), ktorý síce voľby vyhral, avšak s oveľa menším náskokom ako jeho predchodca. Zaujímavosťou týchto volieb bolo, že sa do mestského zastupiteľstva dostalo viac kandidátov stredolavej koalície strán a tiež traja nezávislí kandidáti.

Politická situácia sa v meste Trnava po komunálnych voľbách v roku 2014 výrazným spôsobom zmenila. A to najmä z dôvodu, že v predošlých volebných obdobiach viedli mesto primátori, ktorí boli z rovnakej politickej strany. Avšak práve v týchto voľbách prišla zmena v podobe nezávislého kandidáta bez podpory akejkoľvek politickej strany. Výhodou pre jeho prvé štvorročné volebné obdobie bolo, že si dokázal získať nielen podporu iných nezávislých kandidátov, ale napríklad aj poslanca za Smer-SD Jozefa Čavojského.

V komunálnych voľbách v roku 2018 boli najväčšie šance na víťazstvo pripisované Petrovi Bročkovi. Tieto prognózy sa aj následne naplnili. Rovnako sa v predvolebných prieskumoch predpokladalo, že nezávislí poslanci za združenie Lepšia Trnava obhája svoje pozície. Napokon si vybojovali dominantné postavenie v mestskom zastupiteľstve, aké mala do roku 2010 aj koalícia streoprávnych strán na čele s KDH a SDKÚ-DS.

POUŽITÁ LITERATÚRA

BENKOVIČOVÁ, Ľ. 2006. *Pohľad na vybrané otázky volieb do samosprávnych orgánov vyšších územných celkov v roku 2005*. Slovenská politologická revue 4/2006. FSV UCM Trnava. ISSN 1335-9096. [par. 2020-11-12]. Dostupné na: <http://sjsps.fsvucm.sk/Articles/06_4_2.pdf>.

Bročka dal do kampane 16-tisíc, protikandidát Mráz trikrát viac, 2018. SITA. [par. 2020-10-17]. Dostupné na: <<https://www.webnoviny.sk/primator-trnavy-brocka-investoval-do-volebnej-kampane-viac-ako-16-tisic-eur-mraz-dal-trikrat-viac/>>.

Dve trestné oznámenia a žaloba putujú na súd od stiahnutého kandidáta HZD, 2008. TASR. [par. 2020-10-17]. Dostupné na: <http://klient.tasr.sk/klient/asx/search/view/ViewerPure.aspx?Document=..%2F.%2FInput_text%2FF2006%2FD_%2FS20080407_163650.ntm%40Fondy00&QueryText=%28Trnava%29>.

Kandidát na primátora Trnavy P. Adamec sľuboval razantný rozvoj a zmenu, 2002. TASR. [par. 2020-10-17]. Dostupné na: <<http://klient.tasr.sk/klient/asx/search/view/ViewerPure.aspx?Docu>

ment=..%2F.%2FInput_text%2FF2002%2FD_%2FS20080416_103339.ntm%40Fondy00&QueryText=%28+Trnava%29>.

Komunálne voľby 2018: Prieskum verejnej mienky medzi obyvateľmi mesta Trnava vypracovaný agentúrou AKO pre zadávateľa - kandidáta na primátora Rastislava Mráza (čerpané informácie v tejto práci sú s jeho súhlasom)

KOPÚNEK, G. 2019. Vytváranie politických zoskupení nezávislých kandidátov ako nový trend komunálnej politiky. In: *PUBLICITY 2019, Zborník príspevkov doktorandov z medzinárodnej vedeckej konferencie*. FSV UCM Trnava, 2019. 169 s. ISBN 978-80-572-0026-0.

Oficiálne výsledky komunálnych volieb 2002, 2006, 2010, 2014, 2018. OFICIÁLNA STRÁNKA MESTA TRNAVA. [par. 2020-12-07]. Dostupné na: <<https://www.trnava.sk/sk/vyhľadavanie?q=v%C3%BDsledky+volieb>>.

Neštruktúrovaný rozhovor s politológom PhDr. Gabrielom Kopúňkom, odborníkom na komunálne voľby v Trnave

OROSZ, L. a kol., 2015. Volebné právo. Košice: UPJŠ, 2015, s. 291. ISBN 978-80-8152-346-5.

Primátorom Trnavy bude Vladimír Butko, 2014. TASR. [par. 2020-10-17]. Dostupné na:

<http://klient.tasr.sk/klient/asx/search/view/ViewerPure.aspx?Document=..%2F.%2FInput_text%2Fonline%2F10%2F11%2Ftbbubrn173213.dat.1%40Fondy&QueryText=%28Trnava%29>.

Primátorom Trnavy sa podľa politológa stane zrejme kandidát KDĽ V. Butko, 2014, TASR, [par. 2020-10-17]. Dostupné na: <http://klient.tasr.sk/klient/asx/search/view/ViewerPure.aspx?Document=..%2F.%2FInput_text%2Fonline%2F10%2F11%2Ftbbubad261897.dat.1%40Fondy&QueryText=%28Trnava%29>.

<http://klient.tasr.sk/klient/asx/search/view/ViewerPure.aspx?Document=..%2F.%2FInput_text%2Fonline%2F10%2F11%2Ftbbubad261897.dat.1%40Fondy&QueryText=%28Trnava%29>.

SLOV-LEX právny a informačný portál, Zákon č. 180/2014 Z. z. [par. 2020-11-10]. Dostupné na: <<http://www.zakonypreludi.sk/zz/2014-180/znenie-20171130>>.

SLOV-LEX právny a informačný portál, Zákon č. 181/2014 Z. z. [par. 2020-11-10]. Dostupné na: <<http://www.zakonypreludi.sk/zz/2014-181>>.

SLOV-LEX právny a informačný portál, Zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky z 1. septembra 1992. [par. 2020-11-10]. Dostupné na: <<http://www.zakonypreludi.sk/zz/1992-460>>.

Stanko: Vyjadrenie arcibiskupa k mojej osobe mám k dispozícii, 2014. TASR. [par. 2020-10-17].

Dostupné na: <http://klient.tasr.sk/klient/asx/search/view/ViewerPure.aspx?Document=..%2F.%2FInput_text%2Fonline%2F10%2F11%2Ftbbubj8234945.dat.1%40Fondy&QueryText=%28Trnava%29>.

ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR, 2020. *Voľby a referendá*. [par. 2020-11-10]. Dostupné na: <<https://volby.statistics.sk/>>.

Štefan Bošňák sa stal primátorom Trnavy už štvrtýkrát, 2006. TASR. [par. 2020-10-17]. Dostupné

na: <http://klient.tasr.sk/klient/asx/search/view/ViewerPure.aspx?Document=.%2F.%2FInput_text%2FF2006%2FD_%2FS20080407_161539.ntm%40Fondy00&QueryText=%28Trnava%29>

Trnavu povedú poslanci s vekovým priemerom pod štyridsať rokov, 2018. TRNAVSKÝ HLAS.

[par. 2020-11-14]. Dostupné na: <<https://www.trnavskyhlas.sk/c/25241-trnavu-povedu-poslanci-s-vekovym-priemerom-pod-styridsat-rokov.htm>>.

V Trnave sú už len štyria kandidáti na primátora, 2002. TASR. [par. 2020-10-17]. Dostupné na:

<http://klient.tasr.sk/klient/asx/search/view/ViewerPure.aspx?Document=.%2F.%2FInput_text%2FF2002%2FD_%2FS20080416_104110.ntm%40Fondy00&QueryText=%28+Trnava%29>.

Všetci štyria kandidáti na primátora chcú opraviť pešiu zónu, 2014. TASR. [par. 2020-10-17].

Dostupné na: <http://klient.tasr.sk/klient/asx/search/view/ViewerPure.aspx?Document=.%2F.%2FInput_text%2Fonline%2F10%2F11%2Ftbbub89000185.dat.1%40Fondy&QueryText=%28Trnava%29>.

Trnava má osem kandidátov na post primátora, 2018. Aktuality.sk. [par. 2020-11-10]. Dostupné na:

<<https://www.aktuality.sk/clanok/635979/komunalne-volby-2018-trnava-ma-osem-kandidatov-na-post-primatora>>.

Kontaktné údaje

PhDr. Martin Molčan

Externý doktorand

Katedra verejnej správy, Fakulta sociálnych vied

Univerzita sv. Cyrila a Metóda v Trnave

Bučianska 4/A, 917 01 Trnava

Slovenská republika

E-mail: martinmolcan3@gmail.com

Komunálne voľby v meste Prešov 2002 – 2018

Matúš NOVÁK

ABSTRACT

The presented study focuses on the analysis of municipal elections in the regional city of Prešov, for the years 2002 - 2018. The concept of municipal elections should evoke a certain form of responsibility in each of us. It is territorial self-government that is closest to the citizen and participation in it could be one of the easier forms of co-decision in public affairs. The aim of the presented study is to present to the reader basic information about the elections to the self-government bodies of towns and municipalities in Slovakia. The aim is also to analyze the municipal elections of the city of Prešov from 2002 to 2018, from the election campaign, through the course of the elections, to the final results. Several methods were used in the present study, in particular the method of analysis, synthesis, induction, deduction and comparison..

KEY WORDS: City of Prešov, municipal elections, mayor of the city, city council, election program.

ÚVOD

Voľby do orgánov samosprávy obcí, skrátene aj komunálne voľby, predstavujú voľby poslancov zastupiteľstiev, starostov obcí, mestských častí a primátorov miest. Konajú sa každé štyri roky na základe všeobecného, rovného a priameho volebného práva tajným hlasovaním. Právne aj faktické ukotvenie územnej samosprávy nastalo schválením Slovenskej národnej rady Zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení. Tento krok predstavoval založenie tzv. duálneho modelu verejnej správy, ktorého zámerom je do verejnej správy vniesť princíp hierarchie (nadradenosti a podradenosti). Spomínaný zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, zároveň upravuje aj komunálne voľby a problematiku volebného práva, ktorá sa neustále vyvíja, či aktualizuje (Mesežníkov a kol., 2015).

V rámci Slovenskej republiky môžeme komunálne voľby zaradiť do dvoch skupín. Prvú skupinu predstavuje súbor volieb pred prijatím nového zákona o podmienkach výkonu volebného práva. Druhú skupinu tvoria voľby po roku 2014, kedy nastalo prijatie dvoch nových zákonov o ktorých môžeme povedať, že nanovo zadefinovali právnu úpravu volieb na všetkých úrovniach, vrátane komunálnych. Prvým prijatým je Zákon č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva. Tento zákon upravuje viacero náležitostí týkajúcich sa volieb, avšak najvýznamnejšou je vytvorenie Štátnej komisie pre voľby a kontrolu financovania politických strán, ktorá vystupuje ako nezávislý orgán. Druhým prijatým je Zákon č. 181/2014 Z. z. o volebnej kampani, ktorý upravuje predvolebnú kampaň. V komunálnych voľbách na Slovensku vytvárajú mestá jednomandátové volebné obvody, v ktorých sa následne volí väčšinovým volebným systémom (Blašková, Košťál, Novák, 2020, s. 53-55).

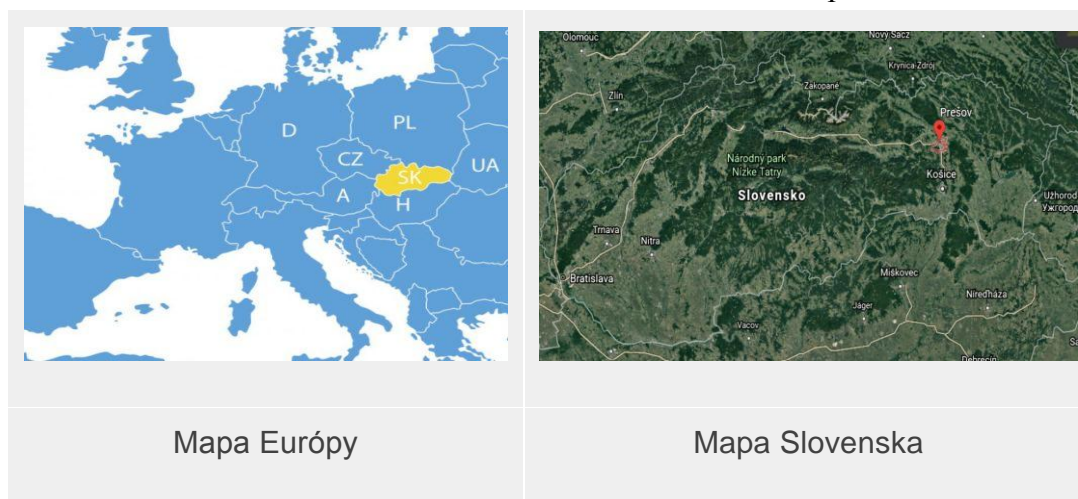
Práve komunálne voľby by mali pre obyvateľov jednotlivých samospráv predstavovať veľmi dôležitý prvok právneho štátu, keďže komunálna samospráva je obyvateľovi najbližšia a mali by v nich participovať na veciach verejných.

1 MESTO PREŠOV

Mesto Prešov je situované vo východnej časti Slovenska, v Prešovskom kraji na sútoku riek Torysa a Sekčov v Košickej kotline. Prešov patrí do Košicko-prešovskej aglomerácie a predstavuje prirodzené kultúrne, hospodárske, dopravné a administratívne centrum regiónu Spiš. Prvá písomná zmienka tohto mesta siaha až do roku 1247. Mesto sa rozprestiera na takmer 71 kilometrov štvorcových a má približne 90 000 obyvateľov. V tomto smere v rámci Slovenskej republiky

vystupuje ako tretie najväčšie mesto. Mesto Prešov je tvorené štyrmi katastrálnymi oblasťami, Prešov, Solivar, Šalgovík a Nižná Šebastová. Samotne mesto Prešov je významným hospodárskym a správnym centrom východného Slovenska. Už v minulosti, historicky od udelenia mestských práv, sa v ňom sústreďovali riadiace činnosti, ktoré mali dosah len na okolité mestá a obce, neskôr na celý región. Vyplýva to z jeho geografickej polohy, keďže je postavené na križovatke bývalých významných obchodných ciest. Dnes v meste sídlia viaceré krajské orgány a zároveň je správnym centrom Prešovského samosprávneho kraja, ktorý je najväčší na Slovensku (Oficiálna stránka mesta Prešov, 2020).

Obrázok 1: Pohľad na mesto Prešov na mape

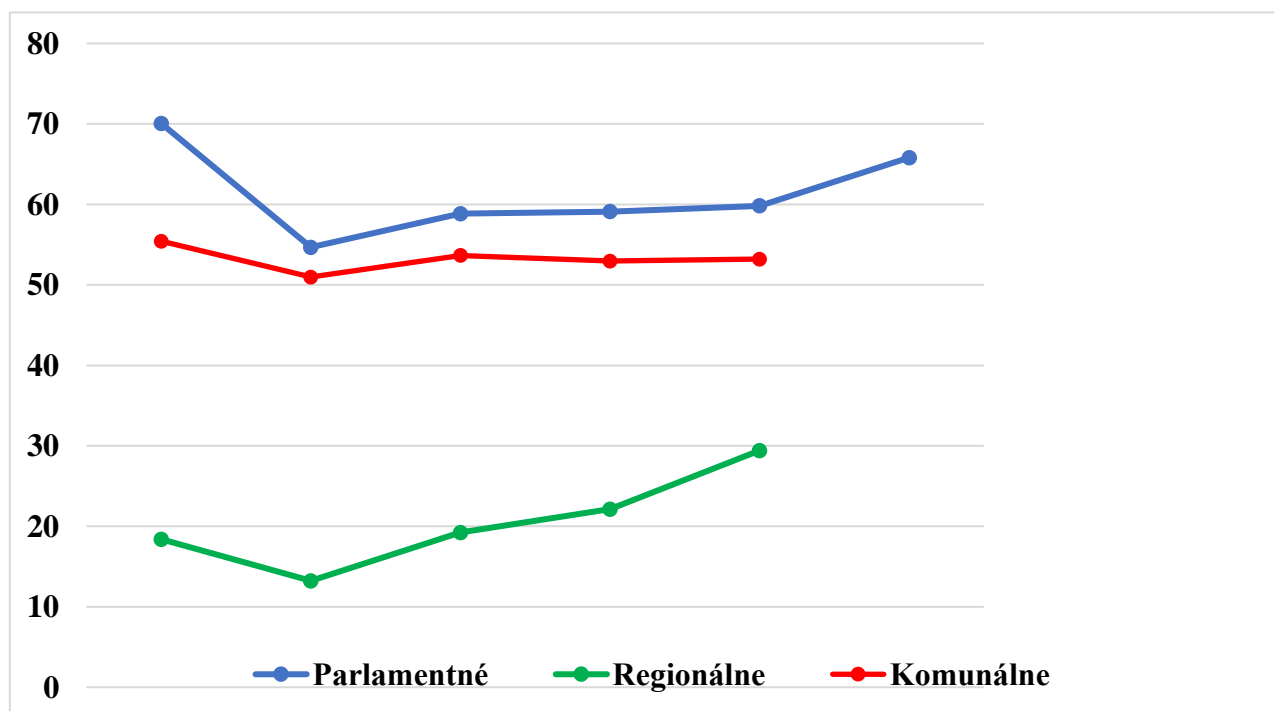

Zdroj: Oficiálna stránka mesta Prešov, 2020

Tabuľka 1: Primátori mesta Prešov a ich stranická príslušnosť (1990 – 2018)

Rok konania volieb	Zvolený primátor	Stranícka príslušnosť
1990	Viliam Sopko	NEKA
1994	Juraj Kopčák	KDH
1998	Juraj Kopčák	DS, DÚ, KDH, SZS
2002	Milan Benč	SDĽ, SDA, SNS, RDH-VÝCHOD, HZDS, HZD
2006	Pavol Hagyari	NEKA
2010	Pavol Hagyari	NEKA
2014	Andrea Turčanová	OKS, NOVA, MOST-HÍD, OĽANO, SDKÚ-DS, KDH
2018	Andrea Turčanová	NOVA, OĽANO, KDH

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Graf 1: Vývoj účasti vo voľbách

2002	2006	2010	2012	2016	2020
2001	2005	2009	2013	2017	
2002	2006	2010	2014	2018	

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

1.1 Výsledky komunálnych volieb mesta Prešov v roku 2002

Komunálne voľby, rovnako ako na celkom Slovensku, sa aj v meste Prešov konali dva po sebe idúce dni, 6. a 7. decembra 2002. Celoslovenská účasť nepresiahla hranicu 50%, k volebným urnám prišlo presne 49,51% oprávnených voličov. V samotnom meste Prešov bolo percento účasti ešte o čosi nižšie, k voľbám prišlo 35,92% oprávnených voličov. Politologička Soňa Szomolányi sa pred voľbami vyjadrila, že tieto komunálne voľby budú v porovnaní s parlamentnými viac o osobnostiach ako o politických stranách: „dôležitým je pritom faktor veľkosti sídla – čím je menšia obec či mesto, tým je aj menej rozhodujúca stranícka voľba“ (TASR, 2002).

Tabuľka 2: Volebná účasť na komunálnych voľbách v meste Prešov v porovnaní s celoslovenskou účasťou

Percentuálna účasť v meste Prešov	Percentuálna účasť v rámci celej SR
35,92 %	49,51 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Do súboja o primátorské kreslo tretieho najväčšieho mesta na Slovensku počiatočne vstupovali šiesti kandidáti, avšak týždeň pred voľbami ostali v hre iba štyria. Svojej kandidatúry sa v prospech ľavičiara Milana Benča (SĎĽ, SDA, SNS, RDH-VÝCHOD, HZDS, HZD) vzdali dvaja nezávislí kandidáti Ivan Benko a Igor Novák. Mnoho odborných osobností sa po komunálnych voľbách zhodlo na tom, že tam kde sa dvaja kresťanskí lídri „bijú“ (Juraj Kopčák a Štefan Kužma), bývalý komunista zvíťazí. Nezhody medzi KDĽH a SDKÚ v Prešove poznačili aj viaceré nominácie v okolí

krajského mesta. V komunálnych voľbách mesta Prešov v roku 2002 asi najväčšiu pozornosť na seba upriamila strana KDĽ, z dôvodu oznámenia kandidatúry na primátora vtedajšieho okresného predsedu Stanislava Kahanca, ktorému vyslovili plnú podporu aj strany DS a ANO. Výrazne dôležité politické boje boli zvädzané v rámci strany SDKÚ, medzi súčasným primátorom Jurajom Kopčákom a jeho tzv., pravou rukou, viceprimátorom Štefanom Kužmom. Spolu s Jurajom Kopčákom do strany pred voľbami vstúpilo vyše sto „jeho“ ľudí. Zámerom tohto kroku malo byť jeho víťazstvo v „primárkach“. Vedenie strany ich však odmietlo pripustiť k hlasovaniu, čo spôsobilo odstúpenie Juraja Kopčáka deň pred konaním volieb. Zo stranického boja SDKÚ sa stal víťazom „bez boja“ Štefan Kužma, ktorý sa netajil plánom ísť do volieb spoločne so stranou KDĽ. V konečnom dôsledku sa mu podarilo získať podporu DS, ANO a SMER a tým vznikla tzv. „veľká Prešovská koalícia“. Odpoveďou strany KDĽ na tento krok bolo stiahnutie kandidatúry Stanislava Kahanca a plná podpora Juraja Kopčáka, ako bývalého „odídenca“ zo strany. Ďalším kandidátom bol bývalý člen HZDS, Ľudovít Malaga, ktorý však pred voľbami nepredstavoval výraznú konkurenciu. Dôvodom bol hlavne fakt, že jeho kandidatúru nepodporila ani jeho materská strana, ktorá už skôr vyjadrila podporu straníckemu kandidátovi SĽ, Milanovi Benčovi. Zo silnej trojice kandidátov si ani týždeň pred voľbami azda nikto netrúfol odhadnúť, kto sa na čelo mesta nakoniec postaví (Infovolby, 2002).

Do predvolebnej kampane z pomedzi všetkých kandidátov najviac investoval Štefan Kužma. Jeho najviac skloňovaným výrokom v rámci volieb 2002 je fráza „jasná linka Prešov – Bratislava – Brusel“, čo znamenalo aj „Kužma – Drzurinda – Kukan“. V rámci svojej kampane vydával noviny s názvom „Dobré správy“. Výraznou nevýhodou tohto kandidáta bola náklonnosť k liberálom, čo výraznú časť konzervatívnych voličov odrádza (Denník SME, 2002).

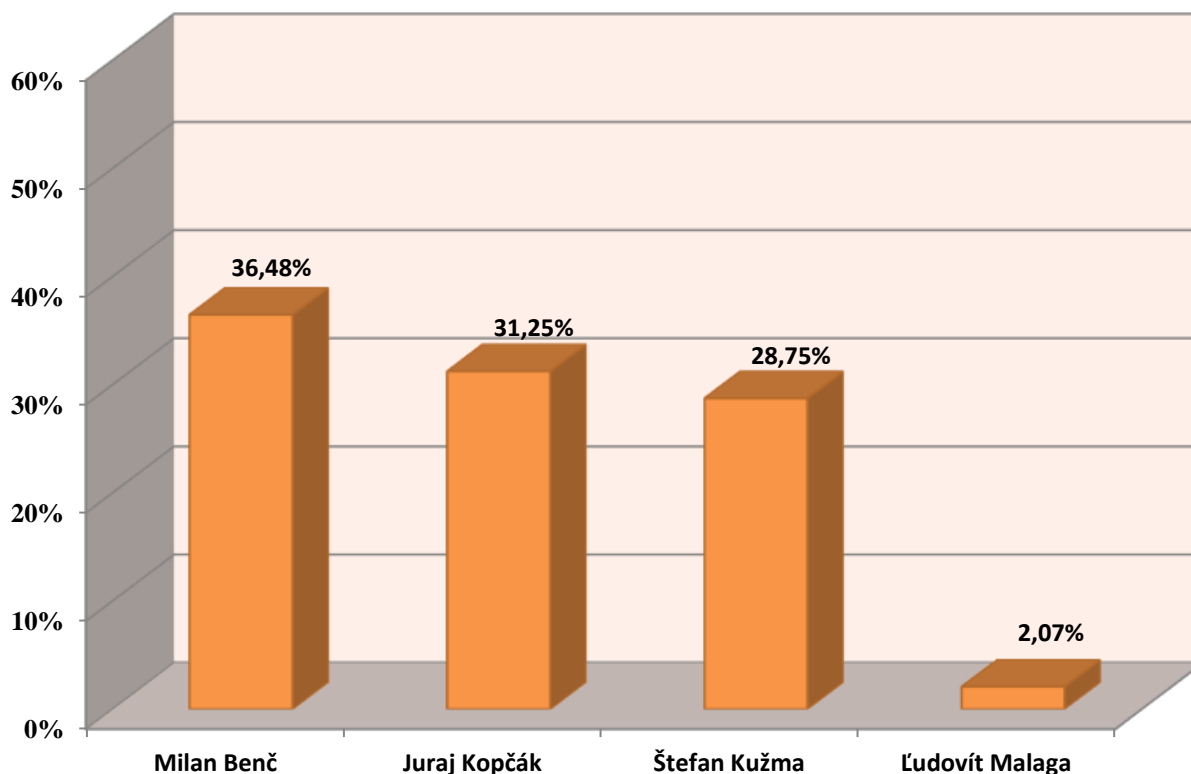
Tabuľka 3: Výsledky volieb primátora v meste Prešov

Meno a priezvisko	Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet platných hlasov	Podiel v % z počtu platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov
Milan Benč	SĽ, SDA, SNS, RDH-VÝCHOD, HZDS, HZD	9 123	36,48 %
Juraj Kopčák	KDĽ	7 816	31,25 %
Štefan Kužma	SDKÚ, ANO, DS, SMER	7 190	28,75 %
Stanislav Kahanec	NEKA	518	2,07 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

V komunálnych voľbách zvíťazil kandidát, ktorého podporovala koalícia SĽ, SDA, SNS, RDH-VÝCHOD, HZDS a HZD, Milan Benč so ziskom 36,48%. Na druhom mieste skončil Juraj Kopčák (KDĽ) so ziskom 31,25%. Štefan Kužma, ktorý investoval do svojej kampane najviac, sa umiestnil až na treťom mieste, tesne za Jurajom Kopčákom so ziskom 28,75%. Najmenšiu dôveru od voličov získal nezávislý kandidát Stanislav Kahanec so ziskom 2,07%.

Graf 2: Výsledky volieb primátora v meste Prešov

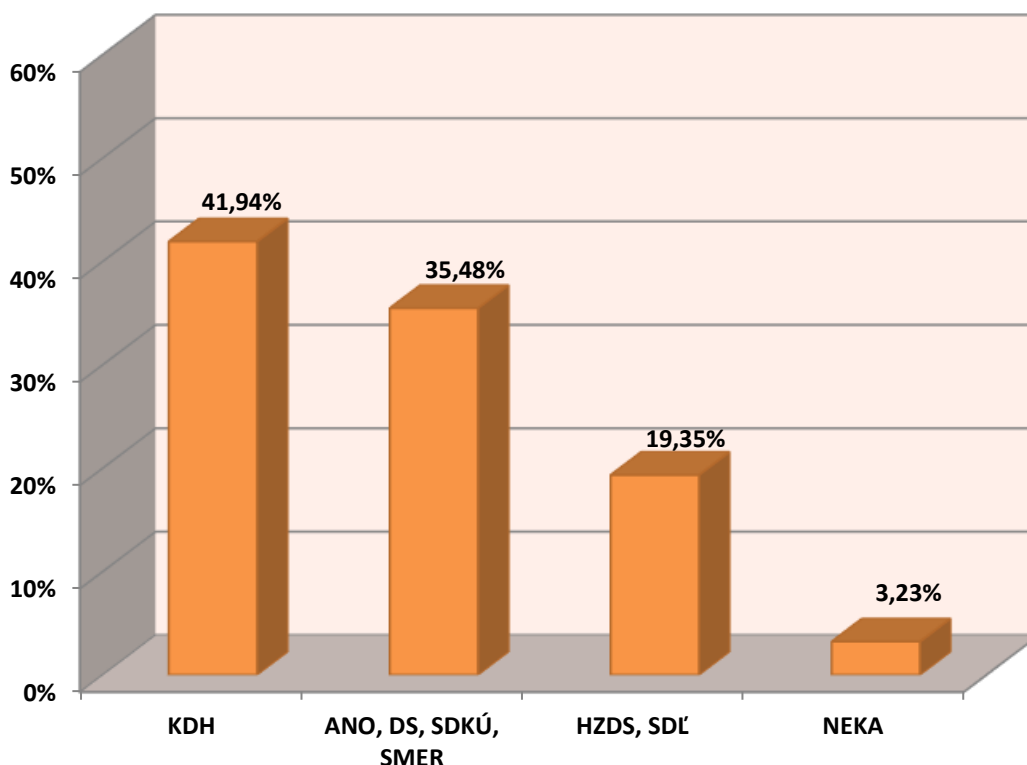
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Tabuľka 4: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v Prešove

Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet zvolených kandidátov	Percentuálne rozdelenie koalícií
KDH	13	41,94 %
ANO, DS, SDKÚ, SMER	11	35,48 %
HZDS, SĎĽ	6	19,35 %
NEKA	1	3,23 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Do mestského zastupiteľstva bolo zvolených 31 poslancov. Najväčšie zastúpenie, 13 poslancov, mala strana KDH, čo predstavovalo 41,94%. Za ňou skončila koalícia strán ANO, DS, SDKÚ a SMER s jedenástimi poslancami – 35,48%. Koalícia HZDS a SĎĽ mala v mestskom zastupiteľstve 6 poslancov – 19,35%. Do mestského zastupiteľstva bol zvolený aj jeden nezávislý kandidát – 3,23%.

Graf 3: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v meste Prešov

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

1.2 Výsledky komunálnych volieb mesta Prešov v roku 2006

Komunálne voľby mesta Prešov v roku 2006 sa konali v porovnaní s ostatnými iba jeden deň na rozdiel od dvoch, konkrétne 2. decembra. Účasť v meste Prešov bola 36,00%, čo je o viac ako 10% menej v porovnaní s celoslovenskou účasťou (47,65%). Pred voľbami bolo zapísaných 73 089 voličov, hlasovacie lístky boli vydané 26 312 voličom (Oficiálna stránka mesta Prešov, 2006).

Tabuľka 5: Volebná účasť na komunálnych voľbách v meste Prešov v porovnaní s celoslovenskou účasťou

Percentuálna účasť v meste Prešov	Percentuálna účasť v rámci celej SR
36,00 %	47,65 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

V rámci komunálnych volieb v meste Prešov sa o post primátora pred voľbami v roku 2006 uchádzalo až deväť uchádzačov. Spomedzi nich, štyria boli nominovaní politickými stranami, resp. koalíciami politických strán. Kancelára vysokej školy Jozefa Polačka nominovala koalícia strán SDKÚ-DS a KDH. Koalícia Ľavicový blok – Úsvit – Strana zelených nominovala konateľ a obchodnej firmy Jána Tomka. Mikuláš Žemlička vstupoval do volieb za koalíciu MISIA 21 – Hnutie kresťanskej solidarity. Lekár Igor Smolko kandidoval za politickú koalíciu SMER-SD – SNS – ES-HZDS – SF. Zvyšní piati kandidáti sa rozhodli o primátorské kreslo zabojsť bez politickej príslušnosti, teda ako nezávislí. Medzi nezávislých kandidátov patril aj vtedajší primátor Prešova, Milan Benč, ktorý okrem iného sľuboval aj nové pracovné príležitosti a lepšie cesty, ale aj riaditeľ študentského domova Ivan Benko, elektroinžinier Richard Drutarovský, ktorého plán bol

očistiť Prešov od korupcie, manažér Juraj Kopčák, ktorého hlavným plánom bolo vyriešiť otázku problematiky dopravy v krajskom meste, či advokát Pavel Hagyari, ktorý chcel presadiť veľkorysý Prešovský projekt arény s 50 metrovým olympijským bazénom, dvoma 25 metrovými bazénmi, hotelom a inými nadštandardnými službami (SITA, 2006).

Komunálne voľby v meste Prešov vzbudili pozornosť predovšetkým porušením zákona o volebnej kampani. Kandidáti na post primátora mesta zverejnili ešte pred oficiálnym začiatkom volebnej kampane na svojich billboardoch aj volebné čísla, okrem vtedajšieho primátora, Milana Benča (Denník Pravda, 2006).

Tabuľka 6: Výsledky volieb primátora v meste Prešov

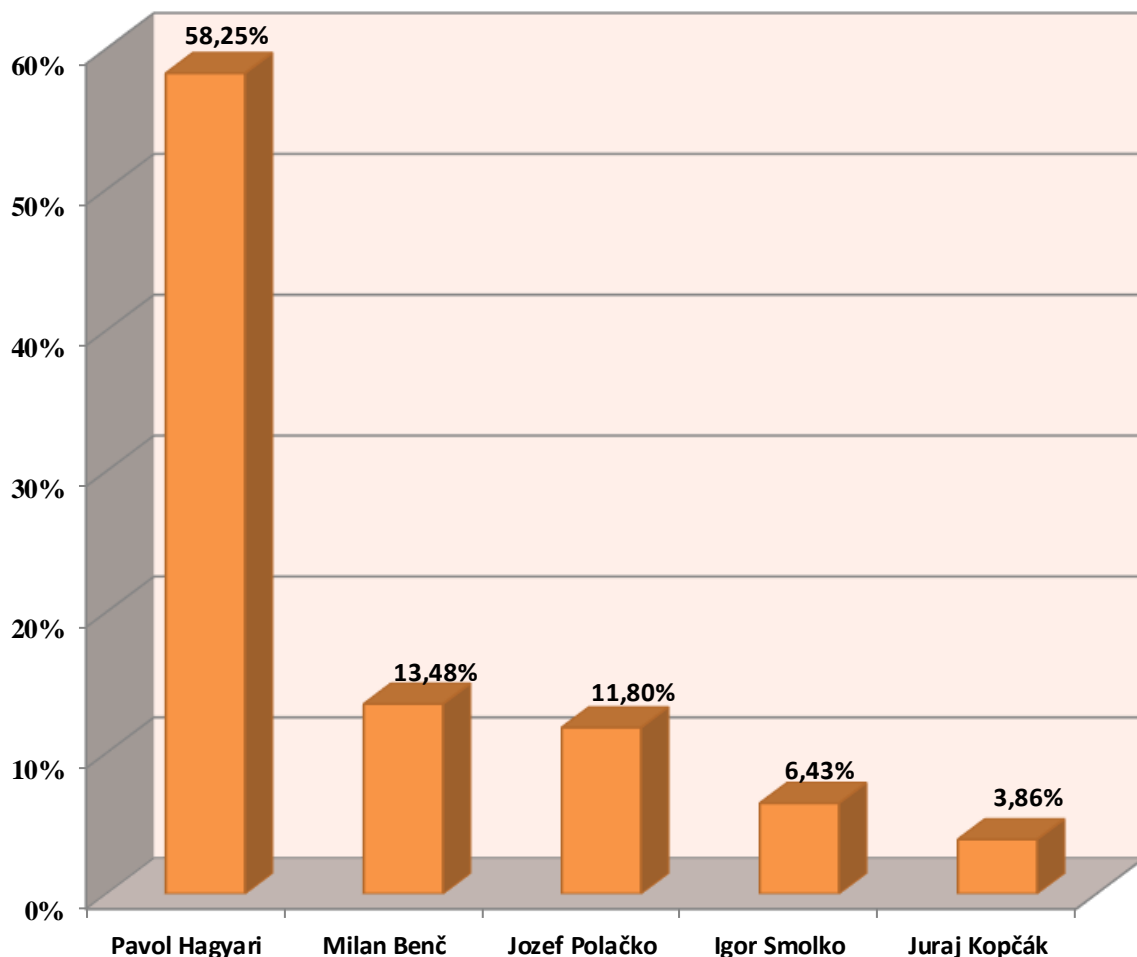
Meno a priezvisko	Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet platných hlasov	Podiel v % z počtu platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov
Pavol Hagyari	NEKA	15 116	58,25 %
Milan Benč	NEKA	3 497	13,48 %
Jozef Polačko	KDH, SDKÚ-DS	3 063	11,80 %
Igor Smolko	SF, ĽS-HZDS, SNS, SMER-SD	1 669	6,43 %
Juraj Kopčák	NEKA	1 002	3,86 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Primátorom mesta Prešov sa stal s výrazným náskokom advokát a nezávislý kandidát Pavol Hagyari, ktorému svoju dôveru odovzdalo 15 116 voličov, čo predstavovalo 58,25%. Nový primátor mestá na svojej tlačovej konferencii vyhlásil, že sa pokladá za pragmatika, človeka skutkov a s prácou chce začať okamžite: „*Neprichádzam sem pre teplú stoličku a pohodlie. Diskutoval som so županom a oslovil som aj vládu. Budeme aktívni, nemôžeme čakať iba na verejné zdroje*“, vyjadril sa tiež, že víťazstvo vo voľbách berie ako šok a pozdvihol prácu celého svojho tímu (SITA, 2006). Za zmienku stojí aj fakt, že víťaz získal dohromady viac hlasov ako všetci ostatní kandidáti dohromady.

Na druhom mieste sa umiestnil ďalší nezávislý kandidát, avšak s výraznou stratou na víťaza. Milan Benč získal vo voľbách 3 497 hlasov (13,48%). Na treťom mieste skončil nominant politickej koalície KDĽS a SDKÚ-DS. Ďalší politický kandidát za koalíciu SF, ĽS-HZDS, SNS a SMER-SD sa umiestnil na štvrtom mieste so ziskom 6,43%. Nad hranicu troch percent sa dostal ešte jeden nezávislý kandidát. Juraj Kopčák získal 3,86%.

Graf 4: Výsledky volieb primátora v meste Prešov

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

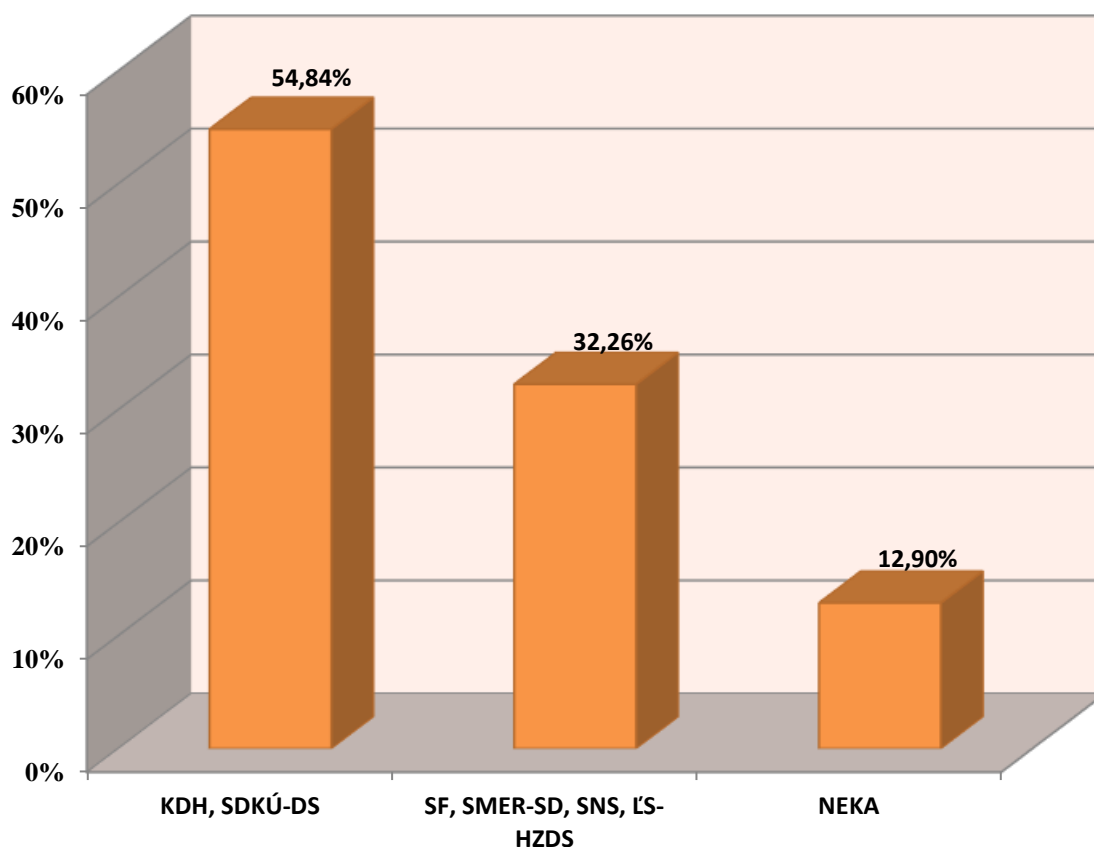
Mestské zastupiteľstvo v Prešove malo v tom čase 31 miest, o ktoré sa v komunálnych voľbách „pobilo“ 152 kandidátov. Z tohto počtu kandidátov sa rozhodlo 24 kandidovať ako nezávislých a 128 kandidátov má stranícku príslušnosť (Oficiálna stránka mesta Prešov, 2006).

Tabuľka 7: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v Prešove

Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet zvolených kandidátov	Percentuálne rozdelenie koalícií
KDH, SDKÚ-DS	17	54,84 %
SF, SMER-SD, SNS, ĽS-HZDS	10	32,26 %
NEKA	4	12,90 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Do 31 členného mestského zastupiteľstva bolo zvolených 17 poslancov koalície strán KDH a SDKÚ-DS. Koalícia SF, SMER-SD, SNS a ĽS-HZDS mala v nasledujúcom volebnom období 10 poslancov. V rámci mestského zastupiteľstva boli aj štyria nezávislí kandidáti. Možno teda konštatovať, že tieto štyri roky malo mesto Prešov pravicovo „orientovaný“ parlament.

Graf 5: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v meste Prešov

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

1.3 Výsledky komunálnych volieb mesta Prešov v roku 2010

Predseda parlamentu v roku 2010 vyhlásil na celom Slovensku komunálne voľby na 27. novembra daného roku. „Tradícia“ neprekonania 50 percentnej hranice volebnej účasti nebola prelomená ani v tomto roku. V rámci celého Slovenska bola volebná účasť presne 49,69%. V samotnom meste Prešov ešte o čosi nižšia, konkrétne 36,63%. Mesto Prešov aj v týchto voľbách potvrdilo výrazne nižšiu účasť v porovnaní s celoslovenskou, tak ako to bolo aj predošlé roky.

Komunálne voľby v meste Prešov mali v tomto roku o jeden volebný obvod viac, čo bolo spôsobené rozdelením sídliska Sekčov na dva samostatné obvody. Volilo sa teda v siedmych volebných obvodov. V Prešove bolo pred voľbami zaregistrovaných 74 090 voličov, z ktorých bolo 440 cudzincov (Oficiálna stránka mesta Prešov, 2010).

Tabuľka 8: Volebná účasť na komunálnych voľbách v meste Prešov v porovnaní s celoslovenskou účasťou

Percentuálna účasť v meste Prešov	Percentuálna účasť v rámci celej SR
36,63 %	49,69 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

V meste Prešov odovzdalo svoje kandidačné listiny pre komunálne voľby na post primátora mesta šesť kandidátov, medzi ktorými bola aj jedná žena. Do volieb šli štyria nezávislí kandidáti, ostatní dvaja boli z radov politických koalícií. Prvým veľkým kandidátom na post „prvého“ muža krajského mesta je v tom čase poslanec NR SR Ondrej Matej, ktorého podporila koalícia MOST-HÍD, SaS, KDH a strana, ktorá bola súčasťou SKDÚ-DS. Zároveň tieto spomenuté strany tvorili spoločnú koalíciu aj v kandidátnej listine na poslancov mestského zastupiteľstva. Ďalším kandidátom bol Milan Laca, vtedajší stredoškolský pedagóg, mestský poslanec a bývalý viceprimátor mesta zo strany SMER-SD, ktorý mal podporu okrem tejto strany aj v spoločnej koalícii spolu s ĽS-HZDS, HZD a SNS. Vtedajší primátor mesta Pavel Hagyari sa rozhodol kandidovať rovnako, ako v minulých voľbách pod záštitou nezávislého kandidáta. Ako jediná žena spomedzi všetkých kandidátov na post primátora bola vysokoškolská pedagogička a poslankyňa mestského zastupiteľstva, nezávislá kandidátka, Marta Kollárová, ktorá videla budúcnosť Prešova predovšetkým v práci s mládežou. Medzi nezávislých kandidátov sa zaradil aj manažér Patrik Tomič, ktorý sa však neskôr svojej kandidatúry vzdal a vyzval občanov, aby volili súčasného primátora Pavla Hagyariho. Svoje odstúpenie z kandidatúry Tomič odôvodnil predovšetkým z dôvodu silnej podoby predvolebných programov so súčasným primátorom. Kandidatúru nezávislých uzatvoril poslanec mestského zastupiteľstva, právnik, Anton Bidovský. Zo všetkých vymenovaných kandidátov v porovnaní s predošlými komunálnymi voľbami ohlásil svoju opätovnú kandidatúru iba súčasný primátor Prešova, Pavel Hagyari (Infovoľby, 2010).

Tabuľka 9: Výsledky volieb primátora v meste Prešov

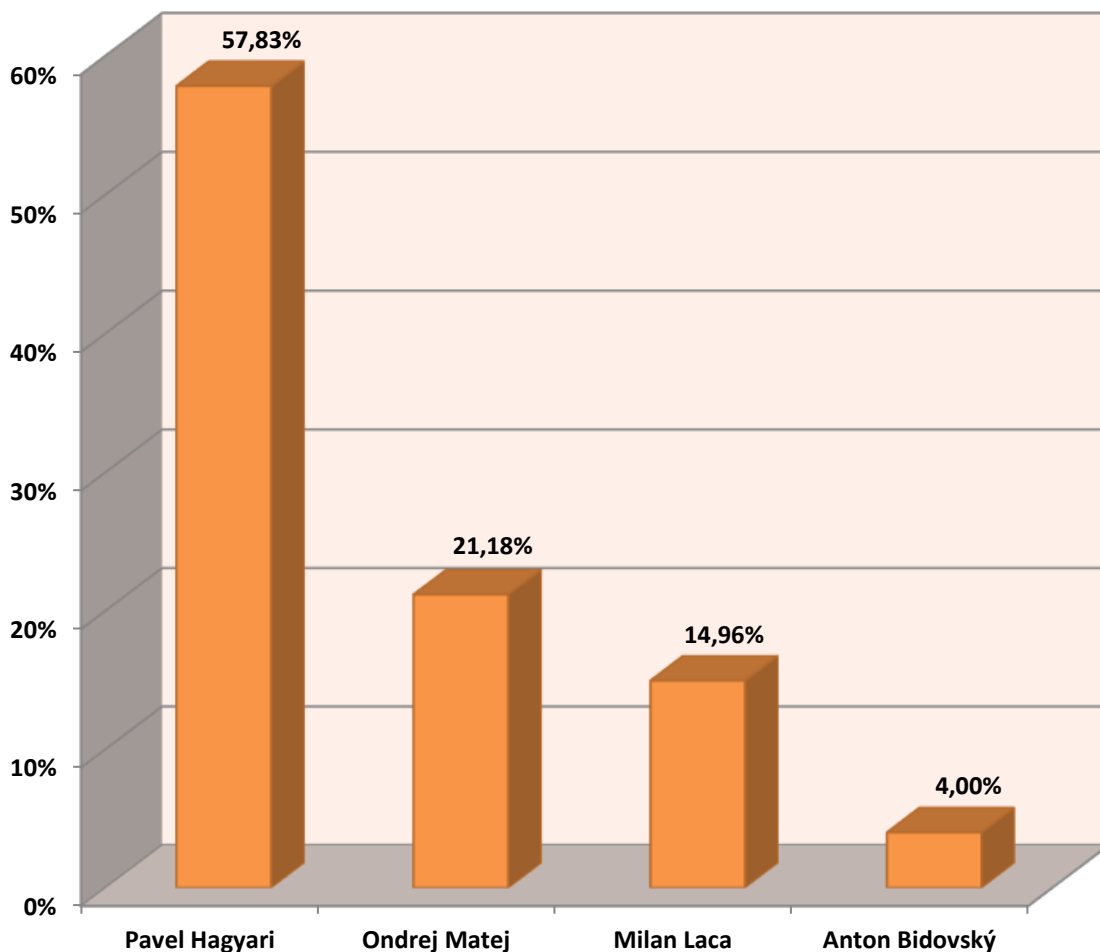
Meno a priezvisko	Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet platných hlasov	Podiel v % z počtu platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov
Pavel Hagyari	NEKA	15 479	57,83 %
Ondrej Matej	MOST-HÍD, SaS, KDH, SDKÚ-DS	5 669	21,18 %
Milan Laca	ĽS-HZDS, HZD, SNS, SMER	4 004	14,96 %
Anton Bidovský	NEKA	1 071	4,00 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Staronovým primátorom mesta Prešov sa stal Pavel Hagyari, ktorý získal 15 479 hlasov, čo predstavovalo 57,83%. Pri svojich vyjadreniach uviedol, že v rámci mestského zastupiteľstva sa plánuje oprieť o nezávislých poslancov. Zároveň sa vyjadril, že ho teší ako vedia obyvatelia mesta

Prešov oceniť dobre výsledky: „O to viac ma teší, že ľudí nemožno oklamať špinavou, negatívnou kampaňou, ktorá prevládala v Prešove, a ktorá nemala za posledných 20 rokov obdoby. Teším sa tomu a môžem povedať, že budeme riešiť nielen tie najurgentnejšie veci“, zároveň dodal, že počas jeho štvorročného pôsobenia sa veľa urobilo a nebyť krízy urobilo by sa ešte viac. Na druhom mieste sa umiestnil Ondrej Matej, ktorý získal výrazne menej hlasov ako víťaz – 5 669 (21,18%). Na treťom mieste bol Milan Laca so ziskom 4 004 platných hlasov. Pred konaním volieb sa ako jediná ženská kandidátka na post primátora Marta Kollárová vyjadrila, že by bola rada, keby si svojho primátora zvolila nadpolovičná väčšina oprávnených voličov, čo sa aj nakoniec potvrdilo (Denník SME, 2010).

Graf 6: Výsledky volieb primátora v meste Prešov

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

O post poslancov mestského zastupiteľstva zabojovalo presne 193 kandidátov, z nich sa mohlo do pozície dostať iba 31. Ako nezávislých sa rozhodlo kandidovať až 82 kandidátov, čo bolo v porovnaní s rokom 2006 výrazný nárast, o 58 viac. Jedenásť politických strán, ktoré sa rozhodli ísť do komunálnych volieb samostatne, postavilo dohromady 80 nominantov. V rámci volieb poslancov vznikla totiž iba jediná koalícia, ktorá bola zložená zo strán vládnucej štvorice: SDKÚ-DS, KDH, Most-Híd a SaS, pomer bol 9:17:1:4. Prekvapivo najviac poslaneckých nominácií mala strana KDH, ktorá však mala pôvodne ambíciu postaviť vlastného kandidáta na post primátora, ktorým mal byť bývalý poslanec NR SR, vtedajší prednosta Obvodného úradu v Prešove, Stanislav

Kahanec. Ten sa však svojej kandidatúry vzdal v prospech poslanca z SDKÚ-DS, Ondreja Mateja (Denník Pravda, 2010).

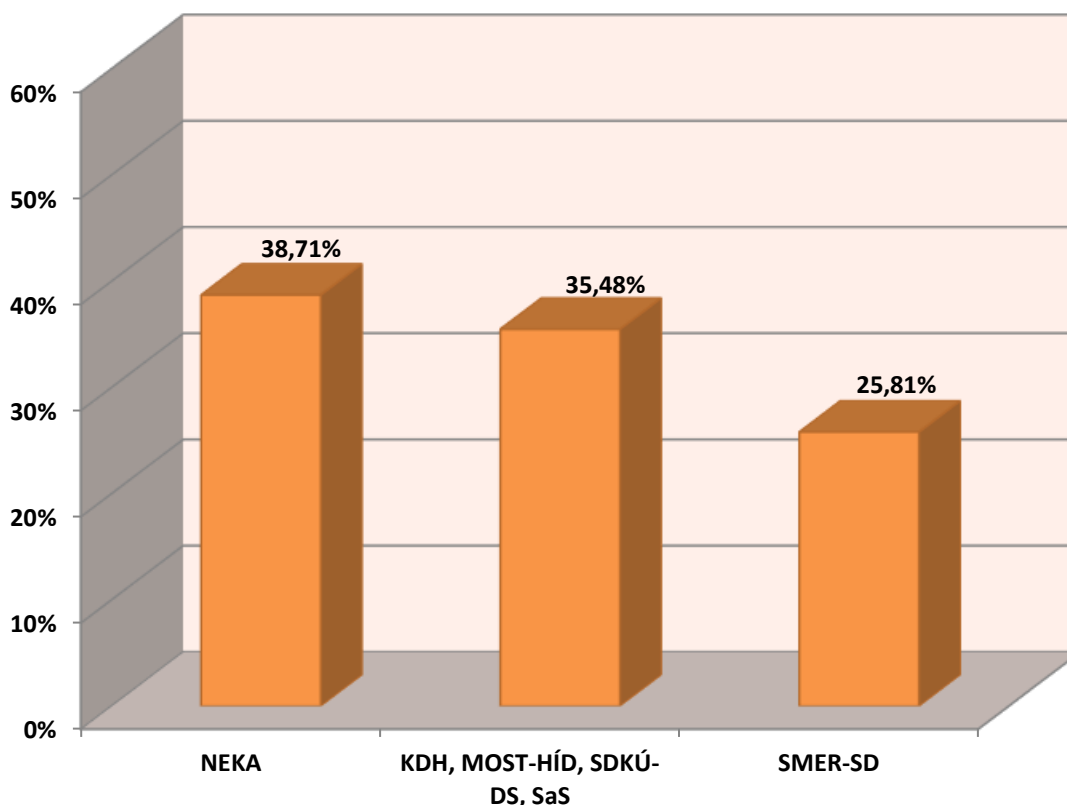
Tabuľka 10: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v Prešove

Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet zvolených kandidátov	Percentuálne rozdelenie koalícií
NEKA	12	38,71 %
KDH, MOST-HÍD, SDKÚ-DS, SaS	11	35,48 %
SMER-SD	8	25,81 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Do 31-členného mestského zastupiteľstva sa v porovnaní s minulými voľbami dostalo 17 nových poslancov. Z celkového počtu zvolených poslancov bolo 12 nezávislých. Politická koalícia KDH, MOST-HÍD, SDKÚ-DS a SaS získala 11 poslancov a strana SMER-SD 8 poslancov.

Graf 7: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v meste Prešov

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

1.4 Výsledky komunálnych volieb mesta Prešov v roku 2014

V rámci celého Slovenska sa komunálne voľby konali 15. novembra daného roku, inak tomu nebolo ani v krajskom meste Prešov. Volebná účasť rovnako ako v ostatných voľbách v meste nepresiahla hranicu 40%, konkrétne 36,98%, celoslovenská účasť predstavovala 48,34%. V meste Prešov sa komunálnych volieb mohlo zúčastniť 73 984 voličov v 81 volebných miestnostiach, z nich k volebným urnám prišlo 27 361 voličov (Oficiálna stránka mesta Prešov, 2014).

V celoslovenskom poňatí sa do komunálnych volieb v porovnaní s minulými rokmi prihlásilo menej kandidátov. Jozef Vlček uviedol, že istým spôsobom sa môže jednať o nezáujem o politiku zo strany obyvateľov, „Z jedného pohľadu je to určitý nezáujem občanov o politiku a celkovo o veci verejné. Súčasne občania pociťujú pri potenciálnej kandidatúre väčšiu mieru zodpovednosti ako v minulých rokoch“. Zároveň sme pri týchto komunálnych voľbách boli svedkami istej čiastočnej generáčnej obmeny, ktorá sa prejavila na postoch primátorov slovenských miest (Vedecký obzor, 2015, s. 15).

Tabuľka 11: Volebná účasť na komunálnych voľbách v meste Prešov v porovnaní s celoslovenskou účasťou

Percentuálna účasť v meste Prešov	Percentuálna účasť v rámci celej SR
36,98 %	48,34 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

V Prešove odovzdalo svoje kandidátne listiny deväť kandidátov, ktorí sa zúčastnili boja o primátorské kreslo krajského mesta. Z toho až šesť kandidátov sa rozhodlo do volieb vstúpiť ako nezávislí a traja kandidovali za politické subjekty. Medzi nezávislých kandidátov patrili, Občiansky aktivista Filip Antošovský, riaditeľ Šarišskej galérie a vysokoškolský pedagóg Rudolf Dupkala, hlavný kontrolór mesta Prešov Alexander Ernst, súčasný primátor mesta Pavel Hagyar, ktorý sa netajil podporou strany SMER-SD, Ondrej Chlebovec a predseda občianskeho združenia Martin Matejka. Za stranu KSS kandidoval dôchodca Miroslav Berník. Martin Ďurišin, vysokoškolský pedagóg vstupoval do volieb za stranu SIEŤ, neskôr ho však táto strana z kandidatúry odvolala a Ďurišin vyjadril plnú podporu Andrei Turčanovej. Následne, po voľbách sa vyjadril predseda strany SIEŤ, Radoslav Procházka, že stiahnutím svojho kandidáta urobili obeť v prospech stredopraveho voliča a vyšlo to. Politická koalícia KDĽ, SDKÚ-DS, OĽaNO, MOST-HÍD, NOVA a OKS predstavila spoločnú kandidátku Andreu Turčanovú, ktorá v tom čase pôsobila ako riaditeľka domova sociálnych služieb. V rámci predvolebnej kampane asi najviac zaujal nezávislý kandidát Alexander Ernst, ktorý bol zároveň hlavným kontrolórom mesta Prešov. Do volieb vstupoval s ponukou pre voličov (odbornosť – slušnosť – poriadok). Tvrdí, že chce skončiť s osemročným veľikáštvom na radnici. Na znak toho, svoju verejnú diskusiu s obyvateľmi začal s prinesením cirkusového slona, ktorý mal cez seba červený šál. Uviedol, že práve toto „veľké zviera“ predstavuje vládnutie úradujúceho primátora Pavla Hagyariho. Spor medzi Ernstom a Hagyarim začal už v roku 2013, kedy musel zasiahnuť až súd (Infovoľby, 2014).

Obrázok 2: Kandidát Ernst mal na tlačovke slona

Zdroj: Info.sk, 2014

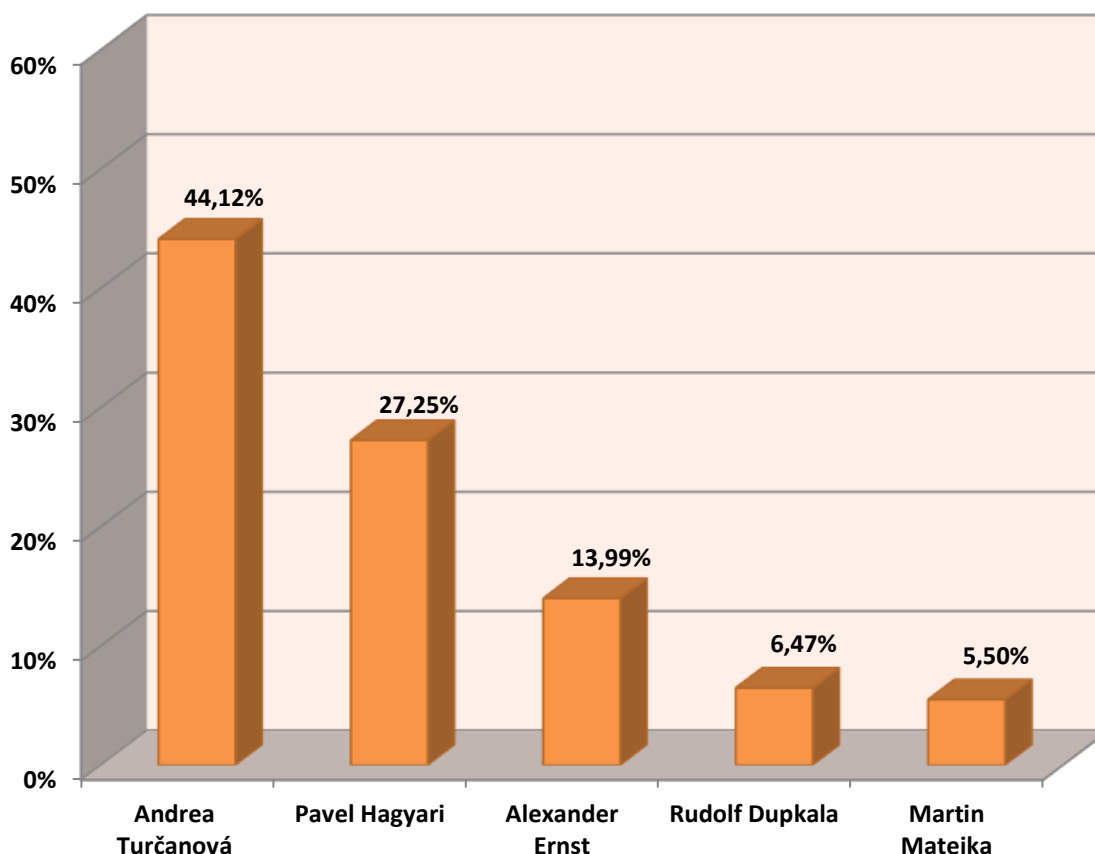
V boji o primátorské kreslo sa ukázalo staré známe, „kde sa dvaja bijú, tretí vyhráva“, čoho dôkazom je prekvapivé víťazstvo Andrei Turčanovej.

Tabuľka 12: Výsledky volieb primátora v meste Prešov

Meno a priezvisko	Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet platných hlasov	Podiel v % z počtu platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov
Andrea Turčanová	OKS, NOVA, MOST-HÍD, OĽANO, SDKÚ-DS, KDH	11 887	44,12 %
Pavel Hagyari	NEKA	7 341	27,25 %
Alexander Ernst	NEKA	3 769	13,99 %
Rudolf Dupkala	NEKA	1 742	6,47 %
Martin Matejka	NEKA	1 483	5,50 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Ako už bolo spomenuté, víťazkou sa pre mnohých prekvapivo stala Andrea Turčanová, ktorá sa postarala o prehru Pavla Hagyara, ktorý bol na primátorskom kresle od roku 2006. Získala dôveru 11 887 obyvateľov Prešova, čo predstavovalo 44,12%. Po voľbách sa vyjadrila: „Dnes zvíťazili hodnoty nad robením šou. Myslím si, že síce najlacnejšia ale najefektívnejšia kampaň rozhodla, teda to, že sme chodili od dverí k dverám, s ľuďmi sme komunikovali, vysvetľovali a pýtali sa na ich problémy“. Na druhom mieste sa umiestnil spomínaný Pavel Hagyari, ktorý získal 7 341 hlasov – 27,25%. Ako tretí skončil vtedajší hlavný kontrolór mesta Prešov, so ziskom 3 769 hlasov (13,99%) Alexander Ernst. Dvojica nezávislých kandidátov Rudolf Dupkala a Martin Matejka získali približne šesť percent (Denník SME, 2014).

Graf 8: Výsledky volieb primátora v meste Prešov

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

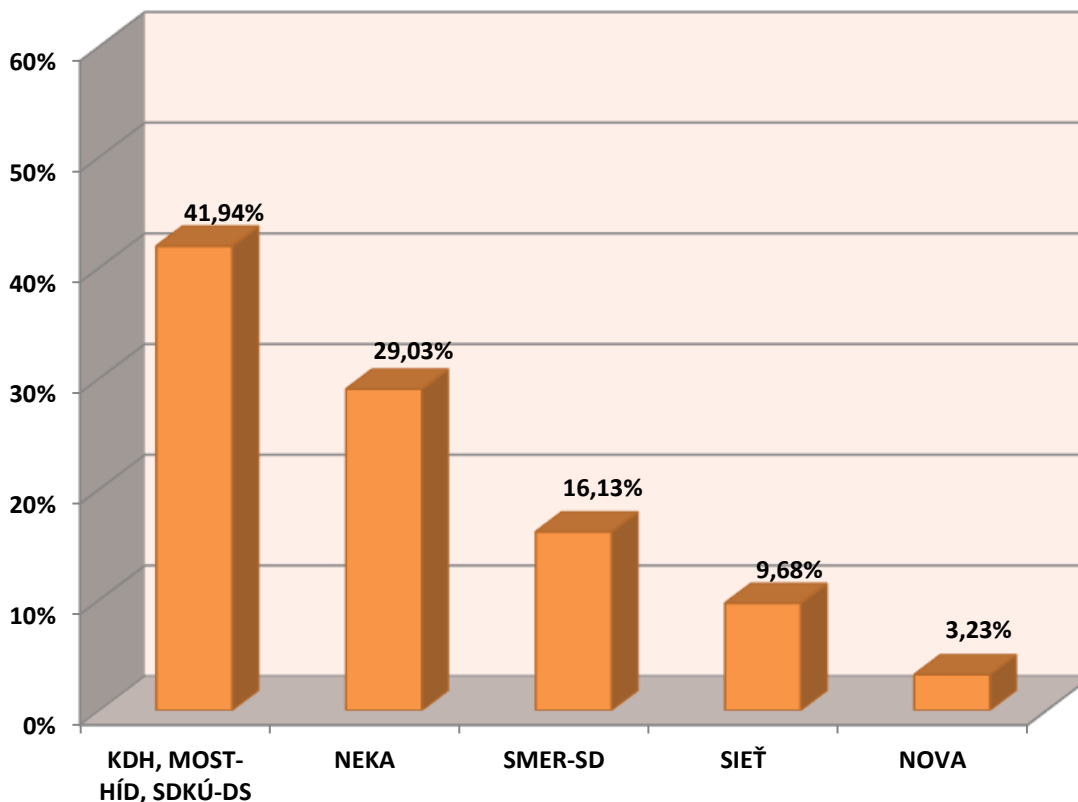
Na post poslancov do Prešovského zastupiteľstva sa rozhodlo kandidovať 213 osôb, z toho bolo 69 nezávislých a 144 kandidátov za politickú stranu, resp. koalíciu politických strán.

Tabuľka 13: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v Prešove

Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet zvolených kandidátov	Percentuálne rozdelenie koalícií
KDH, MOST-HÍD, SDKÚ-DS	13	41,94 %
NEKA	9	29,03 %
SMER-SD	5	16,13 %
SIETĚ	3	9,68 %
NOVA	1	3,23 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Prešovský parlament sa po voľbách výrazným spôsobom obmenil, keďže svoje poslanecké posty neobhájilo až 15 poslancov, ktorí boli v zastupiteľstve od roku 2010. Do mestského zastupiteľstva, sa dostalo 13 poslancov z koalície strán KDH, MOST-HÍD a SDKÚ-DS. Deväť poslancov je z radov nezávislých kandidátov. Vládnuca Strana SMER-SD mala piatich kandidátov. Strana Sieť troch a politický subjekt NOVA jedného kandidáta. Ďalšie štyri roky tak malo Prešovské mestské zastupiteľstvo pravicovú väčšinu.

Graf 9: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v meste Prešov

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

1.5 Výsledky komunálnych volieb mesta Prešov v roku 2018

Komunálne voľby sa v meste Prešov konali 10. novembra 2018. Tento rok komunálnych volieb bol prvým, ktorý prebiehal podľa nového volebného zákona, prijatého v roku 2014. Na túto skutočnosť upozornil aj Peter Novotný z mimovládnej organizácie Občianske oko: „Platí nový volebný kódex, kde sú upravené všetky pravidlá pre voľby a referendá spolu v jednom zákone. Nové pravidlá pre financovanie a vedenie volebnej kampane, pre moratóriá, sú upravené podobne pre rôzne typy volieb. V aktuálnych komunálnych voľbách sa tieto pravidlá uplatňujú po prvýkrát, takže bude zaujímavé vyhodnotiť ich uplatňovanie potom, ako voľby prebehnú”. Novelizácia volebného zákona sa okrem iného týkala aj povinnosti kandidátov a politických strán, mať zriadený transparentný účet (Blašková, Košťal, Novák, 2020).

Mesto Prešov malo pred konaním komunálnych volieb 86 910 obyvateľov, z toho volebným právom disponovalo 72 530 obyvateľov a 906 cudzincov s trvalým pobytom na území mesta. Obyvatelia mohli voliť v siedmych volebných obvodoch a 80-tich okrskov a volebných miestností. V porovnaní s voľbami v roku 2014 klesol počet okrskov z 81 na 80, bolo to zapríčinené spojením dvoch okrskov (TASR, 2018).

Už počas konania volieb predpovedali stáli členovia volebných komisií vysokú volebnú účasť, ktorá sa následne aj potvrdila. V meste Prešov bola v rámci komunálnych volieb za celú históriu najvyššia účasť – 43,20 percenta. Celoslovenská účasť bola však ešte o čosi vyššia a to 48,68%.

Tabuľka 14: Volebná účasť na komunálnych voľbách v meste Prešov v porovnaní s celoslovenskou účasťou

Percentuálna účasť v meste Prešov	Percentuálna účasť v rámci celej SR
43,20 %	48,68 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

O post primátora krajského mesta malo záujem sedem zaregistrovaných kandidátov. Zo siedmich kandidátov boli dvaja nezávislí a piati kandidovali za politickú stranu, resp. koalíciu politických strán. Medzi nezávislých patrili aj Pavel Hagyari, bývalý primátor mesta Prešov, ktorý vykonával svoju funkciu dve po sebe idúce volebné obdobia (2006 – 2014). Jeho prioritou bolo vrátiť mestu život, zlepšiť dopravu a vybudovať sol'né mestečko. Druhým nezávislým kandidátom bol podnikateľ Stanislav Grega, vybudovať chcel záchytné parkoviska, parkovacie domy či nový priemyselný park, chcel zabezpečiť aj bezplatnú dopravnú. Za politickú koalíciu NOVA, OĽaNO a KDH kandidovala súčasná primátorka mesta, Andrea Turčanová, ktorej predvolebný program stal predovšetkým na „Smart city“, v ktorom sa upriamila na päť bodov (mobilita – životné prostredie – energetika – efektívna verejná správa – ekonomika). Koalícia MOST-HÍD, SNS a SMER-SD vsadila svoje „karty“ na vedúceho odboru životného prostredia a vtedajšieho poslanca mestského zastupiteľstva, Miroslava Benka, ktorého prioritami boli: riešenie dopravnej situácie v meste a riešenie problému nedostatku voľných miest v zariadeniach sociálnych služieb. Medzi ďalších kandidátov patrili, informatik Richard Drutarovský za koalíciu OKS, PS a SPOLU, štátny zamestnanec Igor Dužda za Stranu rómskej koalície, podpredseda dozornej rady František Ol'ha pod záštitou DS, ŠANCA, SME RODINA a SaS (Denník Pravda, 2018).

Po uzatvorení volebných miestností, sa vo viacerých štábov kandidátov začalo s napätím očakávať predbežné výsledky. Nezávislý kandidát a primátor mesta Prešov v rokoch 2006 – 2014 sa s úsmevom vyjadril, že ak nejde o život, nejde o nič: „*Ja už nemám čo stratiť. Ten kto skladá účty, nie som ja*“ (Korzár – Prešov, 2018). Naopak súčasná primátorka mesta, Andrea Turčanová, krátko po zatvorení volebných miestností odpovedala na otázku o kandidatúre Pavla Hagyariho: „*Dúfam, že sa nevráti. Dajte mi otázku, keď budeme vedieť výsledky volieb. Ak vyhrá, tak potom mu zagratiujem, poviem mu, čo si o tom myslím, ale teraz by sme predbiehali*“ (Korzár – Prešov, 2018).

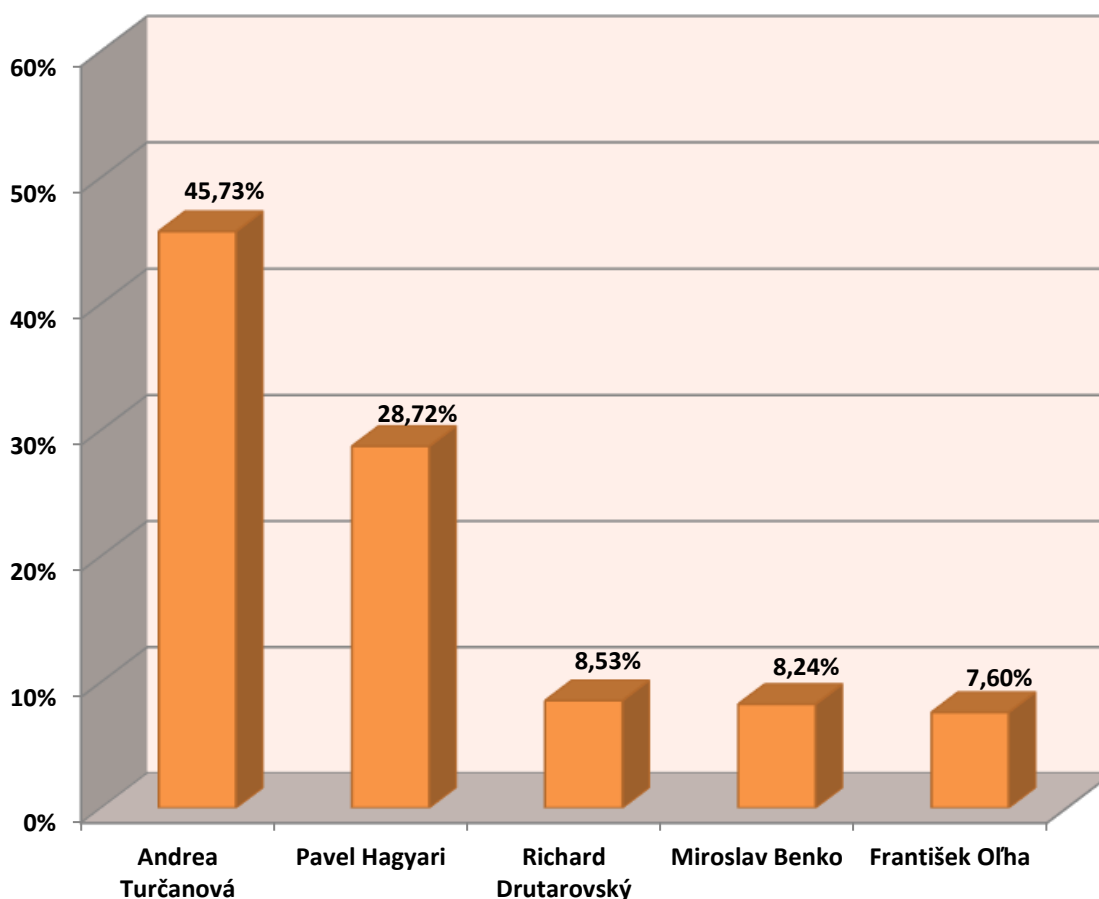
Tabuľka 15: Výsledky volieb primátora v meste Prešov

Meno a priezvisko	Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet platných hlasov	Podiel v % z počtu platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov
Andrea Turčanová	NOVA, OĽANO, KDH	14 205	45,73 %
Pavel Hagyari	NEKA	8 921	28,72 %
Richard Drutarovský	OKS, PS, SPOLU	2 648	8,53 %
Miroslav Benko	MOST-HÍD, SNS, SMER-SD	2 560	8,24 %
František Ol'ha	DS, ŠANCA, SME RODINA, SaS	2 360	7,60 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Vo voľbách, ktoré sa niesli predovšetkým v znamení politického boja medzi Andreou Turčanovou (NOVA, OĽaNO a KDH) a Pavlom Hagyarim (NEKA) zvíťazila práve prvá menovaná. Andrea Turčanová získala 14 205 hlasov (45,73%) a porazila svojho hlavného rivala o viac ako 5 000 platných hlasov. Nasledujúci deň po voľbách, kedy boli definitívne výsledky sa vyjadrila, že bude hneď pokračovať v svojej práci, pretože má pred sebou ešte veľa práce. Na druhom mieste sa umiestnil spomínaný Pavel Hagyar, ktorý získal 8 921 platných hlasov, čo predstavovalo 28,72%. Zároveň sa netajil sklamaním a dodal: „*Treba rešpektovať vôľu voliča. Nech je to akokoľvek a z akýchkoľvek dôvodov. Či už racio alebo neracio, vždy ju treba akceptovať*“, zároveň pogratuloval Andrei Turčanovej (Korzár – Prešov, 2018). Nasledoval Richard Drutarovský (OKS, PS a SPOLU), ktorý získal 2 648 hlasov. Miroslavovi Benkovi (MOST-HÍD, SNS a SMER-SD) odovzdalo svoj hlas 2 560 voličov a Františkovi Oľhovi (DS, ŠANCA, SME RODINA a SaS) 2 360 voličov.

Graf 10: Výsledky volieb primátora v meste Prešov

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

O post poslancov mestského zastupiteľstva sa uchádzalo 156 kandidátov, z nich 36 ako nezávislí a zvyšní 156 za politické subjekty alebo ich koalície. V meste Prešov vstúpilo do volieb šesť politických strán s vytvorenými koalíciami a päť politických strán sa rozhodlo ísť do volieb samostatne. Ešte pred konaním komunálnych volieb, sa vyjadril súčasný predseda Prešovského samosprávneho kraja Milan Majerský, že si praje aby sa predovšetkým politické hnutie KDH dostalo opäť na politickú mapu (Denník Prešovský Korzár, 2018).

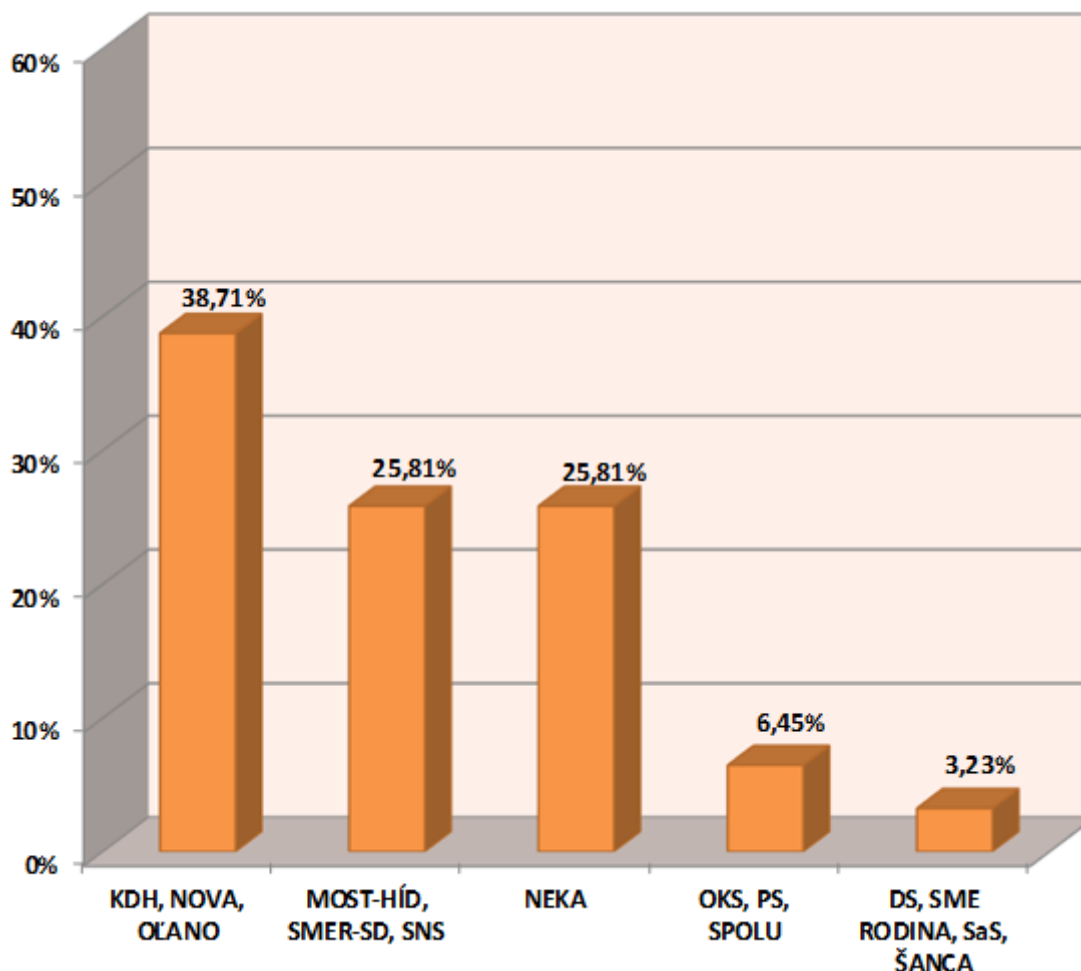

Tabuľka 16: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v Prešove

Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet zvolených kandidátov	Percentuálne rozdelenie koalícií
KDH, NOVA, OĽANO	12	38,71 %
MOST-HÍD, SMER-SD, SNS	8	25,81 %
NEKA	8	25,81 %
OKS, PS, SPOLU	2	6,45 %
DS, SME RODINA, SaS, ŠANCA	1	3,23 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Spomínané pranie Prešovského župana sa po voľbách naplnilo. Strana KDH mala v Prešovskom zastupiteľstve spolu v koalícií s OĽaNO a NOVA najviac poslancov, a to dvanásť. V porovnaní s predošlými voľbami je to o jedného poslanca menej, zároveň mali osem nových poslancov. Na druhom mieste sa umiestnila koalícia strán MOST-HÍD, SMER-SD a SNS spolu s nezávislými kandidátmi. Obaja mali po osem poslancov, ale kým pri strane SMER-SD to bol rovnaký počet ako pri minulých voľbách, tak nezávislí stratili jedno miesto. Koalícia strán OKS, PS a SPOLU obsadili v počte poslancov tretie miesto s dvomi poslancami. Jedného poslanca mala aj koalícia strán DS, SME RODINA, SaS a ŠANCA. Do zastupiteľstva sa dostali aj kandidáti, ktorí neuspeli v boji o post primátora – František Oľha, Miroslav Benko a Richard Drutarovský.

Graf 11: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v meste Prešov

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

ZÁVER

Cieľom predkladaného príspevku bolo priblížiť a analyzovať komunálne voľby v krajskom meste Prešov od roku 2002 po rok 2018. Po spracovaní dostupných dát možno konštatovať, že za skúmané obdobie sa v čele mesta vymenili traja primátorovia. Prvým bol Milan Benč, ktorý bol na čele Prešova jedno volebné obdobie (2002 – 2006). Po voľbách v roku 2006 sa primátorskej stoličky „chopil“ Pavol Hagyari, ktorý voľby vyhral aj v roku 2010. Jeho vládnutie v treťom najväčšom meste na Slovensku sa skončilo až v roku 2014 kedy ho nahradila súčasná primátorka mesta Prešov, Andrea Turčanová. Takmer všetky voľby v meste Prešov boli poznačené či už menšími alebo väčšími porušeniami zákona a to ako na strane kandidátov, tak aj na strane obyvateľov. Už dlhé desaťročia najväčší problém krajského mesta predstavuje doprava, hlavný záujem všetkých kandidátov je smerovaný práve týmto smerom.

Na záver možno konštatovať, že komunálne voľby predstavujú nesmierne dôležitý prvok demokracie spoločnosti. Správa obce je v podmienkách Slovenskej republiky najbližšie občanovi, najviac ovplyvňuje jeho každodenný život. Aj z tohto dôvodu by účasť obyvateľov na týchto voľbách mala predstavovať očosi vyššie percento záujmu. Fakt prečo práve na túto skutočnosť poukazujeme je ten, že v meste Prešov ani v jedných komunálnych voľbách nebola účasť vyššia ako percentuálna účasť v rámci celej Slovenskej republiky.

POUŽITÁ LITERATÚRA

- BLAŠKOVÁ, B. – KOŠTIAL, L. – NOVÁK, M. 2020. Voľby a referendá na území Slovenskej republiky od roku 1989 – 2020 : Vysokoškolská učebnica. Trnava : FSV UCM v Trnave. 2020. 96 s. ISBN 978-80-572-0061-1.
- DENNÍK PRAVDA, 2006. *Komunálne voľby*. Bratislava: Perex, a. s., 2006. [par. 2020-11-01]. Dostupné na: <<https://volby.pravda.sk/komunalne-volby/>>.
- DENNÍK PRAVDA, 2010. *Komunálne voľby*. Bratislava: Perex, a. s., 2010. [par. 2020-11-03]. Dostupné na: <<https://volby.pravda.sk/komunalne-volby/>>.
- DENNÍK PRAVDA, 2018. *Komunálne voľby*. Bratislava: Perex, a. s., 2018. [par. 2020-11-07]. Dostupné na: <<https://volby.pravda.sk/komunalne-volby/>>.
- DENNÍK SME, 2002. *Komunálne voľby 2002*. Bratislava: Petit Press. 2002. [par. 2020-11-09]. Dostupné na: <<https://www.sme.sk/c/732261/komunalne-volby.html>>.
- DENNÍK SME, 2010. *Komunálne voľby 2010*. Bratislava: Petit Press. 2010. [par. 2020-11-22]. Dostupné na: <<https://volby.sme.sk/komunalne-volby/2010/vysledky>>.
- DENNÍK SME, 2014. *Komunálne voľby 2014*. Bratislava: Petit Press. 2014. [par. 2020-11-27]. Dostupné na: <<https://domov.sme.sk/t/129/komunalne-volby-2014>>.
- INFOVOLBY, 2002. *Volebný servis*. [par. 2020-10-05]. Dostupné na: <<http://www.infovolby.sk/index.php>>.
- INFOVOLBY, 2010. *Volebný servis*. [par. 2020-10-10]. Dostupné na: <<http://www.infovolby.sk/index.php>>.
- INFOVOLBY, 2014. *Volebný servis*. [par. 2020-10-17]. Dostupné na: <<http://www.infovolby.sk/index.php>>.
- MESEŽNIKOV, G. a kol. 2015. *Komunálne voľby 2014: Financovanie kampane vo voľbách primátorov krajských miest SR : výskumná správa*. Bratislava : Zephiros, a.s., 2015. 183 s. ISBN 978-80-89345-54-0.
- OFICIÁLNA STRÁNKA MESTA PREŠOV, 2006. *Voľby*. [par. 2020-11-10]. Dostupné na: Registratúra mesta Prešov.
- OFICIÁLNA STRÁNKA MESTA PREŠOV, 2010. *Voľby*. [par. 2020-11-17]. Dostupné na: Registratúra mesta Prešov.
- OFICIÁLNA STRÁNKA MESTA PREŠOV, 2014. *Voľby*. [par. 2020-11-05]. Dostupné na: Registratúra mesta Prešov.
- OFICIÁLNA STRÁNKA MESTA PREŠOV, 2020. *Voľby*. [par. 2020-11-15]. Dostupné na: Registratúra mesta Prešov.
- PREŠOVSKÝ KORZÁR, 2018. *Komunálne voľby 2018*. Košice: Petit Press 2018. [par. 2020-11-30]. Dostupné na: <<https://presov.korzar.sme.sk/c/20956539/aktualne-vysledky-komunalne-volby-presov-a-okolie-2018.html>>.
- PREŠOVSKÝ KORZÁR, 2018. *Komunálne voľby 2018*. Košice: Petit Press 2018. [par. 2020-11-26]. Dostupné na: <<https://presov.korzar.sme.sk/c/20956539/aktualne-vysledky-komunalne-volby-presov-a-okolie-2018.html>>.
- SITA. 2006. *Komunálne voľby 2006*. Bratislava: News and Media Holding. 2006. Dostupné na internete: <<https://volby.sme.sk/komunalne-volby/2006/kandidati/presov-okres/vysoka/poslanci>>.
- SITA. 2006. *Komunálne voľby 2006*. Bratislava: Teraz Media, a. s., 2006. Dostupné na internete: <<https://www.teraz.sk/regiony/o-post-primatora-presova-sa-uchadza-s/358268-clanok.html>>.

- ŠSTATISTICKÝ ÚRAD SR, 2020. *Voľby a referendá*. [par. 2020-10-15]. Dostupné na: <<https://volby.statistics.sk/>>.
- TASR, 2002, *Komunálne voľby 2002*. Bratislava: Denník SME Petit Press. 2002. Dostupné na internete: <<https://www.sme.sk/c/732261/komunalne-volby.html>>.
- TASR, 2018, *Komunálne voľby 2018*. Bratislava: Denník SME Petit Press. 2018. Dostupné na internete: <<https://presov.korzar.sme.sk/c/20956539/aktualne-vysledky-komunalne-volby-presov-a-okolie-2018.html>>.
- VLČEJ, J. 2015. *Vývojové a volebné trendy slovenského systému v období 2013 až 2015*. In Vedecký obzor. [online]. 2015. [cit. 2020-11-25]. Dostupné na internete: <http://www.sevs.sk/sites/default/files/images/Dokumenty/2016_01_vedecky_obzor_politicke_201501_web_-_kopia.pdf>.

Kontaktné údaje

Mgr. Matúš Novák
Katedra verejnej správy, Fakulta sociálnych vied
Univerzita sv. Cyrila a Metóda v Trnave
Bučianska 4/A, 917 01 Trnava
Slovenská republika
E-mail: maat.us.novak@gmail.com

Komunálne voľby v meste Banská Bystrica 2002 – 2018

Erik URC

ABSTRACT

The study analyzes the political development since 2002 to 2018 from the point of view of municipal elections in the regional town of Banská Bystrica. It contains a set of information that maps the results of individual municipal elections. At the beginning, it was necessary to introduce the city of Banská Bystrica itself, its geographical location, cultural wealth, but also some of the city's problems, which the city should work on. In the next part of the work, we presented the results themselves, where we focused on the elections to the municipal authorities. It is the mayor and deputies of the city council who are actors in municipal policy who influence the further direction of the locality. Through the results of these elections, we were able to determine the voting behavior of the inhabitants of Banská Bystrica.

KEY WORDS: City of Banská Bystrica, municipal elections, mayor of the city, city council, political party.

ÚVOD

Slovenská spoločnosť prešla koncom minulého storočia určitým vývojom. Zmenilo sa spoločenské usporiadanie, ktoré nám prinieslo možnosť voľby a tým pádom aj príležitosť nepriamo sa podieľať na politike. Po roku 1989 sa, na základe zmien v ústave, do právneho systému znovu zaviedol samosprávny model lokálnej demokracie (Blašková, Košťal, Novák, 2020, s. 53).

Voľby do orgánov samosprávy obcí, inak tiež nazývané komunálne voľby, sa konajú každé štyri roky na základe všeobecného, rovného a priameho volebného práva tajným hlasovaním. Každý obyvateľ obce, mesta alebo mestskej časti má právo voliť a byť volený, ak spĺňa zákonom ustanovené podmienky (Blašková, Košťal, Novák, 2020, s. 53).

Cieľom tohto článku je analyzovať politický vývoj na komunálnej úrovni od roku 2002 v krajskom meste Banská Bystrica. Týmito výsledkami sa dopracujeme k interpretácii nadobudnutých poznatkov. Zistíme, ako sa prejavuje vývoj preferencií v meste Banská Bystrica pre jednotlivé politické subjekty od roku 2002. Z analýzy výsledkov jednotlivých komunálnych volieb ďalej vymedzíme dominantné politické strany, čo nám pomôže určiť zmýšľanie a politickú orientáciu občanov tohto krajského mesta. Na úvod si taktiež v krátkosti predstavíme mesto Banská Bystrica.

Mesto Banská Bystrica predstavuje jedno z dominantných miest Slovenska a preto je dôležité poznať politický vývoj v tomto meste a tiež správanie voličov na tomto území. Pre jednoduchšiu orientáciu bude článok obsahovať viacero grafov a tabuliek, ktoré budú spracované na základe výsledkov jednotlivých volieb.

1 MESTO BANSKÁ BYSTRICA

Banská Bystrica je považovaná za metropolu stredného Slovenska. Rozlohou ide o najväčšie mesto rozprestierajúce sa v regióne stredného Slovenska. Čo sa týka počtu obyvateľov, tak mesto Banská Bystrica je v tomto rebríčku na piatom mieste na Slovensku. V podmienkach Slovenskej republiky má mesto Banská Bystrica štatút okresného aj krajského mesta.

Mesto sa rozprestiera v takzvanom srdci stredného Slovenska. Leží na sútoku riek Bystrica a Hron, na rozmedzí Zvolenskej kotliny a Horehronia. Prírodnou dominantou mesta je vrch Urpín s výškou 510 m n.m. Toto mesto si preto vyslúžilo prezývku „Mesto pod Urpínom“. Prvé písomné zmienky pochádzajú z 13. storočia, kedy sa pôvodne zo Slovenskej osady neskôr stalo hlavné

hospodárske a banské centrum. Kráľ Belo IV. územie osady povýšil na mesto v roku 1255. (Oficiálna stránka mesta Banská Bystrica)

Hoci mesto Banská Bystrica patrí k hospodársky a ekonomicky rozvinutejším mestám na Slovensku, tak aj tam sa potykajú s množstvom problémom. Jedným z najväčších problémov je odliv mladých vzdelaných ľudí za príležitosťami na západ krajiny alebo do zahraničia, pretože v meste nie je dostatok voľných pracovných miest na obsadenie kvalifikovanej pracovnej sily za adekvátne finančné ohodnotenie. Napriek tomu, že mesto má obnovené historické centrum a prírodu, ktorá ponúka široké možnosti od športu, turistiky až po rekreáciu, nedokáže prilákať dostatočné množstvo návštevníkov. Cestovný ruch v tomto regióne má obrovský potenciál, avšak nedarí sa ho naplniť aj napriek tomu, že mesto disponuje kvalitnou dopravnou infraštruktúrou a výhodným cestným i železničným spojením.

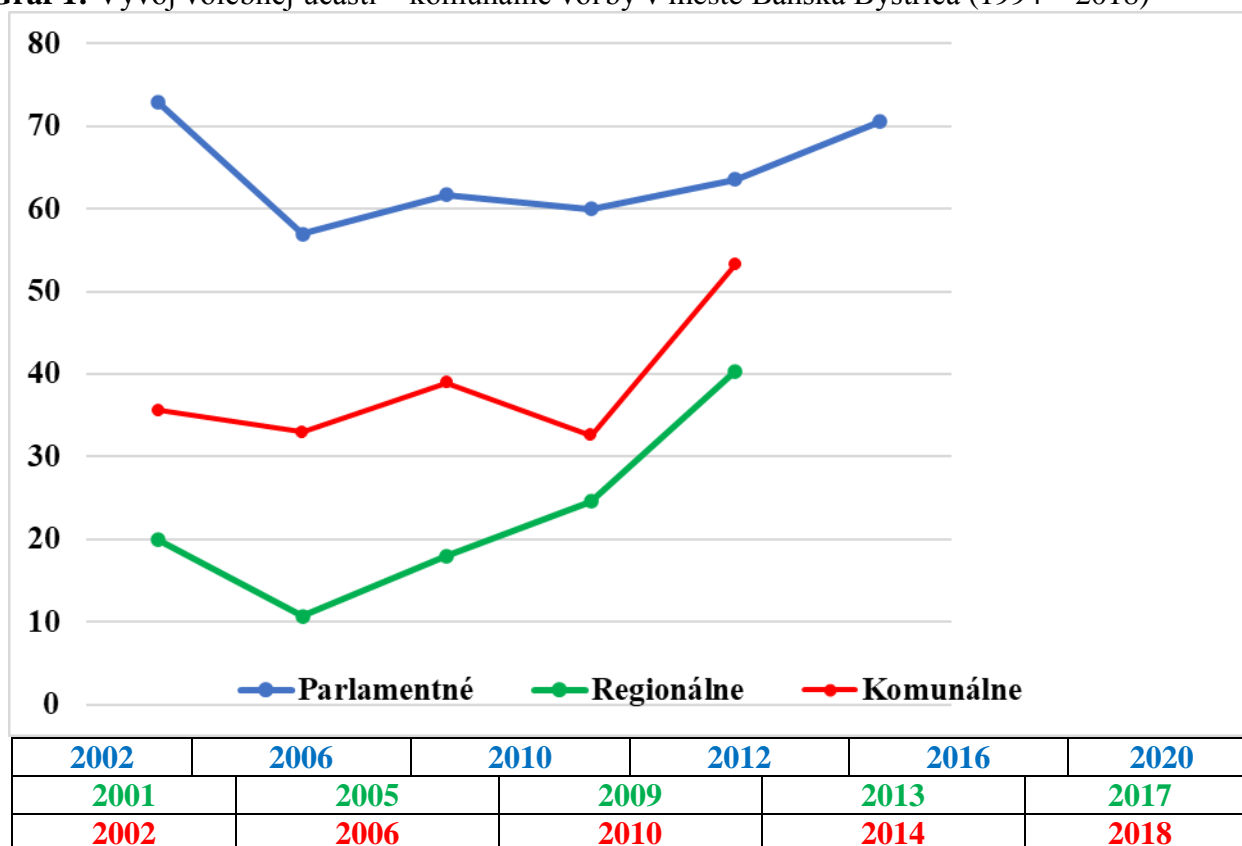
Veľké rozdiely v ekonomickej sile územia je možné badať najmä na úrovni banskobystrického kraja. Zatiaľ čo mesto Banská Bystrica ako metropola stredného Slovenska sa môže pochváliť nezamestnanosťou výrazne nižšou ako celoslovenský priemer, tak viaceré okresy dosahujú alarmujúce čísla reprezentujúce najvyššiu nezamestnanosť na Slovensku. Ide predovšetkým o južné okresy stredného Slovenska ako Revúca, Rimavská Sobota, Poltár či Lučenec.

Mesto Banská Bystrica má približne 78-tisíc obyvateľov, čím im prináleží 31 zástupcov v zastupiteľskom zbore. Primátorom mesta je už druhé volebné obdobie po sebe Ján Nosko, pričom v posledných komunálnych voľbách kandidoval ako nezávislý kandidát.

Tabuľka 1: Primátori mesta Banská Bystrica a ich stranícka príslušnosť (1990 – 2018)

Rok konania volieb	Zvolený primátor	Stranícka príslušnosť
1990	Stanislav Mika	VPN, KDH
1994	Igor Presperín	SDĽ, ZRS, SDSS
1998	Ján Králik	SDĽ
2002	Ján Králik	HZD, HZDS-ĽS, KSS, NOSNP, SDĽ, SDSS a ZRS
2006	Ivan Saktor	SMER-SD, SNS, SZS
2010	Peter Gogola	NEKA
2014	Ján Nosko	SMER-SD, SDKÚ-DS, SNS, SMS
2018	Ján Nosko	NEKA

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Graf 1: Vývoj volebnej účasti – komunálne voľby v meste Banská Bystrica (1994 – 2018)

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

1.1 Výsledky komunálnych volieb mesta Banská Bystrica v roku 2002

Voľby do orgánov samosprávy obcí na Slovensku sa konali počas dvoch víkendových dní, a to konkrétne 6. a 7. decembra 2002. Išlo zároveň o posledné komunálne voľby, ktoré sa uskutočnili počas dvoch dní. Volebná účasť v komunálnych voľbách v meste Banská Bystrica bola v roku 2002 na priemernej hodnote v porovnaní s ďalšími komunálnymi voľbami. Pred voľbami bolo zapísaných 65 809 voličov, hlasovacie lístky boli vydané 23 417 voličom, čo znamená, že svoj hlas prišlo k volebným urnám odovzdať niečo cez 35 % Banskobystričanov. V okrese Banská Bystrica bola účasť o čosi vyššia, na úrovni 44 %. Na úrovni kraja prišlo v komunálnych voľbách odovzdať hlas niečo cez 53 % všetkých oprávnených voličov.

Tabuľka 2: Volebná účasť na komunálnych voľbách v meste Banská Bystrica v porovnaní s celoslovenskou účasťou

Percentuálna účasť v meste Banská Bystrica	Percentuálna účasť v rámci celej SR
35,58 %	49,51 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Úradujúci primátor, vysokoškolský pedagóg a ekonóm Ján Králik sa opäť rozhodol kandidovať. Tentokrát sa o hlasy voličov uchádzal s podporou strán HZD, HZDS-ĽS, KSS, Nezávislá občianska strana nezamestnaných a poškodených, SDE, SDSS a ZRS. Ďalšími kandidátmi na post primátora mesta Banská Bystrica boli v tom čase aj Miroslav Toman s podporou DS, vtedajší prednosta Okresného úradu Peter Lačný za KDĤ, Peter Múkera z SDKÚ, Miloš Kráľ ako nezávislý kandidát a taktiež aj exprimátor mesta Igor Presperín, ktorému mala vyjadriť podporu SNS. Celkovo o post

primátora Banskej Bystrice zabojovalo 11 kandidátov.

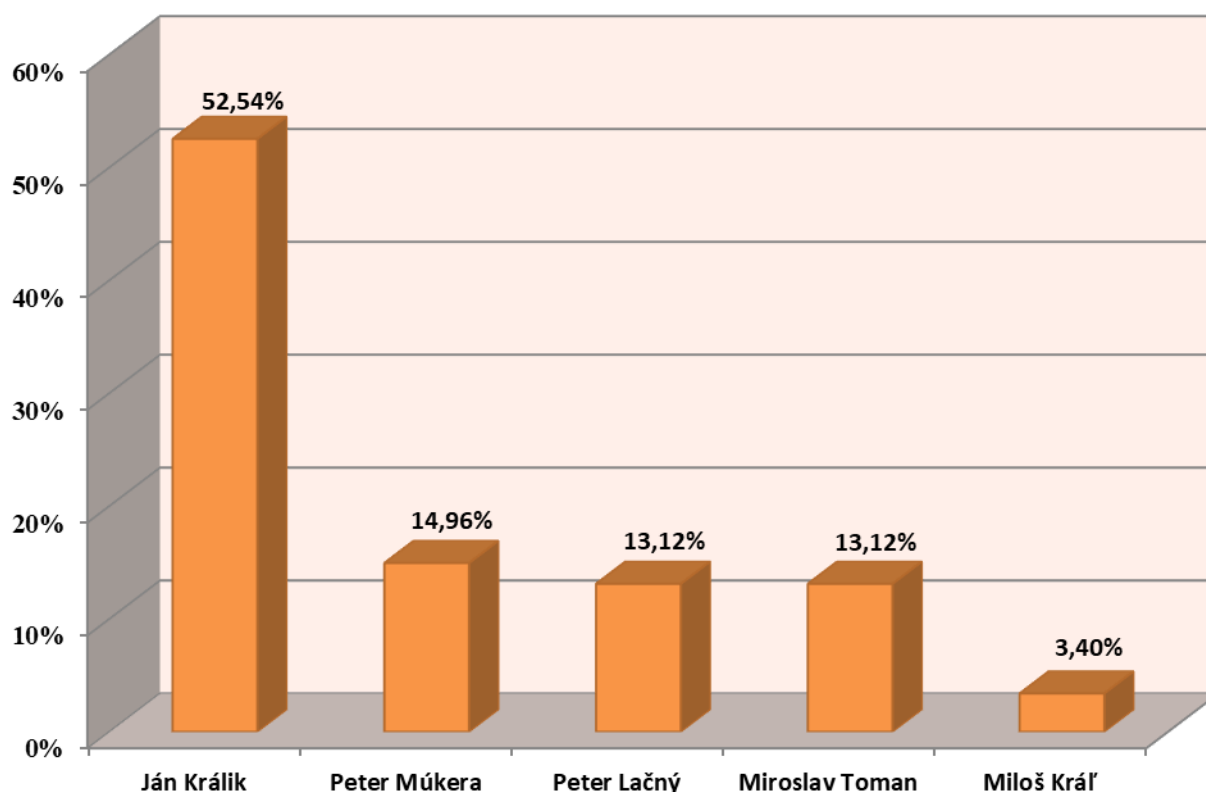
Tabuľka 3: Výsledky volieb primátora v meste Banská Bystrica (TOP 5)

Meno a priezvisko	Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet platných hlasov	Podiel v % z počtu platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov
Ján Králik	HZD, HZDS-ES, KSS, NOSNP, SDL, SDSS a ZRS	12 152	52,54 %
Peter Múkera	SDKÚ	3 461	14,96 %
Peter Lačný	KDH	3 035	13,12 %
Miroslav Toman	DS	3 035	13,12 %
Miloš Kráľ	NEKA	787	3,40 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Primátorom mesta Banská Bystrica sa stal Ján Králik, ktorý tento post zastával aj po voľbách v roku 1998. Vo voľbách v roku 2002 získal hlas od 52,54 % zúčastnených voličov. Na druhom mieste sa umiestnil právnik Peter Múkera, tretí skončil Peter Lačný, štvrtý bol podpredseda DS Miroslav Toman, prvú päťku uzavrel nezávislý kandidát, vysokoškolský pedagóg Miloš Kráľ. Až na šiestom mieste sa umiestnil exprimátor a expodpredseda NR SR Igor Presperín.

Graf 2: Voľby primátora v roku 2002 (TOP 5)

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Prvým špecifikom, ktorý je možno pri voľbe primátora mesta badať, že pravicové strany sa nedokázali zjednotiť a poskytnúť jedného, silného kandidáta na tento post. Pravicové strany

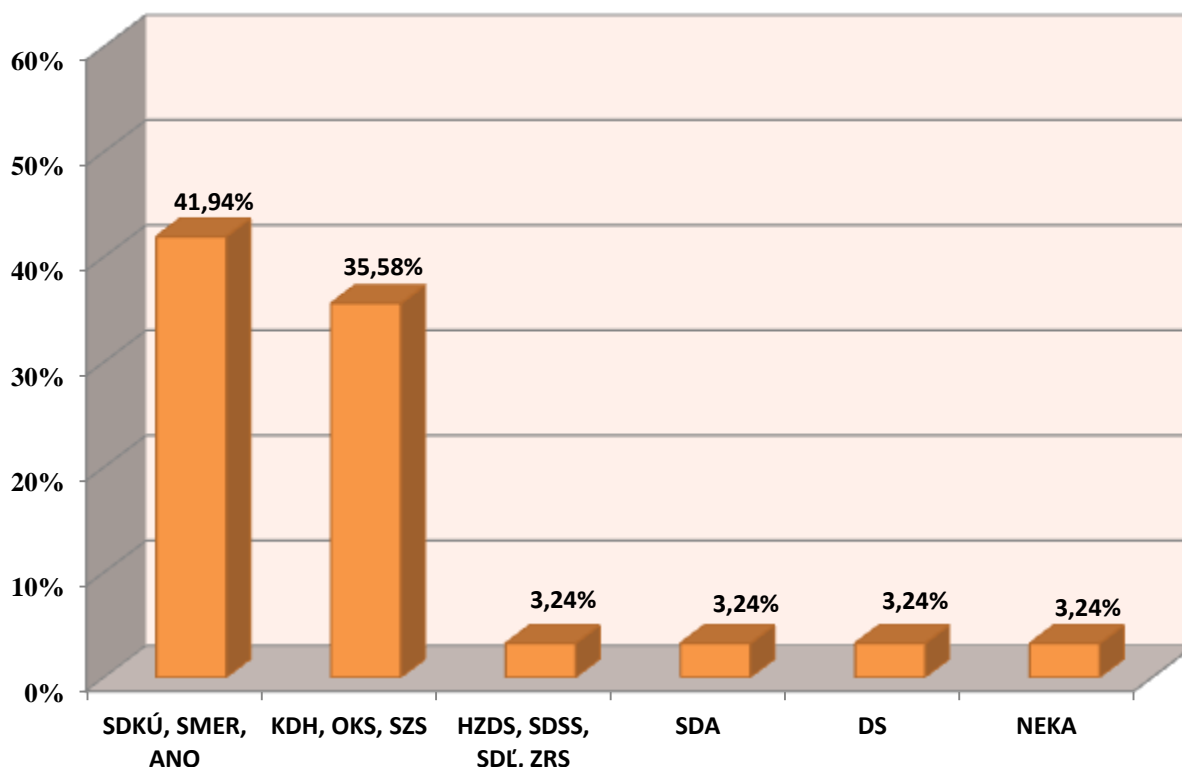
v celkovom hodnotení dominovali najmä na celoštátnom poli, avšak úspech zaznamenali aj v samotnom meste Banská Bystrica. Preto je prekvapujúce, že pravicové strany sa nedokázali zhodnúť na mene jedného kandidáta, ktorý bude dôstojne konkurovať vtedajšiemu primátorovi Jánovi Králikovi. Pred voľbami sa však strany SDKÚ, SMER a ANO dohodli na predvolebnej a povolebnej spolupráci a taktiež zostavili spoločnú kandidátku pri voľbe poslancov mestského zastupiteľstva.

Tabuľka 4: Voľby do mestského zastupiteľstva v roku 2002

Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet zvolených kandidátov	Percentuálne rozdelenie koalícií
SDKÚ, SMER, ANO	13	41,94 %
KDH, OKS, SZS	11	35,58 %
HZD, SDSS, SDE, ZRS	4	12,90 %
SDA	1	3,24 %
DS	1	3,24 %
NEKA	1	3,24 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Podpísanie dohody strán SDKÚ, SMER a ANO o spolupráci slávil úspech pri kandidátoch za poslancov, keďže práve táto koalícia získala najvyšší podiel hlasov. Za túto koalíciu hlasovalo takmer 42 % všetkých zúčastnených voličov, čo v zastupiteľskom zbore predstavovalo 13 poslancov. Ďalšiu koalíciu tvorili subjekty strán KDH, OKS a SZS. Koalícii sa podarilo získať viac ako 35 % voličov a teda obsadenie 11 poslaneckých miest. Koalícia strán, ktoré podporovali aj zvoleného primátora Jána Králika získala vo voľbách iba niečo cez 12 %, čo v konečnom dôsledku znamenalo obsadenie iba 4 miest v poslaneckom zbore. Jeden mandát získal kandidát s podporou DS či SDA a zvolený bol taktiež aj jeden nezávislý kandidát na poslanca. Medzi poslancami mestského zastupiteľstva boli aj verejne známe osobnosti z prostredia mesta, akými sú napríklad spomínaný Miroslav Toman, právnik Ján Hrubala, vtedajší predseda ZRS Ján Ľupták, vtedajší riaditeľ Rooseveltovej nemocnice Michal Bucek, exprimátor Márius Mika či bývalý operný spevák Štefan Babjak.

Graf 3: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v meste Banská Bystrica

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

1.2 Výsledky komunálnych volieb mesta Banská Bystrica v roku 2006

Komunálne voľby sa uskutočnili po prvýkrát v jeden deň, konkrétne v sobotu 2. decembra 2006. V Banskej Bystrici oproti predchádzajúcim komunálnym voľbám mierne klesla aj volebná účasť. Počet zapísaných voličov sa oproti roku 2002 mierne navýšil, preto mohlo k volebným urnám prísť až 67 048 voličov, avšak volieb sa zúčastnilo iba 22 101 voličov, čo predstavuje necelých 33 % všetkých Banskobystričanov. V rámci okresu to číslo bolo o čosi vyššie, na úrovni 40 %. Z hľadiska kraja to boli ešte lepšie čísla, keď v komunálnych voľbách v rámci kraja hlasovalo takmer 50 % všetkých oprávnených voličov, čo prekonal aj celoštátnu účasť, ktorá bola v tom čase na úrovni 47,65 %.

Tabuľka 5: Volebná účasť na komunálnych voľbách v meste Banská Bystrica v porovnaní s celoslovenskou účasťou

Percentuálna účasť v meste Banská Bystrica	Percentuálna účasť v rámci celej SR
32,96 %	47,65 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

V komunálnych voľbách v roku 2006 sa na pozícii primátora Banskej Bystrice po 8 rokoch vystriedal primátor. Jána Králik v úrade nahradil Ivan Saktor. Tieto voľby sú špecifické z viacerých hľadísk. Prvým z nich bolo, že Ján Králik okrem toho, že ako úradujúci primátor mesta v týchto voľbách výrazne stratil, tak za touto stratou nemuselo byť iba osemročné vedenie mesta, ale aj strata podpory silných politických hnutí. Ján Králik napokon kandidoval ako nezávislý kandidát. Ďalším špecifikom je to, že opäť vznikli špecifické volebné koalície, ktoré spolu podporili

jednotlivých kandidátov. Víťaza komunálnych volieb v Banskej Bystrici Ivana Saktora, ktorý dovtedy pôsobil na čele Konfederácie odborových zväzov, podporili vtedajšie vládne strany SMER-SD, SNS a podporu mu taktiež vyjadrila Strana zelených. Táto podpora nebola až takým prekvapením, avšak tým prekvapením bola podpora kandidáta, ktorý av o voľbách umiestnil na druhom mieste. Ján Chladný získal podporu dovtedy znepriatelených subjektov na celoštátnom poli, Dzurindovej SDKÚ-DS a Mečiarovej ĽS-HZDS. Podporu tomuto kandidátovi vyjadrilo aj Kresťanskodemokratické hnutie. Avšak ani táto podpora nestačila na to, aby sa Ján Chladný stal primátorom Banskej Bystrice.

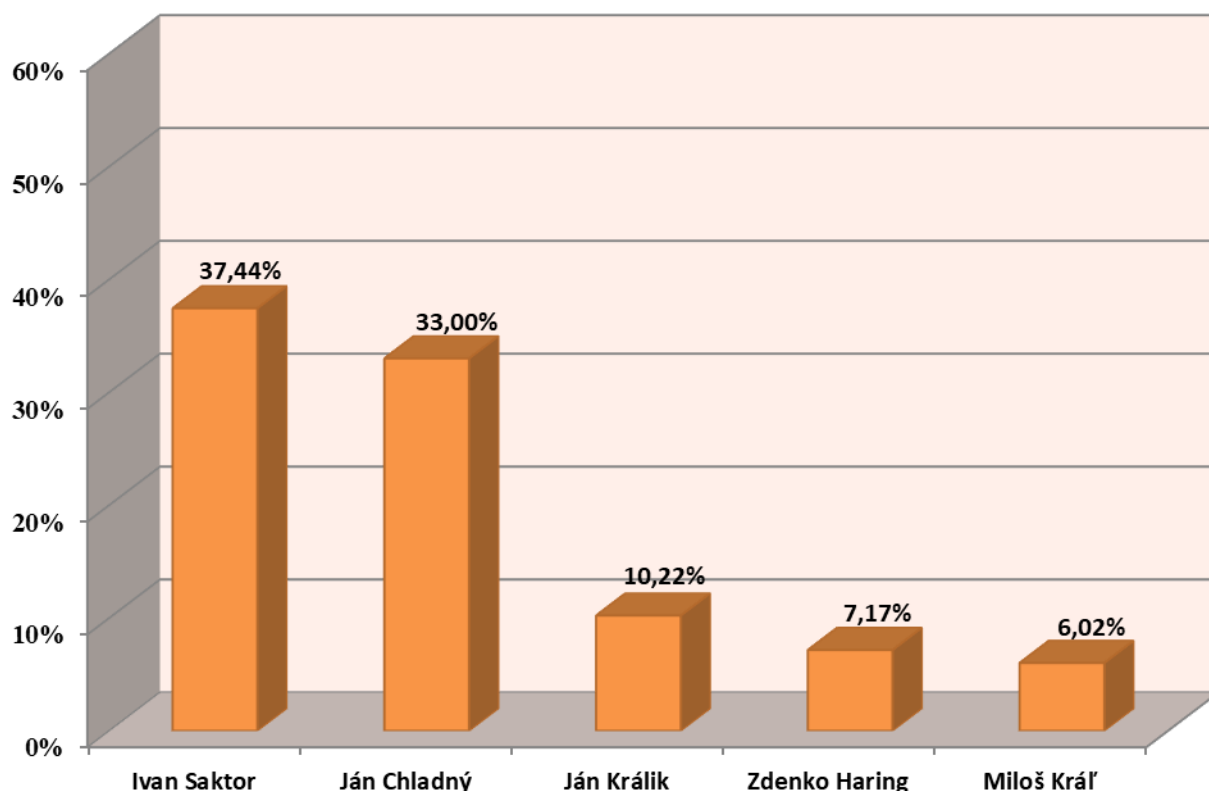
Tabuľka 6: Výsledky volieb primátora v meste Banská Bystrica (TOP 5)

Meno a priezvisko	Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet platných hlasov	Podiel v % z počtu platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov
Ivan Saktor	SZ, SNS, SMER-SD	8 133	37,44 %
Ján Chladný	SDKÚ-DS, ĽS-HZDS, KDH	7 169	33,00 %
Ján Králik	NEKA	2 220	10,22 %
Zdenko Haring	NEKA	1 557	7,17 %
Miloš Kráľ	NEKA	1 307	6,02 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Ivan Saktor si bol podľa vlastných slov istý svojím víťazstvom už pred voľbami. Po zrátaní hlasov sa pre médiá vyjadril, že v jeho prospech rozhodol najmä dobrý volebný program a otázka prepojenia centrálnej vlády a regionálnych peňazí pre Bystricu, ktorá bola podľa jeho slov osem rokov v tieni veľkých peňazí (Denník SME, 2006).

Zatiaľ čo súboj medzi prvými dvoma kandidátmi bol naozaj tesný, rozhodlo menej ako tisíc hlasov v prospech Ivana Saktora, tak na ďalších priečkach to už také zaujímavé nebolo. S veľkým odstupom na treťom mieste skončil dvojnásobný primátor Ján Králik, nasledoval ho Zdenko Haring a prvú päťku uzatvára Miloš Kráľ. Do súboja o primátorskú stoličku tohto krajského mesta sa v roku 2006 zapojilo 9 kandidátov.

Graf 4: Voľby primátora v roku 2006 (TOP 5)

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

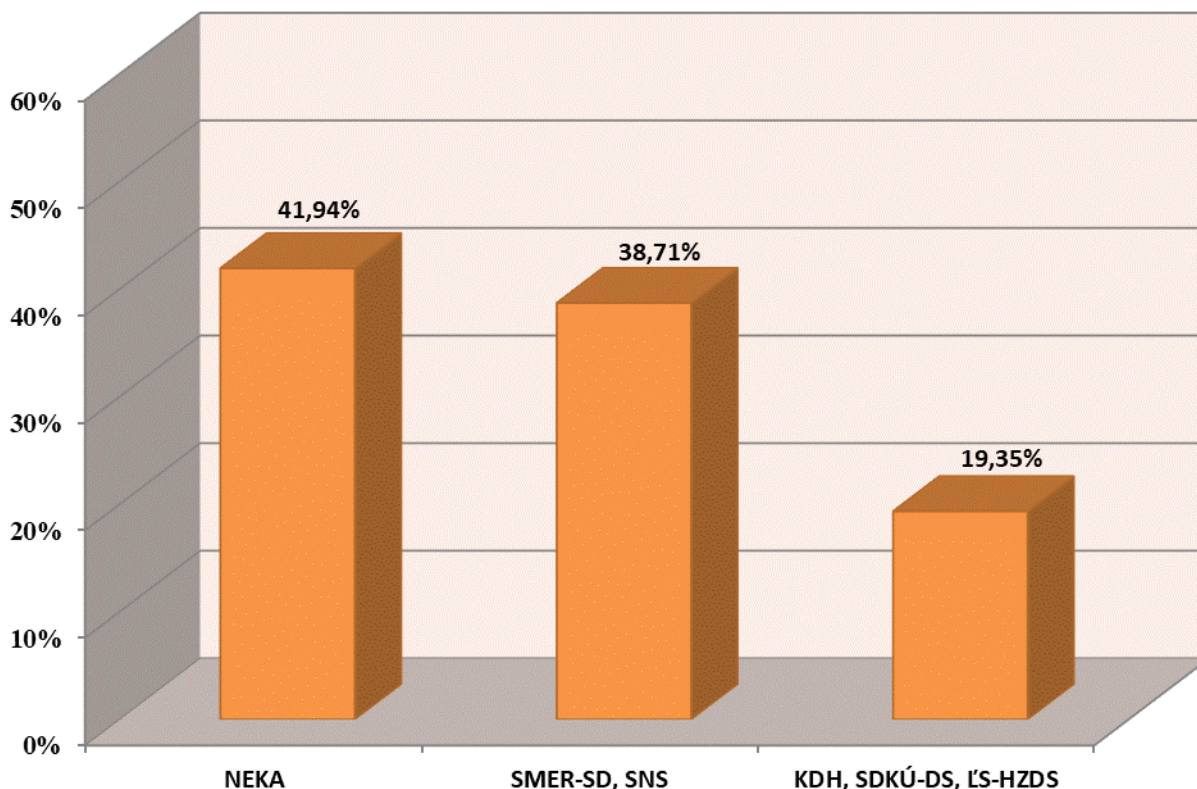
Komunálne voľby priniesli výraznú zmenu aj v zložení 31-členného banskobystričského mestského zastupiteľstva. Iba 11 poslancom sa podarilo obhájiť svoj post aj vo voľbách v roku 2006. Väčším prekvapením bol neúspech bývalého podpredsedu NR SR Jána Luptáka či vtedajšieho viceprimátora Máriusa Miku (Denník SME, 2006).

Tabuľka 7: Voľby do mestského zastupiteľstva v roku 2006

Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet zvolených kandidátov	Percentuálne rozdelenie koalícií
NEKA	13	41,94 %
SMER-SD, SNS	12	38,71 %
KDH, SDKÚ-DS, ĽS-HZDS	6	19,35 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

V poslaneckom zbore dominovali nezávislí kandidáti, ktorí obsadili 13 miest, čo predstavuje výrazný nepomer oproti predchádzajúcim komunálnym voľbám v roku 2002. keďže v tom čase pôsobil v mestskom zastupiteľstve iba jeden nezávislý poslanec. Koalícia vtedajších vládnych strán SMER-SD a SNS získala 12 poslancov a koalícia strán KDH, SDKÚ-DS a ĽS-HZDS obsadila 6 poslaneckých stoličiek. O funkciu poslanca mestského zastupiteľstva sa uchádzalo celkovo 177 kandidátov.

Graf 5: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v meste Banská Bystrica

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

1.3 Výsledky komunálnych volieb mesta Banská Bystrica v roku 2010

Komunálne voľby v roku 2010 boli na území mesta Banská Bystrica príznačné tým, že k volebným urnám si našlo cestu doposiaľ najviac voličov. Vydaných bolo 26 200 obálok, čo znamenalo, že volebná účasť v komunálnych voľbách bola v tomto meste takmer na úrovni 39 %, čo predstavuje najvyššiu volebnú účasť v komunálnych voľbách v tomto meste. V porovnaní s číslami, ktoré boli zaznamenané na úrovni okresu bolo to číslo opäť nižšie, keďže na úrovni okresu prišlo k volebným urnám niečo cez 45 % voličov. Krajské čísla dokonca prekonal národný priemer. Komunálnych volieb sa 27. novembra 2010 zúčastnilo 51,43 % oprávnených voličov v rámci Banskobystrického kraja, celoštátny priemer uogolas a pod hranicou 50 %.

Tabuľka 8: Volebná účasť na komunálnych voľbách v meste Banská Bystrica v porovnaní s celoslovenskou účasťou

Percentuálna účasť v meste Banská Bystrica	Percentuálna účasť v rámci celej SR
38,95 %	49,69 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

V poradí piate komunálne voľby od čias vzniku Slovenskej republiky v Banskej Bystrici možno považovať za prelomové z viacerých hľadísk. Okrem toho, že sa volieb zúčastnilo historicky najviac voličov mesta v komunálnych voľbách, tak do politického popredia sa začalo dostávať meno Mariána Kotlebu, ktorý kandidoval na post primátora a dnes už predsedá politickému zoskupeniu Kotlebovci – Ľudová strana Naše Slovensko, ktoré svojimi myšlienkami oslovuje

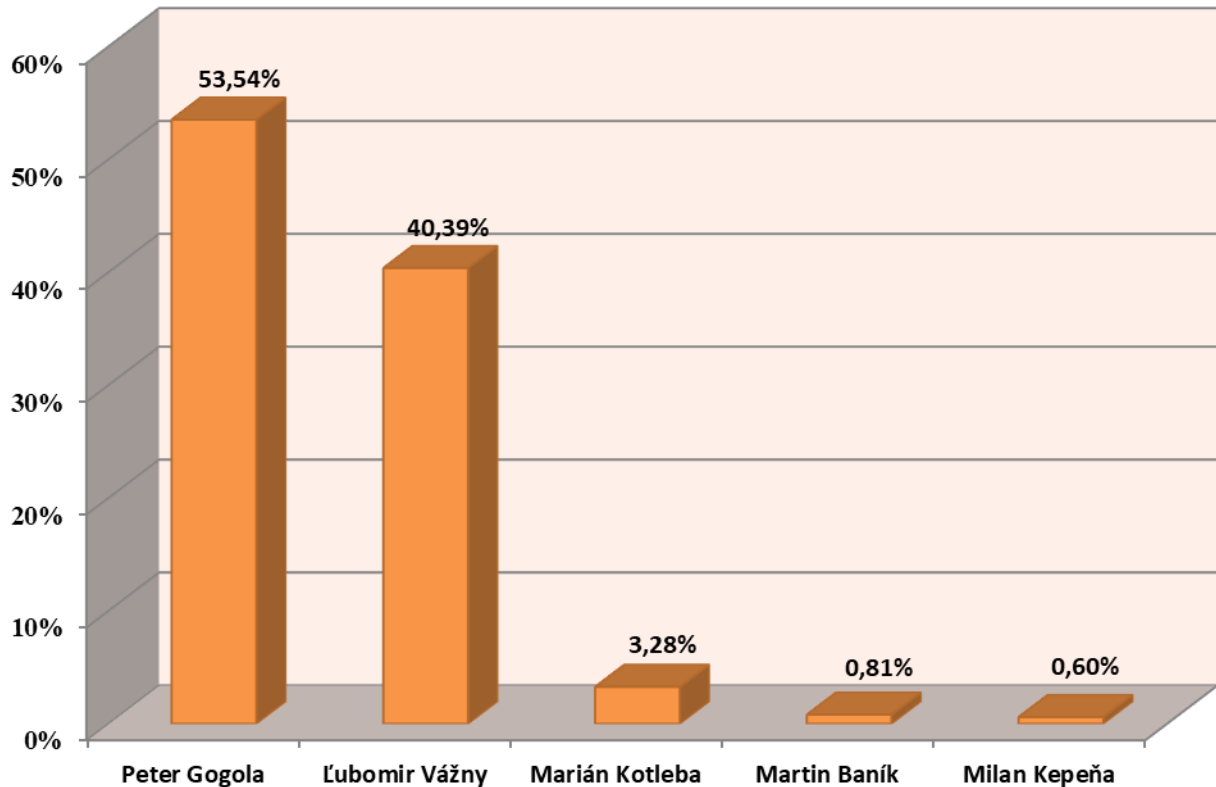
najmä extrémne pravicových voličov. V roku 2010 však nedostal od Banskobystričanov ani tisícku hlasov. Boj o primátora sa tak odohral na iných frontoch.

Tabuľka 9: Výsledky volieb primátora v meste Banská Bystrica (TOP 5)

Meno a priezvisko	Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet platných hlasov	Podiel v % z počtu platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov
Peter Gogola	NEKA	13 842	53,54 %
Ľubomír Vážny	ĽS-HZDS, SNS, SMER-SD	10 443	40,39 %
Marián Kotleba	ĽSNS	848	3,28 %
Martin Baník	KDS, SaS, SDKÚ-DS	210	0,81 %
Milan Kepeňa	SF	155	0,60 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Hoci svoju kandidatúru ohlásilo 8 uchádzačov o post primátora Banskej Bystrice, tak už pred voľbami bolo jasné, že primátorom sa stane niekto z dvojice Peter Gogola, ktorý bol známy z pôsobenia pre Lesy SR alebo Ľubomír Vážny, ktorý bol však oveľa známejší z pôsobenia na poste ministra dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky. Hoci Peter Gogola kandidoval ako nezávislý kandidát, tak podporu mu vyjadrilo prakticky celé pravicové politické spektrum. Ľubomír Vážny samozrejme logicky v tom čase kandidoval s podporou strán vládnej koalície – SMER-SD, SNS a ĽS-HZDS. Primátorom Banskej Bystrice sa nakoniec stal Peter Gogola, ktorý dokázal osloviť takmer 54 % všetkých zúčastnených voličov. Jeho súper Ľubomír Vážny zaostal o viac ako 13 %. Peter Gogolas a tak stal prakticky prvým pravicovým primátorom mesta. Svoje víťazstvo však príliš neočakával, keďže mal proti sebe veľmi silného kandidáta a verejne známu osobnosť. „Myslel som si, že ak sa podarí víťazstvo, bude tesné. Keď sme pred desiatimi dňami ohlasovali, že pravica sa zjednotila na podpore jedného kandidáta, tak sme v kútiku duše dúfali a chceli, aby sa nám to podarilo. Ale to, že sa nám to podarilo takýmto spôsobom, dokazuje, že sme zdvihli Banskú Bystricu.“, zároveň dodal, že za jeho víťazstvom nestojí nejaká konkrétna vec, ale komplex príčin (SITA, 2010). Jednou z týchto príčin môže byť, že tesne pred voľbami sa vzdali v jeho prospech Martin Baník s podporou SDKÚ-DS, SaS a KDS a taktiež ďalší nezávislý kandidát Zdenko Haring.

Graf 6: Voľby primátora v roku 2010 (TOP 5)

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

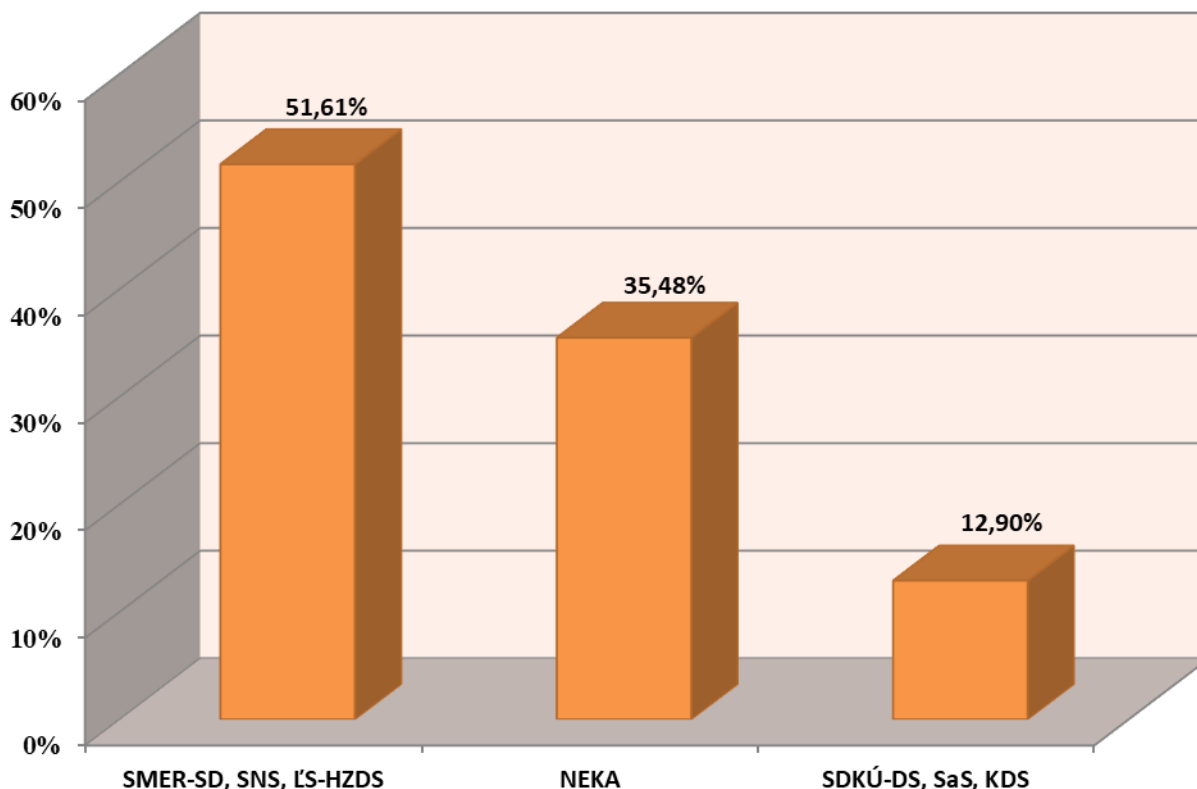
Primátor Peter Gogola mal pri presadzovaní svojej politiky sťaženú pozíciu, pretože v mestskom zastupiteľstve obsadila väčšinu koalícia strán SMER-SD, HZDS a SNS. Pravicovým koalíciám sa tak napriek spokojnosti s obsadením postu primátora príliš nedarilo pri obsadzovaní miest v poslaneckom zbore.

Tabuľka 10: Voľby do mestského zastupiteľstva v roku 2010

Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet zvolených kandidátov	Percentuálne rozdelenie koalícií
SMER-SD, SNS, ĽS-HZDS	16	51,61 %
NEKA	11	35,48 %
SDKÚ-DS, SaS, KDS	4	12,90 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Koalícia SDKÚ-DS, SaS a KDS získala iba 4 mandáty. Úspešní boli nezávislí kandidáti, ktorí obsadili 11 miest. Najviac mandátov tak získala koalícia SMER-SD, SNS a ĽS-HZDS, ktorá získala 16 z celkového počtu 31 poslaneckých miest. Z 31-členného zastupiteľstva obhájilo svoje pozície 18 poslancov. Celkovo sa o post v poslaneckom zbore uchádzalo 203 kandidátov.

Graf 7: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v meste Banská Bystrica

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

1.4 Výsledky komunálnych volieb mesta Banská Bystrica v roku 2014

Dňa 15. novembra 2014 sa uskutočnili v poradí šieste voľby do orgánov samosprávy obcí na Slovensku. Počet zapísaných voličov oproti predchádzajúcim komunálnym voľbám mierne poklesol na číslo 66 593. Svoj hlas prišlo odovzdať 21 678 Banskobystričanov, čo tým pádom znamená, že komunálne voľby sa niesli v negatívnom svetle hlavne z hľadiska volebnej účasti. V roku 2014 bolo totiž percento najnižšie spomedzi všetkých komunálnych volieb v Banskej Bystrici. Účasť sa pohybovala na úrovni 32,55 %. Na úrovni okresu sa komunálnych volieb zúčastnilo takmer 41 % oprávnených voličov, na úrovni kraja to bolo niečo cez 50 %, ktorý prekonal aj celoslovenský priemer, ktorý bol v tom čase na úrovni 48,34 %.

Tabuľka 11: Volebná účasť na komunálnych voľbách v meste Banská Bystrica v porovnaní s celoslovenskou účasťou

Percentuálna účasť v meste Banská Bystrica	Percentuálna účasť v rámci celej SR
32,55 %	48,34 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

S pribúdajúcimi rokmi sa začína prejavovať popularita nezávislých kandidátov. Zatiaľ čo v roku 2002 sme len veľmi ťažko hľadali nezávislého kandidáta na post primátora alebo poslanca mestského zastupiteľstva, tak v roku 2014 je trend úplne opačný a väčšiu popularitu zaznamenávajú nezávislí kandidáti. Tento trend môže mať viacero dôvodov. Jedným z nich môže byť akási strata politickej dôvery zo strany občanov ku politickým stranám. Avšak, ani kandidát, ktorý sa prezentuje ako nezávislý, v skutočnosti nemusí byť nezávislý a iba kalkuluje, aby tak mohol vyťažiť vo

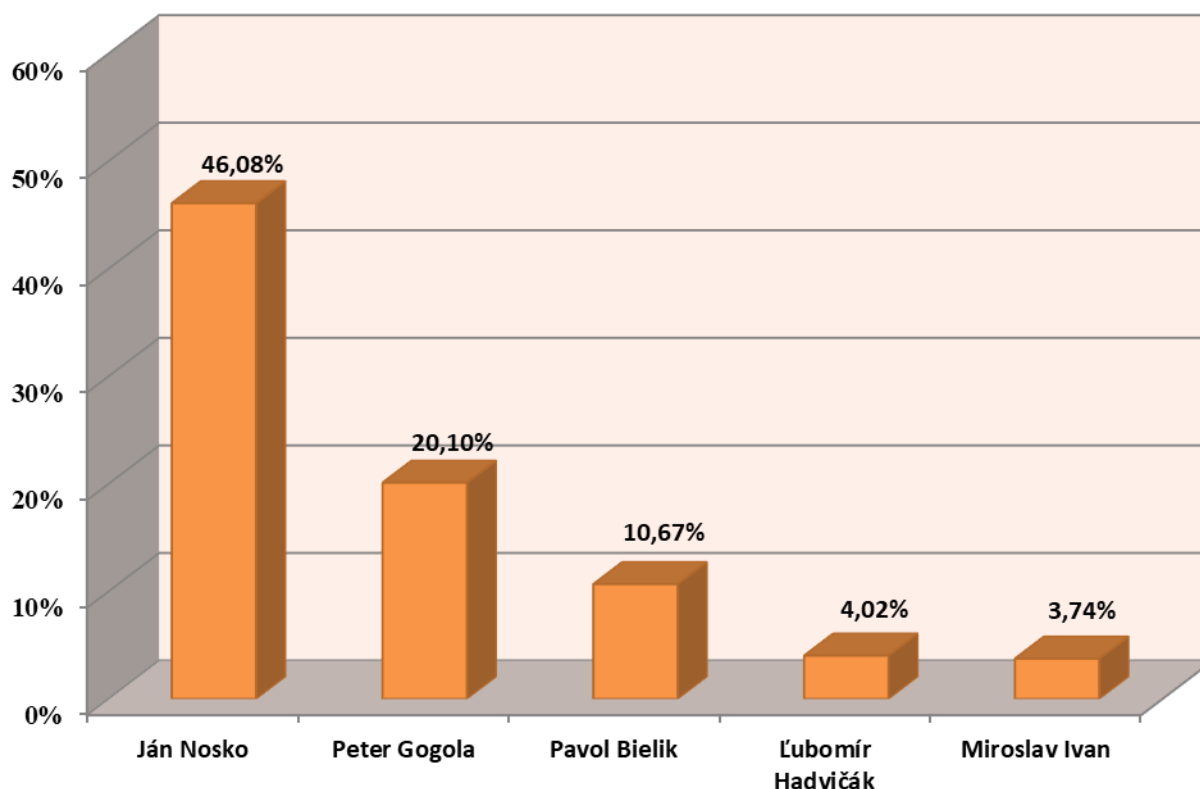
voľbách čo najväčší politický kapitál. V roku 2014 išlo v Banskej Bystrici o súboj nezávislých kandidátov. Jedným z nich bol vtedajší primátor Peter Gogola, ktorý však v roku 2010 kandidoval s podporou pravicových strán. Podľa jeho slov sa o túto podporu v roku 2014 už neuchádzal. Túto skutočnosť možno využil ďalší kandidát Ján Nosko, ktorý bol Banskobystričanom známy z pôsobenia na poste riaditeľa Detskej fakultnej nemocnice s poliklinikou v Banskej Bystrici. Napriek tomu, že Ján Nosko kandidoval ako nezávislý kandidát, tak predseda strany SMER-SD Róbert Fico ešte pred voľbami povedal, že pán Nosko je veľmi schopný kandidát, ktorého nasadila práve strana SMER-SD. Nakoniec sa k tejto podpore pridala aj SNS a najväčším prekvapením bolo, že podporu Noskovi vyjadrila aj SDKÚ-DS. Tento kandidát tak spojil dovedy veľkých politických rivalov, i keď v rozličných pozíciách. Zatiaľ čo popularita Smeru-SD dosahovala vrchol, tak obmenené vedenie SDKÚ-DS výrazne strácalo podporu.

Tabuľka 12: Výsledky volieb primátora v meste Banská Bystrica (TOP 5)

Meno a priezvisko	Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet platných hlasov	Podiel v % z počtu platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov
Ján Nosko	NEKA	9 739	46,08 %
Peter Gogola	NEKA	4 248	20,10 %
Pavol Bielik	NEKA	2 254	10,67 %
Lubomír Hadvičák	TIP	849	4,02 %
Miroslav Ivan	SaS	790	3,74 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Možno aj vďaka podpora koalícií strán SMER-SD, SNS a SDKÚ-DS mu priniesla obrovské víťazstvo, kedy si vyslúžil podporu viac ako 46 % Banskobystričanov. Na druhom mieste skončil s výrazným odstupom dovtedajší primátor Peter Gogola, ktorý oslovil niečo cez 20 % voličov. Prvú trojku uzatvoril taktiež nezávislý kandidát Pavol Bielik. Špecifikom týchto komunálnych volieb v Banskej Bystrici je fakt, že o post primátora sa uchádzalo veľké množstvo uchádzačov, a to konkrétne 15.

Graf 8: Voľby primátora v roku 2014 (TOP 5)

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

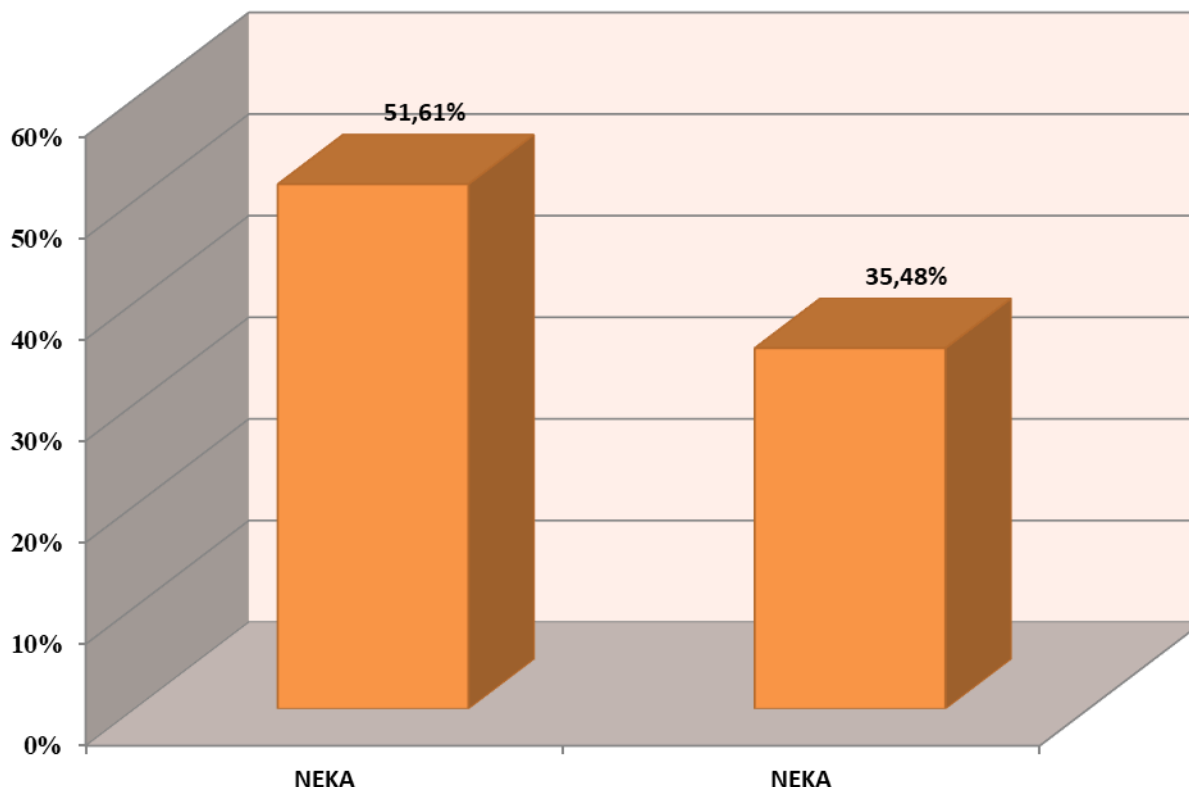
Ján Nosko sa mohol tešiť aj podpore v mestskom zastupiteľstve, keďže po komunálnych voľbách v roku 2014 bolo zvolených 17 poslancov s podporou strán SMER-SD, SDKÚ-DS a SNS. Žiadna iná koalícia nevyjadrila podporu iným kandidátom, a tak ďalšia časť zastupiteľstva bola tvorená nezávislými kandidátmi, ktorí obsadili 14 poslaneckých stoličiek. O hlasy voličov sa uchádzalo 223 kandidátov na poslancov mestského zastupiteľstva.

Tabuľka 13: Voľby do mestského zastupiteľstva v roku 2014

Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet zvolených kandidátov	Percentuálne rozdelenie koalícií
SMER-SD, SDKÚ-DS, SNS	17	54,80 %
NEKA	14	45,20 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Graf 9: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v meste Banská Bystrica

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

Toto obdobie prinieslo na slovenskú politickú scénu aj ďalšiu významnú osobnosť v podobe Petra Pellegriniho, ktorý pochádza práve z Banskej Bystrice. Hoci v politike sa angažoval už v roku 2002, kedy pôsobil ako asistent poslanca NR SR Ľubomíra Vážneho, ktorého pôsobenie sa taktiež viaže s týmto krajským mestom. Peter Pellegrini sa neskôr stal aj poslancom NR SR po voľbách v roku 2006, 2010 a 2012. V roku 2012 sa stal aj tajomníkom na Ministerstve financií SR a po mimoriadnom sneme strany SMER-SD v roku 2014 sa stal jej novým podpredsedom. Rok 2014 úspešne zakončil aj ako minister školstva, vedy, výskumu a športu SR.

1.5 Výsledky komunálnych volieb mesta Banská Bystrica v roku 2018

Nateraz posledné komunálne voľby sa konali 10. novembra 2018. Volebná účasť sa niesla v klasickej rozmedzí 32 % - 38 %, avšak počet oprávnených voličov v meste naberá klesajúcu tendenciu. Pri komunálnych voľbách v roku 2014, ale aj v posledných komunálnych voľbách klesol počet zapísaných voličov o takmer 2000. Celkový počet oprávnených voličov tak klesol na hodnotu 65 485. V týchto voľbách prišlo k volebným urnám 24 839 voličov, čo predstavuje 37,93 % Banskobystričanov. V rámci okresu sa komunálnych volieb zúčastnilo 43,48 %, v rámci kraja 47,91 % a v rámci Slovenska to bolo na úrovni 48,68 %.

Tabuľka 14: Volebná účasť na komunálnych voľbách v meste Banská Bystrica v porovnaní s celoslovenskou účasťou

Percentuálna účasť v meste Banská Bystrica	Percentuálna účasť v rámci celej SR
37,93 %	48,68 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

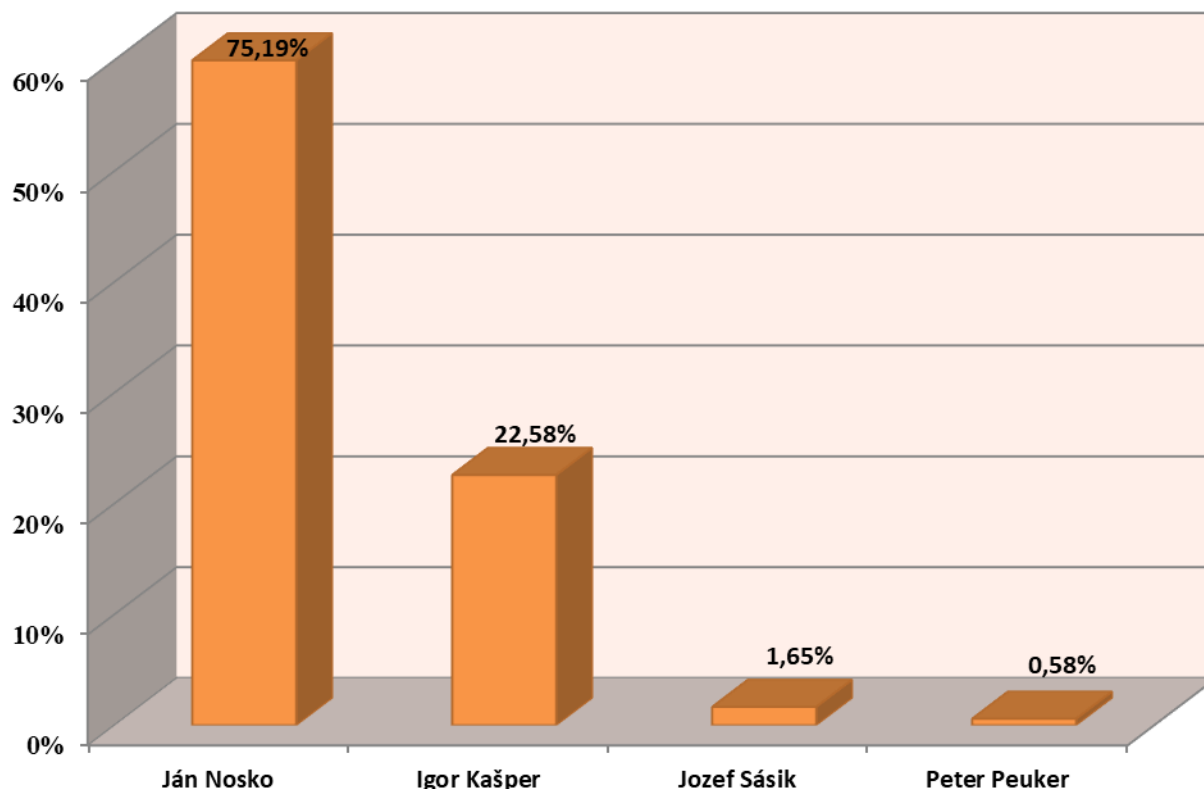
V Banskej Bystrici sa do boja o post primátor krajského mesta zapojili štyria kandidáti. Medzi nimi bol vtedajší primátor mesta Ján Nosko, ktorého doplnil vtedajší poslanec mestského zastupiteľstva Igor Kašper. Práve medzi týmito dvoma kandidátmi sa rysoval najväčší súboj o post primátora. Túto dvojicu už tradične doplnil Jozef Sásik, ktorý od roku 2006 vytrvalo kandidoval v každých komunálnych voľbách. Štvoricu uzatváral kandidát Peter Peuker. Opäť sa rysoval súboj pravice verzus ľavice, hoci Ján Nosko kandidoval ako nezávislý, tak podporu mu vyjadrila strana SMER-SD a SNS. Igor Kašper mal osloviť pravicového voliča a kandidoval s podporou strán PS, SME RODINA, KDH, OĽANO a SaS. Vtedajší premiér a rodák z Banskej Bystrice Peter Pellegrini taktiež odovzdal svoj hlas vo voľbách: „*Ludia si nie vždy uvedomujú, že starosta a primátor má častokrát väčší vplyv na kvalitu ich života a na ich spokojnosť s tým, ako sa im žije, ako vláda. Preto je dôležité, aby sme tieto voľby nepodcenili.*“, zároveň vyzval ľudí, aby sa zúčastnili volieb a rozhodli tak o budúcom smerovaní mesta, pretože všetky dane, ktoré odvádzajú pracujúci a živnostníci neplynú do štátnej kasy, ale prevažná časť plynie práve mestám a obciam (Bystricoviny.sk, 2018).

Tabuľka 15: Výsledky volieb primátora v meste Banská Bystrica

Meno a priezvisko	Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet platných hlasov	Podiel v % z počtu platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov
Ján Nosko	NEKA	18 281	75,19 %
Igor Kašper	PS, SME RODINA, KDH, OĽANO, SaS	5 490	22,58 %
Jozef Sásik	SLS	401	1,65 %
Peter Peuker	NAJ	140	0,58 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Súboj napokon skončil jednoznačne v prospech doterajšieho primátora Jána Noska, ktorý získal viac ako 75 % všetkých zúčastnených voličov. Išlo o doposiaľ najsuverénnejšie víťazstvo primátora v 21. storočí. Svoj volebný výsledok z roku 2014 dokázal Ján Nosko zdvojnásobiť. Na druhom mieste, s veľkým odstupom skončil Igor Kašper.

Graf 10: Voľby primátora v roku 2018

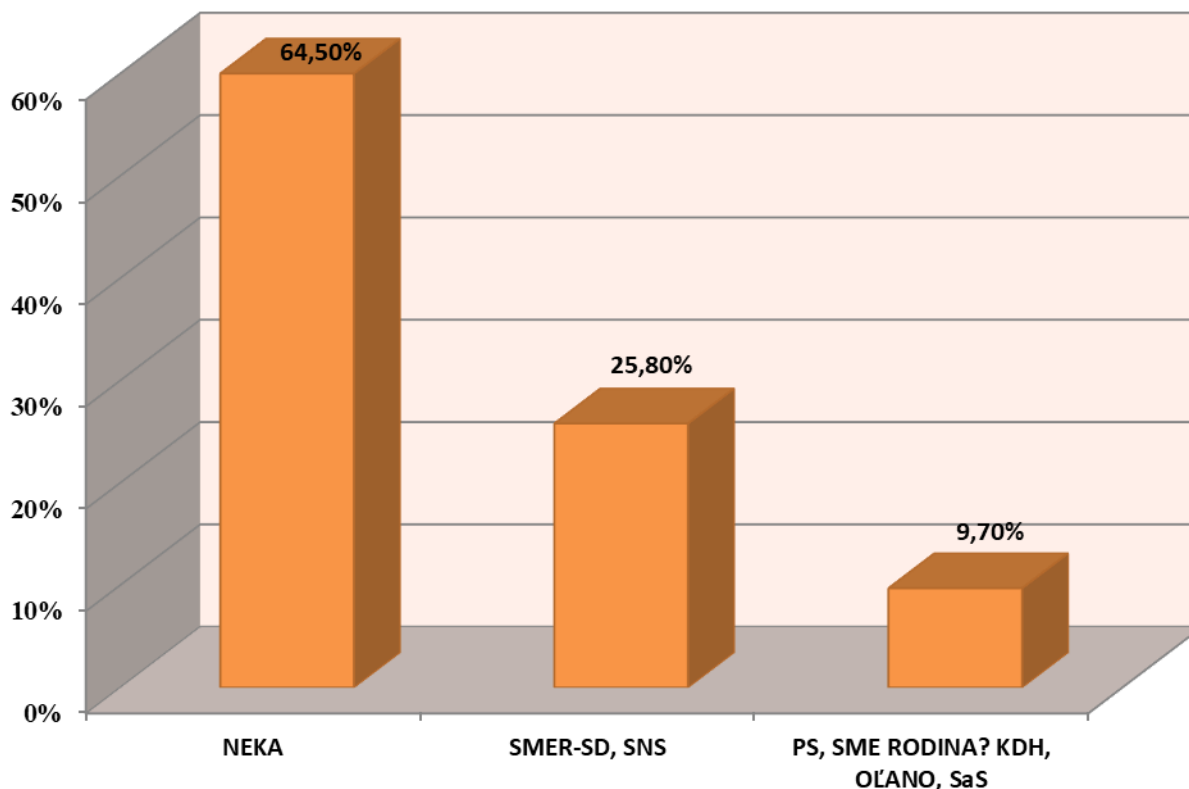
Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

V rámci poslaneckého zboru krajského mesta sa naplno prejavil trend nezávislých kandidátov, ktorí obsadili väčšinu poslaneckých miest. Koalícia strán SMER-SD a SNS získala 8 poslaneckých miest a pravicovo orientovaná koalícia PS, SME RODINA, KDH, OĽANO a SaS iba 3 poslanecké stoličky. O 31-členný poslanecký zbor zabojovalo 117 kandidátov.

Tabuľka 16: Voľby do mestského zastupiteľstva v roku 2018

Skratka politickej strany, koalície alebo nezávislý kandidát	Počet zvolených kandidátov	Percentuálne rozdelenie koalícií
NEKA	20	64,50 %
SMER-SD, SNS	8	25,80 %
PS, SME RODINA, KDH, OĽANO, SaS	3	9,70 %

Zdroj: Štatistický úrad SR – vlastné spracovanie, 2020

Graf 11: Výsledky volieb do mestského zastupiteľstva v meste Banská Bystrica

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2020

ZÁVER

V posledných rokoch si politická scéna na Slovensku prešla turbulentným obdobím plných prekvapení. Inak tomu nebolo ani na komunálnej úrovni. Z analýzy výsledkov komunálnych volieb, ktoré sa uskutočnili v 21. storočí sa nám podarilo zistiť trend vývoja preferencií pre jednotlivé politické subjekty.

V čase od prvých slobodných komunálnych volieb na Slovensku v roku 1990 až po súčasnosť boli v Banskej Bystrici úspešnejší kandidáti prevažne ľavicových strán, akými sú napríklad SDL, SOP, Smer-SD či nezávislí kandidáti presadzujúci ľavicovú hodnotovú orientáciu. Iba v roku 1990 a 2010 si mestskí voliči zvolili kandidátov inej hodnotovej orientácie, pričom išlo prevažne o stredopravých kandidátov, či nezávislých kandidátov s neľavicovým profilom (Mesežník a kol., 2015). Od roku 2006 sa začalo výraznejšie dariť koalíciám okolo strany SMER-SD, ktorá v tom čase ovládla aj celonárodné pole. Inak tomu nebolo aj v poslaneckých zboroch pri komunálnych voľbách v Banskej Bystrici. Vývojový trend na komunálnej úrovni bolo zaujímavé pozorovať aj pri angažovaní sa nezávislých kandidátov. Zatiaľ čo v roku 2002 kandidovalo len minimum skutočne nezávislých kandidátov, tak o 16 rokov neskôr, v roku 2018, to už bola úplne odlišná situácia a popularita nezávislých kandidátov doposiaľ dosiahla svoj vrchol. Mesto Banská Bystrica je azda najlepším príkladom toho, ako komunálna úroveň dokáže spojiť kandidátov, ktorý sa uchádzajú o jednotlivé exekutívne funkcie v meste. Je tu možné badať spájanie strán, ktoré predstavovali veľkých súperov na celonárodnom poli. Prvým takýmto príkladom sú voľby v roku 2006, kedy neúspešného kandidáta Jána Chladného v tom čase podporila koalícia strán SDKÚ-DS, KDH a ĽS-HZDS. Tento príklad však nie je ojedinelým, keďže podobná situácia sa zopakovala aj v roku 2014, kedy Ján Noska, ktorý je primátorom aj dnes, podporili strany SMER-SD, SNS a SDKÚ-DS. To,

že takéto spojenia nie sú výnimočné len na komunálnej úrovni, nám potvrdili aj voľby do orgánov samosprávneho kraja, kedy sa spojili prakticky všetky tradičné politické strany, aby podporili Jána Luntera v boji proti Mariánovi Kotlebovi. Túto podporu je však možné akceptovať z toho dôvodu, že išlo o avizovaný boj proti extrémistickému kandidátovi.

Z hľadiska volebnej účasti možno pozorovať striedavé tendencie, zatiaľ čo pri niektorých voľbách bola účasť v meste Banská Bystrica vyššia, ide najmä o parlamentné a župné voľby, tak pri komunálnych voľbách je možné badať nižšiu účasť v porovnaní s niektorými inými krajskými mestami či celoslovenským priemerom.

POUŽITÁ LITERATÚRA

- BLAŠKOVÁ, B. – KOŠTIAL, L. – NOVÁK, M. 2020. Voľby a referendá na území Slovenskej republiky od roku 1989 – 2020 : Vysokoškolská učebnica. Trnava : FSV UCM v Trnave. 2020. 96 s. ISBN 978-80-572-0061-1.
- BYSTRICOVINY, 2018. Komunálne voľby 2018: Primátor Ján Nosko jasne ovládol Banskú Bystricu. [par. 2020-11-27]. Dostupné na: <https://www.bystricoviny.sk/spravy/komunalne-volby-2018-primator-jan-nosko-jasne-ovladol-bansku-bystricu/>.
- DENNÍK SME, 2006. Primátor Banskej Bystrice utrpel od Saktora zdrvivú porážku. [par. 2020-11-25]. Dostupné na: <https://domov.sme.sk/c/3031930/primator-banskej-bystrice-utrpel-od-saktora-zdrvivu-porazku.html>.
- MESEŽNIKOV, G. a kol. 2015. Komunálne voľby 2014: Financovanie kampane vo voľbách primátorov krajských miest SR : výskumná správa. Bratislava : Zephiros, a.s., 2015. 183 s. ISBN 978-80-89345-54-0.
- SITA, 2002. BANSKÁ BYSTRICA: Staronovým primátorom ľavicový kandidát Ján Králik. [online]. 2002. [par. 25-10-2020] Dostupné na internete: <http://www.infovolby.sk/index.php?base=data/komunalne/2002/12070363.msg>
- SITA. 2010. Komunálne voľby 2010: V Banskej Bystrici zvíťazil Gogola. [online]. 2010. [cit. 25-10-2020] Dostupné na internete: <https://www.24hod.sk/komunalne-volby-2010-v-banskej-bystrici-zvitazil-gogola-cl141444.html>.
- ŠTATISTICKÝ ÚRAD SR, 2020. Voľby a referendá. [par. 2020-10-20]. Dostupné na: <https://volby.statistics.sk/>.

Kontaktné údaje

Mgr. Erik Urc
Katedra verejnej správy, Fakulta sociálnych vied
Univerzita sv. Cyrila a Metóda v Trnave
Bučianska 4/A, 917 01 Trnava
Slovenská republika
E-mail: urc.erik@gmail.com

Komunálne voľby v krajských mestách 2002-2018

Vedecký zborník z vedeckej konferencie Verejná správa v podmienkach krajských miest na Slovensku

Editori:	Mgr. Barbora Blašková Mgr. Matúš Novák PhDr. Martin Švikruha, PhD.
Recenzenti:	doc. PhDr. Andrea Čajková, PhD. Mgr. Adrian Gabura, PhD.
Vydavateľ:	Fakulta sociálnych vied Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave
Rok vydania:	2021
Rozsah strán:	161
Vydanie:	Prvé
Náklad:	on-line
ISBN	978-80-572-0166-3